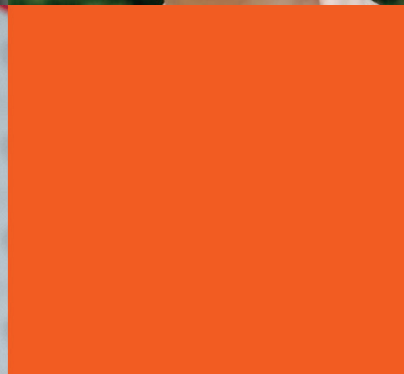
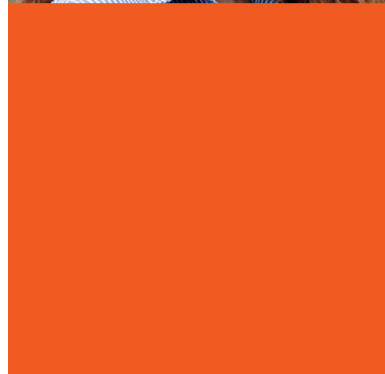

Είδωλα

Εγχειρίδιο για την αντιμετώπιση
του Αντισιγχανισμού μέσω
της εκπαίδευσης στα
ανθρώπινα δικαιώματα

Σχέδιο Δράσης για τη νεολαία Ρομά

COUNCIL OF EUROPE

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Είδωλα

Εγχειρίδιο για την αντιμετώπιση του αντιτσιγγανισμού μέσω της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα

Συγγραφέας: Ellie Keen

Μετάφραση: Γιάννης Χρήστου

Επιμέλεια: Δήμητρα Κοντοέ

www.coe.int/youth/roma

Είδωλα — Εγχειρίδιο για την αντιμετώπιση του αντιτσιγγανισμού μέσω της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Οι απόψεις που διατυπώνονται σε αυτό το εγχειρίδιο δεν εκφράζουν απαραίτητα τις απόψεις του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Τα πνευματικά δικαιώματα αυτής της έκδοσης ανήκουν στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Κανένα μέρος αυτής της δημοσίευσης δεν επιτρέπεται να αναπαραχθεί ή να μεταδοθεί για εμπορικούς σκοπούς, σε οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε μέσο, ηλεκτρονικό (CD-Rom, Διαδίκτυο, κ.λπ.) ή μηχανικό, συμπεριλαμβανομένων της φωτοτύπησης, της εγγραφής ή οποιουδήποτε συστήματος αποθήκευσης πληροφοριών ή ανάκτησης δεδομένων, χωρίς την έγγραφη άδεια από το Τμήμα παραγωγής εγγράφων και δημοσιεύσεων (publishing@coe.int) της Διεύθυνσης Επικοινωνίας του Συμβουλίου της Ευρώπης (με κοινοποίηση στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Νεότητας της Βουδαπέστης, 1-3 Zivatar utca, H-1024 Budapest, Hungary, e-mail: eycb.secretariat@coe.int).

Η αναπαραγωγή υλικού από την παρούσα έκδοση επιτρέπεται μόνο για μη εμπορικούς εκπαιδευτικούς σκοπούς υπό τον όρο ότι θα υπάρχει σαφής αναφορά της πηγής.

Οποιαδήποτε περαιτέρω επικοινωνία σχετικά με το παρόν έγγραφο θα πρέπει να απευθύνεται στο Τμήμα Νεολαίας του Συμβουλίου της Ευρώπης:

European Youth Centre Strasbourg
30, rue Pierre de Coubertin
F- 67075 Strasbourg Cedex – France
Email: youth@coe.int

© Council of Europe, 2015

Επιμέλεια: Rachel Appleby

Σελιδοποίηση και σχεδιασμός: Pampaneio

Φωτογραφίες: Marlies Pöschl, Jan Jamriska, Sandro Weltin / © Συμβούλιο της Ευρώπης

ISBN: 978-960-85913-4-9

Για την ελληνική έκδοση

Μετάφραση: Γιάννης Χρήστου

Επιμέλεια: Δήμητρα Κοντοέ

Προσαρμογή γραφιστικής επιμέλειας στην

ελληνική έκδοση και παραγωγή: A4_artdesign

Η παρούσα έκδοση έγινε με επιχορήγηση από το Πρόγραμμα Επιχορήγησης ΜΚΟ στην Ελλάδα «Είμαστε όλοι Πολίτες», που εντάσσεται στον Χρηματοδοτικό Μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου Περιόδου 2009–2014 και χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία. Διαχειριστής Επιχορήγησης του Προγράμματος είναι το Ίδρυμα Μποδοσάκη.

© 2016 Ίδρυμα Μποδοσάκη για την ελληνική μετάφραση

© 2015 Συμβούλιο της Ευρώπης για την αγγλική έκδοση

Η παρούσα μετάφραση του Εγχειριδίου δημοσιεύεται σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης, αλλά με αποκλειστική ευθύνη του μεταφραστή.

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας προς όλους όσους συνέβαλαν σε αυτή την έκδοση, με τις προτάσεις και τα σχόλιά τους, ιδίως:

- 1 Τους συμμετέχοντες στη συμβουλευτική συνεδρία που διεξήχθη στη Βουδαπέστη τον Ιούλιο του 2013, για την πολύτιμη συμβολή τους, καθιστώντας το παρόν εγχειρίδιο ένα χρήσιμο εργαλείο για τους εκπαιδευτές και τις οργανώσεις νεολαίας: Marietta Herford (ternYpe, International Roma Youth Network), Ramon Flores (Forum of European Roma Young People), Ionut Stan (Secours Catholique and Gypsy Eye), Sandra Heredia Fernandez (FAKALI), Alexandra Raykova (ROMED Programme, Council of Europe), Simona Mursec (Advisory Council on Youth, Council of Europe), Orhan Usein (Advisory Council on Youth, Council of Europe), Anca Sandescu (European Roma Rights Centre), Robert Rustem (European Roma and Travellers Forum)
- 2 Τους εκπαιδευτές οι οποίοι εξέτασαν τις δραστηριότητες στο εγχειρίδιο, καθώς και τους νέους με τους οποίους συνεργάστηκαν: Chiara Cipriani and Simona Vannini (Istituto Comprensivo "Via Mascagi", Rome, Italy), Raquel Santos Pérez, Patro Alba Lara, Isabel Menguiano Romero, Cándida Álvarez Guerrero and Pedro Manuel Sánchez Sánchez (Union Romano, Spain), Theofano Papakonstantinou (X-Roma, Greece), Ionut Stan (Secours Catholique and Gypsy Eye), Laszlo Milutinovits (Diagonál Magyarország Ifjúságsegítő Országos Szervezete, Hungary), Dijana Uljarević (Forum MNE, Montenegro).
- 3 Markus End, Angela Kocze, για τη συμμετοχή τους στην πρώτη συντακτική συνάντηση της παρούσας έκδοσης
- 4 Valeriu Nicolae, για τη συνεισφορά στο κεφάλαιο για τον αντιτσιγγανισμό
- 5 Laura de Witte, για τη συμβολή της στα σχέδια των δραστηριοτήτων της παρούσας έκθεσης
- 6 Denis Durmis, Rui Gomes και Mara Georgescu (Τμήμα Νεολαίας, Συμβούλιο της Ευρώπης), για τη συμβολή τους στην έκδοση και στον συντονισμό του έργου.

Καταβάλαμε κάθε δυνατή προσπάθεια να αντιστοιχίσουμε παραπομπές σε κείμενα και δραστηριότητες με τους συγγραφείς και να αποδώσουμε τις απαραίτητες ευχαριστίες. Ζητάμε συγγνώμη για οποιαδήποτε παράλειψη και θα ήταν χαρά μας να κάνουμε τις ανάλογες διορθώσεις στην επόμενη έκδοση.

Πρόλογος

Καθημερινά, οι Ρομά της Ευρώπης υφίστανται διακρίσεις, ταπείνωση και μίσος. Αυτό δεν συνιστά μόνο προσβολή στις αξίες μας, αλλά απαγορεύεται από τους νόμους μας, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Ωστόσο, σε πολλές κοινότητες, ο αντιτσιγγανισμός έχει εδραιωθεί. Το πρόβλημα επιδεινώνεται από ανεύθυνες δηλώσεις δημοσίων προσώπων και από ωμά στερεότυπα στα μέσα ενημέρωσης. Μην απατάσθε, αυτό είναι ρατσισμός και, παρ' όλα αυτά, σε τόσες πολλές περιπτώσεις εξακολουθεί να παραμένει αδιαμφισβήτητος.

Ως εκ τούτου, θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε κάθε μέσο που έχουμε στη διάθεσή μας για την αντιμετώπιση αυτής της μισαλλοδοξίας. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει κατ' επανάληψη επιβάλει κυρώσεις κατά του αντιτσιγγανισμού στις διάφορες μορφές του, και στο σύνολό τους τα 47 κράτη μέλη του Οργανισμού έχουν σαφείς υποχρεώσεις για την τιμώριση, τη δίωξη και την πρόληψη των διακρίσεων. Εντούτοις, ενώ οι νόμοι είναι απαραίτητοι, δεν μπορούν από μόνοι τους να κατανικήσουν τη βαθιά ριζωμένη προκατάληψη. Θα πρέπει και εμείς να συντελέσουμε σε μια αλλαγή κουλτούρας, στην αλλαγή νοοτροπίας και στην ενθάρρυνση της ανεκτικότητας από κάτω προς τα πάνω.

Για τον σκοπό αυτό, το Συμβούλιο της Ευρώπης στηρίζει τους νέους Ρομά στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν τους διάφορους μύθους γύρω από τον τρόπο ζωής των Ρομά, διεκδικώντας αντ' αυτού τη δική τους, θετική ταυτότητα. Αυτό το εγχειρίδιο, που αποτελεί μέρος του Σχεδίου Δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη νεολαία Ρομά, θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς, τις οργανώσεις νεολαίας και μεμονωμένα άτομα να αγωνιστούν κατά του αντιτσιγγανισμού και να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με το δικαίωμα που έχουν όλοι οι άνθρωποι να ζουν απαλλαγμένοι από διακρίσεις. Θα διευκολύνει τους νέους Ρομά και μη-, να εντοπίσουν και να καταδικάσουν τις προκαταλήψεις όπου και αν αυτές εδράζονται. Στοχεύει, επίσης, να οικοδομήσει τη συνείδηση και την αλληλεγγύη του κινήματος για τον τερματισμό του αντιτσιγγανισμού –για τον οποίο και φέρουμε όλοι την ευθύνη.

Ελπίζω το παρόν εγχειρίδιο να χρησιμοποιηθεί από όσο το δυνατόν περισσότερους εκπαιδευτικούς και οργανώσεις νεολαίας, για να διαδοθεί ένα απλό μήνυμα: Η Ευρώπη είναι σπίτι των Ρομά και όχι του τσιγγανισμού.

Thorbjørn Jagland

Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης

Πρόλογος στην ελληνική έκδοση

Είναι πολλοί οι λόγοι για τους οποίους απαιτείται να εγκύψουμε στα ζητήματα που αφορούν την ένταξη των Ρομά. Χαμηλά ποσοστά (σχολικού) γραμματισμού, χαμηλό βιοτικό επίπεδο, μικρότερο προσδόκιμο ζωής και άλλα στοιχεία, τα οποία συνθέτουν το απεχθές μωσαϊκό του κοινωνικού αποκλεισμού.

Ωστόσο, για να μπορέσει να επιτύχει η ένταξη των Ρομά στην κοινωνία χρειάζεται να καταπολεμήσουμε ταυτόχρονα τα στερεότυπα και τις ρατσιστικές στάσεις, τα οποία μοιράζεται η ίδια η κοινωνία και τα οποία όχι απλά στέκονται εμπόδιο στην ένταξη αλλά εντείνουν την περιθωριοποίηση των Ρομά, ανθρώπων που κρίνονται με εντελώς ανορθολογικό τρόπο εγγενώς ανεπίδεκτοι μαθήσεως, γεννημένοι επαίτες κ.τ.λ.

Το Ίδρυμα Μποδοσάκη, ως Διαχειριστής της Επιχορήγησης του Προγράμματος ΜΚΟ του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου «Είμαστε όλοι Πολίτες», επιθυμεί να συμβάλει στην άρση του αντιτσιγγανισμού. Η Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Αντίρροπον» εργάζεται επίσης επί σειρά ετών σε αυτήν την κατεύθυνση. Η μετάφραση του εγχειριδίου του Συμβουλίου της Ευρώπης «Είδωλα» πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με την «Αντίρροπον» και έρχεται να συμπληρώσει τη μεταγλώττιση στα ελληνικά από το Ίδρυμα Μποδοσάκη των μικρών animation videos της εκστρατείας DOSTA! του Συμβουλίου της Ευρώπης, αλλά και την έκδοση στα ελληνικά του εγχειριδίου του ίδιου οργανισμού για την καταπολέμηση της ρητορικής του μίσους στο διαδίκτυο μέσα από την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα «Σύνδεσμοι».

Η ουσιαστική ευαισθητοποίηση γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελεί βασικό πυλώνα μίας δημοκρατικής κοινωνίας, η οποία παρέχει έμπρακτα ίσες ευκαιρίες σε όλα τα μέλη της. Είναι μεγάλη η ικανοποίησή μας όταν μπορούμε να προσφέρουμε στους ενδιαφερόμενους τα εργαλεία που αναπτύσσει προς αυτή την κατεύθυνση το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Ήδη η πιλοτική εφαρμογή των ασκήσεων των «Ειδώλων» μας έχει δώσει ενθαρρυντικά μηνύματα και ευχόμαστε, όπως και το εγχειρίδιο «Σύνδεσμοι», έτσι και το εγχειρίδιο «Είδωλα» να τύχει της μεγαλύτερης δυνατής αποδοχής και χρήσης από όλους μας!

Δημήτριος Βλαστός

Πρόεδρος Ιδρύματος Μποδοσάκη

Πίνακας περιεχομένων

1 Εισαγωγή	13
Το Σχέδιο Δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη νεολαία Ρομά και η αντιμετώπιση του αντιτσιγγανισμού	15
2 Οδηγός για το εγχειρίδιο	19
Αντικείμενο εργασιών	19
Δομή του εγχειριδίου	26
Διεξαγωγή των δραστηριοτήτων	27
3 Αντιτσιγγανισμός	31
«Γύφτο», Ρομά και αντιτσιγγανισμός	31
Αντιτσιγγανισμός στην πράξη	35
4 Ανθρώπινα Δικαιώματα	47
Βασικά στοιχεία σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα	49
Ο νόμος και τα ανθρώπινα δικαιώματα	51
Τρία επίπεδα προστασίας	52
Βασικές Συνθήκες	53
Εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	56
5 Βασικοί όροι	57
6 Δραστηριότητες	61
Παράρτημα Ι. Εκτιμώμενος πληθυσμός των Ρομά στην Ευρώπη	189
Παράρτημα ΙΙ. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τα Πρωτόκολλα αυτής	193

Σημείωση σχετικά με την ορολογία

Ο όρος «Ρομά» χρησιμοποιείται σε αυτή την έκδοση για αναφορά σε Ρομά, Σίντι, Καλέ και άλλες σχετικές ομάδες πληθυσμού στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων των Περιπλανώμενων και των Ανατολικών Ομάδων Ντόμ και Λόμ (Dom και Lom). Θα πρέπει να θεωρηθεί ότι καλύπτει το ευρύ φάσμα ποικιλομορφίας των ενδιαφερομένων Ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που αυτοπροσδιορίζονται ως «Γύφτοι».

Ο όρος «Rom» χρησιμοποιείται επίσης για την αναφορά σε ένα άτομο με καταγωγή Ρομά. Τόσο ο όρος «Roma» (Ρομά), όσο και ο όρος «Romani» (Ρομανί) χρησιμοποιούνται ως επίθετα: a 'Roma(ni) woman' (γυναίκα Ρομά), 'Roma(ni) communities' (κοινότητες Ρομά).

Για την ελληνική έκδοση

(ΣΤΜ: Στην Ελλάδα οι Έλληνες Ρομά αυτοπροσδιορίζονται στην πλειοψηφία τους και ως Τσιγγάνοι, και σε πολύ μικρότερο ποσοστό, σε κάποιες περιπτώσεις ως «Γύφτοι», παρά την αρνητική έννοια που προσδίδεται στον όρο).

(ΣΤΜ: Η απόλυτη μεταφορά του όρου «antigypsyism» στην ελληνική είναι αντιγυφτισμός)

Στην παρούσα έκδοση γίνεται χρήση του όρου «αντιτσιγγανισμός», σε αντίθεση με την ρίζα προέλευσης στην αγγλική («antigypsyism»).

(ΣΤΜ: Στη συγκεκριμένη μετάφραση αποφεύγεται η χρήση του όρου «αντιγυφτισμός» ως αδόκιμος και ως εκ τούτου αντικαθίσταται με τον όρο «αντιτσιγγανισμός» για ευνόητους λόγους. Ο όρος «αντιτσιγγανισμός» είναι επίσης αδόκιμος στην ελληνική γλώσσα, ωστόσο, εδώ χρησιμοποιείται αποκλειστικά για να προσδώσει το αρνητικό πρόσημο του όρου από την αγγλική, με ρητή έμφαση στην πρόθεση «αντί»).

1 Εισαγωγή

Η ηλικία καταλογισμού ποινικής ευθύνης για τους Τσιγγάνους, θα έπρεπε να είναι η στιγμή που γεννιούνται.

*Μίροσλαβ Σλάντεκ, Πολιτικός.
Ρεπουμπλικανικό κόμμα Τσεχίας*

Η διαφορά ανάμεσα στα βόδια και τους Τσιγγάνους είναι ότι τα βόδια υπόκεινται σε κτηνιατρικό έλεγχο. Τα ζώα δε μπορούν να συμπεριφέρονται σαν Τσιγγάνοι, το αντίθετο όμως επιτρέπεται. Τα τελευταία χρόνια, τα δικαιώματα κι οι ελευθερίες των βοοειδών υφίστανται πιέσεις, την ίδια στιγμή που μια Τσιγγάνα γεννάει ξανά δίδυμα και κάνει σαν δύστροπη αγελάδα για μια ακόμα φορά.

*Καλίν Ρούμενοβ, βραβευμένος
Βούλγαρος δημοσιογράφος*

Μου αρέσει πολύ το ψητό με τον τσιγγάνικο τρόπο, θα προτιμούσα όμως περισσότερο κρέας και λιγότερους Τσιγγάνους.

*Ιάν Σλότα, Εθνικό Κόμμα της
Σλοβακίας*

Οι περισσότεροι Ρομά δεν μπορούν να συνυπάρξουν μαζί μας. Δεν μπορούν να ζήσουν ανάμεσα σε ανθρώπους... Αυτά τα ζώα δεν θα έπρεπε να επιτρέπεται να ζουν. Υπό οποιαδήποτε μορφή. Αυτό είναι κάτι που χρήζει επίλυσης — άμεσα και ανεξαρτήτως μεθόδου.

Ζολτ Μπάγιερ, συνιδρυτής του κόμματος Φιντέζ, Ουγγαρία

Οι κάτοικοι είναι έτοιμοι να βάλουν φωτιά στα σπίτια των Τσιγγάνων, και θα ήθελα να ηγηθώ της διαδικασίας.

*Σεργκέι Κρίβνιουκ, Ρώσος
Δημοτικός Νομοθέτης*

...υπάρχουν Τσιγγάνοι που γεννιούνται εγκληματίες (που) δεν ξέρουν να κάνουν οτιδήποτε άλλο πέρα από εγκληματικές ενέργειες.

*Στρατηγός Μίρτσεα Μποτ, Αρχηγός
της Αστυνομίας στο Βουκουρέστι*

Σκεφτείτε τι θα γινόταν σε περίπτωση που οι παραπάνω δηλώσεις αφορούσαν κάποια διαφορετική ομάδα ανθρώπων όπως για παράδειγμα, Αφρικανούς, Ασιάτες ή Εβραίους. Ίσως δηλώσεις τέτοιου τύπου να μην ήταν ανεκτές στη σημερινή κοινωνία. Εντούτοις, όσον αφορά στον πληθυσμό των Ρομά, δημόσια πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων σεβαστών δημοσιογράφων, πολιτικών και αξιωματούχων της αστυνομίας, έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν σε τέτοιου είδους ισχυρισμούς, συχνά χωρίς συνέπειες.

Οι δηλώσεις είναι προσβλητικές, βασίζονται σε εσφαλμένες εικασίες και είναι σχεδόν σίγουρα παράνομες βάσει του Διεθνούς Δικαίου. Είναι επίσης ρατσιστικές. Επομένως, για ποιο λόγο είναι ανεκτές τέτοιες πεποιθήσεις και γιατί τελικά ευδοκιμούν;

Το εγχειρίδιο αυτό θέτει επί τάπητος το πρόβλημα του ρατσισμού εναντίον των Ρομά. Το πρόβλημα είναι τόσο αναγνωρισμένο και τόσο ευρέως διαδεδομένο, που έχει ειδική ονομασία: αντιτσιγγανισμός.

Η ανάγκη αντιμετώπισης του προβλήματος είναι έντονη. Οι Ρομά είναι η μοναδική ευρωπαϊκή μειονότητα που έχει υποστεί τη μεγαλύτερη κακομεταχείριση και διαθέτει ελάχιστα προνόμια, ενώ ο αντιτσιγγανισμός έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Τα υποτιμητικά σχόλια, καθώς και η απόδοση ευθυνών στους Ρομά για διάφορα δεινά της κοινωνίας, γίνονται ολοένα και πιο «αποδεκτά».

Ίσως τα ακραία στοιχεία νιώθουν πως μπορούν να προβαίνουν σε επιθέσεις ανενόχλητα, όταν οι κυβερνητικές πρακτικές σε άλλους τομείς τους στέλνουν επίσης το μήνυμα πως οι Ρομά αποτελούν πρόβλημα.

Γκι Μακντούγκαλ, Ανεξάρτητος Εμπειρογνώμονας για θέματα μειονοτήτων, ΟΗΕ

Είναι δύσκολο να προσδιορίσουμε ποσοτικά το πλήθος των πληγμάτων και των δοκιμασιών που υπέστησαν οι Ρομά τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Συχνά το πλήγμα είναι άμεσο, για παράδειγμα, όταν κάποιο παιδί παρενοχλείται από συνομηλικούς και καθηγητές του, μόνο και μόνο επειδή είναι Ρομά. Το πλήγμα, ωστόσο, επεκτείνεται πέραν του άμεσου και πέραν των μεμονωμένων περιπτώσεων Ρομά που ίσως στοχοποιηθούν ή κακοποιηθούν. Ο αντιτσιγγανισμός αντανακλάται επίσης στις σχέσεις του κοινωνικού συνόλου με τους Ρομά, μέσω των νόμων και των πολιτικών που διαμορφώνουν τις δυνατότητές μας ή που, θεωρητικά, μας προστατεύουν όταν απειλούνται τα δικαιώματά μας.

Για τους νέους ανθρώπους που μεγαλώνουν σε ένα τέτοιο περιβάλλον είναι δύσκολο να διακρίνουν πέρα από τις ευρέως διαδεδομένες προκαταλήψεις ή να μάθουν με ποιόν τρόπο θα μπορούσαν να βοηθήσουν την κοινωνία τους να γίνει ισότιμη, με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα. Δημιουργήσαμε αυτό το εγχειρίδιο πεπεισμένοι πως τα εκπαιδευτικά προγράμματα πρέπει να αρχίσουν να αναγνωρίζουν ένα πρόβλημα κοινό για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Μέσω της εκπαίδευσης, πρέπει να βοηθήσουμε τους νέους ανθρώπους να δουν πέρα από την προκατάληψη και να αρχίσουν να υπερασπίζονται τα δικαιώματα των Ρομά.

Πρέπει να έχουμε πάντα κατά νου πως τα δικαιώματα αυτά είναι ανθρώπινα δικαιώματα. Οι Ρομά δεν έχουν «ειδικά» δικαιώματα, αλλά πρέπει να έχουν όσα δικαιώματα έχει οποιαδήποτε άλλη κοινότητα. Το εγχειρίδιο αυτό θέτει τα προβλήματα του ρατσισμού, του αντιτσιγγανισμού και της αθιγγανοφοβίας αυστηρά εντός του πλαισίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Καθένας από αυτούς τους τρεις όρους που χρησιμοποιούμε αντιβαίνει στο γράμμα και το πνεύμα των παγκόσμια υιοθετημένων συνθηκών περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Κανείς δεν θα ήθελε να βιώσει τέτοιου είδους στάσεις ή συμπεριφορές τις οποίες βιώνουν γενικότερα οι Ρομά. Κανείς δεν θα ανεχόταν κάτι παρόμοιο για τα παιδιά του. Οφείλουμε να διασφαλίσουμε πως τα «παιδιά» της Ευρώπης –Ρομά και μη– δε θα μεγαλώσουν με την πεποίθηση πως τέτοιες συμπεριφορές είναι φυσιολογικές ή αποδεκτές. Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί ένα βήμα προόδου προς την επίτευξη του παρόντος στόχου.

Το να χαρακτηρίζεις έναν ολόκληρο λαό ως κλέφτες και λωποδύτες αποτελεί εγκληματική ενέργεια και παραβιάζει τη Σύμβαση της Γενεύης, καθώς και τους ισχύοντες νόμους της ΕΕ που αφορούν τους πολίτες της Ευρώπης, πιο συγκεκριμένα, το ότι κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να αντιμετωπίζεται ισότιμα και να κρίνεται επί αξιοκρατικής βάσης.

Χανς Καλντεράς, καλλιτέχνης και ακτιβιστής Ρομά

Το Σχέδιο Δράσης για τη νεολαία Ρομά του Συμβουλίου της Ευρώπης και η αντιμετώπιση του αντιτσιγγανισμού

Η παρούσα δημοσίευση εκπονήθηκε ως μέρος του Σχεδίου Δράσης για τη νεολαία Ρομά του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο ξεκίνησε το 2011 ως απάντηση στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η νεολαία Ρομά στην Ευρώπη, ειδικότερα όσον αφορά τη συμμετοχή τους και τις πολλαπλές όψεις των διακρίσεων που βιώνουν. Το σχέδιο Δράσης για τη νεολαία Ρομά περιλαμβάνει δραστηριότητες του Τμήματος Νεολαίας και άλλων Τμημάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθώς και δραστηριότητες άλλων εταίρων, ενδοκυβερνητικών και μη, που συνεργάζονται με το Συμβούλιο της Ευρώπης, ειδικότερα οργανώσεων και δικτύων νεολαίας των Ρομά.

Η εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα και η αντιμετώπιση του αντιτσιγγανισμού αποτελούν σημαντικές προτεραιότητες του σχεδίου δράσης για τη νεολαία Ρομά, μαζί με την ενδυνάμωση της ταυτότητας της νεολαίας Ρομά, την αντιμετώπιση των πολλαπλών διακρίσεων, την ενίσχυση του κινήματος νεολαίας και την αύξηση των δυνατοτήτων των οργανισμών νεολαίας Ρομά να συμμετάσχουν στη χάραξη πολιτικών.

Το Τμήμα νεολαίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, ιδίως μέσα από τη δουλειά των Ευρωπαϊκών Κέντρων Νεότητας στο Στρασβούργο και τη Βουδαπέστη, καθώς και μέσα από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Νεολαίας, έχει πρωτοποριακό ρόλο στην ενσωμάτωση της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα στις πολιτικές για τη νεολαία και στην πρακτική εφαρμογή στην εργασία με νέους. Αυτό είναι περισσότερο εμφανές στα εγχειρίδια κατάρτισης πάνω στα ανθρώπινα δικαιώματα για νέους/νέες και για παιδιά, *Compass* και *Compasito*, αντίστοιχα, σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης, όπως η εκστρατεία με τίτλο «Όλοι Διαφορετικοί – Όλοι Ίσοι» και η Εκστρατεία Κατά της Ρητορικής Μίσους. Η εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα παρέχει τη βέλτιστη παιδαγωγική προσέγγιση και περιεχόμενο για τη θεώρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας και, αντιστρόφως, για τη θεώρηση των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ατόμου ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του συνόλου. Ο Χάρτης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Παιδεία της Δημοκρατίας και την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα υπογραμμίζει τον ρόλο της εκπαίδευσης για

τα ανθρώπινα δικαιώματα σημειώνοντας πως «εφοδιάζει τους εκπαιδευόμενους με γνώσεις, δεξιότητες και κατανόηση και αναπτύσσει τη στάση και τη συμπεριφορά τους, για να τους ενδυναμώσει τους προκειμένου να συμβάλουν στην οικοδόμηση και την προώθηση μιας οικουμενικής κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην κοινωνία».

Εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα και καταπολέμηση του αντιτσιγγανισμού

Η εκπαιδευτική δουλειά ενάντια στον αντιτσιγγανισμό αποτελεί μέρος της αποστολής αυτής, που αφορά την οικουμενική κουλτούρα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην κοινωνία. Οι δεδομένες εκφάνσεις του αντιτσιγγανισμού καθιστούν αναγκαία την εκπόνηση ενός ειδικού εγχειριδίου αντιμετώπισής του, όχι τόσο επειδή οι διακρίσεις κατά των Ρομά διαφέρουν από τις υπόλοιπες, αλλά επειδή έχει αποδειχθεί στην πράξη πως όταν δεν αντιμετωπίζεται με συγκεκριμένους τρόπους, πολλές φορές αγνοείται. Το γεγονός ότι ο αντιτσιγγανισμός δεν αποτελεί μέρος της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως και της εκπαίδευσης κατά των διακρίσεων, συμβάλλει στην αύξηση αντιτσιγγανικών των συμπεριφορών και πράξεων.

Το παρόν εγχειρίδιο, όπως και τα προαναφερθέντα, *Compass* και *Compasito*, μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο της τυπικής, αλλά και της άτυπης εκπαίδευσης, ακόμα κι αν η πλειοψηφία των δραστηριοτήτων που αφορούν νέους χρησιμοποιεί αξίες και προσεγγίσεις της άτυπης εκπαίδευσης. Παρ' όλα αυτά, οι σχολικές αίθουσες αποτελούν επίσης απαραίτητους χώρους πραγμάτωσης και πραγμάτευσης της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Θα θέλαμε να τονίσουμε πως το παρόν εγχειρίδιο, δια μέσου του θέματος του αντιτσιγγανισμού, αποσκοπεί στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα. Αντί του προτεινόμενου τίτλου «δραστηριότητες πάνω στον αντιτσιγγανισμό», ο δάσκαλος/καθηγητής ή ο συντονιστής της εκπαιδευτικής διαδικασίας έχει την ευχέρεια να διεξαγάγει τις δραστηριότητες απλώς ως δραστηριότητες στα ανθρώπινα δικαιώματα. Βέβαια, το επίκεντρο, όπως και ο απολογισμός της δραστηριότητας, είναι οι καταστάσεις που αφορούν τους Ρομά, όμως τα μαθησιακά αποτελέσματα οφείλουν να εξυπηρετούν εν γένει την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Το τονίζουμε αυτό επειδή, ως εκπαιδευτικοί, επηρεαζόμαστε και βρισκόμαστε αντιμέτωποι με το ίδιο κλίμα προκατάληψης μέσα στο οποίο καλλιεργείται ο αντιτσιγγανισμός, πολύ συχνά με ανησυχητική ατιμωρησία. Κατά συνέπεια, ίσως αποδειχθεί δύσκολο να επιλέξουμε ή να αποφασίσουμε να διεξαγάγουμε μια εκ των δραστηριοτήτων του εγχειριδίου επειδή «δεν θέλουμε να απομονώσουμε μία ομάδα» (τους Ρομά) ή επειδή «δεν υπάρχουν Ρομά στην ομάδα μας» ή επειδή αυτό «δεν είναι ζήτημα που αφορά» την ομάδα, το σχολείο ή την κοινότητά μας. Αυτοί είναι οι τρεις πιο συχνά αναφερόμενοι λόγοι που τα θέματα σχετικά με τις διακρίσεις των Ρομά δε εντάσσονται στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Η ευρεία φύση κι οι πολλαπλές μορφές διακρίσεων κατά των Ρομά, σχεδόν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, καθιστά το εκπαιδευτικό έργο κατά του αντιτσιγγανισμού μια έγκυρη προσέγγιση σε οποιαδήποτε εργασία που αφορά την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα, κατά τον ίδιο τρόπο που η προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών ωφελεί ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο, άντρες και γυ-

ναίκες, και για τον ίδιο λόγο που οι συζητήσεις για τα δικαιώματα των γυναικών δεν θα έπρεπε να λαμβάνουν χώρα μόνο με την παρουσία γυναικών.

Συνεπώς, θα ήταν σχεδόν περιττό να αναφέρουμε πως το παρόν εγχειρίδιο δε γράφτηκε για να χρησιμοποιηθεί *ει δυνατόν από νεαρούς Ρομά ή μόνο από νεαρούς Ρομά ή ειδικά για νεαρούς Ρομά*. Το περιεχόμενο κι η προσέγγιση του εγχειριδίου είναι πολύτιμα για οποιαδήποτε ομάδα νέων ανθρώπων οπουδήποτε στον κόσμο. Η παροχή συμβουλών καθώς και υποδείξεων είναι διαθέσιμη όταν η παρουσία νεαρών Ρομά στην ομάδα καθιστά απαραίτητη τη σύσταση συγκεκριμένων δράσεων ή προσεγγίσεων. Για μερικές από τις δραστηριότητες συνιστάται επίσης η συμμετοχή των Ρομά, και ειδικότερα των νεαρών Ρομά, ως διοργανωτών, ανθρώπινου δυναμικού ή ως πηγών μαρτυριών. Η διασφάλιση κι η υποστήριξη της συμμετοχής της νεολαίας Ρομά σε όλους τους κοινωνικούς τομείς αποτελεί έναν από τους στόχους του σχεδίου δράσης για τη Νεολαία Ρομά και των πολιτικών για τη νεολαία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το εγχειρίδιο αυτό αποσκοπεί επίσης στο να λειτουργήσει συμπληρωματικά με άλλες πρωτοβουλίες του Συμβουλίου της Ευρώπης, ειδικότερα με την εκστρατεία Dosta! και τους γενικούς προσανατολισμούς για την καταπολέμηση του αντιτσιγγανισμού που έχει εκπονήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας.

2 Οδηγός για το εγχειρίδιο

Έχουμε θέσει τον πήχη ψηλά, όμως ο στόχος είναι απλός: ας διασφαλίσουμε ότι οι Ρομά θα απολαύουν των ίδιων δικαιωμάτων και ευκαιριών με οποιονδήποτε άλλον. Οι Ρομά δεν διαφοροποιούνται από τους υπόλοιπους. Αν τους δώσουμε την ευκαιρία να σπουδάσουν, θα μάθουν. Αν τους δώσουμε την ευκαιρία να βρουν δουλειά, θα δουλέψουν...

Βίβιαν Ρέντινγκ, Αντιπρόεδρος της Αρμόδιας Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Δικαιοσύνη, τα Θεμελιώδη Δικαιώματα και την Ιθαγένεια

Αντικείμενο εργασιών

Ο αντιτσιγγανισμός αποτελεί πρόβλημα σχέσεων. Έχει να κάνει με το είδος της σχέσης ανάμεσα στο κοινωνικό σύνολο που δεν ανήκει στους Ρομά και στην κοινότητα των Ρομά. Στην πλειοψηφία των σύγχρονων κοινωνιών, οι σχέσεις αυτές δεν είναι ισότιμες, αλλά ως επί το πλείστον αρνητικές, ένα μεγάλο μέρος της κοινότητας που δεν ανήκει στους Ρομά θεωρεί πως οι Ρομά διαθέτουν μια σειρά συγκεκριμένων χαρακτηριστικών, η πλειοψηφία των οποίων δεν τυγχάνουν εκτίμησης από την κοινωνία.

Είναι εύκολο κάποιος να μπει στον πειρασμό να σκεφτεί πως η εργασία πάνω στον αντιτσιγγανισμό —ή η αντιρατσιστική εκπαίδευση— θα έπρεπε να έχει ως επίκεντρο να εξαλείψει ρατσιστικές συμπεριφορές μεταξύ του πληθυσμού ή τουλάχιστον μεταξύ των μελών του πληθυσμού με τον οποίο συνεργαζόμαστε. Μολονότι αυτό ασφαλώς και είναι σημαντικό, το εκπαιδευτικό έργο θα μπορούσε να φανεί χρήσιμο στον αντίποδα αυτών των σχέσεων. Πιο συγκεκριμένα, η διαμόρφωση της αυτοεκτίμησης και της καλύτερης επίγνωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα μπορούσε να βοηθήσει τη νεολαία των Ρομά να αντιμετωπίσει διάφορα περιστατικά διακρίσεων και να της παράσχει στήριξη ώστε να ξεπεράσει τα εμπόδια που της θέτει η κοινωνία.

Αυτό στρέφει την προσοχή μας σε ένα τρίτο και σημαντικό σημείο στο οποίο εστιάζουν οι εργασίες για τον αντιτσιγγανισμό. Ένα μεγάλο μέρος των διακρίσεων που αντιμετωπίζουν οι κοινότητες των Ρομά βρίσκεται βαθιά ριζωμένο στις δομές της κοινωνίας. Αυτά τα διαρθρωτικά εμπόδια προέκυψαν ως απόρροια διακρίσεων που υφίστανται επί αιώνες και περιλαμβάνουν νόμους, πολιτικές και θεσμούς που δεν αντιμετωπίζουν δίκαια τους Ρομά, είτε επειδή οι νόμοι δεν είναι επαρκείς είτε επειδή οι άνθρωποι που βρίσκονται σε θέσεις εξουσίας εμμένουν σε ρατσιστικές συμπεριφορές.

Σε ολόκληρη την Ευρώπη, η αστυνομία σταματάει τους Ρομά για έλεγχο περισσότερο από κάθε άλλη κοινωνική ομάδα, μόνο και μόνο επειδή είναι Ρομά...

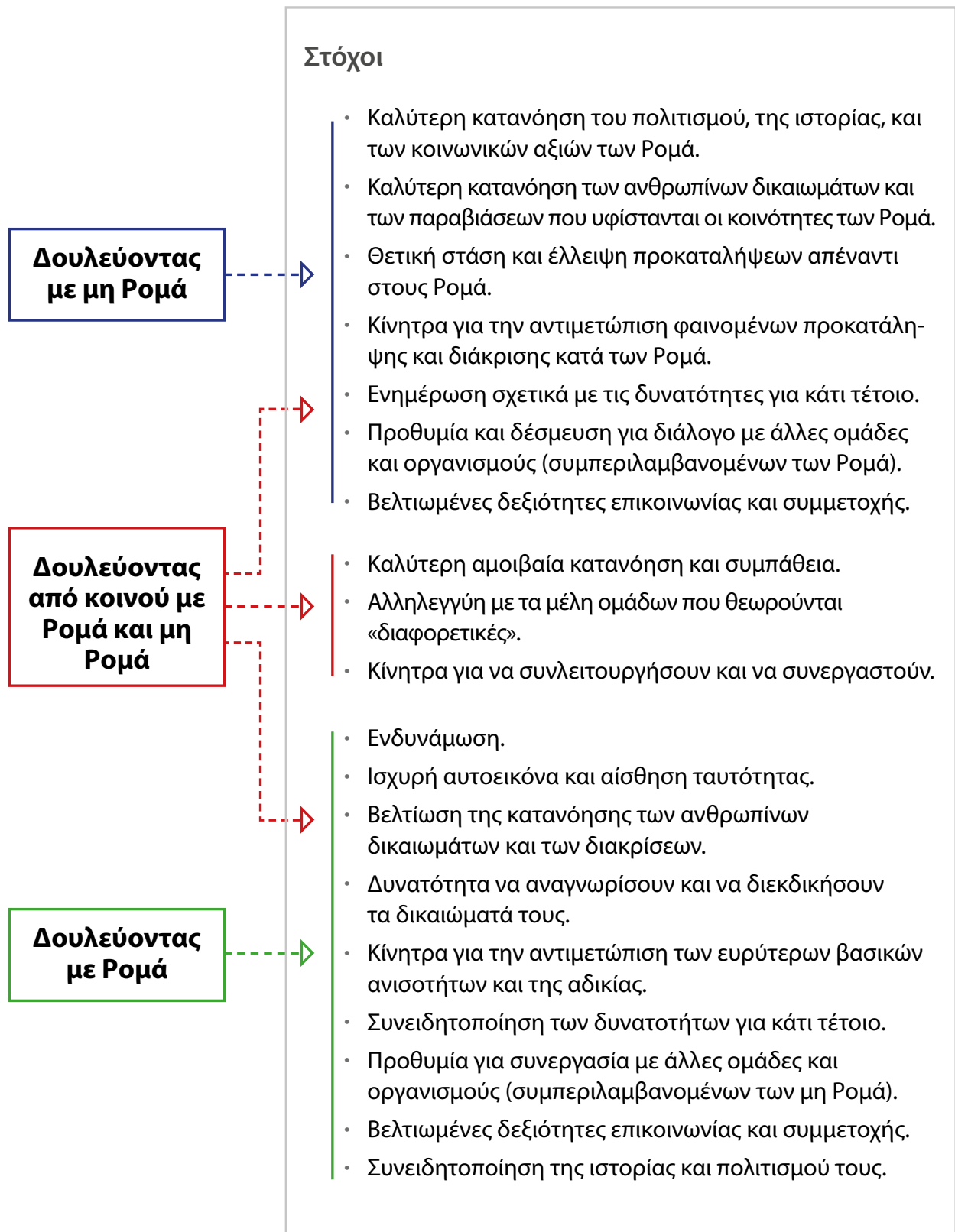
Είτε είναι θύματα εγκλήματος είτε είναι ύποπτοι, σπάνια οι Ρομά τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης στα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης. Αυτό οφείλεται τόσο στις ελλειμματικές διαδικασίες και οδηγίες προς τους υπάλληλους επιβολής του νόμου, όσο και στην αποτυχία της εξάλειψης των προκαταλήψεών τους.

Ρομά στην Ευρώπη, Διεθνής Αμνηστία

Οι διαρθρωτικές διακρίσεις δεν είναι πάντα ευδιάκριτες ούτε εύκολα αντιμετωπίσιμες. Εντούτοις, εάν οι νέοι άνθρωποι δεν μάθουν να τις αναγνωρίζουν, τότε όσο θετικό κι αν είναι το πνεύμα, οι διακρίσεις θα διατηρηθούν ως έχουν. Το εκπαιδευτικό έργο μπορεί να τους βοηθήσει να κατανοήσουν τα βαθύτερα αίτια πίσω από τις άδικες πολιτικές και πρακτικές απέναντι στους Ρομά, να αντιληφθούν τις επιπτώσεις των πρακτικών αυτών στους Ρομά και μπορεί επίσης να προσφέρει μεθόδους εργασίας για την άρση των εμποδίων.

Το παρόν εγχειρίδιο προσφέρει μια σειρά δραστηριοτήτων, που αποσκοπούν στο να καλύψουν αυτούς τους τομείς. Η πλειοψηφία των δραστηριοτήτων μπορεί να χρησιμοποιηθεί από ομάδες Ρομά και μη, όπως κι από μικτές ομάδες, αν και τα σημεία εστίασης ίσως να διαφέρουν σε κάθε περίπτωση. Στην επόμενη σελίδα, παρατίθενται κάποιοι από τους βασικούς στόχους που αντιστοιχούν σε διαφορετικές ομάδες.

Βασικοί στόχοι για διαφορετικές ομάδες

Προσέγγιση από τη σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Οι πολιτικές που αφορούν τους Ρομά πρέπει να εξετασθούν σε συνάρτηση με γενικότερα θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πρέπει να είναι συναφείς με τις κοινές αξίες και τους ηθικούς κώδικες και δεν πρέπει να επικεντρώνονται σε αποκλειστικά εθνοτικά ή εθνικά προβλήματα.

Νικολάε Γκεόργκε, ακτιβιστής Ρομά

Τα ανθρώπινα δικαιώματα προσφέρουν ένα σύστημα αρχών και αξιών όπου όλοι τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης και σεβασμού. Οι αρχές κι οι αξίες αυτές αποτελούν πλέον μέρος της διεθνούς νομοθεσίας και ισχύουν για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.

Το παρόν εγχειρίδιο εξετάζει τον αντιτσιγγανισμό μέσα στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τα ανθρώπινα δικαιώματα παρέχουν ένα σύνολο οικουμενικών δεδομένων βάσει του οποίου οι συμμετέχοντες στις δραστηριότητες του εγχειριδίου μπορούν να αποτιμήσουν τις αδικίες και τα παραδείγματα κακομεταχείρισης με τα οποία έρχονται καθημερινά αντιμέτωποι αρκετοί Ρομά. Τα παραδείγματα στην πλειοψηφία τους θεωρούνται παράνομα σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, καθώς παράνομα θεωρούνται επίσης και στις ευρωπαϊκές χώρες όπου σημειώνονται. Η επισήμανση αυτού του γεγονότος καθιστά δυνατή την αποστολή ενός ηχηρού μηνύματος στους συμμετέχοντες. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να είναι ιδιαίτερα καθησυχαστικό για όσους βιώνουν περιστατικά διακρίσεων ή παραβιάσεων των δικαιωμάτων τους.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα μπορούν επίσης να μεταφέρουν ένα μήνυμα ελπίδας. Η ύπαρξή τους και μόνο διαβεβαιώνει πως, με οποιονδήποτε τρόπο κι αν συμπεριφέρονται η κοινωνία κι οι κυβερνήσεις, θεωρητικά και εγγράφως έχει κατοχυρωθεί πως τα ατομικά δικαιώματα δεν θα πρέπει να αγνοούνται. Κάτι τέτοιο αποτελεί δέσμευση και παρέχει κάποιους πρακτικούς τρόπους για άτομα και ομάδες που τα δικαιώματά τους δε λαμβάνονται υπόψη. Εμείς κι εκείνοι, μαζί, μπορούμε να αξιοποιήσουμε αυτό το γεγονός για να αποδώσουμε ευθύνες στους υπαίτιους των αδικιών.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα κι η εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα ως μέσο για την καταπολέμηση του αντιτσιγγανισμού

Οι δραστηριότητες στο παρόν εγχειρίδιο εξετάζουν διάφορες πτυχές του αντιτσιγγανισμού υπό το πρίσμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Διακρίσεις, φτώχεια, αστυνομική βία, εξώσεις, ρητορική μίσους καθώς και άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ρομά παρουσιάζονται μέσα από το συγκεκριμένο πρίσμα. Στόχος μας είναι να κατανοήσουν οι συμμετέχοντες πως όλα τα προαναφερθέντα προβλήματα αποτελούν παραδείγματα της αποτυχίας μας να ανταποκριθούμε στους κανόνες των οποίων η εφαρμογή έχει αναγνωριστεί παγκοσμίως. Στόχο αποτελεί επίσης το να αρχίσουν οι συμμετέχοντες να διακρίνουν πως μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτή την «αναγνώριση» —καθώς και τις επακόλουθες νομικές υποχρεώσεις— στον αγώνα για ίσα δικαιώματα των Ρομά.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν ένα ισχυρό εργαλείο για την αντιμετώπιση του αντιτσιγγανισμού:

- Η συνειδητοποίηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι *δύναμη*
- Τα ανθρώπινα δικαιώματα παρέχουν μια *γλώσσα* για τη διατύπωση αιτήσεων και απαιτήσεων
- Προσφέρουν *μηχανισμούς* για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων παραβιάσεων.

Ο ρατσισμός αυτός καθαυτός, που βρίσκεται στην καρδιά του αντιτσιγγανισμού, αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά σχεδόν πάντοτε επιφέρει κάποιες άλλες πιο σοβαρές παραβιάσεις. Μέσα από το εκπαιδευτικό έργο μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τις ρατσιστικές συμπεριφορές και συνακόλουθα να βοηθήσουμε στην αντιμετώπιση ή την πρόληψη εκείνων των άλλων παραβιάσεων. Μας δίνεται επίσης η δυνατότητα να αντιμετωπίσουμε τις παραβιάσεις αυτές καθαυτές. Με το να στρέψουμε την προσοχή σε άδικες και συχνά παράνομες πρακτικές, όπως είναι για παράδειγμα η άνιση πρόσβαση στην εκπαίδευση ή στην εργασία, η ανεπαρκής στέγαση κι η αστυνομική βία, μπορούμε να θέσουμε τον ρατσισμό, τη ρίζα τέτοιων πρακτικών, στο επίκεντρο. Αυτή η μέθοδος ίσως συνδράμει στην υπονόμηση των εν λόγω συμπεριφορών, αλλά ίσως σε κάποιες περιπτώσεις καταφέρει να απωθήσει παντελώς τις παραβιάσεις δικαιωμάτων.

Για να μπορέσουν οι νέοι άνθρωποι να αντισταθούν απέναντι στις διακρίσεις κατά των Ρομά, καθώς και για να αναλάβουν δράση ούτως ώστε να ενισχύσουν την προστασία των δικαιωμάτων τους, πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτό στην ουσία σημαίνει πως πρέπει να κατανοήσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα

Η εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα ορίζεται κάποιες φορές ως «εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα *διαμέσου* των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα». Καθεμιά από τις δραστηριότητες αυτού του εγχειριδίου ακολουθεί αυτή την προσέγγιση:

- Στους νέους παρέχονται γενικές πληροφορίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα ή πληροφορίες για συγκεκριμένα δικαιώματα που εξετάζονται από συγκεκριμένες δραστηριότητες.
- Εσείς, ως συντονιστές, κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων καλείστε να δημιουργήσετε ένα περιβάλλον το οποίο θα διακρίνεται από σεβασμό για τα δικαιώματα. Δείτε τις προτάσεις στο τέλος του κεφαλαίου για το πώς μπορείτε να διασφαλίσετε μια νοοτροπία σεβασμού, ένα ασφαλές περιβάλλον και μια ατμόσφαιρα όπου όλοι νιώθουν πως μπορούν να συμβάλουν και να συμμετάσχουν (σελίδα 29).
- Καθεμιά από τις δραστηριότητες περιέχει υποδείξεις για τον τρόπο με τον οποίο οι ιδέες κι η μάθηση μπορούν να μεταφερθούν από την τάξη στην ευρύτερη κοινότητα. Οι υποδείξεις αυτές μαζί με τα Τέσσερα βήματα για δράση, παρέχουν τρόπους στους συμμετέχοντες ούτως ώστε να ξεκινήσουν να εργάζονται υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις ίδιες τους τις ζωές.

Ανάληψη δράσης

Για να θεωρηθεί αποτελεσματική η δράση ενάντια στον αντιτσιγγανισμό οφείλει να βοηθήσει τους συμμετέχοντες που δεν ανήκουν στην κοινότητα των Ρομά να κατανοήσουν καλύτερα το μέγεθος των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν αρκετοί από τους Ρομά, όπως επίσης οφείλει να τους ευαισθητοποιήσει πάνω στα συγκεκριμένα ζητήματα. Ωστόσο, σημασία έχει να μην δώσετε στους συμμετέχοντες την εντύπωση ότι οι διαστάσεις του προβλήματος είναι τέτοιες που δεν επιδέχεται λύση! Όσον αφορά τους συμμετέχοντες που ανήκουν στην κοινότητα των Ρομά, είναι ξεκάθαρο ότι η αποφυγή μιας τέτοιας αντίδρασης αποτελεί βασική προτεραιότητα.

Για τον λόγο αυτόν, μεταξύ άλλων, όλες οι δραστηριότητες του εγχειριδίου περιλαμβάνουν εργασίες για συνέχεια που συχνά υλοποιούνται εκτός του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Αυτές οι εργασίες για συνέχεια προσφέρουν στους νέους τρόπους με τους οποίους μπορούν να ασκήσουν επιρροή στο πρόβλημα, δηλαδή να αναλάβουν δράση ενάντια στον αντιτσιγγανισμό. Το τελευταίο μέρος του εγχειριδίου (Τέσσερα βήματα για δράση) εξετάζει αυτή την ιδέα πιο διεξοδικά και περιλαμβάνει μια σειρά δραστηριοτήτων που βοηθούν τους συμμετέχοντες στη διοργάνωση δημόσιων εκδηλώσεων ή δράσεων.

Η ιδέα της ανάληψης δράσης ή του ακτιβισμού παίζει σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και εξίσου σημαντικό ρόλο σε ολόκληρο το εγχειρίδιο. Συχνά μια τέτοια ιδέα μπορεί να μοιάζει απειλητική προς τους εκπαιδευτικούς ή, τουλάχιστον, ενδεχομένως να μοιάζει ως κάτι το προαιρετικό, κάτι το οποίο θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί εφόσον το επιτρέψει ο χρόνος. Τα παρακάτω σημεία είναι σημαντικά τόσο γιατί δίνουν έμφαση στο γεγονός ότι η ιδέα της «δράσης» δεν είναι απαραίτητα απειλητική, όσο και γιατί υπογραμμίζουν τα εκπαιδευτικά και κοινωνικά πλεονεκτήματα που θα έχουν, εφόσον τα συμπεριλάβετε στη δουλειά που θα κάνετε με τη νεολαία.

1. Η ανάληψη δράσης δεν είναι απαραίτητα «ριζοσπαστική»

Η ανάληψη δράσης μπορεί να εμπεριέχει οποιαδήποτε ενέργεια, από την ανάπτυξη σχέσεων με άλλες ομάδες νέων, την πρόσκληση μελών της κοινότητας σε μία παράσταση ή μία έκθεση, τη δημιουργία ενός ιστότοπου ή μιας σελίδας κοινωνικής δικτύωσης, την αποστολή επιστολής σε κάποιον τοπικό αντιπρόσωπο, τον έλεγχο παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη δημιουργία λίστας υπογραφών κ.λπ.

2. Η ανάληψη δράσης στηρίζεται στις δραστηριότητες

Εάν οι δραστηριότητες έχουν καταφέρει να προκαλέσουν το ενδιαφέρον και τον προβληματισμό των συμμετεχόντων, είναι πολύ πιθανό να θελήσουν να ερευνήσουν το ζήτημα πιο διεξοδικά και ίσως νιώσουν την ανάγκη να «κάνουν κάτι» για να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα. Η διευκόλυνση της διαδικασίας αυτής μέσω των εργασιών για συνέχεια μπορεί να φανεί χρήσιμη τόσο στην αξιοποίηση αυτού του ενδιαφέροντος, όσο και στην εμπέδωση των προηγούμενων μαθημάτων. Ειδικότερα, χρησιμοποιώντας αυτά που έχουν μάθει από τις δραστηριότητες, οι συμμετέχοντες βλέπουν πιο ξεκάθαρα τη συνάφεια των συγκεκριμένων ζητημάτων με την πραγματικότητα.

3. Η ανάληψη δράσης ενισχύει την ιδέα της κοινωνικής ευθύνης

Πολλές από τις δραστηριότητες επιδιώκουν να ενθαρρύνουν τον προβληματισμό επάνω στον ρόλο που έχουν οι «κανονικοί» άνθρωποι στην προώθηση ή τη διευκόλυνση του αντιτσιγγανισμού. Εάν οι συμμετέχοντες δουν ότι υπάρχουν πράγματα που θα μπορούσαν να κάνουν οι ίδιοι, όπως και άλλοι, για την αντιμετώπιση των εν λόγω ζητημάτων, τότε αυτό σημαίνει πως θα ενισχυθούν τα ηθικά μηνύματα. Ίσως οι συμμετέχοντες αρχίσουν να κατανοούν πως ευθύνονται μερικώς για την κοινωνία μέσα στην οποία ζουν.

Βλέπετε, ήταν πάντοτε ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Θα έπρεπε να εφαρμόζονται και για εμάς, τους Ρομά. Θα έπρεπε να έχουμε το δικαίωμα να φτιάξουμε τη ζωή μας αξιοπρεπώς όπως και όλοι οι υπόλοιποι, με στέγαση, εργασία και εκπαίδευση...πρέπει να το διαδώσουμε!

Ρόζα Ταϊκόν, αργυροτεχνίτρα και ακτιβίστρια Ρομά

4. Η ανάληψη δράσης είναι δύναμη

Εάν οι συμμετέχοντες νιώσουν ότι μπορούν να έχουν μια ελάχιστη συμβολή στη λύση του προβλήματος, έχουν λιγότερες πιθανότητες να αποθαρρυνθούν από το μέγεθος του προβλήματος ή να νιώσουν ανίκανοι να ανταπεξέλθουν. Οι ομάδες μπορούν να πραγματοποιήσουν συναντήσεις μεταξύ τους και να νιώσουν μεγάλη ικανοποίηση αν έχουν καταφέρει να οργανώσουν μια εκδήλωση ή να δημιουργήσουν κάτι χρήσιμο εκτός του περιβάλλοντος της τυπικής μάθησης.

5. Η ανάληψη δράσης θέτει τις βάσεις για συμμετοχή

Οι συμμετέχοντες μπορούν να αποκομίσουν πολλά από τις διαδικασίες της διεξοδικής μελέτης, της οργάνωσης και, τέλος, της εφαρμογής δράσεων εντός της κοινότητας. Τέτοιες διαδικασίες βοηθούν στην ανάπτυξη, για παράδειγμα, κριτικής σκέψης, στρατηγικής, επικοινωνίας, οργάνωσης και συνεργασίας. Θα πρέπει να δοθεί χρόνος για την αξιολόγηση της εκάστοτε δράσης ούτως ώστε να έχουν οι συμμετέχοντες τη δυνατότητα να αναλογιστούν τις επιτυχίες, το τι θα μπορούσαν να κάνουν διαφορετικά, και τι αποκόμισαν.

6. Η ανάληψη δράσης μπορεί να έχει αντίκτυπο!

Εφόσον η δράση εκληφθεί μέρος μιας διαδικασίας που θα επιφέρει διαρθρωτικές αλλαγές, και όχι ως κάτι το οποίο θα επιφέρει άμεση βελτίωση, τότε, ό,τι σχεδόν και αν επιχειρήσει να φέρει εις πέρας η ομάδα σας, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως συμβολή σε αυτήν τη διαδικασία. Ακόμα και αν αυτό είναι απλώς μια συνάντηση με άλλες ομάδες, η πληροφόρηση περί παραβιάσεων μέσω διαδικτύου ή η δημιουργία θεατρικού έργου για τον αντιτσιγγανισμό, τότε η ίδια η νεολαία αποκτά το ρόλο του «εκπαιδευτή» στην ευρύτερη κοινότητα. Στην ουσία μεταδίδουν γνώση στην υπόλοιπη κοινωνία. Αυτή η πράξη και μόνο συνιστά μία σημαντική συμβολή στη μάχη κατά του αντιτσιγγανισμού.

Βέβαια, θα μπορούσαν οι συμμετέχοντες να καταφέρουν περισσότερα με πιο άμεσους τρόπους, για παράδειγμα με το να ζητήσουν από την τοπική αρχή να επανεξετάσει τις πολιτικές που ακολουθεί σχετικά με τις εξώσεις, με το να πείσουν κάποιον δημοσιογράφο να γράψει ένα άρθρο για την περίπτωση τους ή με το να πείσουν κάποιους να βάλουν το όνομά τους σε μία λίστα υπογραφών ή να συμμετάσχουν σε μια εκστρατεία. Επιτυχίες σαν κι αυτές είναι από μόνες τους σημαντικές και ενισχύουν ιδιαίτερα τις δυνατότητες των συμμετεχόντων.

- Δείτε τη δραστηριότητα «Τέσσερα βήματα για δράση» καθώς και τις συνοδευτικές τεκμηριώσεις όσον αφορά τη θέσπιση εφικτών στόχων.
- Δείτε το κεφάλαιο 3 του *Compass* για την πιο λεπτομερή περιγραφή της ανάληψη δράσης ως μέρους του εκπαιδευτικού έργου στα ανθρώπινα δικαιώματα (διατίθεται στην ιστοσελίδα: http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120517_compass_edition_gr.pdf.)

Δομή του εγχειριδίου

Οι δραστηριότητες

Το κύριο σώμα του εγχειριδίου περιλαμβάνει 18 δραστηριότητες με υλικό υποστήριξης. Οι δραστηριότητες στην πλειονότητά τους έχουν ενδεικτική διάρκεια τουλάχιστον μίας ώρας, ενώ μερικές από αυτές διαρκούν περισσότερο. Οι δραστηριότητες κατατάσσονται με βάση το «επίπεδο πολυπλοκότητας»: μία δραστηριότητα στο επίπεδο 4 παίρνει ως δεδομένη μια προϋπάρχουσα εμπειρία ή γνώση στο ζήτημα, μία δραστηριότητα στο επίπεδο 1 μπορεί να διεξαχθεί με ομάδες που δε γνωρίζουν το θέμα.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τους πίνακες δραστηριοτήτων στις σελίδες 61-62 για να προσδιορίσετε τις κατάλληλες δραστηριότητες σε συνάρτηση με τα βασικά θέματα, τον προαπαιτούμενο χρόνο και το επίπεδο πολυπλοκότητας.

Κάθε δραστηριότητα εμπεριέχει επίσης προτάσεις για συνέχεια. Μερικές από τις υποδείξεις παραπέμπουν σε άλλες δραστηριότητες του εγχειριδίου, κάποιες από αυτές είναι ιδέες για ερευνητικά έργα, εκστρατείες για την ευαισθητοποίηση του κοινού ή για άλλες δημόσιες δράσεις. Αποτελούν μια σημαντική μεθοδολογία για την παγίωση της κτηθείσας βάσης γνώσεων και δεξιοτήτων κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων και θα βοηθήσουν επίσης τους νέους να συμμετάσχουν και να συνειδητοποιήσουν τη δύναμή τους, όσον αφορά στην επιρροή που μπορούν να ασκήσουν στον κόσμο που τους περιβάλλει.

Η τελευταία ομάδα δραστηριοτήτων απευθύνεται ειδικά στην ανάληψη δράσης εντός της κοινότητας.

Υλικό υποστήριξης

Στις περισσότερες δραστηριότητες θα βρείτε επίσης γενικές πληροφορίες που σχετίζονται άμεσα με την εκάστοτε δραστηριότητα. Στην πλειονότητά τους οι σημειώσεις υπόμνησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν επίσης ως φύλλα που θα μοιράζονται τους συμμετέχοντες. Κάποιες από τις σημειώσεις, για παράδειγμα σχετικά με τον ρατσισμό, τις διακρίσεις και τα στερεότυπα, θα αφορούν αρκετές διαφορετικές δραστηριότητες.

Πολλά από αυτά τα κείμενα θα αφορούν επίσης άλλες δραστηριότητες. Αυτά αναφέρονται επίσης στον πίνακα δραστηριοτήτων.

Βασικά κεφάλαια

Τα δύο πρώτα κεφάλαια, «Αντιτσιγγανισμός» και «Ανθρώπινα δικαιώματα», είναι σημαντικά για τον καθορισμό του πλαισίου των δραστηριοτήτων. Σας συνιστούμε να εξετάσετε αυτά τα κεφάλαια για τμήματα που πιστεύετε πως είναι σημαντικά για την ομάδα σας ή τμήματα που σας είναι άγνωστα.

Το κεφάλαιο για τον αντιτσιγγανισμό παραθέτει μερικά παραδείγματα προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Ρομά και περιγράφει το μέγεθος του προβλήματος. Αν δουλεύετε με ομάδες που δεν ανήκουν στην κοινότητα των Ρομά, το κεφάλαιο αυτό είναι ιδιαίτερης σημασίας. Ίσως η ομάδα σας να μη γνωρίζει το βαθμό στον οποίο οι Ρομά αντιμετωπίζουν διακρίσεις και κακομεταχείριση σχεδόν σε ολόκληρο το φάσμα της καθημερινότητάς τους.

Σας συνιστούμε ιδιαίτερα να χρησιμοποιήσετε, καθώς και να αναφέρεστε διαρκώς στα ανθρώπινα δικαιώματα. Έτσι, θα εξασφαλίσετε την εξοικείωση των συμμετεχόντων με τις ιδέες και με τα δικαιώματα αυτά καθαυτά. Επιπλέον, θα διασφαλίσετε ότι οι συμμετέχοντες θα αρχίσουν να τα συνδέουν με ζητήματα που συναντούν στην καθημερινότητά τους.

Διεξαγωγή των δραστηριοτήτων

Οι οδηγίες για τις δραστηριότητες περιγράφουν τα βασικά βήματα. Σας συνιστούμε να διαβάσετε ολόκληρη τη δραστηριότητα και τις ερωτήσεις απολογισμού, τουλάχιστον δύο φορές, πριν τη διεξαγωγή τους με την ομάδα. Μέσα στις οδηγίες περιλαμβάνονται επιπλέον «προτάσεις για τους συντονιστές», όπου κάποια σημεία μπορούν να αναπροσαρμοστούν ή να αναπτυχθούν περαιτέρω.

Η ενότητα που ακολουθεί εμπεριέχει γενικές συστάσεις και σημεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στον προγραμματισμό ή στη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων. Περισσότερες λεπτομέρειες για τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται και για τα πλεονεκτήματα της μεθοδολογίας του χρήστη μπορείτε να βρείτε στο Κεφάλαιο 1, Ενότητα 4 του *Compass* (διατίθεται στη διεύθυνση: http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120517_compass_edition_gr.pdf). Αν οι διαδραστικές μέθοδοι σας είναι άγνωστες, συνιστάται να το εξετάσετε.

Ο ρόλος του συντονιστή

Οι δραστηριότητες κάνουν χρήση του όρου «συντονιστής» αναφερόμενες στο πρόσωπο που εκτελεί τις δραστηριότητες. Ο συντονιστής είναι κάποιος που «πραγματώνει κάτι», αυτός ο οποίος στηρίζει και ενθαρρύνει τους άλλους να μάθουν και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους. Η αποτελεσματική υποβοήθηση είναι το κλειδί για την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα —και το κλειδί για να υλοποιηθούν αυτές οι δραστηριότητες.

Μην αισθάνεστε ότι πρέπει να είστε «ειδήμονας» προκειμένου να εργαστείτε για τα θέματα αυτά. Η σωστή υποβοήθηση δεν απαιτεί καμία ιδιαίτερη γνώση ή εμπειρία, εκτός ίσως από κάποια «ειδίκευση» στην κατανόηση και σύναψη επαφής με τους νέους. Οι δραστηριότητες σε αυτό το εγχειρίδιο θα είναι πιο επιτυχημένες σε ένα περιβάλλον όπου η ομάδα σας ενθαρρύνεται να διερευνήσει και να αναζητήσει τη δική της προσέγγιση σε θέματα τα οποία είναι πολύπλοκα και συχνά αμφιλεγόμενα. Δεν διακινδυνεύετε τίποτα καθιστώντας σαφές ότι εξερευνείτε και εσείς μαζί τους!

Δουλεύοντας με ομάδες Ρομά και μη Ρομά

Δεδομένης της φύσης του θέματος, το ζήτημα αν η ομάδα σας περιλαμβάνει συμμετέχοντες Ρομά ή αποτελείται αποκλειστικά από Ρομά, είναι πολύ βασικό. Τα «μηνύματα» που θα πρέπει να συγκρατήσουν και στα οποία θα πρέπει να αντιδράσουν οι Ρομά και οι μη Ρομά συμμετέχοντες σε σχέση με τον αντιτσιγγανισμό συχνά μπορεί να διαφέρουν. Κάποιες από τις ερωτήσεις στον απολογισμό των δραστηριοτήτων έχουν τονιστεί ως πιο σημαντικές για τη μια ομάδα ή για την άλλη αντίστοιχα. Υπάρχουν οφέλη όταν εργαζόμαστε με ακροατήρια Ρομά και μη Ρομά ξεχωριστά, καθώς υπάρχουν επίσης οφέλη όταν εργαζόμαστε με ομάδες μικτές. Ωστόσο, δεδομένης της φύσης του θέματος, είναι χρήσιμο να γνωρίζει κανείς τις συγκεκριμένες ανάγκες και προκαταλήψεις που πιθανόν να έχουν οι συμμετέχοντες λόγω του τρόπου με τον οποίο αυτοχαρακτηρίζονται.

- Βεβαιωθείτε ότι γνωρίζετε τις διαφορετικές πιθανές ανάγκες μέσα στην ομάδα σας. Συγκεκριμένα, αν δεν είστε σίγουροι ότι κάποιος από τους συμμετέχοντες είναι Ρομά, ελέγξτε το!
- Συγκρατείστε ότι οι μη Ρομά συμμετέχοντες πιθανόν να έχουν ισχυρές προκαταλήψεις απέναντι στους Ρομά. Αν εργάζεστε με μια ομάδα αποκλειστικά μη Ρομά, πιθανόν να χρειαστεί να αντιμετωπίσετε αυτές τις προκαταλήψεις άμεσα, θα πρέπει ωστόσο να είστε προσεκτικοί όταν το κάνετε αυτό αν υπάρχουν Ρομά μέσα στην ομάδα.
- Οι Ρομά συμμετέχοντες πιθανόν να επηρεαστούν από κάποιες πληροφορίες που ενδεχομένως να παρουσιαστούν ή από τις συζητήσεις που μπορεί να προκύψουν. Αυτό είναι ιδιαίτερα πιθανόν να συμβεί σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τη Γενοκτονία των Ρομά όπου θα χρειαστεί να είστε προετοιμασμένοι να προσφέρετε στήριξη σε περίπτωση που ταραχτεί κάποιος από την πληροφόρηση που παρέχεται.
- Οι Ρομά συμμετέχοντες πιθανόν να επηρεαστούν από κάποιες πληροφορίες που ενδεχομένως να παρουσιαστούν ή από τις συζητήσεις που μπορεί να προκύψουν. Αυτό είναι ιδιαίτερα πιθανόν να συμβεί σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τη Γενοκτονία των Ρομά όπου θα χρειαστεί να είστε προετοιμασμένοι να προσφέρετε στήριξη σε περίπτωση που ταραχτεί κάποιος από την πληροφόρηση που παρέχεται.

Διαμόρφωση ασφαλούς περιβάλλοντος

Μερικές από τις δραστηριότητες και τα θέματα που θίγονται στο εγχειρίδιο είναι πιθανό να επηρεάσουν άμεσα τους Ρομά συμμετέχοντες. Πολλοί από αυτούς μπορεί να έχουν πέσει θύματα ρατσιστικής αντιμετώπισης, ίσως ακόμη και από άλλους μέσα στην ομάδα. Είναι πολύ σημαντικό να επιδείξετε ευαισθησία σε αυτές τις περιπτώσεις και είναι επίσης σημαντικό οι συμμετέχοντες να γνωρίζουν ότι υπάρχει διαθέσιμη υποστήριξη αν χρειαστεί. Βεβαιωθείτε ότι είστε σε θέση να προσφέρετε αυτή την υποστήριξη ή ότι είστε σε θέση να τους κατευθύνετε προς κάποιον άλλον ο οποίος μπορεί να βοηθήσει.

Δέκα Κανόνες Συμπεριφοράς

<p>1 Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να εκφράσουν τις απόψεις και τις ιδέες τους.</p>	<p>Μη χαρακτηρίσετε κάποιες από τις προτάσεις ως «άχρηστες», «άσχετες» ή «χαζές»!</p>
<p>2 Προσπαθήστε να αναπτύξετε μια νοοτροπία αμοιβαίου σεβασμού, ένα ασφαλές περιβάλλον όπου ο καθένας νιώθει άνετα να εκφράσει την άποψή του.</p>	<p>Μην επιτρέψετε στην ομάδα να αποκλείσει, να αγνοήσει, να προκαταβάλει, ή να μην σεβαστεί οποιονδήποτε άλλον— προσπαθήστε εξ' αρχής να θεσπίσετε ορισμένες βασικές αρχές.</p>
<p>3 Ενθαρρύνετε συζητήσεις και ερωτήσεις—οι συμμετέχοντες θα μάθουν μέσω της έκφρασης των αμφιβολιών και των ανασφαλειών τους.</p>	<p>Μην προσπαθήσετε να κάνετε εκτεταμένες παρουσιάσεις— το μόνο που θα καταφέρετε είναι να τους αποτρέψετε.</p>
<p>4 Κάντε συνδέσεις με τις ζωές των συμμετεχόντων καθώς και με πραγματικά προβλήματα από το περιβάλλον τους.</p>	<p>Μη μιλάτε με γενικεύσεις που δεν τους αφορούν.</p>
<p>5 Αφήστε τους δογματισμούς! Δώστε τους τη δυνατότητα να αμφισβητήσουν «παραδεδεγμένες αλήθειες» και κάντε κι εσείς το ίδιο.</p>	<p>Μην ηθικολογείτε ή κάνετε χρήση της θέσης σας για να αποκλείσετε ένα επιχείρημα.</p>
<p>6 Να είστε ειλικρινείς απέναντι στους συμμετέχοντες. Θα σας σέβονται περισσότερο και ίσως να σας ανοιχτούν.</p>	<p>Μην παριστάνετε πως ξέρετε κάτι εάν δεν είστε σίγουροι! Πείτε τους πως θα το ψάξετε, ή ενθαρρύνετε τους να κάνουν το ίδιο.</p>

<p>7 Εμπιστευθείτε τους συμμετέχοντες. Πρέπει να βρουν τις απαντήσεις μόνοι τους.</p>	<p>Μην τους μειώνετε και μην προσπαθήσετε να τους οδηγήσετε κάπου που δεν θέλουν.</p>
<p>8 Λάβετε υπόψη σας τις προτάσεις τους — αν νιώσουν κάτι ως δικό τους είναι πιο πιθανό να συμμετάσχουν.</p>	<p>Μην νιώσετε πως πρέπει να ακολουθήσετε πιστά το πρόγραμμα —ακολουθήστε τα ενδιαφέροντά τους εφόσον θελήσουν να μετακινηθούν προς μια διαφορετική κατεύθυνση.</p>
<p>9 Επικαλεστείτε τα ανθρώπινα αισθήματά τους. Ρωτήστε τους πώς νιώθουν ή πώς θα ένιωθαν εάν...</p>	<p>Μην τα παρατήσετε αν δείτε πως οι απόψεις τους μοιάζουν σκληρές ή επιπόλαιες. Δείξτε τους μια διαφορετική προσέγγιση.</p>
<p>10 Αντιμετωπίστε όλους τους συμμετέχοντες ως ίσους μεταξύ τους και ίσους προς εσάς. Είμαστε όλοι άνθρωποι!</p>	<p>Μην αποκλείσετε κάποιον ή κάνετε υποθέσεις σχετικά με τις δυνατότητές του. Οι άνθρωποι δεν είναι προβλέψιμοι!</p>

3 Αντιτσιγγανισμός

- Σε έρευνα που διεξήχθη σε 11 κράτη μέλη της ΕΕ, οι μισοί περίπου από τους ερωτηθέντες Ρομά δήλωσαν ότι τους τελευταίους 12 μήνες είχαν βιώσει κάποιου είδους διάκριση.
- Μισοί περίπου ένιωσαν ότι έτυχαν άνισης μεταχείρισης όταν αναζητούσαν στέγη.
- Ένα τέταρτο περίπου ένιωσαν ότι έτυχαν άνισης μεταχείρισης όταν αναζητούσαν εργασία.
- Περίπου ένα πέμπτο ένιωσαν ότι έτυχαν άνισης μεταχείρισης στην εκπαίδευση, στην περίθαλψη και στον χώρο εργασίας τους.

Αποτελέσματα από την έρευνα που διεξήγαγε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) το 2011. Συμμετείχαν οι εξής χώρες: Βουλγαρία, Τσέχικη Δημοκρατία, Γαλλία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία και Ισπανία.

«Γύφτοι», Ρομά και αντιτσιγγανισμός

«Γύφτοι»

Δεν είμαστε βάρβαροι, αλλά πολιτισμένοι άνθρωποι ενός άλλου πολιτισμού. Δεν είμαστε ούτε ανώτεροι ούτε κατώτεροι από την υπόλοιπη ανθρωπότητα. Είμαστε διαφορετικοί, αυτό είναι όλο!

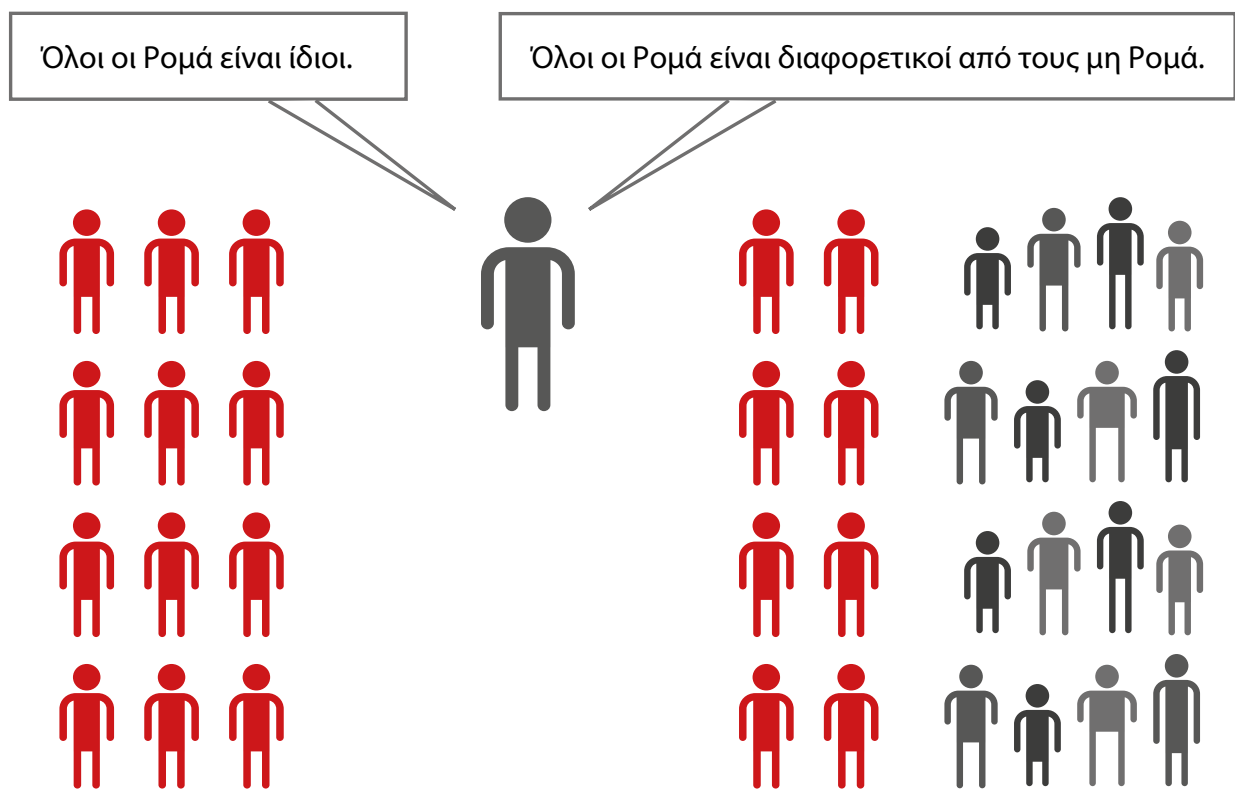
Σάντρα Τζαγιατ, καλλιτέχνιδα Ρομά

Η λέξη «γύφτος» χρησιμοποιείται προσβλητικά από ανθρώπους που δεν είναι «τσιγγάνοι». Στην ουσία δεν υφίσταται καμία ομάδα με αυτή την ονομασία, και όποιες κοινότητες χαρακτηρίζονται ως «Γύφτοι» συνήθως δηλώνουν πως είναι κάτι διαφορετικό. Αρκετοί θεωρούν τους εαυτούς τους Ρομά, αναπροσδιορίζονται δηλαδή με τον όρο που χρησιμοποιείται στο παρόν εγχειρίδιο, άλλοι όμως αυτοχαρακτηρίζονται με διαφορετικούς τρόπους, για παράδειγμα ως Σίντι και Καλέ. Κάποιοι αυτοπροσδιορίζονται ως Ταξιδιώτες· ελάχιστοι, σε συγκεκριμένες χώρες, αυτοπροσδιορίζονται ως Τσιγγάνοι.

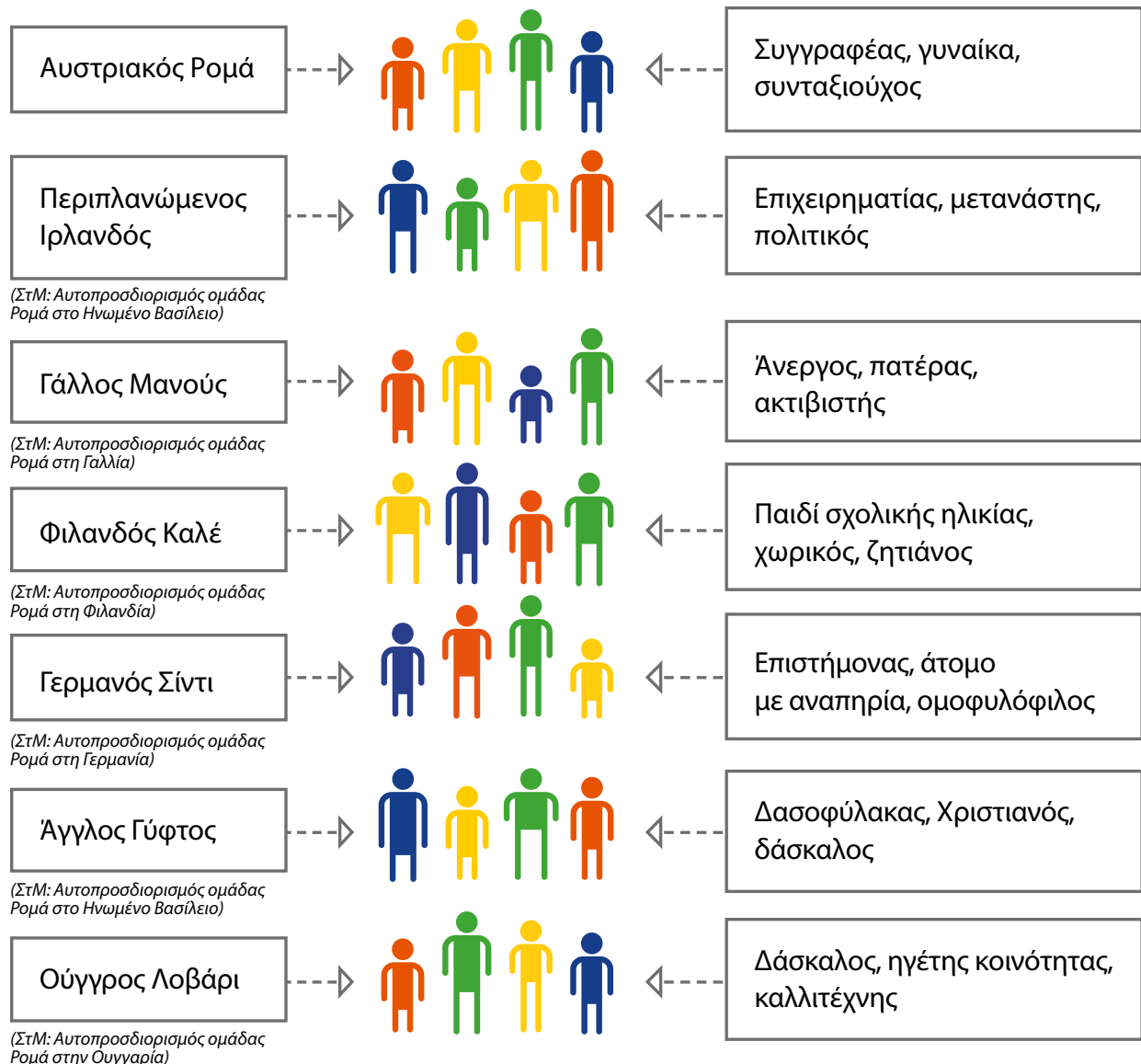
(ΣΤΜ: Στην Ελλάδα οι Έλληνες Ρομά αυτο-προσδιορίζονται στην πλειοψηφία τους ως Τσιγγάνοι και σε πολύ μικρότερο ποσοστό, σε κάποιες περιπτώσεις, ως «Γύφτοι», παρά την αρνητική έννοια που προσδίδεται στον όρο)

Η λέξη Ρομά χρησιμοποιείται σε ολόκληρο το εγχειρίδιο και καλύπτει όλες τις προαναφερθείσες ομάδες, και όχι μόνο. Κάποιοι Ρομά όντως έχουν κοινά στοιχεία πολιτισμικής – πολιτιστικής κληρονομιάς, κάποιοι έχουν κοινή γλώσσα και κάποιοι έχουν κοινή ιστορία. Σε ολόκληρη την Ευρώπη ωστόσο, αυτό που οι Ρομά έχουν ως κοινό παρονομαστή επισκιάζεται από τις επιμέρους διαφορές. Ακριβώς όπως κάθε άλλη ομάδα —όπως οι Μοσχοβίτες, οι Ιταλοί, οι Βορειοευρωπαίοι, τα παιδιά, οι γυναίκες, οι αθλητές, οι μουσικοί— οι Ρομά είναι πάνω από όλα άτομα, με όποιον τρόπο κι αν αυτοχαρακτηρίζονται. Έχουν προσωπικές επιθυμίες, δεξιότητες, αξίες και προσωπικές ιστορίες. Πολύ συχνά ίσως έχουν περισσότερα κοινά με τους μη Ρομά της πατρίδας τους ή της κοινότητάς τους, παρά με τους ίδιους τους Ρομά.

Γιατί τότε οι άνθρωποι θεωρούν πως όλοι τους είναι ίδιοι;

Δεν είναι όλοι οι Ρομά ίδιοι

Ρομά

Οι Ρομά ή Ρομανί αποτελούν τη μεγαλύτερη εθνοτική/πολιτισμική μειονότητα που βιώνει τις περισσότερες διακρίσεις στην Ευρώπη. Βρίσκονται σε ολόκληρη την Ευρώπη, αλλά στην πλειονότητά τους ζουν στα Βαλκάνια και την ανατολική Ευρώπη, όπου αποτελούν το 3% – 10% του πληθυσμού. Σημαντικός αριθμός κοινοτήτων Ρομά ζει επίσης στη δυτική Ευρώπη, κυρίως στην Ισπανία, τη Γαλλία και την Ελλάδα. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο συνολικός αριθμός των Ρομά στην Ευρώπη υπολογίζεται ανάμεσα σε 8 και 12 εκατομμύρια ανθρώπους (δείτε τις σελίδες 189 – 191 για τον κατά προσέγγιση πληθυσμό της κάθε χώρας).

Αρχικά θεωρούνταν πως οι Ρομά ήταν αιγυπτιακής καταγωγής —κάτι που εξηγεί από που προέρχεται η λέξη «γύφτος». Η αγγλική λέξη «gypsy» προέρχεται από την παλιά αγγλική λέξη «gyrcian» που χρησιμοποιούταν εν συντομία αντί του «Egipcien». Ωστόσο, μας είναι πλέον

γνωστό πως οι Ρομά προέρχονται από τη βόρειο Ινδία και μετανάστευσαν δυτικά από τον 5ο αιώνα περίπου. Αρκετοί κατέληξαν στην Ευρώπη.

Κανείς δε μας ρώτησε ποτέ ούτε γιατί οι Ρομά ζούσαν πάντοτε στις παρυφές της κοινωνίας ούτε πώς αυτός ο τρόπος ζωής έχει επηρεάσει την οικογενειακή δομή των Τσιγγάνων... είναι απλούστερο και ευκολότερο για τη συνείδηση κάποιων, το να πιστεύουν πως οι Τσιγγάνοι αποτελούν τους γραφικούς εκείνους διασωθέντες ενός έθνους, το οποίο οι ειδικοί [...] τολμούν να επικρίνουν με σκληρές δηλώσεις και προκαταλήψεις, χρησιμοποιώντας εκφράσεις του τύπου «Δε θέλουν να ζουν σε σπίτια», «Θέλουν να είναι ελεύθερα πουλιά» ή «Είναι πάντοτε χαρούμενοι, τραγουδούν και ερμηνεύουν»

Ρόζα Ταϊκόν, αργυροτεχνίτρα και ακτιβίστρια Ρομά

Όταν μετανάστευσαν οι Ρομά ακολούθησαν πολλά διαφορετικά μονοπάτια. Οι Ντομ θεωρείται πως κατευθύνθηκαν προς τον νότο και κυρίως εγκαταστάθηκαν σταδιακά στη Μέση Ανατολή, οι Λομ κατευθύνθηκαν βόρεια προς τον Καύκασο και αρκετοί εγκαταστάθηκαν στην πρώην ΕΣΣΔ, οι Ρομ κινήθηκαν πιο δυτικά σε άλλες περιοχές της Ευρώπης. Αρκετές υποομάδες αυτόπροσδιορίστηκαν αργότερα, για παράδειγμα οι Καλέ στην Ισπανία, οι Σίντι στη Γερμανία και οι Λοβάρι στην Ουγγαρία.

Ένα κοινό στερεότυπο για τους Ρομά αποτελεί ο χαρακτηρισμός «περιπλανώμενοι» ή νομάδες. Ωστόσο, η συντριπτική πλειοψηφία των Ρομά —πάνω από 90%— είναι πλέον μόνιμα εγκατεστημένοι.

Αντιτσιγγανισμός

«Ο αντιτσιγγανισμός είναι μία έννοια που ορίζει μια σαφή έκφραση μεροληψιών, προκαταλήψεων και στερεοτύπων που λειτουργούν ως κίνητρα για τις καθημερινές συμπεριφορές πλειοψηφικών ομάδων προς τα μέλη των κοινοτήτων των Ρομά και των Περιπλανώμενων...»

Τόμας Χάμαμπεργκ, Πρώην Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Η λέξη «αντιγυφτισμός» (ΣτΜ: απόλυτη μεταφορά του όρου «antigypsyism» από την αγγλική) χρησιμοποιείται για την περιγραφή στάσεων, συμπεριφορών και δομών που λειτουργούν κατά των «Γύφτων». Εντούτοις, είναι σημαντικό να θυμηθούμε πως ο όρος «γύφτος», όπως κι ο όρος «φυλετικός», στην πραγματικότητα δεν περιγράφει μια ομάδα που καθορίζεται από ένα σύνολο φυσικών χαρακτηριστικών. Όταν κάποιος χρησιμοποιεί τον όρο αυτόν, εννοεί συνήθως «τους ανθρώπους που εγώ χαρακτηρίζω Γύφτους», και σχεδόν πάντοτε έχει κατά νου ένα σύνολο αρνητικών υποθέσεων ως προς τον τρόπο συμπεριφοράς αυτών των ανθρώπων, τα πιστεύω και τις αξίες τους, καθώς και τις δυνατότητές τους.

Τέτοιες αρνητικές υποθέσεις έχουν ευρεία απήχηση και αποτελούν μια μορφή ρατσισμού. Ο «αντιτσιγγανισμός» δηλαδή αποτελεί μια συγκεκριμένη μορφή ρατσισμού, ρατσισμού κατά των κοινοτήτων Ρομά. Το νόημα, όπως και ο αντίκτυπος που έχει η λέξη, είναι παρόμοιο με αυτό της αθιγγανοφοβίας (Romaphobia), το οποίο περιγράφει φόβο, αντιπάθεια και μίσος για τους Ρομά.

Όταν πήγαινα σε συνεντεύξεις για δουλειά, φοβόμουν πως θα με περνούσαν για Τσιγγάνο. Πίστευα ότι θα με θεωρούσαν χαζό και θα με εξευτέλιζαν. Παρόλο που η εκπαίδευση που είχα ήταν καλή και μπορούσα να τη χρησιμοποιήσω, φοβόμουν να πάω σε συνέντευξη για μια καλή δουλειά.

Κλάρα, μια γυναίκα Ρομά από την Τσεχία

Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως ο αντιτσιγγανισμός είναι μια μορφή ρατσισμού. Είναι εξίσου ζημιόγonos, εξίσου αβάσιμος και παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα όπως κι ο ρατσισμός κατά οποιασδήποτε άλλης κοινότητας. Περισσότερες πληροφορίες για τον ρατσισμό διατίθενται στη σελίδα 57.

Στην παρούσα έκδοση γίνεται χρήση του όρου «αντιτσιγγανισμός», σε αντίθεση με την ρίζα προέλευσης στην αγγλική («antigypsyism»).

(ΣΤΜ: Στη συγκεκριμένη μετάφραση αποφεύγεται η χρήση του όρου «αντιγυφτισμός» ως αδόκιμος και ως εκ τούτου αντικαθίσταται με τον όρο «αντιτσιγγανισμός» για ευνόητους λόγους. Ο όρος «αντιτσιγγανισμός» είναι επίσης αδόκιμος στην ελληνική γλώσσα, ωστόσο, εδώ χρησιμοποιείται για να προσδώσει το αρνητικό πρόσημο του όρου από την αγγλική, με σαφή έμφαση στην πρόθεση «αντί»).

Αντιτσιγγανισμός στην πράξη

Ρατσισμός στον αθλητισμό

Στις 24 Σεπτεμβρίου του 2012, πάνω από 30.000 άνθρωποι συγκεντρώθηκαν στο μεγαλύτερο στάδιο της Ρουμανίας για να παρακολουθήσουν έναν αγώνα ποδοσφαίρου μεταξύ δύο ομάδων, της Στεάουα Βουκουρεστίου και της Ραπίντ Βουκουρεστίου. Εκατομμύρια ανθρώπων παρακολούθησαν τον αγώνα στην τηλεόραση.

Στους υποστηρικτές της Ραπίντ αποδίδεται συνήθως ο χαρακτηρισμός «Γύφτοι» και καθ' όλη τη διάρκεια του αγώνα ακούγονταν συνθήματα όπως «Θάνατος στους Γύφτους» και «Μισούσαμε και θα μισούμε πάντα τους Γύφτους» Δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι συμμετείχαν στα συνθήματα.

Το εν λόγω επεισόδιο αναγνωρίστηκε δημόσια ως παράδειγμα ρατσισμού στο ποδόσφαιρο.

Ο αντιτσιγγανισμός είναι ιδιαίτερα εκτεταμένος και ιδιαίτερα ζημιογόνος. Ενισχύεται διαρκώς τα τελευταία χρόνια, όμως το πρόβλημα είναι βαθιά ριζωμένο στην Ευρώπη από παλιά. Εδώ και χίλια περίπου χρόνια, οι Ρομά στην Ευρώπη έχουν στιγματιστεί, έχουν τύχει άδικης μεταχείρισης και κρίσης, έχουν αποκλειστεί από την κοινωνία, δίχως να τους έχουν δοθεί ίδιες δυνατότητες με τους υπόλοιπους, και έχουν κατηγορηθεί για τα δεινά της κοινωνίας. Αυτό το ιστορικό αδικίας και διακρίσεων, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα, αποτελεί όνειδος για τις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Είναι σίγουρο πως έχει αφήσει σημάδια. (Δείτε σελίδες 42 – 45 για μια ιστορική ανασκόπηση των διακρίσεων κατά των Ρομά).

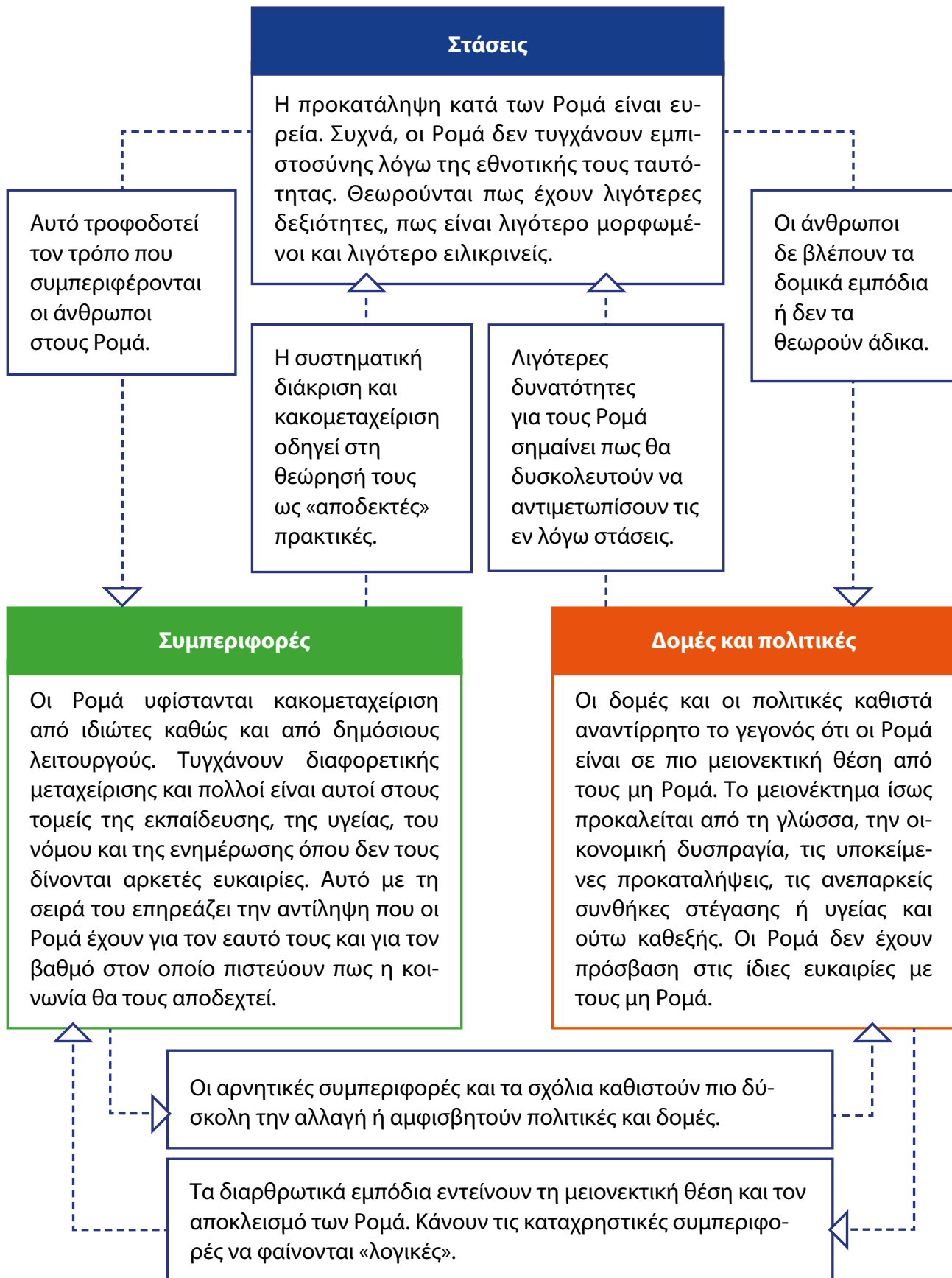
Συμπεριφορές, στάσεις και δομές

Το πρόβλημα του αντιτσιγγανισμού υφίσταται σε διάφορα επίπεδα:

- Υφίσταται στα μυαλά των ανθρώπων, σε επίπεδο συμπεριφορών, επηρεάζοντας έτσι τον τρόπο που σκέφτονται για τους Ρομά.
- Υφίσταται σε επίπεδο εξατομικευμένων συμπεριφορών, διαμορφώνοντας τον τρόπο που οι άνθρωποι κατανοούν και μιλούν για τους Ρομά.
- Υφίσταται στο επίπεδο της κοινωνίας ως συνόλου, στις δομές και τις πολιτικές που κάνουν διακρίσεις κατά των Ρομά.

Καθεμιά από αυτές τις μορφές διαιωνίζουν τον αντιτσιγγανισμό και ενισχύονται από αυτόν στα υπόλοιπα επίπεδα. Μερικοί από τους τρόπους που αυτό συμβαίνει παρουσιάζονται στο παρακάτω διάγραμμα. Για παράδειγμα, αν ακολουθήσουμε τα βέλη μπορούμε να εντοπίσουμε τους τρόπους με τους οποίους οι στάσεις τροφοδοτούν και ενισχύουν τις συμπεριφορές, και οι συμπεριφορές με τη σειρά τους ανατροφοδοτούν αρνητικές στάσεις. Σε κάθε επίπεδο υπάρχουν συνδεδετικοί κρίκοι κι η ενίσχυση είναι αμφίδρομη.

Η εξάπλωση του αντιτσιγγανισμού

Επίπεδα στάσεων

- Το 2011, μια δημοσκόπηση στην Τσεχία έδειξε ότι το 86% των ερωτηθέντων δεν επιθυμούσαν να έχουν γείτονα Ρομά.
- Την ίδια χρονιά, το 91% των Λιθουανών είπαν ότι θα αισθάνονταν άβολα με έναν γείτονα Ρομά.
- Το 2010, το 45% των τηλεθεατών σε μια τηλεοπτική δημοσκόπηση στη Βουλγαρία θεωρούσε ότι θα πρέπει να υπάρχουν ξεχωριστά σχολεία για παιδιά Ρομά.
- Δημοσκοπήσεις σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες κατέδειξαν ότι ο αντιτσιγγανισμός λειτουργεί ακόμα και χωρίς άμεση επαφή με τους Ρομά.

Οι αρνητικές στάσεις και προκαταλήψεις σε βάρος των Ρομά διαπερνούν κάθε κοινωνία στην Ευρώπη. Μερικές φορές οι συμπεριφορές είναι βίαιες και προφανώς καταχρηστικές, όπως οι δηλώσεις στη σελίδα 13. Μερικές φορές είναι πιο ανεπαίσθητες, ίσως στηρίζονται σε αυτό που πολλοί πιστεύουν ότι είναι «αντικειμενικά γεγονότα» για τους Ρομά. Ωστόσο, δεν υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία για όλους τους Ρομά, όπως επίσης και για οποιαδήποτε άλλη κοινωνική ή εθνοτική ομάδα. Η πεποίθηση ότι οι Ρομά μπορούν να διαχωριστούν ανάλογα με τα ιδιαίτερα —αρνητικά— χαρακτηριστικά είναι ένας μύθος. Είναι επίσης μια μορφή ρατσισμού.

Κάθε δόγμα φυλετικής διαφοροποίησης ή ανωτερότητας είναι επιστημονικά ψευδές, ηθικά καταδικαστέο, κοινωνικά άδικο και επικίνδυνο και δε βρίσκει κανένα έρεισμα ούτε σε θεωρητικό ούτε σε πρακτικό επίπεδο...

Ο φυλετικός διαχωρισμός βλάπτει όχι μόνο εκείνους που τον υφίστανται, αλλά και αυτούς που τον ασκούν.

Ενημερωτικό δελτίο του ΟΗΕ Αριθ. 12, Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων

Θα πρέπει να μην ξεχνάμε ότι ο ρατσισμός θεωρείται σε πολλές κοινωνίες απαράδεκτος, αλλά ο αντιτσιγγανισμός δε φέρει πάντα τις ίδιες ισχυρές αρνητικές συνυποδηλώσεις. Η σύνδεση με τον ρατσισμό μπορεί να διαλύσει την ιδέα ότι οι «Γύφτοι» διαφέρουν σε κάτι από άλλες ομάδες της κοινωνίας. Αξίζουν την ίδια δίκαιη μεταχείριση όπως ο καθένας.

Ένα παράδειγμα – αποδεκτός ρατσισμός;

Μια δημοσιογράφος σε μια έγκριτη βρετανική εφημερίδα έγραψε ένα άρθρο που υποστήριζε την πολιτική του Γάλλου Προέδρου σχετικά με την επιστροφή των μεταναστών Ρομά στη χώρα προέλευσής τους. Η δημοσιογράφος εξήγησε ότι δεν ήθελε να προκαλέσει και ότι το άρθρο της φάνηκε σε πολλούς αναγνώστες «λογικό» και καλά τεκμηριωμένο. Η ίδια προέβη στον ακόλουθο ισχυρισμό:

«[Οι Ρομά] είναι παράσιτα σε ένα πολιτισμένο κράτος, υλικά και πολιτισμικά, δεν έκαναν τίποτα για να χτίσουν κάτι και δεν μπορούν να εξελιχθούν». (Μάρι Ντετζέβσκι, εφημερίδα *The Independent*, Σεπτέμβριος 2010)

Αντιλήψεις όπως αυτές, μεταμφιεσμένες σε γεγονότα, είναι εξαιρετικά επικίνδυνες, ειδικά όταν εκφράζονται από δημόσια πρόσωπα ή έγκριτες εφημερίδες. Προσπαθούν να δικαιολογήσουν τον αντιτσιγγανισμό προσποιούμενοι ότι οι διαφορές μεταξύ των κοινοτήτων Ρομά και μη-Ρομά είναι πραγματικές. Με τον τρόπο αυτό βοηθούν να προετοιμαστεί το έδαφος για πολύ πιο ακραίες δηλώσεις, όπως εκείνες που αναφέρονται στη σελίδα 13.

Επίπεδο συμπεριφοράς

Αποτελέσματα έρευνας που διεξήχθη από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

- Κατά μέσο όρο, κάθε δεύτερος Ρομά συμμετέχοντας έχει υποστεί διάκριση τουλάχιστον μία φορά στους προηγούμενους 12 μήνες.
- Οι Ρομά που υπέστησαν διακρίσεις βίωσαν κατά μέσο όρο 11 περιστατικά διακρίσεων σε μια περίοδο 12 μηνών.
- Κατά μέσο όρο, 1 στους 4 Ρομά συμμετέχοντες υπήρξαν θύματα προσωπικών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένων επιθέσεων, απειλών και σοβαρής παρενόχλησης, τουλάχιστον μία φορά στους προηγούμενους 12 μήνες.
- Κατά μέσο όρο, 1 στους 5 Ρομά συμμετέχοντες υπήρξαν θύματα προσωπικών εγκλημάτων ρατσιστικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένων επιθέσεων, απειλών και σοβαρής παρενόχλησης, τουλάχιστον μία φορά στους προηγούμενους 12 μήνες.

Η νοοτροπία επηρεάζει σχεδόν πάντα τον τρόπο που συμπεριφερόμαστε. Επηρεάζει επίσης τους αποδέκτες της συμπεριφοράς μας. Οι ρατσιστικές συμπεριφορές έναντι των Ρομά πολύ συχνά καταλήγουν σε ρατσιστική γλώσσα ή ρητορική μίσους και μερικές φορές σε ακόμη πιο επικίνδυνη συμπεριφορά, συμπεριλαμβανομένης της σωματικής βίας. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα ρατσιστικής συμπεριφοράς προς τον λαό των Ρομά στις βασικές πληροφορίες που επισυνάπτονται στις δραστηριότητες. Βλέπε, για παράδειγμα, τις πληροφορίες σχετικά με το δικαίωμα στη στέγαση (σελίδα 114), στην εκπαίδευση (σελίδα 94), στην υγεία (σελίδα 100), και την αστυνόμευση (σελίδα 170).

Ορισμένες από τις περιπτώσεις που έχουν οδηγηθεί ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναδεικνύουν το είδος της συμπεριφοράς στο οποίο υπόκεινται συνήθως οι Ρομά. Οι περιπτώσεις αυτές προβάλλουν ένα στιγμιότυπο ενός πολύ μεγαλύτερου προβλήματος. Μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό των παραβιάσεων σε βάρος των Ρομά φτάνουν μέχρι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Παραδείγματα υποθέσεων από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Εξώσεις	
<u>Παραδείγματα:</u> <i>Connors</i> κατά του <i>Ηνωμένου Βασιλείου</i> , <i>Winterstein</i> κατά της <i>Γαλλίας</i> , <i>Yordanova</i> κατά της <i>Βουλγαρίας</i> ...	Κρίθηκε ότι έχουν πραγματοποιηθεί εξώσεις οικογενειών Ρομά χωρίς τον κατάλληλο σεβασμό του δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή ή σύμφωνα με εσφαλμένες νομικές διαδικασίες.
Επιθέσεις σε χωριά που μένουν Ρομά και καταστροφή περιουσίας	
<u>Παραδείγματα:</u> <i>Moldovan</i> κατά της <i>Ρουμανίας</i> , <i>Koky</i> κατά της <i>Σλοβακίας</i> .	Επιθέσεις της αστυνομίας ή εκ μέρους ιδιωτών έχουν οδηγήσει σε θανάτους μελών της κοινότητας των Ρομά, την καταστροφή περιουσίας και πολλές οικογένειες Ρομά αναγκάζονται να ζουν σε συνθήκες που έχουν κριθεί ως απάνθρωπες και εξευτελιστικές.
Αστυνομικές έρευνες βάσει φυλετικών διακρίσεων	
<u>Παραδείγματα:</u> <i>Μπέκος</i> και <i>Κουτρόπουλος</i> κατά της <i>Ελλάδας</i> , <i>Šeić</i> κατά της <i>Κροατίας</i> , <i>Fedorchenko</i> και <i>Loenko</i> κατά της <i>Ουκρανίας</i> .	Οι θάνατοι μελών της κοινότητας των Ρομά στα χέρια της αστυνομίας ή η αποτυχία της αστυνομίας να ερευνήσει τη ρατσιστική βία κρίθηκε ότι παραβιάζουν το δικαίωμα στη ζωή και το δικαίωμα στην προστασία από την απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση.
Αναγκαστική στέρωση γυναικών Ρομά	
<u>Παραδείγματα:</u> <i>Διάφορες προσφυγές</i> κατά της <i>Σλοβακίας</i> .	Οι γυναίκες Ρομά έχουν βίαια στειρωθεί είτε χωρίς τη συγκατάθεση τους ή ως αποτέλεσμα της «συγκατάθεσης» που δόθηκε κατά τη διάρκεια της γέννας. Το Δικαστήριο έχει διαπιστώσει παραβιάσεις του δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή και στο δικαίωμα στην προστασία από την απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση.
Διαχωρισμός στα σχολεία	
<u>Παραδείγματα:</u> <i>Horvath</i> και <i>Kith</i> κατά της <i>Ουγγαρίας</i> , <i>D.H.</i> και άλλοι κατά της <i>Τσεχίας</i> , <i>Σαμπάνης</i> κατά της <i>Ελλάδας</i> .	Παιδιά Ρομά έχουν τοποθετηθεί σε «ειδικά σχολεία» ή τάξεις, εξαιτίας της εθνοτικής τους καταγωγής. Το Δικαστήριο έχει διαπιστώσει παραβιάσεις του δικαιώματος στην εκπαίδευση και του δικαιώματος της μη διάκρισης.

Το επίπεδο των δομών και των πολιτικών

[H] ραγδαία κλιμάκωση της αρνητικής στάσης απέναντι στους Ρομά έχει αυξήσει την ευάλωτη θέση τους στις διαδικασίες αποκλεισμού. Αυτό έχει μειώσει τις ευκαιρίες τους για απόκτηση εργασίας, πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης, και απόκτηση κατοικίας σε ορισμένες περιοχές.

Ενδιάμεση Δεύτερη Έκθεση για τους κοινωνικούς καθοριστικούς παράγοντες για την υγεία και το χάσμα στον τομέα της υγείας στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια του ΠΟΥ (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας)

Η προκατάληψη ανάμεσα σε κοινότητες μη Ρομά έχει αντίκτυπο σε επίπεδο διαπροσωπικών σχέσεων. Οι Ρομά ωστόσο αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα εμπόδια μέσα στην κοινωνία ως σύνολο, κάτι που καθιστά δυσκολότερη για αυτούς την αντιμετώπιση προσωπικών στάσεων και συμπεριφορών, οι οποίες τους αποτρέπουν την πρόσβαση στις ίδιες ευκαιρίες ή τα ίδια προνόμια με τις κοινότητες μη Ρομά. Αυτά τα εμπόδια είναι συνήθως γνωστά ως «διαρθρωτικά».

Μερικές φορές τυχαίνει να μην αναγνωρίζουμε ότι αυτά υπάρχουν, επειδή αποτελούν εμπόδια για τις κοινότητες Ρομά, αλλά όχι για άλλες ομάδες ή άτομα. Κάθε φορά που οι στατιστικές αναδεικνύουν ότι κάποια ευκαιρία ή δημόσια υπηρεσία είναι λιγότερο προσβάσιμη από τις κοινότητες των Ρομά είτε ότι είναι λιγότερο πιθανό για έναν Ρομά να τις χρησιμοποιήσει, αποδεικνύονται περίτρανα οι διαρθρωτικές διακρίσεις. Κάθε φορά που οι στατιστικές φανερώνουν ότι οι Ρομά έλαβαν ανεπαρκή εκπαίδευση ή έχουν χειρότερες συνθήκες υγείας ή ανεπαρκή ποιότητα στέγασης σε σχέση με τον μέσο όρο του συνόλου της κοινωνίας, αποδεικνύεται ότι οι Ρομά δεν χαιρούν ίσης αντιμετώπισης στην κοινωνία. Πρέπει να κοιτάξουμε πέρα από τους αριθμούς και να εξετάσουμε τις αιτίες πίσω από την ανισότητα.

Το 2005, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) αναγνώρισε την ιδιαιτερότητα του ρατσισμού που αφορά τους Ρομά:

- α) Δε γνωρίζει ιστορικούς ή γεωγραφικούς περιορισμούς.
- β) Είναι συστηματικός.
- γ) Συνοδεύεται συχνά από πράξεις βίας.

Παραδείγματα διαρθρωτικών διακρίσεων κατά των Ρομά

- Αθέμιτοι νόμοι ή αθέμιτες πολιτικές (που εισάγουν διακρίσεις)
Π.χ. πολιτικές οι οποίες προβλέπουν υπηρεσίες εκπαίδευσης ή υγείας επί πληρωμή συνιστούν διάκριση σε βάρος των Ρομά, σε περιπτώσεις που οι κοινότητες των Ρομά είναι πιθανότερο να ζουν σε συνθήκες φτώχειας.
- Αθέμιτη εφαρμογή νόμων.

Π.χ. οι νόμοι που αφορούν την έξωση συνιστούν διάκριση σε βάρος των Ρομά, σε περιπτώσεις που δεν υπάρχουν εναλλακτικοί χώροι για την μετεγκατάστασή τους.

- Αθέμιτη πρόσβαση σε προληπτικούς – προστατευτικούς μηχανισμούς
Π.χ. οι κοινότητες των Ρομά ενδέχεται να είναι λιγότερο σε θέση να ζητήσουν προστασία της αστυνομίας όταν απειλούνται.
- Η έλλειψη λογοδοσίας για την παραβίαση των δικαιωμάτων των Ρομά.
Π.χ. η αστυνομία ή οι νομικές υπηρεσίες ενδέχεται να είναι λιγότερο πιθανό να συνεχίσει τις έρευνες σε περιπτώσεις ρατσιστικών εγκλημάτων σε βάρος των Ρομά.
- Έλλειψη αναγνώρισης για τον πολιτισμό, τις πρακτικές και τις δυνατότητες των Ρομά.
Π.χ. το πρόγραμμα σπουδών στην εκπαίδευση μπορεί να μην περιλαμβάνει καμία πληροφορία σχετικά με την ιστορία και τον πολιτισμό μιας μεγάλης μειονότητας στην κοινωνία.
- Άνιση πρόσβαση στα δικαιώματα.
Π.χ. τα παιδιά Ρομά δεν μπορούν να έχουν τις ίδιες εκπαιδευτικές ευκαιρίες με τους μη Ρομά, αν δεν μιλούν τη γλώσσα.

Σε ορισμένες χώρες, το γεγονός ότι οι Ρομά και οι Περιπλανώμενοι Πληθυσμοί στερούνται προσωπικά έγγραφα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην εγγραφή τους στο σχολείο. Η έλλειψη των μέσων μαζικής μεταφοράς ή των πόρων για τις μεταφορές, ο ρατσιστικός εκφοβισμός καθώς και η έλλειψη των σχολικών υλικών αποτελούν πρόσθετα εμπόδια στον δρόμο των μαθητών Ρομά που επιδιώκουν να πάνε στο σχολείο...

Οι πολιτικές και οι πρακτικές που διαχωρίζουν τα παιδιά των Ρομά από τα υπόλοιπα παιδιά ως προς τον τομέα της εκπαίδευσης εφαρμόζονται σε διάφορα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Οι εκπαιδευτικές ρυθμίσεις συχνά διαχωρίζονται σε περιπτώσεις όπου οι Ρομά ζουν σε απομονωμένες κοινότητες, είτε σε αγροτικούς οικισμούς παραγκουπόλεων ή αστικά γκέτο.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα των Ρομά και των Περιπλανώμενων Πληθυσμών στην Ευρώπη (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2012)

Αντιτσιγγανισμός στην Ευρώπη — μια ιστορική αναδρομή

Η ενότητα που ακολουθεί παραθέτει μερικά παραδείγματα αντιτσιγγανισμού στην ευρωπαϊκή ιστορία. Δεν είναι πλήρης ούτε καλύπτει όλες τις χώρες. Υπάρχουν λίγες διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με το τι συνέβη πριν από τον 14ο αιώνα.

- Από το δεύτερο μισό του 14ου αιώνα, οι Ρομά που έφτασαν στη Βλαχία και στη Μολδαβία (σήμερα κυρίως εδάφη της **Ρουμανίας**) εξαναγκάστηκαν στη δουλεία και την σκλαβιά. Αυτό κράτησε πέντε αιώνες.

«Οι Γύφτοι είναι δούλοι εκ γενετής, οποιοσδήποτε γεννηθεί από δούλα μητέρα θα είναι επίσης δούλος».

Από των κώδικα της Βλαχίας στις απαρχές του 19ου αιώνα.

- Ο Ρωμαίος Αυτοκράτορας Μαξιμιλιανός Α' (γνωστός και ως ο **Βασιλιάς των Γερμανών**) διέταξε όλους τους Τσιγγάνους να εγκαταλείψουν την Αυτοκρατορία μέχρι το Πάσχα του 1501. Όποιοι Ρομά παρέμεναν και μετά την λήξη τη προθεσμίας κηρύσσονταν παράνομοι και μπορούσε να τους σκοτώσει οποιοσδήποτε.
- Στη **Γαλλία**, ο Λουδοβίκος ΙΒ', ο Φραγκίσκος Ι' και ο Κάρολος Θ' απέλασαν τους Τσιγγάνους από το Βασίλειο. Το 1666, Ο Λουδοβίκος ΙΔ' εξέδωσε διάταγμα σύμφωνα με το οποίο όλοι οι Τσιγγάνοι άρρενες θα πρέπει να συλληφθούν και να οδηγηθούν στα κάτεργα χωρίς δίκη.
- Στη **Σουηδία**, ο 17ος αιώνας έφερε την αναγκαστική στείρωση και την απέλαση του πληθυσμού Ρομά. Το 1637, ο νόμος δια του απαγχονισμού κατέστησε νόμιμο να σκοτώνει κανείς οποιονδήποτε Ρομά βρισκόταν στο Βασίλειο.
- Στην **Ολλανδία** τον 18ο αιώνα, η αστυνομία και ο στρατός οργάνωναν τακτικά επιχειρήσεις εναντίον των Ρομά. Ήταν γνωστές ως «heidenjachten» (ειδωλολατρικά κυνήγια, κυνήγια βαρβάρων). Το τελευταίο διεξήχθη το 1728. Μέχρι το τέλος του, τα περισσότερα θύματα είχαν δολοφονηθεί, εγκαταλείψει τη χώρα ή παραδόθηκαν τελικά στις αρχές.
- Στην **Αγγλία** υπό τον Ερρίκο Η', οι Τσιγγάνοι απαγορευόταν να εισέλθουν στη χώρα. Όποιον έβρισκαν τον απέλαναν. Το 1554, η Βασίλισσα Μαρία θεσμοθέτησε την «Αιγυπτιακή Πράξη» η οποία καθιστούσε «Το να είσαι Τσιγγάνος» πράξη η οποία τιμωρείται με θάνατο. Το 1714, οι Βρετανοί Τσιγγάνοι στάλθηκαν στην Καραϊβική σαν δούλοι.
- Το 1747, ο Επίσκοπος του Οβιέδο παρουσίασε μια πρόταση του Βασιλιά Φερδινάνδου ΣΤ' της **Ισπανίας** για την αντιμετώπιση του «Τσιγγανικού Προβλήματος» που προέβλεπε είτε την εξόρισή τους για πάντα από το Βασίλειο είτε τη συγκέντρωση και την αιχμαλώτιση ολόκληρου του τσιγγανικού πληθυσμού. Η πρόταση εφαρμόστηκε μέσα σε μια μέρα σε ολόκληρη τη χώρα και οδήγησε στον εγκλεισμό 10-12.000 ατόμων.

«Η Αυτού Μεγαλειότης διατάσσει ότι, με κάθε μέσο και σε κάθε χώρο, θα πρέπει να επιδιώκεται η φυλάκιση και εκτέλεση αυτών (των Γύφτων) που διατελούν μη έχοντας κανένα απολύτως άσυλο το οποίο θα μπορούσε να τους είχε δοθεί. Οι [...] δικαστές θα εκτελούν τα πάντα με ακρίβεια και απόλυτα, όπως αρμόζει σε ένα ζήτημα αυτής της σπουδαιότητας»

Από το Τάγμα του Μαρκησίου της Ενσανάδα (Ισπανία 1749)

- Το 1773 η Μαρία Θηρεσία, Αυτοκράτειρα της **Αυστροουγγρικής Αυτοκρατορίας**, εξέδωσε διάταγμα το οποίο απαγόρευσε τους γάμους μεταξύ των Ρομά. Η Αυτοκράτειρα διέταξε επίσης ότι όλα τα παιδιά Ρομά άνω των 5 ετών θα έπρεπε να παρθούν από τους γονείς τους και να παραδοθούν σε αγροτικές οικογένειες Ούγγρων.

Κάποια μέρα, εμφανίστηκαν στρατιώτες με καμιόνια και πήραν όλα τα παιδιά από τους Γύφτους, από τα πρόσφατα απογαλακτισμένα βρέφη μέχρι και τους νεόνυμφους, ακόμα και όσα φορούσαν τις γαμήλιες ενδυμασίες. Η απόγνωση των φτωχών ανθρώπων δεν μπορεί να περιγραφεί. Οι γονείς έπεφταν στα πόδια των στρατιωτών και κρεμόντουσαν από τα βαγόνια που έπαιρναν μακριά τα παιδιά τους. Τους απομάκρυναν με ραβδιά και με τους υποκόπανους των όπλων, και επειδή δεν μπορούσαν να ακολουθήσουν τα βαγόνια που είχαν μέσα τα πολυτιμότερα υπάρχοντά τους, τα παιδιά τους, πολλοί γονείς αυτοκτονούσαν ακαριαία.

Πηγή: Ενημερωτικά δελτία για την Ιστορία των Ρομά

- Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, οι θεωρίες της ευγονικής και άλλες ρατσιστικές θεωρίες άρχισαν να αναπτύσσονται και να γίνονται αποδεκτές ως «επιστημονική αλήθεια» από σημαίνοντες συγγραφείς και διάφορες κυβερνήσεις. Φαινόταν ότι προσέφεραν σε πολλούς ένα άλλοθι για να συμπεριφέρονται διαφορετικά σε ανθρώπους οι οποίοι «έμοιαζαν λίγο διαφορετικοί» ή δεν θεωρούνταν «γηγενείς» σε μια χώρα ή σε μια περιοχή.

Τέτοιες θεωρίες έχουν πλέον απαξιωθεί εντελώς, αλλά έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση πολλών από τις συμπεριφορές και τις πολιτικές που ασκούνται ενάντια στον πληθυσμό των Ρομά (και άλλων). Ένα έργο που άσκησε επιρροή ήταν «Ο εγκληματίας άνθρωπος» από τον Ιταλό Τσεζάρε Λαμπρόζο, που δημοσιεύθηκε το 1876. Ο συγγραφέας υποστήριξε ότι η «γενετική προδιάθεση» ήταν ο λόγος για τις υποτιθέμενες εγκληματικές πράξεις των Τσιγγάνων.

- Το 1926 συλλέχθηκαν τα δακτυλικά αποτυπώματα όλων των Ρομά άνω των 14 ετών, που ζούσαν στο Μπούργκενλαντ της Αυστρίας. Από το 1928 και μετά, η αστυνομία της Άιζενσταντ, της νέας πρωτεύουσας του Μπούργκενλαντ, διέθετε το λεγόμενο «Zigeunerkartothek» («Αρχείο κάρτας Τσιγγάνων»), το οποίο περιλάμβανε τις καταχωρήσεις περίπου 8.000 Ρομά.

1. Η σεξουαλική επαφή μεταξύ Γύφτων και Γερμανών συνιστά αδίκημα φυλετικής ατίμωσης.
2. Οι Γύφτοι δεν επιτρέπεται να παρακολουθήσουν το γενικό δημοτικό σχολείο.
3. Η αναπαραγωγή των Γύφτων πρέπει να διακοπεί με τη στείρωσή τους.
4. Θα πρέπει να διεξάγονται τακτικά έρευνες σε σπίτια και άτομα.
5. Οι γύφτικες καλύβες (μια ντροπή του πολιτισμού) θα πρέπει να κατεδαφιστούν και οι Γύφτοι να στεγάζονται σε παράγκες σε στρατόπεδα εργασίας.
6. Στα στρατόπεδα εργασίας οι Γύφτοι εργάζονται ως μια κλειστή ομάδα.
7. Η άσκηση ιδιωτικών επαγγελμάτων έξω από το στρατόπεδο εργασίας απαγορεύεται.
8. Οι Γύφτοι δεν επιτρέπεται να φέρουν όπλα.
9. Προάγεται η εθελούσια μετανάστευση.

Από το «Υπόμνημα για το Γύφτικο Ζήτημα από τον επικεφαλής της κυβέρνησης της επαρχίας Μπούργκενλαντ» (1938)

- Το 1927, η Πρώτη Δημοκρατία της **Τσεχίας** ψήφισε τον «Νόμο σχετικά με τους Περιπλανώμενους Γύφτους». Αυτός απαγόρευε τη μετακίνηση των Ρομά, αναγκάζοντάς τους να κάνουν αίτηση για ταυτοποίηση στοιχείων και για χορήγηση άδειας διανυκτέρευσης.

Η Γενοκτονία των Ρομά

Στα χρόνια που προηγήθηκαν του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, και κατά τη διάρκεια του πολέμου, οι διακρίσεις και οι καταχρηστικές πολιτικές κατά των Ρομά είχαν κορυφωθεί. Οι Ρομά υποβλήθηκαν στην ίδια μεταχείριση με τον εβραϊκό πληθυσμό και ο επίσημος στόχος των πολιτικών της ναζιστικής κυβέρνησης ήταν η πλήρης εξόντωση όλων των Ρομά σε εδάφη που ελέγχονταν από αυτούς. Για την επίτευξη αυτού του στόχου βοήθησαν και άλλες χώρες.

- Ανατρέξτε στη σελίδα 70 για πληροφορίες σχετικά με τη Γενοκτονία των Ρομά.
- Δείτε το «Δικαίωμα στη μνήμη» («Right to Remember», <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168008b633>¹) για έναν πιο λεπτομερή απολογισμό της Γενοκτονίας των Ρομά, στο οποίο περιλαμβάνονται δραστηριότητες για τους νέους.

1. Ο σύνδεσμος του πρωτοτύπου «Mirrors» (<http://enter.coe.int/roma/Media/Files/Right-to-Remember-A-Handbook-for-Education-with-Young-People-on-the-Roma-Genocide>) αντικαταστάθηκε με τον έγκυρο σύνδεσμο: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168008b633>

4 Ανθρώπινα δικαιώματα

Κάθε Ρομά θα πρέπει να αναγνωρίσει πως για να μπορέσουμε να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες που προβλέπονται για εμάς, πρέπει να ξεχάσουμε τους εσωτερικούς μας διαχωρισμούς όταν το θέμα είναι η προστασία των δικαιωμάτων μας. Πρέπει να σηκωθούμε, να σταθούμε όρθιοι και να παλέψουμε για τα δικαιώματά μας με μια φωνή.

Ρίτα Ίζαακ, Ανεξάρτητη Εμπειρογνώμονας σε μειονοτικά ζητήματα, Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Τα ανθρώπινα δικαιώματα υφίστανται ελδω και πολλούς αιώνες, αλλά η διεθνής αναγνώριση της σημασίας τους κατακτήθηκε μόλις το 1948, αφοτου έγιναν σαφή η πλήρης έκταση του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και το Ολοκαύτωμα.

Το χαρακτηριστικό του Ολοκαυτώματος ήταν πως συγκεκριμένες ομάδες, συμπεριλαμβανομένης και εκείνης των Ρομά, κατηγοριοποιήθηκαν ως «κατώτερες» και «λιγότερο ανθρώπινες». Η συγκεκριμένη κατηγοριοποίηση χρησιμοποιήθηκε για να δικαιολογήσει ένα πρόγραμμα του οποίου απώτερος στόχος ήταν να εξαλείψει παντελώς την ομάδα.

Η βίαιη φύση των εγκλημάτων, σε συνδυασμό με τη φρίκη του Πολέμου, συγκλόνισε τον κόσμο και τον οδήγησε σε δράση. Όταν ο πόλεμος τελείωσε, οι χώρες του νεοσύστατου τότε, Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, συγκλήθηκαν για να καταρτίσουν την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το πρώτο άρθρο έκανε σαφές ότι κανένας άνθρωπος και καμία ομάδα δεν θα έπρεπε ποτέ (στο εξής) να θεωρηθεί ως κατώτερος. Κανένας δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ως κάτι λιγότερο από άνθρωπος. Κανένας δεν θα πρέπει ποτέ ξανά να γίνει αντικείμενο τέτοιας αντιμετώπισης.

Όλα τα ανθρώπινα όντα γεννιούνται ελεύθερα και ίσα ως προς την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα.

Άρθρο 1, Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Όλες οι χώρες έχουν πλέον υπογράψει την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καθώς και πολλές άλλες συνθήκες που περιγράφουν τα δικαιώματα πιο λεπτομερώς. Αυτές οι συνθήκες διαφέρουν από τους συνηθισμένους νόμους με τους οποίους τα άτομα πρέπει να συμμορφώνονται, καθώς επιβάλλουν κανόνες για τις κυβερνήσεις. Είναι το «Κράτος», το οποίο περιλαμβάνει την κυβέρνηση καθώς και άλλους επίσημους φορείς, που φέρει την κύρια ευθύνη για τη διασφάλιση ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα γίνονται σεβαστά. Όμως, καμία κυβέρνηση δεν το έχει καταφέρει έως τώρα.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα εστιάζουν στο γεγονός ότι ο καθένας είναι μία μεμονωμένη προσωπικότητα και ως εκ τούτου είναι άξια σεβασμού. Καταργούν τα τεχνητά σύνορα που μας οδηγούν να κατακρίνουμε ολόκληρες ομάδες ατόμων και μας υπενθυμίζουν ότι οι ομάδες

αποτελούνται από μεμονωμένα ανθρώπινα όντα. Ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα σημαίνει να μην συμπεριφερόμαστε ποτέ σε ένα άτομο ως λιγότερο σημαντικό ή «λιγότερο άνθρωπο» από οποιονδήποτε άλλο.

Αντιτσιγγανισμός και ανθρώπινα δικαιώματα

Σε κάθε χώρα υπάρχουν μεμονωμένα άτομα και ομάδες που υποφέρουν μόνο λόγω του τρόπου με τον οποίον γίνονται αντιληπτοί από τους άλλους. Ωστόσο η ομάδα που έχει ταξινομηθεί ως «Τσιγγάνοι», οι Ρομά, ξεχωρίζει όχι μόνο επειδή η διάκριση είναι συχνά πιο βαθιά και περισσότερο επιζήμια, αλλά επιπλέον επειδή πρόκειται για μια ομάδα που υφίσταται πολλαπλές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε κάθε χώρα της Ευρώπης.

Η Ευρώπη έχει μια επαίσχυντη ιστορία διακρίσεων και σοβαρής καταπίεσης των Ρομά. Υπάρχουν ακόμη διαδεδομένες προκαταλήψεις εναντίον τους στη μία χώρα μετά την άλλη σε ολόκληρη την ήπειρό μας.

Τόμας Χάμαρμπεργκ, πρώην Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης

Ο αντιτσιγγανισμός είναι μία μορφή ρατσισμού που σχεδόν αναπόφευκτα οδηγεί σε διάκριση. Η διάκριση αποτελεί από μόνη της παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και απαγορεύεται ρητώς σε κάθε συνθήκη για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ωστόσο, το πρόβλημα με τον αντιτσιγγανισμό δεν είναι μόνο ότι οι Ρομά αντιμετωπίζονται διαφορετικά από τους μη Ρομά, είναι η σκέψη ότι οι Ρομά είναι «διαφορετικοί», η οποία οδηγεί σε μια ολόκληρη σειρά άλλων παραβιάσεων. Οι κοινότητες των Ρομά συχνά βιώνουν παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους σε στέγαση, εργασία, εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, ακόμα και όταν δεν υφίστανται απάνθρωπη ή υποτιμητική συμπεριφορά.

Συχνά αυτές οι παραβιάσεις θεωρούνται «αποδεκτές» από τις κρατικές αρχές και από πολλά πρόσωπα του δημόσιου βίου. Οι ρατσιστικές απόψεις για τους Ρομά χρησιμοποιούνται ως δικαιολογία για την άδικη και καταχρηστική μεταχείριση. Μια τέτοια αντιμετώπιση δεν μπορεί να είναι ποτέ δικαιολογημένη.

Ο καθένας δικαιούται να επικαλείται όλα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που διακηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη, χωρίς κανενός είδους διάκριση, όπως η φυλή, το χρώμα, το φύλο, η γλώσσα, η θρησκεία, οι πολιτικές ή οποιοσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, η εθνική ή κοινωνική καταγωγή, η ιδιοκτησία, η γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.

Άρθρο 2, Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Βασικά στοιχεία σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα

Τα ανθρώπινα δικαιώματα προστατεύουν το άτομο

Με τον προσδιορισμό ενός συνόλου βασικών αναγκών για κάθε ανθρώπινο ον.

Υποχρεώνοντας τις κυβερνήσεις να δρουν με συγκεκριμένους τρόπους.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα βασίζονται σε κοινές αρχές και αξίες

Η αξιοπρέπεια του καθενός θα πρέπει να γίνεται σεβαστή —*κανένας δεν πρέπει να εξαναγκάζεται να νιώθει «λιγότερο άνθρωπος».*

Όλα τα ανθρώπινα όντα έχουν ίσα δικαιώματα —*κανένας δεν πρέπει να υφίσταται διακρίσεις.*

Τα ανθρώπινα δικαιώματα δημιουργούν υποχρεώσεις για τις κυβερνήσεις

Οι κυβερνήσεις και οι κρατικοί αξιωματούχοι πρέπει να απέχουν από την άμεση παραβίαση δικαιωμάτων...

... και πρέπει να λαμβάνουν δραστικά μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ότι τα δικαιώματα προστατεύονται δεόντως.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα κατοχυρώνονται από τον νόμο

Νόμοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα υπάρχουν σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο.

Επιπλέον, οι περισσότερες χώρες έχουν ενσωματώσει νόμους για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην εθνική τους νομοθεσία.

Παραδείγματα ζητημάτων σχετικών με τα ανθρώπινα δικαιώματα

Οι νόμοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν ορίζουν μόνο γενικές αρχές, όπως η ισότητα και η μη διάκριση, ο σεβασμός του ατόμου και η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, περιγράφουν επίσης λεπτομερώς τους συγκεκριμένους τομείς της ατομικής ζωής που χρήζουν προστασίας από το Κράτος. Σχεδόν όλες οι αδικίες που συνήθως αντιμετωπίζει ο πληθυσμός των Ρομά μπορεί να θεωρηθούν παραβίαση ενός ή περισσότερων από αυτά τα δικαιώματα.

Κοινές εμπειρίες των Ρομά	Πιθανά δικαιώματα που συνδέονται
Αστυνομική βία	Το δικαίωμα στη ζωή, αν (η αστυνομική βία) καταλήγει σε θάνατο
	Το δικαίωμα του ατόμου να μην υπόκειται σε απάνθρωπη και υποτιμητική συμπεριφορά αν η παραβίαση είναι σοβαρή
	Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή
	Το δικαίωμα σε μια δίκαιη δίκη αν η παραβίαση είναι μια απόπειρα να αποσπαστεί ομολογία
Ρητορική μίσους / ρατσιστικές ύβρεις	Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή
	Το δικαίωμα του ατόμου να μην υπόκειται σε απάνθρωπη και υποτιμητική συμπεριφορά αν η παραβίαση είναι σοβαρή
	Το δικαίωμα στη ζωή αν (η ρητορική μίσους/ρατσιστικές ύβρεις), καταλήγουν σε θάνατο (συμπεριλαμβανομένης της αυτοκτονίας)
Παράλειψη διερεύνησης των εγκλημάτων	Το δικαίωμα σε μια δίκαιη δίκη
	Άλλα δικαιώματα ανάλογα με τη φύση του εγκλήματος και τις επιπτώσεις για το θύμα, π.χ. εάν το θύμα θανατώθηκε το δικαίωμα στη ζωή συμπεριλαμβάνεται επίσης
Άδικη μεταχείριση κατά την δικαστική διαδικασία ή την επιβολή ποινής	Το δικαίωμα σε μια δίκαιη δίκη
	Άλλα δικαιώματα ανάλογα με τη φύση του εγκλήματος και τις επιπτώσεις για το θύμα
Αναγκαστικές εξώσεις	Το δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή
	Το δικαίωμα σε σπίτι (στέγη)
Διαχωρισμός στα σχολεία	Το δικαίωμα στην εκπαίδευση

Κοινές εμπειρίες των Ρομά	Πιθανά δικαιώματα που συνδέονται
Ανεπαρκής ή άνιση παροχή υγειονομικής περίθαλψης	Το δικαίωμα στην υγεία
	Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή αν το άτομο υφίσταται απώλεια της προσωπικής του αξιοπρέπειας ως αποτέλεσμα της θεραπείας που του παρέχεται (ή δεν του παρέχεται)
	Το δικαίωμα στην προστασία από την απάνθρωπη και την εξευτελιστική μεταχείριση αν ο πόνος είναι πολύ σοβαρός
Αναγκαστική στέρωση	Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή
	Το δικαίωμα στην προστασία από την απάνθρωπη και την εξευτελιστική μεταχείριση αν η επίδραση είναι πολύ σοβαρή
Κράτηση χωρίς την τήρηση της νόμιμης διαδικασίας	Το δικαίωμα στην ελευθερία (μπορεί να περιλαμβάνει την κράτηση σε ψυχιατρικά ιδρύματα)
	Το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη αν η σωστή διαδικασία δεν ακολουθείται

Επιπρόσθετα στα αναφερόμενα δικαιώματα, όλα τα παραδείγματα που υπάρχουν στον παραπάνω πίνακα είναι πιθανό να συμπεριλαμβάνουν την παραβίαση του δικαιώματος της προστασίας από τις διακρίσεις. Το δικαίωμα αυτό κατοχυρώνεται από την Ευρωπαϊκή Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και από όλες τις διεθνείς συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

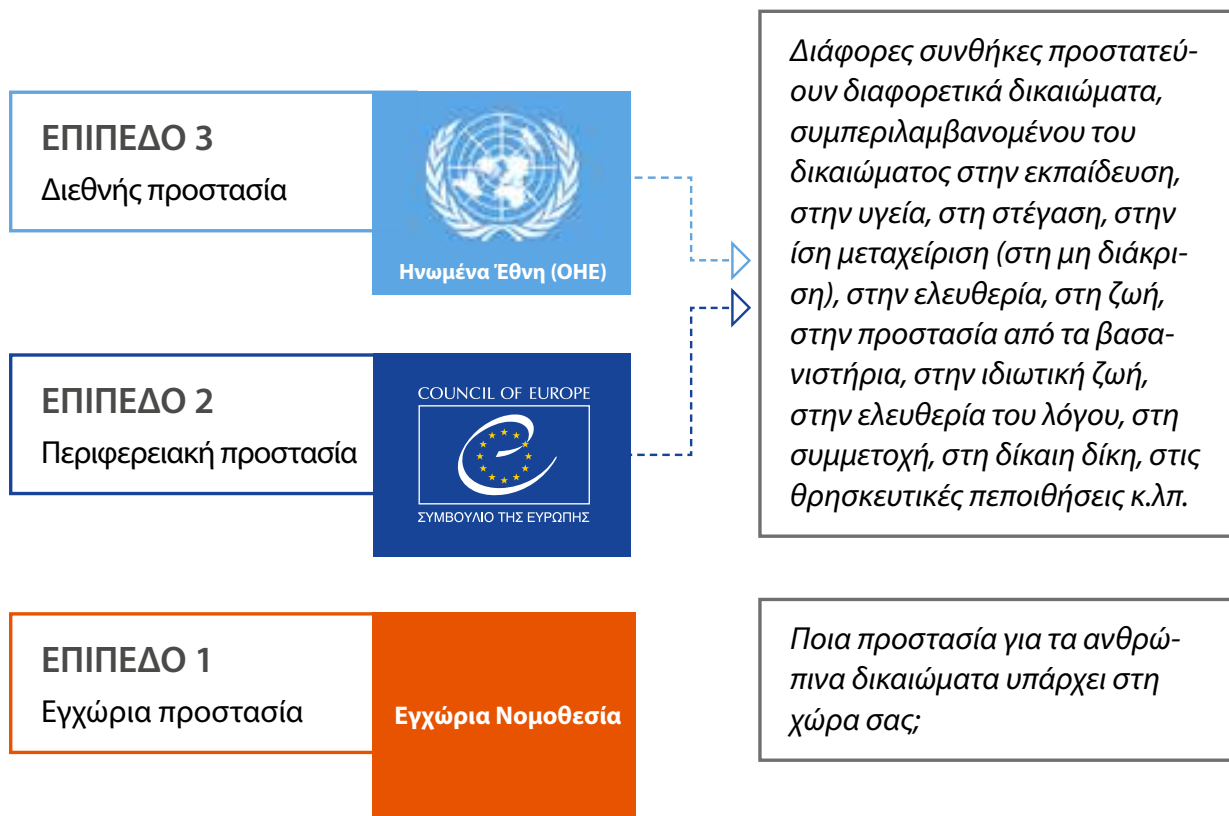
Ο νόμος και τα ανθρώπινα δικαιώματα

Η ιδέα ότι τα ανθρώπινα όντα έχουν δικαιώματα υπάρχει εδώ και πολλούς αιώνες. Ήταν μια ιδέα η οποία έχει κινητοποιήσει αγώνες για την προστασία και την ενδυνάμωση ατόμων όλων των πολιτισμών και όλων των ηλικιών.

Κατά τον 20ο αιώνα, τα ανθρώπινα δικαιώματα έγιναν μέρος του διεθνούς δικαίου. Αυτοί οι νόμοι δεσμεύουν τις κυβερνήσεις σε ολόκληρο τον κόσμο να προστατεύουν τα άτομα εντός της δικαιοδοσίας τους. Πολλές χώρες έχουν επίσης ενσωματώσει νόμους για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο εγχώριο νομικό τους σύστημα. Έτσι, η εφαρμογή των νόμων και η υπεράσπιση των δικαιωμάτων γίνονται ευκολότερες.

Τρία επίπεδα προστασίας

Τα ανθρώπινα δικαιώματα συχνά προστατεύονται από το σύνταγμα μια χώρας ή από άλλους συγκεκριμένους εθνικούς νόμους. Ωστόσο, ακόμα και αν η χώρα σας δεν προσφέρει προστασία για όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα, υπάρχουν επίσης περιφερειακοί και διεθνείς νόμοι τους οποίους η κυβέρνησή της χώρας σας έχει σχεδόν σίγουρα υπογράψει και τους οποίους έχει το καθήκον να σέβεται!

Σε γενικές γραμμές, η προστασία (που παρέχεται) σε «χαμηλότερα» επίπεδα είναι πιθανό να είναι πιο χρήσιμη (και αποτελεσματική) από την προστασία σε «ανώτερα» επίπεδα. Οι κυβερνήσεις δίνουν περισσότερη προσοχή στα συστήματα συνθηκών του Συμβουλίου της Ευρώπης από ό,τι σε αυτά των Ηνωμένων Εθνών και γενικότερα δίνουν περισσότερη προσοχή στην εγχώρια νομοθεσία από ότι στους νόμους σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να μάθουν ποια δικαιώματα προστατεύονται από την εθνική νομοθεσία στη χώρα τους και ποιες διεθνείς συνθήκες έχει υπογράψει η κυβέρνησή τους.

Βασικές Συνθήκες

Συνθήκες σε διεθνές επίπεδο (ΟΗΕ)

- Η Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΟΔΔΑ) καταρτίστηκε το 1948, αμέσως μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Έχει γίνει αποδεκτή από τις κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο και καθορίζει τα βασικά δικαιώματα και τις θεμελιώδεις αρχές που πρέπει να υπάρχουν σε κάθε διαδοχική συνθήκη για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ) εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των ΗΕ το 1966. Επεκτείνει τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα που καθορίζονται στην ΟΔΔΑ.
- Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτισμικά Δικαιώματα (ΔΣΟΚΠΔ) εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση ταυτόχρονα με το ΔΣΑΠΔ. Καλύπτει τα εναπομείναντα από την ΟΔΔΑ δικαιώματα.

Η ΟΔΔΑ, το ΔΣΑΠΔ και το ΔΣΟΚΠΔ συναποτελούν την *Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*.

Συνθήκες σε περιφερειακό επίπεδο (Συμβούλιο της Ευρώπης)

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα δημιουργήθηκε, ελέγχεται και παρακολουθείται από το Συμβούλιο της Ευρώπης και, σε μικρότερο βαθμό, από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι δύο βασικές συνθήκες σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατανέμουν τα δικαιώματα της ΟΔΔΑ με παρόμοιο τρόπο με τα δύο Διεθνή Σύμφωνα που προαναφέρθηκαν, παρά το γεγονός ότι οι ευρωπαϊκές συνθήκες εγκρίθηκαν νωρίτερα.

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)

Η ΕΣΔΑ εγκρίθηκε το 1953 και περιέχει σχεδόν τα ίδια δικαιώματα με εκείνα του ΔΣΟΚΠΔ.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ιδρύθηκε το 1959 για να επιβλέπει την τήρηση της Σύμβασης από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η παρουσία αυτού του δικαστηρίου καθιστά την ΕΣΔΑ μια πολύ ισχυρή συνθήκη. Πολλές περιπτώσεις παραβιάσεων των δικαιωμάτων των Ρομά έχουν τεθεί ενώπιον του Δικαστηρίου.

- Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ΕΣΔΑ και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο βλ. Κεφ. 4.3 του Compass (http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120517_compass_edition_gr.pdf)

Το 2007, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφάνθηκε σχετικά με μία υπόθεση κατά της Τσεχίας η οποία αφορούσε παιδιά Ρομά που τοποθετούνταν σε «ειδικά σχολεία» τα οποία προορίζονταν για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες. Τα παιδιά ισχυρίστηκαν ότι η τοποθέτησή τους σε αυτά τα σχολεία δεν ήταν δικαιολογημένη και ότι λάμβαναν κατώτερη εκπαίδευση. Αυτό σήμαινε ότι δεν τους επετράπη η πρόσβαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του δικαιώματος στην εκπαίδευση (Άρθρο 2, Πρωτόκολλο 2) και παραβίαση του δικαιώματος στην προστασία από τις διακρίσεις (Άρθρο 14). (Darina Balazona κ.ά. κατά Τσεχίας)

«Ήταν ένας μακρόχρονος αγώνας, αλλά θα το έκανα ξανά και θα πάλευα, ακόμα και αν έπαιρνε 20 χρόνια. Είμαι χαρούμενη που τα άλλα παιδιά μπορούν να έχουν μία ευκαιρία στην εκπαίδευση με ίσους όρους με τους άλλους». [...] «Υπήρξε μία μικρή αλλαγή στη στάση των δασκάλων απέναντι στα παιδιά Ρομά (ύστερα από την απόφαση). Στο παρελθόν δεν θα ενδιαφέρονταν για τα παιδιά. Τώρα τους συμπεριφέρονται καλά και τους μιλούν, παρόλο που οι καθηγητές και ο διευθυντής είναι οι ίδιοι. Αυτό που δεν έχει αλλάξει είναι η ποιότητα της εκπαίδευσης».

Νταρίνα Μπαλάζοβα, μητέρα ενός από τους αιτούντες

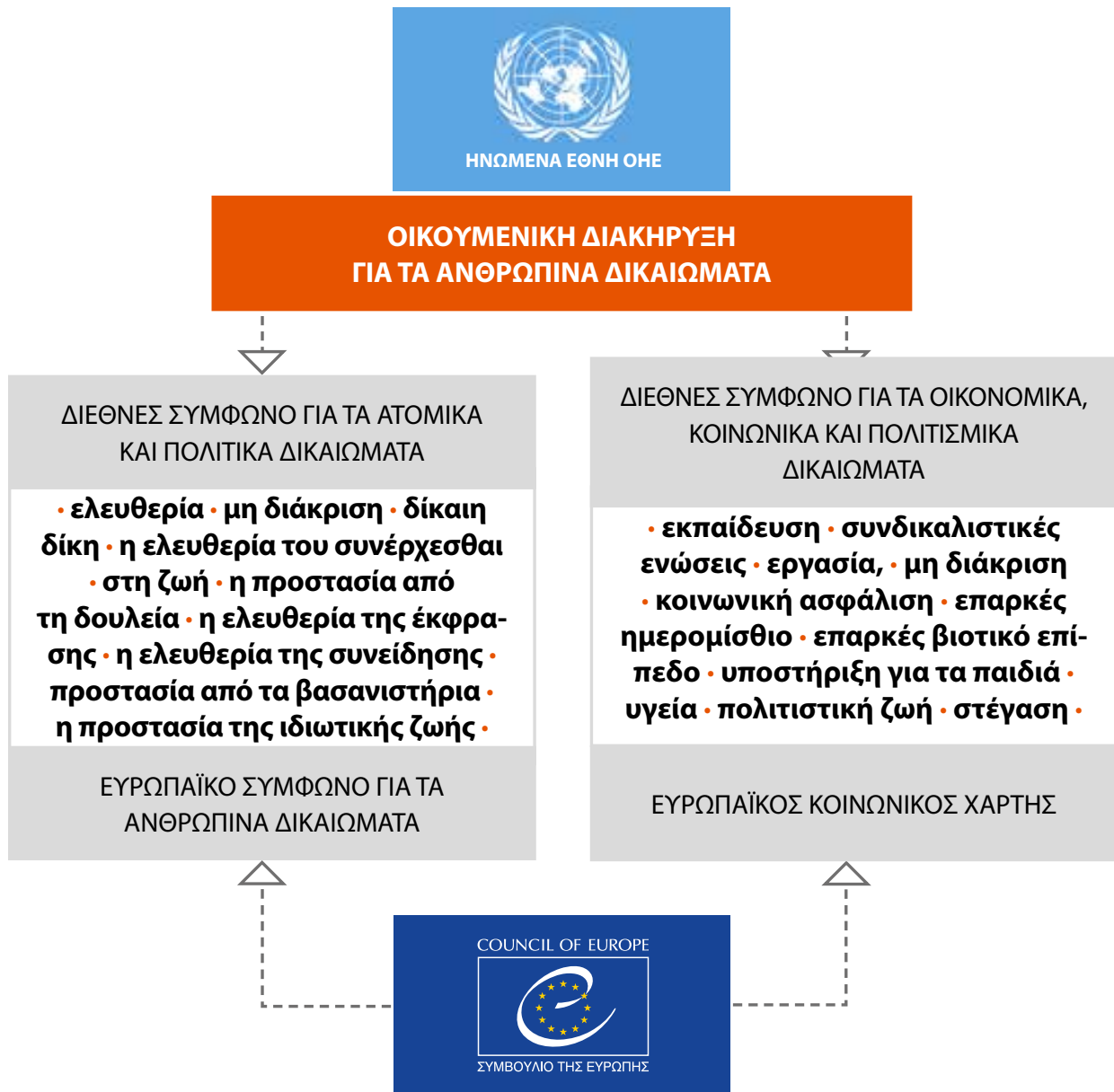
Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης (ΕΚΧ)

Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης εγκρίθηκε το 1961 και περιλαμβάνει σχεδόν πανομοιότυπα δικαιώματα με αυτά που υπάρχουν στο ΔΣΟΚΠΔ. Η συνθήκη είναι λιγότερο ισχυρή από την ΕΣΔΑ επειδή δικαιώματα που προστατεύονται από τον Κοινωνικό Χάρτη δεν μπορούν να εκδικάζονται στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Αντ' αυτού, τα δικαιώματα παρακολουθούνται από μια επιτροπή η οποία εξετάζει τις εκθέσεις που υποβάλλονται από τις κυβερνήσεις (και ορισμένες φορές από άλλους φορείς, όπως οι ΜΚΟ).

Αυτή η επιτροπή είναι γνωστή ως Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Όπως ισχύει και με την ΕΣΔΑ, πολλές προσφυγές που σχετίζονται με τα δικαιώματα των Ρομά έχουν τεθεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και παρατηρείται ότι πολλές κυβερνήσεις τα παραβιάζουν.

- Η δραστηριότητα «Δικαιώματα στέγασης» εξετάζει μία καταγγελία που ασκήθηκε σε βάρος της ιταλικής κυβέρνησης σχετικά με τους καταυλισμούς των Ρομά.

Ποια δικαιώματα;

Λοιπές συνθήκες για την προστασία ειδικών ομάδων ή συμφερόντων

Σε διεθνές επίπεδο, ο ΟΗΕ έχει αναπτύξει ορισμένες συνθήκες οι οποίες εξασφαλίζουν επιπλέον προστασία σε συγκεκριμένες ομάδες. Αυτά περιλαμβάνουν:

- Διεθνής Σύμβαση για την Κατάργηση κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων
- Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών
- Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δύο συμβάσεις έχουν ιδιαίτερη σημασία για τον πληθυσμό των Ρομά:

- Η Σύμβαση-Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων
- Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης των Περιφερειακών ή Μειονοτικών Γλώσσών

Εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Δε χρειάζεται να είμαστε δικηγόροι προκειμένου να κάνουμε χρήση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων! Μπορούμε να αξιοποιήσουμε τις «υποσχέσεις» από πλευράς των κυβερνήσεων, ότι θα σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, ως μέσο για τη διασφάλιση της καλύτερης προστασίας για ομάδες που υφίστανται παραβιάσεις. Μερικές φορές αυτό είναι εφικτό με τη χρήση νομικών μηχανισμών, ίσως και με τη βοήθεια Μη Κυβερνητικών ή άλλων οργανώσεων. Ωστόσο, υπάρχουν πολλές άλλες προσεγγίσεις που μπορούν να εφαρμοστούν είτε ως μέσο ελέγχου των δημόσιων λειτουργιών είτε για να επηρεάσουμε μια αλλαγή. Για παράδειγμα:

- Προειδοποιούμε στους λειτουργούς ότι γνωρίζουμε τα δικαιώματά μας.
- Προειδοποιούμε τους λειτουργούς ότι η συμπεριφορά τους μπορεί να αποτελέσει παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Απειλούμε ότι θα αναζητήσουμε συμβουλή από ειδικούς (ή νομική συμβουλή) αν η συμπεριφορά παραμερίζει.
- Αναφέρουμε περιπτώσεις παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε οργανώσεις προτρέποντάς τις να ασκήσουν την επιρροή τους.
- Δημοσιοποιούμε πορίσματα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ή αποφάσεις άλλων οργάνων διεθνών συνθηκών, ώστε να γνωρίζουν όλοι ότι η κυβέρνηση διέπραξε παραβίαση.
- Ενημερώνουμε άλλους, φίλους, οικογένεια, γείτονες, για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Δείτε τις σελίδες 174-175 («Τρόποι άσκησης Επιρροής») για άλλους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να ασκήσουμε πίεση σε διαφορετικούς κοινωνικούς φορείς.

Ο στόχος μου ήταν πάντα να εξαφανίσω τον ρατσισμό και τις διακρίσεις που έχουν υποστεί πολλά μεμονωμένα μέλη της μειονότητάς μας. Ταυτίζομαι προσωπικά με την ταπείνωσή τους.

Ρομάνι Ρόουζ, ακτιβιστής Ρομά

5 Βασικοί όροι

Αντιτσιγγανισμός

Η λέξη «αντιγυφτισμός» (ΣΤΜ: απόλυτη μεταφορά του όρου «antigypsyism» από την αγγλική) χρησιμοποιείται για την περιγραφή στάσεων, συμπεριφορών και δομών που λειτουργούν κατά των «Γύφτων». Εντούτοις, είναι σημαντικό να θυμηθούμε πως ο όρος «Γύφτος», όπως κι ο όρος «φυλή», στην πραγματικότητα δεν περιγράφει μια ομάδα που καθορίζεται από ένα σύνολο φυσικών χαρακτηριστικών. Άρα, ο αντιτσιγγανισμός περιγράφει στην πραγματικότητα στάσεις, συμπεριφορές και δομές οι οποίες στρέφονται κατά των Ρομά. Αυτό συχνά περιλαμβάνει τον χαρακτηρισμό των Ρομά ως «Γύφτων» — με όλες τις αρνητικές συνεκδοχές του όρου.

Διακρίσεις

Η «διάκριση» συνήθως ορίζεται ως η «δυσμενής μεταχείριση ή θεώρηση». Είναι το αντίθετο της ισότητας. Όταν μια συγκεκριμένη ομάδα δεν είναι σε θέση να απολαμβάνει πλήρως τα ανθρώπινα δικαιώματά της, αυτό συνιστά διάκριση. Οι διακρίσεις μπορεί να είναι άμεσες, έμμεσες ή διαρθρωτικές.

Οι διακρίσεις αποτελούν παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Έμμεσες διακρίσεις

Αυτό ισχύει στην περίπτωση όπου μια πολιτική ή απόφαση έχει ως αποτέλεσμα τη μεροληπτική αντιμετώπιση ορισμένων μελών του πληθυσμού, ακόμα και αν φαίνεται «λογικό» και δεν τα ονομάζει συγκεκριμένα. Για παράδειγμα:

- «Καμία ιατρική εξέταση για τους Ρομά».
- «Δεν δεχόμαστε μετανάστες σε αυτό το σχολείο».
- «Όλοι οι Ρομά πρέπει να δώσουν τα αποτυπώματά τους».
- «Οι γυναίκες θα πρέπει να περάσουν από μια ιατρική εξέταση για να κάνουν αίτηση σε αυτήν τη θέση. Οι άνδρες δεν χρειάζεται να το κάνουν».

Έμμεσες διακρίσεις

Αυτό ισχύει στην περίπτωση όπου μια πολιτική ή απόφαση έχει ως αποτέλεσμα τη μεροληπτική αντιμετώπιση ορισμένων μελών του πληθυσμού, ακόμα και αν φαίνεται «λογικό» και δεν τα ονομάζει συγκεκριμένα. Για παράδειγμα:

- «Δεν θα περιθάλψουμε άτομα που δεν έχουν μόνιμη διεύθυνση». (Μεροληψία ενάντια στους άστεγους και ενδεχομένως στους αιτούντες άσυλο Ρομά/μετανάστες κ.λπ.)

- «Δεν θα παρασχεθούν άλλοι χώροι εγκατάστασης και όλοι οι παράνομοι οικισμοί θα καταδαφιστούν». (Μεροληψία ενάντια στους Ρομά χωρίς να τους κατονομάζει.)
- «Οι συνεντεύξεις θα πραγματοποιηθούν στον 5ο όροφο. Δεν υπάρχει ανελκυστήρας». (Μεροληψία ενάντια σε άτομα με αναπηρία.)

Διαρθρωτικές/Θεσμικές διακρίσεις

Αυτό ισχύει στην περίπτωση όπου οι φυλετικές διακρίσεις και ο διαχωρισμός είναι βαθιά ριζωμένα στο πλαίσιο ενός οργανισμού ή μιας κοινωνίας. Οι πολιτικές και οι πρακτικές κάνουν άμεσα διακρίσεις κατά συγκεκριμένων ομάδων επειδή έχουν σχεδιαστεί χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τους τις συγκεκριμένες ανάγκες των συγκεκριμένων ομάδων. Οι άνθρωποι δε χρειάζεται καν να συνειδητοποιήσουν ότι κάνουν διακρίσεις κατά συγκεκριμένων ομάδων, πιστεύουν ότι ασκούν καλές πολιτικές. Για παράδειγμα:

Αν δεν υπάρχουν καθόλου γυναίκες (ούτε Ρομά ή Μουσουλμάνοι κ.α.) εκπρόσωποι στο Κοινοβούλιο, οι νόμοι πιθανώς να μην αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες ή τα συμφέροντα αυτών των ομάδων. Θα είναι δυσκολότερο για τις γυναίκες, τους Ρομά/Μουσουλμάνους να εκλεγούν στο Κοινοβούλιο προκειμένου να αλλάξουν αυτούς τους νόμους. Θα επικρατήσει η σκέψη ότι οι Ρομά/γυναίκες κ.ο.κ. δεν είναι «το ίδιο καλοί» με άλλους επειδή δεν μπορούν να εκλεγούν, και αυτό τροφοδοτεί υπάρχουσες προκαταλήψεις, καθιστώντας ακόμα πιο απίθανο να τους ψηφίσει κάποιος.

Αν υπάρχουν λίγοι εκπρόσωποι των Ρομά στις δυνάμεις της αστυνομίας και οι στατιστικές για την εγκληματικότητα αναδεικνύουν τους Ρομά περισσότερο ως εκπροσώπους του ποινικού πληθυσμού, ο γενικός πληθυσμός και η αστυνομία πιθανώς να σκεφτούν ότι αναδεικνύεται μια «εγκληματική φύση» μέσα από αυτό. Η αστυνομία είναι πιο πιθανό να υποπτεύεται άτομα Ρομά για εγκλήματα και έχουν περισσότερες πιθανότητες να συλληφθούν χωρίς βάσιμες αποδείξεις κάτι που θα καταστήσει τους Ρομά πιο επιφυλακτικούς— και δικαίως —απέναντι στην αστυνομία. Η εμπιστοσύνη πλήττεται και αυτό τροφοδοτεί υπάρχουσες προκαταλήψεις.

«Γύφτος»

Η λέξη «γύφτος» χρησιμοποιείται ως επί το πλείστον με έναν υποτιμητικό τρόπο από ανθρώπους που δεν είναι οι ίδιοι «Γύφτοι». Δεν υπάρχει στην πραγματικότητα καμία τέτοια ομάδα που να προσδιορίζεται ως «Γύφτοι», και αυτές οι κοινότητες οι οποίες συνήθως χαρακτηρίζονται από άλλους με αυτό τον τρόπο συνήθως αυτοπροσδιορίζονται με διαφορετικό τρόπο. Πολλοί θεωρούν εαυτούς ως Ρομά.

Ανθρώπινα Δικαιώματα

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι καθολικώς αποδεκτά ηθικά πρότυπα τα οποία κάθε κυβέρνηση έχει δεσμευτεί να σέβεται να προασπίζει και να τηρεί. Τα ανθρώπινα δικαιώματα ανήκουν σε όλους και ουδέποτε πρέπει να αφαιρούνται, αν και μερικά ίσως περιορίζονται, π.χ. όταν είναι αναγκαίο για την προστασία άλλων ανθρώπων ή της κοινωνίας ως σύνολο.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα καθορίζουν το ελάχιστο που χρειάζεται ο καθένας για να ζήσει μια αξιοπρεπή ζωή. Κάθε κυβέρνηση έχει την υποχρέωση να διασφαλίσει ότι αυτό το ελάχιστο είναι εγγυημένο για όλους.

Προκατάληψη

Προκατάληψη είναι μια πεποίθηση, γνώμη ή κρίση για κάποιον η οποία δε βασίζεται στη λογική ή σε κάποια πραγματικότητα.

Παραδείγματα προκατάληψης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα: «Οι γυναίκες είναι καλύτερες από τους άνδρες», «Τα άτομα με αναπηρία είναι ηλίθια», «Οι Αφρικανοί είναι τεμπέληδες», «Οι Ρομά είναι εγκληματίες».

Ρατσισμός

Ο ρατσισμός είναι η πεποίθηση ότι τα μέλη των διαφορετικών «φυλών» διαθέτουν χαρακτηριστικά, δεξιότητες ή ιδιότητες που σχετίζονται συγκεκριμένα με αυτήν τη φυλή». Ο ρατσισμός σχεδόν πάντοτε εμπεριέχει την ιδέα ότι ορισμένες «φυλές» είναι ανώτερες και κάποιες άλλες είναι κατώτερες.

Ο αντιτσιγγανισμός είναι μια μορφή ρατσισμού.

Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι ο ρατσισμός στηρίζεται σε εσφαλμένη πεποίθηση καθώς δεν υπάρχουν κοινές φυσικές διαφορές μεταξύ «φυλών» και η ιδέα χρησιμοποιείται πλέον μόνο για να αναφέρεται στις διαφορετικές κοινωνικές ή πολιτισμικές ταυτότητες. Για παράδειγμα, δεν υπάρχει φυσικό (ή ψυχολογικό) χαρακτηριστικό το οποίο να είναι κοινό σε όλους τους Ρομά και το οποίο να μην εντοπίζεται και σε άλλες εθνοτικές ομάδες.

Με τον όρο «φυλετικές διακρίσεις» προσδιορίζεται οποιαδήποτε διάκριση, αποκλεισμός, περιορισμός ή προτίμηση με βάση τη φυλή, το χρώμα, την καταγωγή, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή που έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την αναίρεση ή εξασθένηση της αναγνώρισης της κτήσης ή της άσκησης, επί ίσοις όροις, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό ή οποιονδήποτε άλλο τομέα της δημόσιας ζωής.

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Κατάργηση κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων

Ρομά

Ο όρος «Ρομά» χρησιμοποιείται σε αυτή την έκδοση για αναφορά σε Ρομά, Σίντι, Καλέ και άλλες σχετικές ομάδες πληθυσμού στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων των Περιπλανώμενων και των Ανατολικών Ομάδων Ντόμ και Λόμ (Dom και Lom). Θα πρέπει να θεωρηθεί ότι καλύπτει το ευρύ φάσμα ποικιλομορφίας των ενδιαφερόμενων Ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που αυτοπροσδιορίζονται ως «Γύφτοι».

Ο όρος «Ρομά» χρησιμοποιείται επίσης για την αναφορά σε ένα άτομο με καταγωγή Ρομά.

Αθιγγανοφοβία

Αθιγγανοφοβία είναι ο φόβος, η απέχθεια ή το μίσος προς τους Ρομά. Συνδέεται άμεσα με τον αντισιγγανισμό.

Στερεότυπα

Τα στερεότυπα είναι κοινές πεποιθήσεις για συγκεκριμένες ομάδες και μπορεί να είναι θετικά ή αρνητικά (ή ουδέτερα). Παρά το γεγονός ότι τα στερεότυπα μπορεί να είναι χρήσιμα, πρέπει να έχουμε κατά νου ότι αποτελούν γενικεύσεις και δεν ισχύουν πάντα και για κάθε μεμονωμένη περίπτωση!

Παραδείγματα στερεοτύπων αποτελούν τα ακόλουθα: «Οι άνδρες είναι ισχυρότεροι από τις γυναίκες», «Οι ποδοσφαιριστές μπορούν να τρέξουν γρήγορα», «Οι κύκνοι είναι λευκοί», «Στους Ρομά δεν αρέσει να ζουν σε σπίτια».

6 Δραστηριότητες

Ο ρατσισμός και οι διακρίσεις περιλαμβάνονται μόνο στον κατάλογο ζητημάτων-θεμάτων αν εστιάσουμε συγκεκριμένα σε αυτά. Όλες οι δραστηριότητες αφορούν κατά κάποιον τρόπο την αντιμετώπιση του ρατσισμού και των διακρίσεων.

Πίνακας δραστηριοτήτων

	Τίτλος	Ζητήματα/Θέματα	Επί-πεδο	Χρόνος (λεπτά)
1	Θεατές	Γενοκτονία των Ρομά, ευθύνη, θεατής, αλληλεγγύη	3	90
2	Αντιμέτωποι με το μίσος	Ρητορική μίσους, παραβίαση, ελευθερία της έκφρασης, κατανόηση	3	90
3	Αγωνιστές για τα δικαιώματα των Ρομά	Ακτιβισμός για τα δικαιώματα των Ρομά, πρότυπα, κουλτούρα	2	90
4	Αλλοδαπό παιδί	Ανθρώπινα δικαιώματα, εκπαίδευση, ρητορική μίσους	4	90
5	Καλά νέα – άσχημα νέα	Ιατρική περίθαλψη, ανθρώπινα δικαιώματα, δικαίωμα στην υγεία, ανισότητα	1	60
6	Καλές σχέσεις	Διαμάχη/Διαφωνία/Σύγκρουση, διαμεσολάβηση, σχέσεις κοινότητας, διαπραγμάτευση	3	120
7	Δικαίωμα στη στέγαση	Δικαίωμα στη στέγαση, ανθρώπινα δικαιώματα, Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης	4	120
8	Ανθρώπινα ομοιώματα	Δικαιώματα των Ρομά, νέοι, φτώχεια, κοινωνική μειονεξία	1	60
9	Ρομά bingo	Ιστορία των Ρομά, μειονότητες, πολιτισμός, ταυτότητα	2	60
10	Παιχνίδι με αυτοκόλλητα	Ταυτότητα, στερεότυπα, προκατάληψη	1	90

	Τίτλος	Ζητήματα/Θέματα	Επί-πεδο	Χρόνος (λεπτά)
11	Κάντε ένα μικρό βήμα μπροστά	Δικαιώματα των Ρομά, νέοι, ανισότητα, κοινωνική μειονεξία	2	60
12	Πες το όπως είναι	ΜΜΕ, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, επικοινωνία, στερεότυπα	3	120
13	Δέκα πράγματα	Ομοιότητα, διαφορετικότητα, ταυτότητα	1	45
14	Θυμόμαστε	Γενοκτονία των Ρομά, βιωματική μνήμη, κατανόηση, θύματα	3	90
	Τέσσερα βήματα για δράση			
15	Τι βλέπουμε και τι θα θέλαμε να δούμε	Αστυνόμηση, ανθρώπινα δικαιώματα, εξουσία, επιβολή του νόμου	2	60
16	Τρόποι άσκησης επιρροής	Προκατάληψη, πειθώς, επικοινωνία, επιρροή	3	60
17	Εφαλτήρια	Στρατηγική, αλλαγή, ακτιβισμός, επιρροή	4	180
18	Σχεδιάζουμε μια δράση	Στρατηγική, σχεδιασμός, συγκατάθεση, οργάνωση δράσης	2	n/a

Πίνακας βασικών πηγών

Βασικές πηγές	Σχετικές δραστηριότητες	Σελίδα
Μετά τη γενοκτονία των Ρομά	Θυμόμαστε, Θεατές, Αντιμέτωποι με το μίσος	164
Δικαιώματα του παιδιού	Κάντε ένα μικρό βήμα μπροστά, Αλλοδαπό παιδί, Ανθρώπινα ομοιώματα	149
Αντιμέτωποι με το μίσος	Αντιμέτωποι με το μίσος	72
Διακρίσεις στην εκπαίδευση	Αλλοδαπό παιδί, Κάντε ένα μικρό βήμα μπροστά	94

Βασικές πηγές	Σχετικές δραστηριότητες	Σελίδα
Δικαιώματα στην υγεία	Καλά νέα – άσχημα νέα	96
Σπίτια, στέγαση και ανθρώπινα δικαιώματα	Δικαιώματα στη στέγαση	124
Αστυνομέυση, προσωπικές μαρτυρίες	Τι βλέπουμε και τι θα θέλαμε να δούμε (Τέσσερα βήματα για δράση)	170
Αστυνομέυση και ανθρώπινα δικαιώματα	Τι βλέπουμε και τι θα θέλαμε να δούμε (Τέσσερα βήματα για δράση)	172
Απαντήσεις για το Ρομά bingo	Ρομά bingo	134
Γενοκτονία των Ρομά: βασικά στοιχεία	Θεατές, Θυμόμαστε	70
Εκτιμώμενος πληθυσμός Ρομά στην Ευρώπη	Ρομα bingo (και άλλες)	189
Σtereότυπα και οι Ρομά	Παιχνίδι με αυτοκόλλητα, Αγωνιστές για τα δικαιώματα των Ρομά	141
Ρομά προσωπικότητες πρότυπα (κάρτες από τη δραστηριότητα Αγωνιστές για τα δικαιώματα των Ρομά)	Αγωνιστές για τα δικαιώματα των Ρομά, Παιχνίδι με αυτοκόλλητα, Ρομά bingo	84
Τρόποι άσκησης επιρροής	Τέσσερα βήματα για δράση	174

Θεατές

Περίληψη

Πρόκειται για μια δραστηριότητα «χαρτογράφησης» η οποία εξετάζει το ρόλο του πληθυσμού μη Ρομά κατά τη διάρκεια της Γενοκτονίας των Ρομά. Οι συμμετέχοντες εξετάζουν τη συμβολή των ρατσιστικών συμπεριφορών σε τέτοια τρομερά γεγονότα.

Χρόνος: 90 λεπτά

**Επίπεδο
δυσκολίας:** Επίπεδο 3

**Μέγεθος
ομάδας:** 12+

Βασικές έννοιες

**Ολοκαύτωμα, Γενοκτονία των Ρομά
Ρατσισμός, θεατής, μειονότητα**

Στόχοι

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με την Γενοκτονία των Ρομά
- Προσδιορισμός της ευθύνης όλων όσοι παραμένουν «θεατές» σε τρομερά γεγονότα
- Εξέταση κάποιων συνεπειών των ευρέως διαδεδομένων συμπεριφορών

Υλικά

- Κόλλες για πίνακα παρουσιάσεων και μαρκαδόροι για κάθε μικρή ομάδα.

Προετοιμασία

- Αν οι συμμετέχοντες δε γνωρίζουν σχετικά με τη Γενοκτονία των Ρομά και για τον τρόπο με τον οποίο υπέφεραν οι Ρομά, συνιστάται είτε να αφιερώσετε περισσότερο χρόνο για αυτήν τη δραστηριότητα ή να τη διεξαγάγετε ως δραστηριότητα για συνέχεια, όπως το «Θυμόμαστε» στη σελίδα 160.
- Φωτοτυπήστε το Φυλλάδιο της σελ. 68. Θα χρειαστείτε τουλάχιστον ένα αντίγραφο για κάθε μικρή ομάδα.

Οδηγίες

Προαιρετικά: Αν οι συμμετέχοντες δεν γνωρίζουν για τη Γενοκτονία των Ρομά.

1. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες τι θυμούνται από τη Γενοκτονία των Ρομά. Αν χρειαστεί, αντλήστε κάποιες πληροφορίες από το βασικό υλικό στη σελίδα 70.

Κύρια δραστηριότητα

2. Ρωτήστε αν οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι ένα τέτοιο γεγονός θα μπορούσε να συμβεί σήμερα. Πώς φαντάζονται ότι θα αντιδρούσε ο μη Ρομά πληθυσμός αν η Κυβέρνηση ανακοίνωνε ότι όλοι οι Ρομά θα έπρεπε να απελαθούν και μετά να θανατωθούν;

3. Διαβάστε δυνατά ή μοιράστε στους συμμετέχοντες το Φυλλάδιο 1 στο τέλος της δραστηριότητας (σελ. 68). Ζητήστε τους να κατονομάσουν κάποιους μη Ρομά οι οποίοι εμφανίζονται στην ενότητα ότι γνώριζαν τι συνέβαινε και δεν έκαναν τίποτα. Θα μπορούσατε να εστιάσετε στους επιβάτες των τρένων που έριχναν πακέτα με φαγητό μέσα στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.
4. Συλλέξτε δύο ή τρία παραδείγματα από την ομάδα. Στη συνέχεια ζητήστε τους να εργαστούν σε μικρές ομάδες προκειμένου να διευρύνουν τον κατάλογο, κάνοντας χρήση πληροφοριών μέσα από το κείμενο ή άλλων γνώσεων που ενδεχομένως να έχουν σχετικά με αυτό που έγινε. Θα πρέπει να σκεφτούν ανθρώπους οι οποίοι θα έπρεπε να «γνωρίζουν».

Προτάσεις:

Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να σκεφτούν ευρύτερα, υπό το πρίσμα ότι ένα τόσο φοβερό πράγμα θα συνέβαινε σήμερα και με ποιο τρόπο θα είχαν πληροφορηθεί για αυτό. Οι κατάλογοί τους θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Δημοσιογράφοι στις εφημερίδες
- Όλοι οι αναγνώστες των εφημερίδων
- Ψυχολόγοι οι οποίοι ανέλαβαν την έρευνα και όσοι πρέπει να την είχαν διαβάσει
- Αυτόπτες μάρτυρες των επισκέψεων πραγματοποίησαν οι ψυχολόγοι
- Οι οδηγοί των τρένων
- Όλοι οι επιβάτες οι οποίοι δεν πέταγαν φαγητό στους κρατούμενους των στρατοπέδων συγκέντρωσης
- Φύλακες και λοιπό προσωπικό των στρατοπέδων συγκέντρωσης
- Όσοι συνέλαβαν τους κρατούμενους και τους συνόδευσαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης
- Όσοι ήταν μάρτυρες στις συλλήψεις ή στο ταξίδι
- Όσοι είδαν τα άδεια σπίτια των Ρομά ή παρατήρησαν την απουσία τους
- Οι οικογένειες και οι φίλοι όσων έχουν καταγραφεί προηγουμένως
- και ούτω καθεξής.

5. Ζητήστε από τις ομάδες να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα με τη μορφή ενός «χάρτη» της κοινότητας — μια ευρεία εικόνα από διαφορετικούς παρατηρητές, ως ένδειξη του τρόπου με τον οποίον ενημερώθηκαν.

6. Παραχωρήστε στις ομάδες περίπου 20 – 30 λεπτά για την εργασία και, στη συνέχεια, επαναφέρετε τις ομάδες για να συγκρίνετε αποτελέσματα.
7. Εκθέστε τους «χάρτες» κατά μήκος της αίθουσας και καλέστε τους να περιηγηθούν στην έκθεση.

Απολογισμός

Χρησιμοποιείστε κάποιες από τις παρακάτω ερωτήσεις για τον απολογισμό της δραστηριότητας.

Γενικές ερωτήσεις της δραστηριότητας

Συζητείστε συνοπτικά για τους χάρτες που σχεδίασαν οι ομάδες και για τυχόν διαφορές μεταξύ τους.

- Πόσο εύκολο ήταν να σκεφτείτε ανθρώπους οι οποίοι «έπρεπε να γνωρίζουν»;
- Ήταν περισσότερο ή λιγότερο από ό,τι περιμένατε;

Ερωτήσεις σχετικά με τη Γενοκτονία

- Τι πιστεύετε ότι θα συνέβαινε αν όλοι οι άνθρωποι που καταγράψατε είχαν αρνηθεί να πάρουν μέρος στη Γενοκτονία ή είχαν αντιταχθεί σε αυτό που συνέβαινε;
- Γιατί πιστεύετε ότι δεν διαμαρτυρήθηκε περισσότερος κόσμος;
- Πιστεύετε ότι θα είχαν διαμαρτυρηθεί περισσότεροι άνθρωποι αν δεν ήταν η ομάδα των Ρομά αλλά ήταν «τάδε άνθρωποι» ή «όλοι όσοι έχουν επίθετο που αρχίζει από Β»;
- Πώς πιστεύετε ότι θα είχατε συμπεριφερθεί εσείς αν ζούσατε κατά τη διάρκεια της Γενοκτονίας;

Θα μπορούσατε να διαβάσετε το δεύτερο Φυλλάδιο στους συμμετέχοντες για να δείξετε ότι ορισμένα μέλη του πληθυσμού είχαν διαμαρτυρηθεί και είχαν υποστηρίξει τους Ρόμα ενεργά. Υπάρχουν πολλά άλλα παραδείγματα τα οποία τεκμηριώνονται.

Ερωτήσεις σχετικά με τον αντιτσιγγανισμό σήμερα

- Πώς θα αντιδρούσατε αν ένα τέτοιο πρόγραμμα ανακοινωνόταν σήμερα; Θα κάνατε κάτι για να διαμαρτυρηθείτε;
- Πώς πιστεύετε ότι αισθάνονται οι Ρομά σήμερα, γνωρίζοντας ότι οι οικογένειες τους εκδιώχθηκαν με αυτό τον τρόπο;
- Πιστεύετε ότι έγιναν αρκετά από την πλευρά των μη Ρομά για την αναγνώριση των λαθών που έχουν διαπραχθεί;
- Μπορείτε να σκεφτείτε κάποια παραδείγματα μαζικών διακρίσεων κατά των Ρομά σήμερα τα οποία γνωρίζετε ή στα οποία έχετε υπάρξει αυτόπτες μάρτυρες;

- Αντιτεθήκατε ή διαμαρτυρηθήκατε με κάποιον τρόπο; Γιατί ή γιατί όχι;

Προτάσεις για συνέχεια

- Προτείνετε τους να φανταστούν τον εαυτό τους σε 100 χρόνια στο μέλλον και ότι έχουν την ίδια εργασία, να ερευνήσουν το πώς ανταποκρινόταν ο μη Ρομά πληθυσμός στον ρατσισμό κατά των Ρομά σήμερα. Τι παραδείγματα μπορούν να εντοπίσουν ως μη αποδεκτά από τις μελλοντικές γενιές; Ποιους θα αναγνωρίσουν ως υπεύθυνους να διαμαρτύρονται κατά των παραβιάσεων;
- Χρησιμοποιείστε κάποια παραδείγματα από το εγχειρίδιο «Right to Remember» (<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168008b633>) για να εμπλουτίσετε τις γνώσεις σας για τη Γενοκτονία των Ρομά.
- Προτείνετε στην ομάδα να οργανώσει τη δική της εκδήλωση μνήμης για να προκαλέσει το ενδιαφέρον του κόσμου.

Περαιτέρω πληροφορίες

- Δείτε το βασικό υλικό στο «Γενοκτονία των Ρομά: βασικά στοιχεία», (σελ. 70), για κάποιες βασικές πληροφορίες σχετικά με τη Γενοκτονία των Ρομά.
- Δείτε το βασικό υλικό «Μετά τη Γενοκτονία» για πληροφορίες σχετικά με την έλλειψη αναγνώρισης και αποζημίωσης για εγκλήματα που διαπράχθηκαν κατά των Ρομά.
- Δείτε το εγχειρίδιο «Δικαίωμα στη μνήμη» («Right to remember») για περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με πηγές και δραστηριότητες σχετικά με την Γενοκτονία των Ρομά. Είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168008b633>.

Φυλλάδια

Φυλλάδιο 1

«Όποιο και αν είναι το πραγματικό επίπεδο γνώσης ή άγνοιας του γερμανικού άμαχου πληθυσμού κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου γύρω από τη μεταφορά και τη δολοφονία εκατομμυρίων Γερμανών και μη Γερμανών Εβραίων στην Ευρώπη, ο αρχικός εγκλεισμός των Ρομά δεν αποτελούσε μυστικό. Στρατόπεδα συγκέντρωσης χτίστηκαν στα προάστια της πρωτεύουσας και ο εγκλεισμός των Σίντι και Ρομά δεν συγκαλύφθηκε μόνο από έναν αριθμό εφημερίδων του Βερολίνου, αλλά αποτέλεσε ακόμα και αστείο στις στήλες τους. Ψυχολόγοι οι οποίοι ασχολούνταν με τη φυλετική έρευνα έκαναν επίσημες επισκέψεις στο Μάρζαν προκειμένου να μελετήσουν και να προμηθευτούν με εκτενές κινηματογραφικό υλικό με παιδιά Ρομά που έπαιζαν εκεί. Μια κύρια σιδηροδρομική γραμμή περνούσε μέσα από το στρατόπεδο και, όπως θυμούνται μερικοί επιζώντες, οι επιβάτες που λυπόντουσαν την κατάστασή τους, στη σκέψη ή με την υποψία ότι οι Ρομά επιβίωναν με την ελάχιστη ημερήσια ποσότητα φαγητού, έριχναν με κάθε ευκαιρία πακέτα με φαγητό μέσα στο στρατόπεδο καθώς περνούσε το τρένο».

Katie Trumpener, The time of the Gypsies: A people without history in the narratives of the West
(Κάτι Τρμπινερ, Τα χρονικά των Γύφτων: Ένας λαός χωρίς ιστορία στις διηγήσεις της Δύσης)

Φυλλάδιο 2: Παραδείγματα αντίστασης από μη Ρομά

Ένας αστυνομικός

«Με τη βοήθεια φίλων και γειτόνων, κάποιοι Σίντι και Ρομά κατάφεραν να διαφύγουν παράνομα την επικείμενη απέλαση. Είχαν μερικές φορές προειδοποιηθεί από υπαλλήλους οι οποίοι σκοπίμως καθυστερούσαν ή παρέκαμπταν την εκτέλεση των αποφάσεων απέλασης. Ο Πωλ Κλεμπέρ, ο οποίος εργαζόταν για την αστυνομία του Βούπερταλ, ήταν ένας από αυτούς. Αρνήθηκε να εκτελέσει τις εντολές απέλασης και βοήθησε τους διωκόμενους να διαφύγουν».

Πηγή: www.sintiundroma.de

Ένας υπάλληλος του στρατοπέδου

«Ο τελευταίος Διοικητής στο στρατόπεδο συγκέντρωσης των Γύφτων (στο Άουσβιτς) ήταν ο Μπονιγκούτ. Δε συμφωνούσε με την τακτική των Ες Ες (SS). Ήταν ένας πολύ καλός άνθρωπος. Στις 15 Μαΐου του 1944 ήρθε σε μένα και μου είπε ότι η κατάσταση στο στρατόπεδο των Γύφτων ήταν κακή. Η απόφαση για εκκαθάριση του στρατοπέδου των Γύφτων είχε ληφθεί... Το στρατόπεδο τότε αριθμούσε περίπου 6.500 Τσιγγάνους. Ο Μπονιγκούτ μου συνέστησε να ενημερώσω τους πλέον αξιόπιστους Τσιγγάνους γι' αυτό. Συνέστησε να τους προειδοποιήσω 'να μην πάνε σαν πρόβατα στη σφαγή'...».

«Την επόμενη μέρα η Διοικητής ήρθε σε μένα και με διέταξε να καταρτίσω κατάλογο με Τσιγγάνους που είχαν υπηρετήσει στο γερμανικό στρατό και έχουν παρασημοφορηθεί. Ο κατάλογος περιελάμβανε επίσης τις οικογένειες των Τσιγγάνων καθώς και τις οικογένειες εκείνων που ήταν ακόμα σε ενεργό υπηρεσία. Ο κατάλογος περιείχε ονόματα περίπου 3.200 ανδρών, γυναικών και παιδιών. Λίγες μέρες αργότερα μια επιτροπή που αποτελούταν από το πολιτικό τμήμα των Ες Ες, ήρθε στο 'στρατόπεδο των γύφτων'. Στην επιτροπή συμμετείχε επίσης ο Δρ Μένγκελε. Όλοι οι Τσιγγάνοι στη λίστα κλήθηκαν στην πύλη εισόδου. Τους επετράπη να πάρουν όλα τα υπάρχοντά τους όπως ρούχα, κατσαρόλες, τηγάνια και ούτω καθεξής».

Ταντέους Γιοακιμόσβκι, Πολωνός πρώην κρατούμενος και υπάλληλος στο Zigeunerlager

Γενοκτονία των Ρομά — Βασικά στοιχεία

Η Γενοκτονία των Σίντι και Ρομά έγινε με το ίδιο κίνητρο της φυλετικής μανίας, το ίδιο προμελετημένα και με την ίδια επιθυμία για τη συστηματική και συνολική εξόντωση, όπως και η Γενοκτονία των Εβραίων. Ολόκληρες οικογένειες, από τον μικρότερο ως τον μεγαλύτερο, δολοφονήθηκαν συστηματικά μέσα σε ολόκληρη τη σφαίρα επιρροής των Εθνικοσοσιαλιστών.

Ρόμαν Χέρζογκ, Ομοσπονδιακός Πρόεδρος της Γερμανίας, 16 Μαρτίου 1997

- Εκατοντάδες χιλιάδες Ευρωπαίων Ρομά δολοφονήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος των Ναζί. Οι ακριβείς αριθμοί είναι άγνωστοι, καθώς οι θάνατοι συχνά δεν καταγράφονταν ή δεν καταγράφηκαν ως θάνατοι Ρομά, και πολλά από τα αρχεία που υπήρχαν έχουν χαθεί ή καταστραφεί.
- Οι περισσότεροι ειδικοί συμφωνούν ότι τουλάχιστον μισό εκατομμύριο έχασαν τη ζωή τους, οι οποίοι ανέρχονται σε περίπου 70%-80% του συνολικού πληθυσμού των Ρομά σε όλη την επικράτεια. Μερικοί πιστεύουν ότι οι αριθμοί είναι πολύ υψηλότεροι προσεγγίζοντας περίπου το 1,5 εκατομμύριο.
- Ο πληθυσμός των Ρομά έγινε στόχος από το ναζιστικό καθεστώς κατά τον ίδιο τρόπο που έγινε ο εβραϊκός πληθυσμός: προορίζονταν για ολοκληρωτική εξόντωση.
- Αρχικά, ο επίσημος λόγος που δόθηκε ήταν η υποτιθέμενη «εγκληματικότητα των Ρομά» ή ο «αντικοινωνικός χαρακτήρας τους», αλλά υπήρχε πάντα ένα υποκειμενικό φυλετικό στοιχείο και αυτό γινόταν πιο σαφές όσο το Ολοκαύτωμα πλησίαζε στο αποκορύφωμά του. Από το 1938 το «γενετικό» πλαίσιο είχε προσδιοριστεί: κάποιος θα μπορούσε να συλληφθεί και να απελαθεί ή να δολοφονηθεί αν έστω και ένας από προπαπούδες του τύχαινε να ήταν Ρομά.
- Συστηματικά προγράμματα για τη μετακίνηση των Ρομά σε στρατόπεδα συγκέντρωσης ή απομονωμένες περιοχές υπήρχαν σε κάθε χώρα που βρισκόταν υπό ναζιστική κατοχή ή ναζιστικό έλεγχο. Ολόκληρες οικογένειες Ρομά απομακρύνθηκαν από τα σπίτια τους για να οδηγηθούν μαζικά σε σχεδόν βέβαιο θάνατο.
- Δεν ήταν μόνο οι Ναζί —ή οι Γερμανοί— που διέπραξαν τα εγκλήματα σε βάρος των Ρομά. Στις ναζιστικές-συμμαχικές χώρες, στα κατεχόμενα εδάφη ή στις χώρες υπό ναζιστική έλεγχο, η διοίκηση, η απέλαση και συχνά η ίδια η δολοφονία γινόταν με εντολή της εθνικής κυβέρνησης από τοπικούς αξιωματούχους. Σε ορισμένες χώρες, σχεδόν το σύνολο του πληθυσμού των Ρομά θανατώθηκε.

Αιτίες θανάτου

- Πολλοί Ρομά δολοφονήθηκαν στους θαλάμους αερίων. Η πιο διαβόητη υπόθεση ήταν η εκκαθάριση του Zigeunerlager, «του στρατοπέδου των Γύφτων», στο Άουσβιτς-Μπίρκεναου. Τη νύχτα της 2ας Αυγούστου του 1944, όσοι Ρομά ήταν στο στρατόπεδο οδηγήθηκαν στους θαλάμους αερίων και δολοφονήθηκαν βάνουσα. Σχεδόν 3.000 θύματα έχουν καταγραφεί, συμπεριλαμβανομένων ανδρών, γυναικών, παιδιών και ηλικιωμένων.
- Μεγάλος αριθμός πληθυσμού Ρομά θανατώθηκαν σε θαλάμους αερίων σε άλλα στρατόπεδα των Ναζί. Τα παιδιά Ρομά χρησιμοποιήθηκαν ακόμα και ως πειραματόζωα τον Ιανουάριο του 1940 για το αέριο κυανίου, το οποίο χρησιμοποιήθηκε αργότερα στους θαλάμους αερίων. Αυτή ήταν η πρώτη μαζική δολοφονία του Ολοκαυτώματος, η δολοφονία 250 παιδιών Ρομά.
- Δεκάδες χιλιάδες Ρομά έχασαν επίσης τη ζωή τους ως αποτέλεσμα της ασιτίας, της εξάντλησης ή των ασθενειών στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, στα γκέτο, στα στρατόπεδα εργασίας ή σε άλλους χώρους όπου εκτοπίστηκαν. Τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι και τα άτομα με ειδικές ανάγκες, καθώς και αρτιμελείς νεαροί άνδρες και γυναίκες, λάμβαναν την ελάχιστη μέριμνα για φαγητό, νερό και προστασία από το κρύο. Η κράτησή τους γινόταν σε ιδιαίτερα ανθυγιεινές συνθήκες όπου εξαπλώνονταν πολύ εύκολα οι ασθένειες, ενώ δεν τους παρέχονταν ούτε η ελάχιστη υγειονομική περίθαλψη. Επιπλέον, αναγκάστηκαν να ανταπεξέλθουν σε σκληρή εργασία, και οι Ρομά συχνά επωμίζονταν τα βαρύτερα καθήκοντα υπό τις χειρότερες συνθήκες.

Αντιμέτωποι με το μίσος

Περίληψη

Αυτή η δραστηριότητα χρησιμοποιεί μια επιλογή από κακόβουλα σχόλια που δημοσιεύτηκαν κάτω από ένα βίντεο για να προβληματίσει σχετικά με ρητορική μίσους κατά των Ρομά. Οι συμμετέχοντες καλούνται να φανταστούν πώς θα αισθάνονταν ως αποδέκτες, και συζητούν τι θα μπορούσαν να κάνουν για να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα.

Αυτή η δραστηριότητα είναι μια προσαρμογή της δραστηριότητας «Αλλάζοντας το παιχνίδι» (Changing the game) στο εγχειρίδιο «Σύνδεσμοι του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο μέσω της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα».

Χρόνος:	90 λεπτά
Βαθμός Δυσκολίας:	Επίπεδο 3
Μέγεθος ομάδας:	Μέγιστο 20

Βασικές έννοιες

**ρητορική μίσους, παραβίαση, διαδίκτυο
ελευθερία έκφρασης, ρατσισμός, κατανόηση**

Στόχοι

- Κατανόηση των εκτάσεων της γενίκευσης και της βίας της ρητορικής μίσους κατά των Ρομά.
- Κατανόηση και αλληλεγγύη προς όσους έχουν αποτελέσει στόχο ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο.
- Διερεύνηση τρόπων αντιμετώπισης του προβλήματος.

Υλικά

- Πίνακας παρουσιάσεων και μαρκαδόροι.

Προετοιμασία

- Εκτυπώστε τα φυλλάδια της σελ. 76.

Σημείωση:

- Η δραστηριότητα αυτή έχει σχεδιαστεί αρχικά για συμμετέχοντες μη Ρομά. Τα σχόλια που χρησιμοποιούνται είναι βίαια και δεν συνιστάται να χρησιμοποιηθούν με συμμετέχοντες Ρομά.
- Αν η ομάδα σας έχει μόνο συμμετέχοντες Ρομά (ή είναι μικτή), μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μια εναλλακτική από τη σελ. 74 για να εξετάσετε την εμπειρία των συμμετεχόντων στη ρητορική μίσους και να συζητήσετε σχετικά με το πώς μπορούν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα.
- Αν η ομάδα σας είναι μικτή, προσέξτε ιδιαίτερα τη δυναμική που αναπτύσσεται μέσα σε μικρές ομάδες αλλά και στην ομάδα ως σύνολο. Οι Ρομά συμμετέχοντες πρέπει να αισθάνονται ότι μπορούν να εκφράζονται ελεύθερα σχετικά με τα συναισθήματά τους, όπως κάνουν και οι υπόλοιποι.

Οδηγίες

1. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες τι αντιλαμβάνονται με τον όρο «ρητορική μίσους». Μπορεί να συμβεί, υπάρχει ρητορική μίσους στο διαδίκτυο;
2. Συμπληρώστε τις απαντήσεις των συμμετεχόντων με πληροφορίες από τη σελ. 77. Ρωτήστε αν κάποιος από την ομάδα υπήρξε ποτέ μάρτυρας ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο ή αν την έχουν υποστεί οι ίδιοι.
3. Εξηγήστε ότι η δραστηριότητα θα ερευνήσει κάποια πολύ άσχημα παραδείγματα ρητορικής μίσους κατά των Ρομά στο διαδίκτυο. Έχουν επιλεχθεί από πραγματικά σχόλια που έχουν αναρτηθεί κάτω από ένα βίντεο στο Youtube, σχετικά με μια βίαιη επίθεση σε Ρομά στην Ελλάδα.
4. Χωρίστε σε μικρές ομάδες τους συμμετέχοντες, ομάδες των 4-5 ατόμων. Δώστε σε κάθε ομάδα ένα αντίγραφο του φυλλαδίου της σελ. 76 και ζητήστε τους να φανταστούν πώς θα ένοιωθαν ως Ρομά αν διάβαζαν τέτοια σχόλια. Υπενθυμίστε τους ότι παρόμοια σχόλια παρατηρούνται πολύ συχνά.
5. Αφήστε τους συμμετέχοντες να συζητήσουν τις παρακάτω ερωτήσεις για περίπου 15-20 λεπτά:
 - » Πώς θα νιώθατε αν διαβάζατε αυτά τα σχόλια στο διαδίκτυο; Σκεφτείτε τις άμεσες αντιδράσεις και τα διαφορετικά συναισθήματα που θα μπορούσατε να έχετε.
 - » Πώς θα μπορούσαν παρόμοια σχόλια να επηρεάσουν τη συμπεριφορά σας εντός και εκτός διαδικτύου προς τους μη Ρομά;
6. Επαναφέρετε τους συμμετέχοντες και ρωτήστε για τα βασικά σημεία των συζητήσεων τους. Κάντε μια συνοπτική σύγκριση των αποτελεσμάτων από διαφορετικές ομάδες.
7. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες αν θεωρούν ότι παρόμοια σχόλια θα πρέπει να επιτρέπονται ή να απαγορεύονται (ίσως από την νομοθεσία). Για ποιους λόγους θα επιτρέπονταν; Για ποιους λόγους θα απαγορεύονταν;

Προτάσεις:

- Παραθέστε μερικές πληροφορίες για την ελευθερία της έκφρασης, αν το θεωρείτε απαραίτητο (βλ. σελ. 78 από τις πληροφορίες).
- Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες ότι σχόλια παρόμοια με αυτά που έχουμε εξετάσει δεν βλάπτουν μόνο τα άτομα Ρομά, αλλά είναι επίσης εμπρηστικά, επειδή οδηγούν στο θυμό και την αγανάκτηση μέσα στην κοινωνία. Εφόσον ενδείκνυται, ανατρέξτε σε κάποιους τρόπους με τους οποίους οι συμμετέχοντες είπαν πως τα σχόλια θα επηρέαζαν τη συμπεριφορά τους.

8. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να επιστρέψουν σε ομάδες και δώστε σε κάθε ομάδα μια μεγάλη κόλα χαρτί και μαρκαδόρους. Εξηγήστε ότι θα πρέπει οι ομάδες να αναπτύξουν ιδέες σχετικά με το πώς μπορούν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα του ρατσισμού εναντίον των Ρομά στο διαδίκτυο.
9. Προτρέψτε τους να σκεφτούν διαφορετικές ομάδες στις οποίες θα στόχευαν μέσω δραστηριοτήτων, όπως:
 - » Τα άτομα που αναρτούν ρατσιστικά σχόλια.
 - » Ρομά που επηρεάζονται από τα σχόλια.
 - » Μη Ρομά που ενδεχομένως να διαβάσουν τα σχόλια.
 - » Τους κατόχους της ιστοσελίδας (εδώ, το You Tube).
 - » Κυβερνητικούς και δημόσιους αξιωματούχους.
10. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να προβάλλουν το χαρτί του χαρτοπίνακά τους και δώστε τους χρόνο να εξετάσουν τις προτάσεις άλλων ομάδων.
11. Συγκεντρώστε την ομάδα για απολογισμό.

Απολογισμός

Ξεκινήστε με συζήτηση γύρω από τις ιδέες που αναπτύχθηκαν στο τελευταίο μέρος:

- Πόσο εύκολο ήταν να σκεφτείτε πράγματα που θα μπορούσατε να κάνετε;
- Ποιές από τις ιδέες αυτές θα μπορούσαν να είναι πιο αποτελεσματικές; Γιατί;
- Υπάρχουν κάποιες ενέργειες που θα μπορούσατε να εκκινήσετε αμέσως για να αντιμετωπίσετε το πρόβλημα της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο εναντίον των Ρομά;
- Θα προσπαθήσετε να το κάνετε; Γιατί ναι ή όχι;

Στο τέλος της δραστηριότητας θέστε το ακόλουθο ερώτημα στους συμμετέχοντες:

- Σας βοήθησε η δραστηριότητα αυτή να σκεφτείτε διαφορετικά σε σχέση με τη ρητορική μίσους εναντίον των Ρομά; Γιατί ή γιατί όχι;

Εναλλακτικές

Αν η ομάδα σας αποτελείται μόνο από Ρομά (ή είναι μικτή).

Εναλλακτική 1η

- Αντί να χρησιμοποιήσετε τα φυλλάδια, θα μπορούσατε να αφιερώσετε περισσότερο χρόνο στο Σημείο 2 και να δώσετε στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να συζητήσουν σε μικρές ομάδες την εμπειρία τους σχετικά με την ρητορική μίσους. Όταν κάνετε τον απολογισμό της ομαδικής εργασίας (Σημείο 6), μπορεί να χρειαστεί να αφιερώσετε λίγο χρόνο για τη διαχείριση των έντονων συναισθημάτων που ενδεχομένως θα έχουν προκύψει στην πορεία

των συζητήσεων στις ομάδες.

- » Συζητήστε αν υπάρχουν κάποιοι μηχανισμοί αντιμετώπισης/αντίστασης, τους οποίους μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι άνθρωποι προκειμένου να μην επηρεάζεται η συμπεριφορά τους.
- » 2 Συζητήστε αν υπάρχουν τρόποι προκειμένου να λειτουργήσει η ομάδα ως σύστημα στήριξης για τους συμμετέχοντες.

Οι συζητήσεις των ομάδων στο Σημείο 8 —μηχανισμοί αντιμετώπισης της ρητορικής μίσους— θα αποτελέσουν στη συνέχεια ένα εποικοδομητικό παράδειγμα προς τους συμμετέχοντες, σχετικά με το ότι υπάρχουν πράγματα που μπορούν να κάνουν για να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα.

Θα μπορούσατε επίσης να δείξετε στους συμμετέχοντες την σελίδα «Πείτε ΟΧΙ στο 'Να πείτε ΟΧΙ στους Τσιγγάνους – Ρομά'» στο Facebook. Αυτό αποτέλεσε μια πρωτοβουλία κατά μιας σελίδας στο Facebook ονόματι «Πείτε ΟΧΙ στους Τσιγγάνους – Ρομά». Η σελίδα διαγράφηκε ως αποτέλεσμα των διαμαρτυριών σχετικά με τον ρατσισμό στο Facebook.

Εναλλακτική 2η

- Θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε την δραστηριότητα «Αλλάζοντας το παιχνίδι», στο «Σύνδεσμοι» για να ερευνήσετε συμπεριφορές διάκρισης κατά των γυναικών. Η δραστηριότητα εξετάζει το «διαδικτυακό μίσος» κατά των γυναικών που παίζουν παιχνίδια, αλλά μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε για να ερευνήσετε τη ρητορική μίσους προς άλλες ομάδες, όπως ΛΟΑΤ (Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφιφυλόφιλοι και Διεμφυλικοί), άτομα με αναπηρία, ή ακόμα και μη Ρομα κοινότητες.

Προτάσεις για συνέχεια

- Οι συμμετέχοντες θα μπορούσαν να αναπτύξουν μερικές από τις ιδέες που σκέφτηκαν στο τελευταίο μέρος της δραστηριότητας και να σκεφτούν μια στρατηγική για την αντιμετώπιση του μίσους κατά των Ρομά, την οποία και θα υλοποιήσουν.
- Συστήστε στους συμμετέχοντες την «εκστρατεία No Hate Speech Movement» (www.nohatespeechmovement.org) και παροτρύνετέ τους να συμμετάσχουν.
- Χρησιμοποιήστε μερικές από τις δραστηριότητες στο «Σύνδεσμοι» για να ερευνήσετε περαιτέρω κάποια ζητήματα σχετικά με την ρητορική μίσους.

Περαιτέρω πληροφορίες

- Δείτε τις σελ. 77-78 για πληροφορίες σχετικά με τα σχόλια στο φυλλάδιο, και για πληροφορίες σχετικά με την ελευθερία της έκφρασης και τη ρητορική μίσους.
- Δείτε το «Σύνδεσμοι» για περαιτέρω λεπτομέρειες, συγκεκριμένα το Κεφάλαιο 5.1 «Ρητορική μίσους στο διαδίκτυο» και το Κεφάλαιο 5.3 «Ελευθερία της έκφρασης».
- Δείτε τις γενικές πληροφορίες στο «Γενοκτονία των Ρομά — Σημαντικά γεγονότα», σελ. 70, για το μέρος του πλαισίου που αφορά τα σχόλια σχετικά με τον Χίτλερ και τους Ναζί.

Handout

1 year ago

τι φωνάζει το γυφτARIO ολη τη ωραιαι στο διαολο

Reply · 8

[View all 3 replies](#) ▾

1 year ago (edited)

Που είναι οι ΧρυσΑυγιτες με παιδία?

Κατι τσιγγανους βλέπω να φωνάζουν λες και έχουν διανοητική διαταραχή.

Reply · 6

[View all 11 replies](#) ▾

2 years ago

τους κλεψαν τα χαλιά?

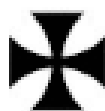
Reply · 48

2 years ago

Mazi me ta trapezia Kai tis karekles

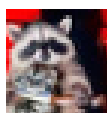
Reply · 8

2 years ago

Ένα καλο πραμα εκανε ο Χιτλερ που τους εκανε σαπουνια και δεν το τελειωσε :((

Reply · 19

9 months ago

Οι γυφτοι δεν παλεύοντας με.....

Καλα οι οι γύφτισσες μοιρολόι να πουμε πεσμένες κατω

Reply · 1

Αντιμέτωποι με το μίσος

Ορισμός της ρητορικής μίσους

Ο όρος «ρητορική μίσους» θα πρέπει να ερμηνευθεί με αναφορά σε όλες τις μορφές έκφρασης οι οποίες διαδίδουν, προτρέπουν, προάγουν ή δικαιολογούν το φυλετικό μίσος, την ξενοφοβία, τον αντισημιτισμό και άλλες μορφές μίσους με βάση τη μισαλλοδοξία, συμπεριλαμβανομένων: της μισαλλοδοξίας που εκφράζεται με επιθετικό εθνικισμό και εθνοκεντρισμό, τις διακρίσεις και την εχθρότητα ενάντια στις μειονότητες, τους μετανάστες και τα άτομα μεταναστευτικής προέλευσης.

Συμβούλιο της Ευρώπης, Επιτροπή Υπουργών, Οδηγία Αριθ. (97) 20

Ο όρος «ρητορική μίσους» χρησιμοποιείται για να καλύψει ένα μεγάλο εύρος περιεχομένου:

1. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει πολύ καταχρηστικές ακόμα και απειλητικές συμπεριφορές, καθώς και σχόλια που είναι «σχεδόν» προσβλητικά. Δεν υπάρχει καθολική συμφωνία σχετικά με το πού θα πρέπει να τεθεί ένα όριο, αλλά το Συμβούλιο της Ευρώπης με τον προηγούμενο ορισμό περιλαμβάνει μια ευρεία ερμηνεία.
2. Καλύπτει περισσότερα πράγματα από τη «ρητορική» με την κοινή έννοια και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ακόμη και σε σχέση με άλλες μορφές επικοινωνίας, όπως βίντεο, φωτογραφίες, μουσική κ.α.

Η ρητορική μίσους σπάνια αποτελεί μια μορφή ανησυχίας του τύπου «άσπρο ή μαύρο» ή «ναι ή όχι». Οι απόψεις διαφέρουν, τόσο αναφορικά με το πώς θα έπρεπε να κατηγοριοποιηθεί, όσο και με το τι θα έπρεπε να γίνει για αυτό.

Μερικοί άνθρωποι διστάζουν να «δράσουν» εναντίον της ρητορικής μίσους επειδή αντιλαμβάνονται οποιαδήποτε δράση ως παραβίαση της ελευθερίας της έκφρασης. Για τον λόγο αυτόν, χρησιμοποιούν τον όρο «ρητορική μίσους» για να αναφέρονται μόνο στις χειρότερες των περιπτώσεων, όπως π.χ. όταν υπάρχουν άμεσες απειλές για τη ζωή ή την ασφάλεια κάποιου.

Ωστόσο, είναι σημαντικό να συγκρατήσουμε ότι η δράση κατά της ρητορικής μίσους δεν εμπεριέχει απαραίτητως νομικές ενέργειες εναντίον της. Υπάρχουν πολλοί τρόποι να δράσουμε ενάντια σε αυτήν τη ρητορική, π.χ. να αντιμετωπιστούν οι ρατσιστικές τάσεις οι οποίες την προκαλούν, ή να απαντάμε στα καταχρηστικά σχόλια με την αναφορά άλλων γεγονότων και την παράθεση επιχειρημάτων. Βλέπε *Σύνδεσμοι, Συμβούλιο της Ευρώπης, εγχειρίδιο για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο μέσα από την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς και την ιστοσελίδα No Hate Speech Movement, για περαιτέρω ιδέες και πληροφορίες (www.nohatespeechmovement.org).*

Ελευθερία της έκφρασης

ο δικαίωμα να είμαστε ελεύθεροι να εκφράζουμε τις σκέψεις ή τις απόψεις μας αποτελεί θεμελιώδες ανθρωπινό δικαίωμα και περιλαμβάνεται σε πολλές διεθνείς συνθήκες. Το δικαίωμα αυτό είναι σημαντικό διότι οι σκέψεις, οι απόψεις και η ικανότητά μας να επικοινωνούμε είναι ένα κεντρικό κομμάτι του τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος. Είναι επίσης σημαντικό διότι η επικοινωνία και η συζήτηση είναι απαραίτητες για τη δημιουργία μιας αποτελεσματικής δημοκρατικής κοινωνίας. Η κατανόηση και συνύπαρξη με τους άλλους εξαρτάται από την ανοιχτή και ελεύθερη επικοινωνία, ακόμα και αν μερικές φορές πρέπει να ακούσουμε απόψεις με τις οποίες δεν συμφωνούμε.

Ωστόσο, η ελευθερία της έκφρασης δεν είναι ένα «απόλυτο» δικαίωμα το οποίο ισχύει πάντα χωρίς κανένα όριο. Η ελευθερία της έκφρασης είναι ένα δικαίωμα το οποίο πρέπει να σταθμίζεται σε σχέση με τα δικαιώματα των άλλων ή ανάλογα με το όφελος της κοινωνίας στο σύνολό της. Όταν κάποιος λέει ή γράφει κάτι που είναι εξαιρετικά επιζήμιο για ορισμένα άτομα ή είναι πιθανό να είναι επιζήμιο για την κοινωνία, τότε η ελευθερία αυτή θα πρέπει να περιοριστεί. Οι λέξεις μπορούν να βλάψουν, μερικές φορές, όπως ακριβώς και η σωματική βία.

Πληροφορίες σχετικά με το φυλλάδιο

Τα σχόλια στο φυλλάδιο αναρτήθηκαν κάτω από ένα βίντεο στο YouTube¹ σχετικά με μια ρατσιστική επίθεση εναντίον μιας κοινότητας των Ρομά στην Ελλάδα. Το 2012, στην Ανθήλη της Λαμίας σημειώθηκαν διαμάχες ντόπιων και Τσιγγάνων γιατί κάποιοι μαζί με τη Χρυσή Αυγή δεν επέτρεπαν σε παιδιά Ρομά, δημότες της Ανθήλης, Έλληνες πολίτες, να εγγραφούν στο σχολείο. Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες, από τα επεισόδια που σημειώθηκαν τραυματίστηκαν ηλικιωμένοι και χτυπήθηκαν παιδιά. Τελικά με παρέμβαση του υπουργείου Παιδείας μπήκαν στο σχολείο, όμως προκλήθηκε φόβος στα παιδιά.

Το βίντεο δείχνει ένα μέρος των επεισοδίων. Το φυλλάδιο (σελίδα 76) παραθέτει μια μικρή επιλογή από τα 149 σχόλια τα οποία έχουν προστεθεί κάτω από το βίντεο, από την στιγμή που το βίντεο αναρτήθηκε στο YouTube. Η πλειοψηφία αυτών των σχολίων είναι στο ίδιο πνεύμα με αυτά που περιλαμβάνονται στο φυλλάδιο.

Αξίζει να συγκρατήσουμε τα ακόλουθα σημεία:

- Δεν πρόκειται για μια «εξτρεμιστική» ιστοσελίδα. Είναι μια από τις πιο δημοφιλείς ιστοσελίδες στο διαδίκτυο.
- Αυτά τα σχόλια συνηθίζονται στο διαδίκτυο. Η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο (και εκτός) εναντίον των Ρομά είναι ιδιαίτερα υβριστική και διαδεδομένη.
- Τα περισσότερα από τα σχόλια είναι βιαία ρατσιστικά. Πολλοί θυμούνται το Ολοκαύτωμα εναντίον των Ρομά. Μια υπερασπιστική γραμμή με βάση την «ελευθερία της έκφρασης» που επιτρέπει παρόμοια σχόλια είναι αβάσιμη. Λίγες χώρες στην Ευρώπη επιτρέπουν στους ανθρώπους την «ελευθερία» να κάνουν βιαία ρατσιστικά σχόλια. Φανταστείτε αν τα σχόλια αυτά γίνονταν εκτός διαδικτύου εναντίον μιας άλλης ομάδας-στόχος.

1 Το βίντεο είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.youtube.com/watch?v=fnvAatpXzpl>.

Αγωνιστές για τα δικαιώματα των Ρομά

Περίληψη

Αυτή η δραστηριότητα εξετάζει κάποιες περιπτώσεις διασήμων προσωπικοτήτων με ρόμικη καταγωγή και προτρέπει τους συμμετέχοντες να σκεφτούν τι είναι σημαντικό όταν επιλέγουν ένα πρόσωπο πρότυπο. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της θετικής εικόνας των Ρομά καθώς και για να καταρρίψει τα στερεότυπα.

Χρόνος: 90 λεπτά

**Βαθμός
Δυσκολίας:** Επίπεδο 2

**Μέγεθος
ομάδας:** 12+

Βασικές Έννοιες

**διάσημοι ήρωες και ηρωίδες Ρομά,
στερεότυπα,
δικαιώματα των Ρομά, ακτιβισμός
τέχνη, μουσική, θέατρο, λογοτεχνία, πολιτική**

Στόχοι

- Εξέταση συνεισφοράς των Ρομά στην κοινωνία και στα δικαιώματα των Ρομά
- Διερεύνηση του τι είναι σημαντικό όταν ορίζουμε ένα πρόσωπο πρότυπο
- Συμβολή στην κατάρρευση των στερεοτύπων και προκαταλήψεων σε σχέση με τους Ρομά

Υλικά

- Προβολέας διαφανειών ή φύλλα χαρτιού
- Προαιρετικά: πρόσβαση στο διαδίκτυο

Προετοιμασία

- Εκτυπώστε αντίγραφα από το φυλλάδιο εργασιών και τις κάρτες στις σελίδες 83-86. Θα χρειαστείτε ένα φύλλο εργασιών και μια σειρά καρτών για κάθε μικρή ομάδα (4-5 άτομα).
- Κόψτε τις κάρτες.
- Φτιάξτε μια «λευκή κάρτα» για όλους στην ομάδα. (Αυτό μπορεί να είναι απλώς άλλο ένα φύλλο χαρτί A4.)

Οδηγίες

1. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σκεφτούν για μερικά λεπτά πράγματα που πιστεύουν —ή έχουν ακούσει να λένε— για τους Ρομά. Θα μπορούσαν να κάνουν μια σύντομη λίστα

σε ένα χαρτί, αλλά θα πρέπει να τους πείτε ότι κανείς δεν θα χρειαστεί ποτέ να δει τι έχουν γράψει στη λίστα! Ενθαρρύνετε τόσο θετικούς όσο και αρνητικούς χαρακτηρισμούς.

2. Μετά από λίγα λεπτά, ρωτήστε αν κάποιος θέλει να μοιραστεί ό,τι έχει γράψει. Αναφέρατε μερικές από τις προτάσεις χωρίς να πείτε αν είναι «σωστό» ή «λάθος». Στη συνέχεια, εξηγήστε ότι γενικεύσεις για ομάδες ανθρώπων είναι γνωστές ως στερεότυπα. Το ότι «Όλοι οι Ρομά αγαπούν τη μουσική» είναι ένα στερεότυπο, καθώς επίσης και το «όλοι οι Ρομά είναι εγκληματίες».

Στερεότυπα:

Τα στερεότυπα μπορεί να είναι χρήσιμα ως οδηγός, αλλά συχνά βασίζονται στην έλλειψη ενημέρωσης ή στις προκαταλήψεις που έχουμε ήδη στο μυαλό μας. Τα στερεότυπα είναι πολύ σπάνια αληθινά για όλους σε μια συγκεκριμένη ομάδα. Το να χρησιμοποιούμε τα στερεότυπα για να επηρεάζουμε τις αποφάσεις για όλους μέσα στην ομάδα ή για να επηρεάζουμε τις συμπεριφορές μας συνιστά αδικία για το άτομο. Σκεφτείτε αν κάποιος έλεγε ότι «όλοι οι νέοι άνθρωποι είναι τεμπέληδες, άρα κι εσύ θα πρέπει να είσαι τεμπέλης!»

3. Πείτε στους συμμετέχοντες ότι στη δραστηριότητα θα δούμε μερικούς ανθρώπους που έχουν ξεχωρίσει και απολαμβάνουν τον ευρύ σεβασμό. Πείτε τους ότι αυτό είναι ένα πολύ μικρό δείγμα από ένα πολύ μεγάλο εύρος!
4. Μοιράστε τα φυλλάδια εργασιών και βεβαιωθείτε ότι οι οδηγίες είναι σαφείς. Εξηγήστε ότι οι ομάδες θα πρέπει να σταθούν περίπου 30 λεπτά στο 1ο Μέρος και 20 λεπτά στο 2ο Μέρος. Πείτε τους ότι θα πάρουν τις «κενές κάρτες» μετά από 30 λεπτά.
5. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες των 4-6 ατόμων. Δώστε σε κάθε ομάδα ένα φυλλάδιο εργασιών και ένα σετ από κάρτες και αρκετά χρωματιστά στιλό και «κενές κάρτες» για όλους. Υπενθυμίστε τους ότι η πρώτη τους εργασία είναι να εξοικειωθούν με τις κάρτες και να συζητήσουν για τις προσωπικότητες.
6. Μετά από περίπου 30 λεπτά, ελέγξτε την πρόοδο των ομάδων και μοιράστε τις λευκές κόλλες που θα χρησιμοποιήσουν για να δημιουργήσουν τα δικά τους πρότυπα.

Προτάσεις:

- Αν η ομάδα σας είναι ως επί το πλείστον μη Ρομά και οι συμμετέχοντες δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε κάποια δικά τους παραδείγματα, θα μπορούσατε να προτείνετε να ανατρέξουν σε μερικές από τις ιστοσελίδες που αναφέρονται στις «Περαιτέρω πληροφορίες» (σελίδα 82). Γι' αυτό μπορεί να χρειαστεί περισσότερος χρόνος και θα μπορούσε επίσης να γίνει με τη μορφή μιας δραστηριότητας για συνέχεια.
- Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες, εφόσον είναι αναγκαίο, ότι δεν χρειάζεται κάποιος να είναι διάσημος για να αποτελέσει πρότυπο! Η τελική επιλογή για το ποιος αναγράφεται στην κάρτα πρέπει να είναι προσωπική.

7. Όταν οι ομάδες ολοκληρώσουν αυτό το στάδιο, ζητήστε τους να παρουσιάσουν τις κάρτες που έχουν φτιάξει. Στη συνέχεια, καλέστε όλους να συμμετάσχουν στον απολογισμό.

Απολογισμός

Χρησιμοποιήστε κάποια από τις παρακάτω ερωτήσεις για να κάνετε απολογισμό της δραστηριότητας, ανάλογα με την ομάδα σας και με το πού θα θέλατε να εστιάσουν. Μην επιχειρήσετε να τα συζητήσετε όλα σε μία συνεδρία!

Ερωτήσεις για τους «διάσημους Ρομά»:

- Τι γνώμη έχετε για την επιλογή των ανθρώπων στις κάρτες; Εντυπωσιαστήκατε από τις προσωπικότητες;
- Είχατε ακούσει για όλους αυτούς τους ανθρώπους; Γνωρίζετε κάποιον από αυτούς;
- Πιστεύετε ότι οι περισσότεροι άνθρωποι στη χώρα σας θα έχουν ακούσει για κάποια από αυτά τα άτομα ή θα μπορούσαν να αναφέρουν άλλες διάσημες προσωπικότητες Ρομά; Γιατί ή γιατί όχι;
- Πόσο εύκολο ήταν για εσάς να σκεφτείτε καινούρια άτομα για να βάλετε στις κάρτες;
- Γιατί νομίζετε ότι υπάρχουν εντυπωσιακές και διάσημες προσωπικότητες Ρομά οι οποίες δεν είναι ευρέως γνωστές;

Ερωτήσεις σχετικά με τα πρότυπα των συμμετεχόντων.

- Ποιες προσωπικότητες σάς έκαναν τη μεγαλύτερη εντύπωση; Γιατί;
- Ποιό ήταν το πιο σημαντικό για εσάς κριτήριο όταν φτιάχνατε το δικό σας πρότυπο; Γιατί;
- Ήταν σημαντικό το γεγονός ότι κάποιος ήταν «διάσημος»; Γιατί ή γιατί όχι;
- Γιατί μερικοί εντυπωσιακοί άνθρωποι έχουν γίνει διάσημοι, και γιατί πολλοί εντυπωσιακοί άνθρωποι δεν γίνονται διάσημοι; Τι μπορεί πραγματικά να σημαίνει για το ίδιο το άτομο το γεγονός ότι μπορεί να είναι διάσημο;

Ερωτήσεις σχετικά με τις συμπεριφορές και τα στερεότυπα για τους Ρομά.

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να ανατρέξουν στους καταλόγους που συνέταξαν κατά την έναρξη της δραστηριότητας. Υπενθυμίστε τους ότι αυτές οι γενικεύσεις υποτίθεται ότι ισχύουν για «όλους τους Ρομά».

- Ισχύουν όλα τα πράγματα που έχετε σκεφτεί στην αρχή για τα πρότυπα για τα οποία μιλήσατε σήμερα;
- Θα αλλάζατε τίποτα στη λίστα των «πραγμάτων» που πιστεύετε για τους Ρομά;
- Σας έχει προτρέψει καθόλου η δραστηριότητα να αναθεωρήσετε κάτι στη στάση σας προς τους Ρομά ή προς τον εαυτό σας;
- Θα αλλάζατε τίποτα στη συμπεριφορά σας με αφορμή αυτή τη δραστηριότητα;

Εναλλακτικές

- Η δραστηριότητα μπορεί επίσης να διενεργηθεί σαν παζλ, όπως στο «Ηρωίδες και Ήρωες», δραστηριότητα στο *Compass* (διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120517_compass_edition_gr.pdf). Θα χρειαστεί να κόψετε κάθε κάρτα σε ξεχωριστές ενότητες:
 - » Όνομα και φωτογραφία
 - » Απόσπασμα
 - » Περιγραφή

Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να απλώσουν όλα τα κομμάτια των διαφορετικών καρτών και μετά να ταιριάξουν τις προσωπικότητες.

Περαιτέρω πληροφορίες

- Υπάρχουν πολλές ιστοσελίδες που έχουν συγκεντρώσει διάσημες προσωπικότητες Ρομά. Δείτε τις εξής για να ξεκινήσετε:

www.imninalu.net/famousGypsies.htm

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Roma_people

<http://romani.uni-graz.at/rombase>

Προτάσεις για συνέχεια

- Εάν οι συμμετέχοντες δεν το πράξουν, ως μέρος της δραστηριότητας, να τους ενθαρρύνετε να ερευνήσουν άλλα διάσημα πρόσωπα Ρομά, ιδίως από τη δική τους χώρα. Θα μπορούσατε να οργανώσετε μια έκθεση για την ευαισθητοποίηση σχετικά με διάφορες συνεισφορές οι οποίες έχουν γίνει από Ρομά σε όλο τον κόσμο.

Φυλλάδια

Φύλλο εργασιών

Μέρος 1ο:

1. Μοιράστε τις κάρτες στα μέλη της ομάδας σας. Δεν έχει σημασία αν κάποιος έχει περισσότερες από μία κάρτες, βεβαιωθείτε όμως ότι ο καθένας έχει τουλάχιστον μία.
2. Ο καθένας θα πρέπει να κοιτάξει τη δική του κάρτα και στη συνέχεια να την παρουσιάσει στην ομάδα.
3. Συζητήστε για τις προσωπικότητες και δείτε αν υπάρχει κάποια προτίμηση. Σε ποια προσωπικότητα θα θέλατε να μοιάσετε;

Μέρος 2ο:

4. Χρησιμοποιήστε τις κενές κάρτες για να προσθέσετε τα δικά σας πρόσωπα πρότυπα στο σύνολο των καρτών. Αυτά μπορεί να είναι διάσημοι Ρομά ή μπορεί απλώς να είναι φίλοι ή μέλη της οικογένειάς σας για τα οποία τρέφετε σεβασμό. Καταρτίστε έναν κατάλογο των πιθανών υποψηφίων προσώπων για την ομάδα σας.
5. Ο καθένας στην ομάδα πρέπει να επιλέξει ένα πρόσωπο από τον κατάλογο που καταρτίστηκε στο βήμα 4. Αυτό μπορεί να αποτελέσει προσωπική επιλογή!
6. Φτιάξτε ένα σκίτσο του προσώπου και δώστε μια σύντομη περιγραφή για να εξηγήσετε γιατί είναι στην κάρτα. Θα μπορούσατε επίσης να προσθέσετε μια αποφθεγματική φράση που να ταιριάζει στο ύφος του προσώπου!

Δείτε τις κάρτες στην επόμενη σελίδα.

Ρομάνι Ρόουζ

«Ο στόχος μου ήταν πάντα η εξάλειψη του ρατσισμού και των διακρίσεων που πολλά μέλη της μειονότητας μας έχουν βιώσει. Ταυτίζομαι προσωπικά με την ταπείνωσή τους».

Ο Ρομάνι Ρόουζ είναι μια από τις κορυφαίες προσωπικότητες στον τομέα των δικαιωμάτων των Ρομά. Γεννήθηκε στη Γερμανία και ξεκίνησε εκστρατεία για τη δημόσια αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ρομά όταν ήταν ακόμα έφηβος. Από την οικογένειά του έχουν δολοφονηθεί συνολικά 13 μέλη, συμπεριλαμβανομένων του θείου και του παππού του, αλλά η γερμανική κυβέρνηση (και άλλες κυβερνήσεις) δεν θα αναγνωρίσουν ότι οι Ρομά είχαν στοχοποιηθεί για ρατσιστικούς λόγους κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος.

Σε ηλικία 30, ο Ρομάνι πήρε μέρος σε μια απεργία πείνας για μια εβδομάδα στο Μνημείο του στρατοπέδου Νταχάου. Η δημοσιότητα που έλαβε η απεργία πείνας ανάγκασε τον Γερμανό Καγκελάριο να αναγνωρίσει ότι είχε διενεργηθεί Γενοκτονία σε βάρος των Ρομά. Τώρα ο Ρομάνι Ρόουζ είναι πρόεδρος του Κεντρικού Συμβουλίου των Γερμανών Σίντι και Ρομά και μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Διεθνούς Κινήματος κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων.

Σείζα Στόικα

«Αν ο κόσμος δεν αλλάξει τώρα, αν δεν οικοδομήσουμε την ειρήνη —την αληθινή ειρήνη— έτσι ώστε τα δισεγγονά μου να έχουν την ευκαιρία να ζήσουν σε αυτόν τον κόσμο, τότε δεν μπορώ να εξηγήσω γιατί επέζησα από το Άουσβιτς, το Μπέργκεν-Μπέλζεν και από το Ράβενσμπρουκ»

Η Σείζα Στόικα γεννήθηκε στην Αυστρία και απέκτησε φήμη ως ζωγράφος, συγγραφέας και μουσικός. Επέζησε από τρία στρατόπεδα θανάτου κατά τη διάρκεια της Γενοκτονίας των Ρομά, και ήταν μόλις 12 ετών όταν απελευθερώθηκε από το Μπέργκεν-Μπέλζεν. Έως και 200 άτομα από τον οικογενειακό της περίγυρο δεν στάθηκαν τόσο τυχεροί, όλοι δολοφονήθηκαν κατά τη διάρκεια της Γενοκτονίας.

Η Σείζα ξεκίνησε πουλώντας χαλιά για να κερδίζει τα προς το ζην. Άρχισε να ζωγραφίζει πολύ αργότερα. Αποτύπωνε εικόνες από το Ολοκαύτωμα προκειμένου να γίνουν γνωστές οι φρικτές εμπειρίες τις οποίες, μαζί με άλλους, είχε υποστεί και η ίδια, καθώς επίσης εικόνες από μια ευτυχισμένη ζωή πριν από τον πόλεμο, εικόνες από ταξίδια και στιγμιότυπα από τα παλιά έθιμα.

«Προσπαθώ πάντα να απεικονίσω τα συναισθήματα και τις αναμνήσεις μου. Θέλω να δείξω τον δικό μου κόσμο στους ανθρώπους. Είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι είμαστε όλοι ανθρώπινα όντα και ότι η τέχνη μάς επιτρέπει να ζούμε και να υπάρχουμε. Η τέχνη μπορεί να καταδείξει και να μας φέρει κοντά».

Ρίτα Ίζαακ

«Όταν ήμουν μαθήτρια ξαφνικά αποβλήθηκα χωρίς λόγο. Θύμωσα, και προσχώρησα στο Ευρωπαϊκό Κέντρο για τα Δικαιώματα των Ρομά. Έγινα ακτιβίστρια για τα Δικαιώματα των Ρομά. Αντιμετώπισα αυτή την τρομερή αλήθεια, και αυτό με έκανε αγωνίστρια».

Η Ρίτα Ίζαακ μεγάλωσε στην Ουγγαρία. Οι πρώιμες εμπειρίες που είχε διαμόρφωσαν την αποφασιστικότητά της να νιώσει περήφανη ως Ρομά και να αγωνιστεί για τα Δικαιώματα των Ρομά. Η Ρίτα είχε στιγματιστεί ως «Τσιγγάνα» (ακριβής απόδοση: «Γύφτισσα») στο σχολείο και ανακάλυψε νωρίς ότι ο πατέρας της είχε προειδοποιηθεί από τους συναδέλφους του να μην παντρευτεί μια γυναίκα Ρομά. Σχετικά αργότερα, η Ρίτα απολύθηκε από τη δουλειά της επειδή ήταν Ρομά. Συνέχισε την προσπάθειά της και απέκτησε πτυχίο Νομικής και μεταπτυχιακό, έμαθε πολλές ξένες γλώσσες και άρχισε να εργάζεται για διάφορους οργανισμούς οι οποίοι αγωνίζονται για τα δικαιώματα των Ρομά. Τώρα η Ρίτα εργάζεται στο Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα ως Ανεξάρτητος Εμπειρογνώμονας του ΟΗΕ για Μειονοτικά Θέματα. Εξετάζει και παρακολουθεί τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που επηρεάζουν τις μειονότητες σε όλο τον κόσμο, αναδεικνύοντας τη θεματική στη δημόσια σφαίρα και εφιστώντας την προσοχή του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Νικολάε Γκεόργκε

«Διδάχτηκα ότι είμαι Ρουμάνος. Ανακάλυψα πάλι την ταυτότητά μου. Θέλω να πεθάνω σαν άνθρωπος».

Ως παιδί που μεγαλώσει στη Ρουμανία, ο Νικολάε Γκεόργκε δέχτηκε πιέσεις για να ξεχάσει τη ρόμικη καταγωγή. Ωστόσο, αφού πήρε πτυχίο στην Φιλοσοφία και στην Κοινωνιολογία, και μάλιστα με διάκριση, ο ίδιος αισθάνθηκε την ανάγκη να εργαστεί για τα ζητήματα των Ρομά. Έγινε ευρέως σεβαστός ως ηγέτης και υπερασπιστής των δικαιωμάτων των Ρομά. Κατά τη διάρκεια της κομμουνιστικής εποχής, ο Γκεόργκε υποβλήθηκε σε αστυνομικό έλεγχο από τις υπηρεσίες ασφαλείας, ιδιαίτερα αφού έγραψε ένα άρθρο για την ελευθερία στο Ραδιόφωνο σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πληθυσμός των Ρομά στη Ρουμανία. Αργότερα, οργάνωσε μια εκστρατεία εναντίον της ρουμανικής κυβέρνησης προκειμένου να υιοθετήσει τη χρήση του όρου «Ρομά» και όχι «tsigan» («γύφτος»). Η εκστρατεία ήταν επιτυχής και ο ίδιος σύντομα έγινε εμπειρογνώμονας σε θέματα μειονοτήτων για την κυβέρνηση, καθώς και σύμβουλος σε θέματα Ρομά και Σίντι για τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ). Ο Γκεόργκε ίδρυσε μια από τις κορυφαίες οργανώσεις για τα δικαιώματα των Ρομά στη Ρουμανία, και αργότερα στην Ευρώπη. Ένας από τους στόχους του ήταν η ενθάρρυνση των Ρομά να οργανωθούν σαν κοινωνία των πολιτών και να εργαστούν για την προώθηση και την προάσπιση των δικαιωμάτων τους.

Βάλντεμαρ Καλίνιν

«Οι δυνατοί άνεμοι χτυπούν τα τζάμια μου ρίχνει καρεκλοπόδαρα. Όμως τι καιρό να κάνει στα πάτρια χώματα; Πες μου άνεμε, αν μπορείς. Λευκό χιόνι σκεπάζει τη Λευκορωσία, απαντάει αυτός. Οι Ρομά, μιλώντας ρομανές, πηγαίνουν στις γιορτές καβάλα στ' άλογα τους. – Τότε τα δάση μας απολαμβάνουν τον ήλιο». (ελεύθερη μετάφραση)

Ο Βάλντεμαρ Καλίνιν γεννήθηκε στη Λευκορωσία της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και εργάστηκε για πολλά χρόνια ως δάσκαλος. Σήμερα είναι γνωστός ποιητής και συγγραφέας και έχει γράψει περισσότερα από 36 βιβλία, ποιήματα και άρθρα για τους Ρομά. Το 2001, ολοκλήρωσε μια μετάφραση της Βίβλου στα ρομανές. Ο Καλίνιν τώρα ζει στην Αγγλία. Είναι μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Ρομά «Rromanipen» και Πρόεδρος του Συμβουλίου Τσιγγάνων του Ηνωμένου Βασιλείου. Έχει κερδίσει διεθνή βραβεία συμπεριλαμβανομένων των βραβείων για την ειρήνη και την πολιτιστική ανάπτυξη.

«Κανένα μνημείο δεν μένει παρά μόνο στην μνήμη των παλιών. Τα δάση και η γη ήταν μάρτυρες. Ένας ηλικιωμένος δηλώνει: Έχουν θαφτεί Ρομά εδώ, μην ενοχλείτε αυτόν τον τόπο» (ελεύθερη μετάφραση από το ποίημα «Θα βρέξει» [«It's going to rain»])

Ίβα Μπίττοβα

Ποτέ δε συμφώνησα με ανθρώπους που μου έλεγαν πως έπρεπε να κάνω κάτι με έναν συγκεκριμένο τρόπο. Αυτό κάνω και αυτή είναι η ζωή μου. Βρίσκω ενδιαφέρον στα απλά πράγματα. Πιστεύω ότι αν οι άνθρωποι είναι δυσαρεστημένοι για κάτι, πρέπει να πουν κάτι, αλλιώς δεν μπορούν να αλλάξουν τίποτα. Ξέρω ότι η ζωή δεν είναι εύκολη και έχει πολλά πρόσωπα. Πρέπει να παρατηρούμε και να κατανοούμε τις διαφορές μας.

Η Ίβα Μπίττοβα είναι μια διεθνούς φήμης βιολίστρια, τραγουδίστρια και συνθέτης. Γεννήθηκε στην πρώην Δημοκρατία της Τσεχοσλοβακίας και έκανε τα πρώτα της βήματα ως ηθοποιός. Έχει εμφανιστεί σε διάφορες ταινίες μεγάλου μήκους. Η δεξιότητα της στο βιολί και στο τραγούδι διέπεται από ένα ύφος μοναδικό, μερικές φορές κελαηδά, τιτβίζει ή δίνεται ολοκληρωτικά στην ερμηνεία της. Παίζει με τα καλύτερα μουσικά σύνολα και ορχήστρες σε όλο τον κόσμο και προσελκύει τεράστια πλήθη. Η μουσική της είναι απρόβλεπτη και δεν μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε συγκεκριμένα είδη. Αναμιγνύει παραδοσιακή μουσική, κλασική και ροκ για να δημιουργήσει έναν εξολοκλήρου ατομικό τρόπο.

«Μια σόλο παράσταση της Ίβα Μπίττοβα είναι διαφορετική από οποιαδήποτε άλλη μουσική εμπειρία. Είναι μια επίκληση στο πνεύμα. Και είναι εντελώς απρόβλεπτη σε κλίμακα και σε παρουσίαση». (κριτική στο InnerViews)

Romani Rose image from:

Εικόνα του Ρομάνι Ρόουζ:

www.balkanforum.info/f26/roma-europa-224794/index43.html

Εικόνα της Σείζα Στόικα:

www.independent.co.uk/news/obituaries/ceija-stojka-holocaust-survivor-who-championed-roma-rights-8476111.html

Εικόνα της Ρίτα Ίζακ:

www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/romi-najugrozeniji-narod-u-bih

Εικόνα του Βάλντεμαρ Καλίνιν:

<http://gypsy-life.net/foto-03.htm>

Εικόνα του Νικολάε Γκεόργκε :

<http://fra.europa.eu/en/news/2013/roma-activist-and-intellectual-nicolae-gheorghe-memori>

Εικόνα της Ίβα Μπίττοβα:

www.innerviews.org/inner/bittova.html

Αλλοδαπό παιδί

Περίληψη

Οι συμμετέχοντες χαρτογραφούν δικαιώματα από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σε μια σειρά από παραβιάσεις που συνήθως υφίστανται οι νεαροί Ρομά.

Διάρκεια: 90 λεπτά
Θα χρειαστεί περισσότερος χρόνος εάν η ομάδα δεν είναι εξοικειωμένη με τα ανθρώπινα δικαιώματα

Βασικές έννοιες
ανθρώπινα δικαιώματα,
ρατσισμός, διακρίσεις, σχολείο

Βαθμός δυσκολίας: Επίπεδο 4

Μέγεθος ομάδας: 12+

Στόχοι

- Εξέταση του τρόπου με τον οποίο ο αντιτσιγγανισμός οδηγεί συχνά σε πολλές άλλες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Ευαισθητοποίησή (τους) σχετικά με τα δικαιώματα των Ρομά και τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συχνά βιώνουν οι νεαροί Ρομά.
- Συσχετισμός των δικαιωμάτων που περιλαμβάνονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) με πραγματικά παραδείγματα παραβιάσής τους.

Υλικά

- Αντίγραφα των σημειώσεων «Αλλοδαπό παιδί» της σελίδας 92 (ένα αντίγραφο για κάθε μικρή ομάδα).
- Αρκετά αντίγραφα της ΕΣΔΑ (βλέπε σελίδες 193-196 για συντετμημένη έκδοση). Θα χρειαστείτε τουλάχιστον 2 αντίγραφα για κάθε μικρή ομάδα.
- Χαρτί για χαρτοπίνακα και μαρκαδόροι.
- Ψαλίδια και κόλλες (προαιρετικά).

Προετοιμασία

- Ετοιμάστε ένα κομμάτι χαρτί για κάθε μικρή ομάδα. Κολλήστε τις πληροφορίες σχετικά με το «Αλλοδαπό παιδί» στη μέση του φύλλου.

Οδηγίες

1. Διαβάστε στους συμμετέχοντες την ιστορία και ζητήστε τους να μαντέψουν τη μειονότητα. Αναζητήστε τις σύντομες αντιδράσεις τους στο κείμενο:
 - » Πιστεύετε ότι αυτή η ιστορία είναι ρεαλιστική;
 - » Είναι η συμπεριφορά που βιώνει (της οποίας γίνεται αποδέκτης) το παιδί «αποδεκτή»;
2. Πείτε τους ότι όλα τα παραδείγματα είναι χαρακτηριστικά των εμπειριών των Ρομά σε χώρες σε όλη την Ευρώπη (και σε όλο τον κόσμο). Εξηγήστε τους ότι σχεδόν όλα είναι παράνομα, σύμφωνα με το δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και παράνομα σε κάθε χώρα της Ευρώπης.
3. Μοιράστε αντίτυπα της (συντετμημένης) ΕΣΔΑ σε όλους και διαβάστε τη μαζί. Απευθύνετε οποιαδήποτε ερώτηση σχετικά με το περιεχόμενο των δικαιωμάτων.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ:

- Εάν οι συμμετέχοντες δεν είναι εξοικειωμένοι με τα ανθρώπινα δικαιώματα, παρέχετε τους κάποιο υπόβαθρο χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες των σελίδων 49-56. Θα μπορούσατε επίσης να ξεκινήσετε με μια εισαγωγική δραστηριότητα στα ανθρώπινα δικαιώματα, για παράδειγμα το «Παντομίμα» ή το «Bingo Δικαιωμάτων» από το Compass, ή το «Δικαιώματα του Κουνελιού» από το Compasito.
- Αν εργάζεστε με μια ομάδα Ρομά —ή έχετε Ρομά συμμετέχοντες— μπορεί να θέλετε να τους δώσετε την ευκαιρία να μιλήσουν για το αν είχαν παρόμοιες εμπειρίες.

4. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να δημιουργήσουν μικρές ομάδες εργασίας, περίπου 5 άτομα σε κάθε ομάδα. Δώστε σε κάθε ομάδα ένα από τα φύλλα χαρτιού με το κείμενο σχετικά με το «Αλλοδαπό παιδί».
5. Ζητήστε τους να σημειώσουν πάνω στο χαρτί, κοντά στο κείμενο, οποιεσδήποτε συνδέσεις εντοπίσουν ανάμεσα στα μέρη της ιστορίας του παιδιού και συγκεκριμένα ανθρώπινα δικαιώματα. Ξεκινήστε με ένα παράδειγμα, εάν είναι αναγκαίο.
6. Μετά από 20-30 λεπτά, κολλήστε τα ολοκληρωμένα χαρτιά στον τοίχο και δώστε στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να δουν τι δημιούργησαν οι άλλες ομάδες. Ζητήστε τους να σημειώσουν πιθανές ομοιότητες και διαφορές.
7. Συζητήστε τα αποτελέσματα και χρησιμοποιήστε την πηγή «Δικαιώματα που συνδυάζονται» της σελίδας 93 για ανατροφοδότηση των φύλλων. Σημειώστε ότι πολλές από τις παραβιάσεις στην ιστορία συνδέουν περισσότερα από ένα δικαιώματα, και ότι σχεδόν όλα συνδέονται με το δικαίωμα του να ζούμε χωρίς διακρίσεις.
8. Προχωρήστε στον απολογισμό

Απολογισμός

Τα ερωτήματα που πρέπει να απευθυνθούν κατά τον απολογισμό μπορεί να εξαρτώνται από το αν η ομάδα σας είναι (κυρίως) Ρομά ή μη Ρομά. Επιλέξτε αυτά που είναι τα πλέον κατάλληλα για την ομάδα σας.

Ερωτήματα περισσότερο σχετικά με μη Ρομά συμμετέχοντες:

- Σας έκανε εντύπωση ο αριθμός των διαφορετικών παραβιάσεων τις οποίες τα μέλη της Ρομά Κοινότητας συχνά βιώνουν; Πιστεύετε πως κάποια από αυτές/όλες σημειώνονται στη χώρα σας;
- Φανταστείτε ότι ακούσατε ή ήρθατε αντιμέτωποι με ένα άσχημο σχόλιο σχετικά με «όλους τους Ρομά». Τι θα κάνατε; Πιστεύετε ότι θα υπήρχε κάποια διαφορά εάν ο κόσμος άρχιζε να αντιτίθεται σε τέτοιου είδους σχόλια;
- Είναι δίκαιο για κάποιους ανθρώπους να γίνονται αποδέκτες τέτοιας συμπεριφοράς μόνο και μόνο εξαιτίας της «ομάδας» στην οποία θεωρείται ότι ανήκουν;
- Πόσα πραγματικά γνωρίζετε για «όλους τους Ρομά»;
- Αυτοί που συνέταξαν την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου πίστευαν ότι υπήρχαν ορισμένα πράγματα που δεν πρέπει να κάνουμε σε κανέναν, όπως και αν μπορεί να έχει συμπεριφερθεί. Συμφωνείτε με αυτή την άποψη;
- Πώς νομίζετε ότι θα νιώθατε αν σας κακομεταχειρίζονταν συνεχώς; Τι συμπεριφορά πιστεύετε ότι θα είχατε;

Ερωτήσεις περισσότερο σχετικές με ομάδες Ρομά:

Χρησιμοποιήστε την αφήγηση και τη δραστηριότητα χαρτογράφησης για να διαβεβαιώσετε τους συμμετέχοντες ότι, παρά το ότι αυτό το είδος συμπεριφοράς εξακολουθεί να είναι πολύ συνηθισμένο, υπάρχει τουλάχιστον «επίσημη» αναγνώριση από τις κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο ότι αυτό είναι απαράδεκτο. Έχουν σημειωθεί επίσης πολλές επιτυχίες από οργανισμούς και ιδιώτες που εργάζονται για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων κατά των Ρομά.

Χρησιμοποιήστε κάποια από τα ακόλουθα ερωτήματα για να διερευνήσετε τα ζητήματα:

- Έχετε ποτέ βιώσει κάτι από αυτά που περιγράφονται στην ιστορία; Γνωρίζετε άλλους που τα έχουν βιώσει;
- Γνωρίζατε ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτής της συμπεριφοράς αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και είναι παράνομη;
- Αυτό σας κάνει να αντιλαμβάνεστε με διαφορετικό τρόπο αυτή τη συμπεριφορά; Βοηθά στο να υπάρξει τουλάχιστον επίσημη αναγνώριση ότι αυτή είναι μη αποδεκτή;
- Πέραν αυτών που περιγράφονται στο κείμενο, έχετε άλλα προσωπικά παραδείγματα άδικης συμπεριφοράς; Πιστεύετε ότι κάποιο από αυτά αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

- Γνωρίζετε κάποιον οργανισμό ή ιδιώτη που αντιμάχεται συμπεριφορές όπως αυτή; Μπορείτε να κάνετε μια λίστα με πιθανές επιτυχίες;
- Με ποιον τρόπο μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την πληροφόρηση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα για να στηρίξετε την κοινότητά σας;

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ:

Εάν οι συμμετέχοντες αναφερθούν σε παραδείγματα από την προσωπική τους εμπειρία τα οποία χρειάζονται προσοχή, θα πρέπει να διασφαλίσετε ότι θα δώσετε συνέχεια σε αυτή τη συζήτηση. Μην τους αφήσετε να νιώσουν πως δεν μπορούν να κάνουν τίποτα στην περίπτωση που υφίστανται κακοποίηση. Δείτε την ενότητα «Περαιτέρω πληροφορίες» για να πάρετε ιδέες. Το ελάχιστο που πρέπει να κάνετε είναι να διαβεβαιωθείτε ότι αισθάνονται πως έχουν υποστήριξη και πως οι οποιοσδήποτε ανησυχίες τους έχουν καταγραφεί. Συζητήστε με την ομάδα σχετικά με το πώς αυτές οι ανησυχίες μπορούν να αντιμετωπιστούν.

Εναλλακτικές

- Στη δραστηριότητα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αντί για την Ευρωπαϊκή Συνθήκη.

Προτάσεις για συνέχεια

- Ενημερώστε τους συμμετέχοντες σχετικά με κάποιους οργανισμούς που ασχολούνται με τα δικαιώματα των Ρομά, ή γενικότερα με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ή ζητήστε τους να διεξαγάγουν μια σχετική έρευνα από μόνοι τους.
- Δείτε κάποιες από τις δραστηριότητες της ενότητας «Τέσσερα βήματα για δράση» για να αναζητήσετε τρόπους με τους οποίους η ομάδα θα μπορούσε να αντιμετωπίσει κάποιες από τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συχνά υφίστανται οι κοινότητες των Ρομά.
- Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να ενταχθούν στο Κίνημα κατά της Ρητορικής Μίσους και να αντιδράσουν. Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο: www.nohatespeechmovement.org

Περαιτέρω πληροφορίες

- Δείτε τις πληροφορίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα (σελ. 47-56) και για την Ευρωπαϊκή Συνθήκη (σελ. 193-196).
- Οι πληροφορίες για τα «Δικαιώματα του παιδιού» (σελ. 149) και για τις «Διακρίσεις στην εκπαίδευση» μπορεί να σας χρησιμεύσουν.
- Υπάρχουν πολλές πηγές —και παραδείγματα επιτυχημένων υποθέσεων (περιπτώσεων) προστασίας των δικαιωμάτων των Ρομά— στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Κέντρου για τα Δικαιώματα των Ρομά: www.errc.org. Άλλοι οργανισμοί (οργανώσεις) για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως η Διεθνής Αμνηστία, έχουν επίσης εκδώσει εκθέσεις και έχουν αναφέρει παραβιάσεις των δικαιωμάτων των Ρομά.

Σημειώσεις

Αλλοδαπό παιδί

Μου είπαν ότι είμαι αλλοδαπός παρόλο που έχω γεννηθεί εδώ, όπως και οι γονείς μου. Στο σχολείο με έβαλαν σε μία ειδική τάξη για «αλλοδαπά» παιδιά, το ίδιο και τους αδερφούς και τις αδερφές μου. Δεν μας επιτρέπουν να είμαστε σε «κανονικές» τάξεις. Τα άλλα παιδιά μάς παρενοχλούν επειδή είμαστε «διαφορετικοί». Οι δάσκαλοι δεν κάνουν τίποτα γι' αυτό. Μάλιστα κάποιοι από αυτούς τα βάζουν με μας. Ποτέ δεν τιμωρούνται.

Οι άνθρωποι δεν μας θέλουν γύρω τους. Ούτε καν μας γνωρίζουν. Μόνο μας βάζουν τις φωνές και μας χτυπούν, μόνο και μόνο εξαιτίας αυτού που είμαστε —ή αυτού που νομίζουν ότι είμαστε. Λοιπόν, είμαστε παιδιά, όπως και εκείνοι. Και πώς υποτίθεται πως θα έπρεπε να συμπεριφερόμαστε όταν κάποιος μας φωνάζει ή μας χτυπάει; Θα πρέπει να τους συμπαθούμε γι' αυτό;

Εάν πάμε στην αστυνομία, συχνά δε μας ακούνε. Μας λένε πως μάλλον εμείς φταίμε γιατί προκαλούμε φασαρίες. Και πώς το ξέρουν αυτό; Νομίζω ότι αυτό πρέπει να αποφασίζεται στα δικαστήρια. Η αστυνομία μάς σταματάει στο δρόμο συνέχεια, χωρίς λόγο. Μας λένε πως πιστεύουν ότι έχουμε κλέψει κάτι και πως πρέπει να μας ψάξουν. Μερικές φορές, με σταματάνε ακόμη κι έξι φορές την ημέρα, μα ποτέ δεν έκλεψα τίποτα.

Έχω ακούσει για ανθρώπους σαν κι εμένα που μπήκαν στη φυλακή και οι υπάλληλοι των φυλακών τούς έχουν χτυπήσει. Γιατί κάποιος που χτυπάει κάποιον άλλον δεν τιμωρείται γι' αυτό; Ακόμα και οι υπάλληλοι των φυλακών θα έπρεπε να υπακούν στον νόμο.

Τα μέλη της κυβέρνησης συχνά μας προσβάλλουν, καθώς όλοι από την κοινότητά μου είμαστε ίδιοι, είμαστε όλοι εγκληματίες. Λοιπόν δεν είμαστε. Σε κάθε κοινότητα υπάρχουν κάποιοι που διαπράττουν εγκλήματα. Η κυβέρνηση, όμως, δεν προσβάλλει τους πάντες στις υπόλοιπες κοινότητες, μόνο και μόνο επειδή κάποιοι λίγοι από αυτούς διαπράττουν εγκλήματα. Γιατί ποτέ δε λένε τις καλές ιστορίες; Ή τις κανονικές ιστορίες; Οι κανονικές μας ιστορίες είναι το ίδιο καλές με τις δικές τους.

Στα σήριαλ και στο διαδίκτυο οι άνθρωποι λένε για μας απλώς ό,τι θέλουν. Βαρέθηκα να βλέπω ομάδες στο facebook να μας λένε ότι είμαστε βρώμικοι ή ηλίθιοι ή ακόμα χειρότερα πράγματα. Μας λένε ότι πρέπει να φύγουμε από τη χώρα, να γυρίσουμε σπίτι, να βρούμε μια δουλειά όπως όλοι οι υπόλοιποι. Ο μπαμπάς μου θα το ήθελε πολύ να είχε μια δουλειά. Κανείς όμως δεν θα τον προσλάμβανε, λόγω του ότι είναι «Γύφτος».

Πώς υποτίθεται ότι θα ζήσουμε; Πώς πρέπει να νιώθουμε όταν όλοι λένε άσχημα πράγματα για μας, ακόμη κι όταν δεν μας ξέρουν; Είναι δύσκολο. Κάποιες φορές δε θέλω να βγω έξω στο δρόμο γιατί φοβάμαι πως ίσως θα μου φωνάξουν ή θα με χτυπήσουν.

«Φύλλο-λύση»: δικαιώματα που συνδυάζονται

Όλα τα παραδείγματα είναι πιθανόν να συνδυάζουν το δικαίωμα της προστασίας από τις διακρίσεις (Άρθρο 14 ή Πρωτόκολλο 12). Άλλα δικαιώματα που μπορούν να συνδυαστούν:

Ειδικές τάξεις ή σχολεία για παιδιά Ρομά	Πρωτόκολλο 1, Άρθρο 2
Δάσκαλοι που επιτίθενται σε παιδιά	Ίσως το Άρθρο 8 (περί ιδιωτικής ζωής). Εάν η κακοποίηση είναι πολύ μεγάλη, ίσως το Άρθρο 3. Εάν επηρεάζει την εκπαίδευσή τους, ίσως συνδυάζεται το Πρωτόκολλο 1, του Άρθρου 2.
Δάσκαλοι που δεν «τιμωρούνται»	Εάν κανείς δεν παίρνει σοβαρά υπόψη τα παράπονα, ίσως το Άρθρο 8 (ή το Άρθρο 3, εάν η κακοποίηση είναι πολύ μεγάλη). Πιθανόν το Πρωτόκολλο 1, Άρθρο 2.
Άτομα που «φωνάζουν» σε Ρομά	Ίσως το Άρθρο 8 εάν η κακοποίηση είναι πολύ μεγάλη, συμβαίνει σε τακτική βάση και αν η αστυνομία δεν κάνει τίποτα γι' αυτό.
Άτομα που τους χτυπούν	Ίσως το Άρθρο 8 εάν η αστυνομία δεν ανταποκρίνεται στις καταγγελίες τους. Εάν ο ξυλοδαρμός είναι πολύ σοβαρός ή συμβαίνει τακτικά, ίσως το Άρθρο 3.
Η αστυνομία δεν ανταποκρίνεται στις καταγγελίες	Άρθρο 8 ή 3, εξαρτάται από το πόσο σοβαρή είναι η καταγγελία. Εάν απειλείται η ζωή ατόμων, ίσως το Άρθρο 2.
Η αστυνομία σταματάει και κάνει έλεγχο στους Ρομά	Ίσως το Άρθρο 5 (Ελευθερία) εάν τα άτομα τα σταματάνε σε τακτική βάση χωρίς προφανή λόγο. Επίσης το Άρθρο 8 (περί ιδιωτικής ζωής).
Υπάλληλοι των φυλακών χτυπούν Ρομά	Ίσως το Άρθρο 3 εάν ο ξυλοδαρμός είναι πολύ σοβαρός. Επίσης το Άρθρο 8.
Υπάλληλοι των φυλακών που δεν τιμωρούνται	Ίσως το Άρθρο 3 εάν ο ξυλοδαρμός είναι πολύ σοβαρός. Επίσης το Άρθρο 8.
Μέλη της κυβέρνησης που κακομεταχειρίζονται τους Ρομά	Ίσως το Άρθρο 8 εάν η κακομεταχείριση είναι πολύ σοβαρή και εάν επηρεάζει αρνητικά τον τρόπο με τον οποίο οι άλλοι συμπεριφέρονται στους Ρομά.
Κακομεταχείριση στο Διαδίκτυο/ΜΜΕ	Αυτό μπορεί να μην καθιστά σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων λόγω του ότι δεν ευθύνεται γι' αυτό κάποιος δημόσιος λειτουργός. Η κακομεταχείριση θα έπρεπε να είναι πολύ σοβαρή και θα έπρεπε να υπάρχουν επίσημες καταγγελίες οι οποίες θα είχαν αγνοηθεί από δημόσιους λειτουργούς.
Έλλειψη δυνατότητας εξεύρεσης εργασίας «εξαιτίας του ότι είσαι Ρομά»	Ίσως το Άρθρο 8 —συγκεκριμένα εάν κάποιος κυβερνητικός οργανισμός αρνείται να προσλάβει κάποιον εξαιτίας του ότι είναι Ρομά.
Φόβος να κυκλοφορήσεις στον δρόμο	Εάν υπάρχει κάποια πραγματική απειλή για τα Ρομά παιδιά στους δρόμους και η αστυνομία δεν κάνει τίποτα γι' αυτό, τότε μπορεί να συνδυαστεί το Άρθρο 8 ή 3 (ή 2).

Διακρίσεις στην εκπαίδευση

Όταν πήγαινα σχολείο, μερικές φορές έπεφτα θύμα λεκτικής βίας επειδή είμαι Ρομά. Πήγα για πρώτη φορά σχολείο στο Μπρνο (πόλη της νότιας Τσεχίας), όπου και φοίτησα μέχρι την 3η τάξη. Η δασκάλα μου ήταν ρατσίστρια και με εκφόβιζε επειδή ήμουν το μόνο παιδί στην τάξη με καταγωγή Ρομά, στο βαθμό που ανησυχούσα, αγχωνόμουν και ήμουν τόσο νευρική για το σχολείο κάθε πρωί, που έκανα εμετό.

Προσπάθησα να το ξεχάσω και δεν θυμάμαι πολλά, ωστόσο έδειχνα ενδιαφέρον, ήμουν ενθουσιώδες παιδί και μαθήτρια που συμμετείχε. Σήκωνα συνέχεια το χέρι μου χωρίς καμία ανταπόκριση από τη δασκάλα. Δε μου έδωσε ποτέ καμία αναγνώριση ούτε ευκαιρία. Με αγνοούσε. Αντιλαμβανόμουν ότι με αντιπαθούσε πραγματικά.

Ντρεπόμουν για τον εαυτό μου. Υπήρχε έντονη λεκτική κακοποίηση που στοχοποιούσε ολόκληρη την κοινότητα Ρομά. Θυμάμαι ότι κάποια παιδιά ήταν ευγενικά αλλά μισούσαν τους Τσιγγάνους. Είμαι Ρομά και το πήρα προσωπικά, βέβαια. Είχα συγκρουόμενα συναισθήματα, επειδή, από τη μια, ένιωθα ότι με συμπαθούσαν ως άτομο, αλλά μισούσαν τους Ρομά. Και εγώ είμαι Ρομά. Στην πραγματικότητα με αντιμετώπιζαν ως μη Ρομά. Έπρεπε πάντα να υπερασπίζομαι τον εαυτό μου απέναντι στις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα που είχαν για τους Ρομά.

Μαρτυρία από την Κλάρα (24), Ρομά η οποία κατάγεται από το Μπρνο, Δημοκρατία της Τσεχίας (τώρα ζει στην Αγγλία), η οποία συμπεριλαμβάνεται στο «Barabaripen — Νεαροί Ρομά μιλούν για πολλαπλές διακρίσεις»

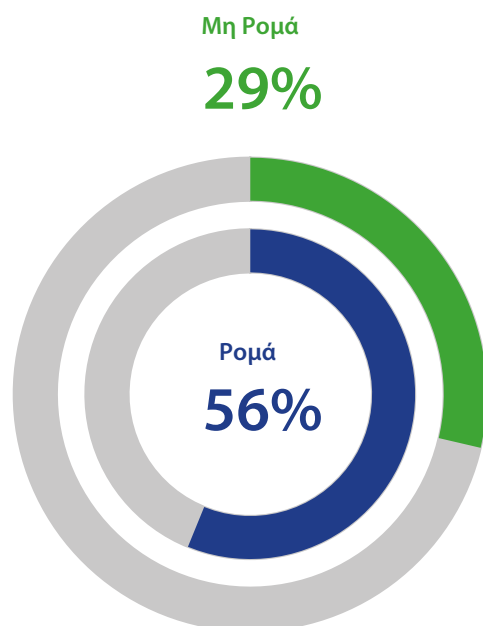
Περιπτώσεις διακρίσεων στην Ευρώπη

- Σε πολλές χώρες, συμπεριλαμβανομένων της Αλβανίας, της Γαλλίας, της Γεωργίας, της Ελλάδας, της Πορτογαλίας και της Ρωσίας, οι Ρομά και οι Περιπλανώμενοι Πληθυσμοί έχουν αποκλειστεί από τα σχολεία ή άφησαν το σχολείο εντελώς. Αυτό είναι συχνά αποτέλεσμα άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων.
- Στην Αλβανία έχει απαγορευθεί η πρόσβαση παιδιών Ρομά στα σχολεία λόγω έλλειψης εμβολιασμών.
- Στη Δημοκρατία της Τσεχίας το 35% των μαθητών που έχουν τοποθετηθεί σε πρακτικά σχολεία ή σε τάξεις για άτομα με ήπια νοητική υστέρηση, είναι Ρομά, παρά το γεγονός ότι οι Ρομά αποτελούν λιγότερο από το 3% του γενικού πληθυσμού.
- Πάνω από το 60% των Ρομά στη Σερβία δεν έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στους λόγους περιλαμβάνονται «οικονομικά προβλήματα» (49,8%) και η έλλειψη εγγράφων, όπως τα πιστοποιητικά γέννησης και δικαιολογητικά κατοικίας.
- Στην Ελλάδα κάποια σχολεία αρνούνται ακόμη και σήμερα την εγγραφή των παιδιών Ρομά. Ενίοτε αυτό είναι αποτέλεσμα της πίεσης που ασκούν οι μη Ρομά γονείς.
- Στην Πορτογαλία το ποσοστό των παιδιών που εγκαταλείπουν το σχολείο είναι πολύ υψηλό στους Ρομά. Τα παιδιά Ρομά αντιμετωπίζονται εχθρικά από μη Ρομά γονείς, οι οποίοι

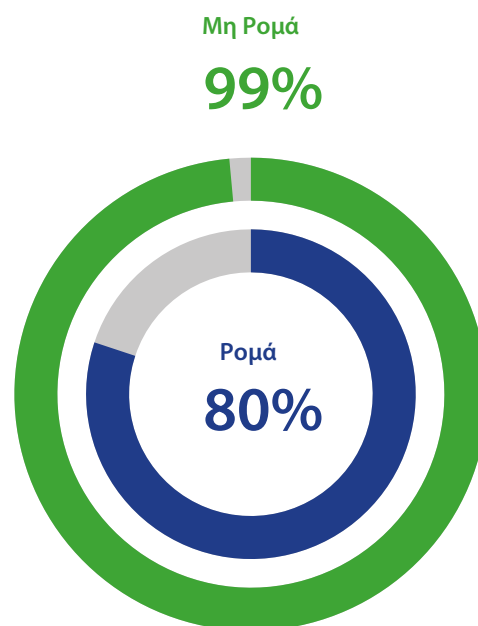
ασκούν πίεση στους υπευθύνους των σχολείων ώστε να μην εγγράφουν τους Ρομά. Έχουν καταγραφεί περιπτώσεις γονέων οι οποίοι τοποθετούσαν πινακίδες στις οποίες αναγραφόταν «Όχι στους Τσιγγάνους».

- Στη Ρουμανία και στη Βουλγαρία το 15% των παιδιών Ρομά δεν εγγράφονται ποτέ στο εκπαιδευτικό σύστημα. Τα ποσοστά εγκατάλειψης είναι τέσσερις έως έξι φορές υψηλότερα από το εθνικό ποσοστό.
- Τα ποσοστά εγγραφής των Ρομά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση κυμαίνονται στο 10% στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη.
- Η εγγραφή των Ρομά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι κατά μέσο όρο λιγότερη από 1% στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες.
- Η σχολική φοίτηση των Ρομά επηρεάζεται συχνά από τη φτώχεια και άλλους κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες, όπως η έλλειψη δημόσιων συγκοινωνιών ή πόρων για τη μεταφορά ή η αδυναμία κάλυψης των αναγκών ένδυσης, σίτισης και σχολικών ειδών.

Ποσοστό ερωτηθέντων ηλικίας 16 και άνω οι οποίοι εγκατέλειψαν το σχολείο πριν τα 16

Δηλωθέντα ποσοστά εγγραμματος

Σημείωση: Ο εξωτερικός κύκλος αντιστοιχεί στις απαντήσεις από τους μη Ρομά, και ο εσωτερικός στις απαντήσεις των Ρομά.

- Το 56% των Ρομά εγκατέλειψαν το σχολείο πριν την ηλικία των 16. Όσον αφορά τους μη Ρομά, το ποσοστό αυτό ανέρχεται μόλις στο 29% .
- Το 80% των Ρομά άνω των 16 δήλωσαν εγγράμματοι. Στην ίδια κατηγορία, οι μη Ρομά δήλωσαν εγγράμματοι κατά 99%.

Η έρευνα διεξήχθη το 2011 από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA). Συμμετείχαν 10.811 Ρομά και 5.508 μη Ρομά που ζουν σε 11 κράτη μέλη της ΕΕ. Περαιτέρω πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στο <http://fra.europa.eu/en/news/2014/take-closer-look-roma-survey-results>

Καλά νέα – άσχημα νέα

Περίληψη

Η δραστηριότητα βασίζεται σε ένα παιχνίδι κατά τη διάρκεια του οποίου οι συμμετέχοντες συνεχίζουν την αφήγηση μιας κοπέλας με καταγωγή Ρομά η οποία εκφράζει έντονες ανησυχίες για την υγεία της.

Χρόνος: 60 λεπτά

**Βαθμός
δυσκολίας:** Επίπεδο 1

**Μέγεθος
ομάδας:** 10–15 συμμετέχοντες

Βασικές έννοιες

**ιατρική περίθαλψη, δικαίωμα
στην υγεία, ανθρώπινα δικαιώματα,
διακρίσεις, ανισότητα**

Στόχοι

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με την παροχή ιατρικής περίθαλψης στις κοινότητες των Ρομά
- Εξέταση του δικαιώματος στην υγεία
- Διερεύνηση τρόπων αντιμετώπισης της ανεπαρκούς παροχής ιατρικής περίθαλψης

Οδηγίες

1. Εξηγήστε το παιχνίδι «καλά νέα – άσχημα νέα» στους συμμετέχοντες. Θα διαβάσετε μια μικρή αφήγηση και οι συμμετέχοντες θα πρέπει να παρέμβουν με διαφορετικές καλές και κακές ειδήσεις για να συνεχίσουν την αφήγηση. Αυτοί είναι οι μοναδικοί κανόνες:
 - » Κάθε είδηση θα πρέπει να είναι εξίσου σύντομη και θα πρέπει να αποτελεί συνέχεια του προηγούμενου μέρους.
 - » Μια καλή είδηση θα πρέπει πάντα να ακολουθείται από μια κακή είδηση και αντίστροφα.
 - » Οι ειδήσεις θα πρέπει να είναι (σχετικά) κοντά στην πραγματικότητα!
2. Δώστε τους ένα παράδειγμα σαν αυτό που ακολουθεί, αν το κρίνετε απαραίτητο. Ζητήστε δυο ή τρεις επιπλέον ειδήσεις για να συνεχίσετε την αφήγηση.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Παρέλαβα ένα γράμμα από το ταχυδρομείο σήμερα το πρωί...

ΚΑΛΗ ΕΙΔΗΣΗ: Το γράμμα έγραφε ότι έχει ανακαλυφθεί πετρέλαιο στην περιοχή και ότι θα γίνουμε όλοι πολύ πλούσιοι!

ΚΑΚΗ ΕΙΔΗΣΗ: Πρόκειται να γκρεμίσουν όλα τα σπίτια για να τοποθετήσουν τις αντλίες.

ΚΑΛΗ ΕΙΔΗΣΗ: Το σπίτι μου θα έπεφτε από μόνο του ούτως ή άλλως και δεν θα χρειαστεί να κάνω τις επισκευές.

ΚΑΚΗ ΕΙΔΗΣΗ: ...;

3. Όταν κατανοήσουν όλοι το παιχνίδι, διαβάστε δυνατά την αφήγηση της σελίδας 98 και ζητήστε τους να την συνεχίσουν με μια «καλή είδηση». Δείτε τις προτάσεις κάτω από την αφήγηση για τη διεξαγωγή του παιχνιδιού.
4. Δώστε περίπου 10-15 λεπτά να αναπτύξουν την αφήγηση. Στη συνέχεια ανακοινώστε τη λήξη της ιστορίας και ζητήστε τους να σχολιάσουν τη δραστηριότητα.

Απολογισμός

Ο απολογισμός θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τα θέματα που προέκυψαν στην πορεία της δραστηριότητας. Ίσως εξαρτηθεί και από το αν η ομάδα σας αποτελείται κυρίως από Ρομά ή από μη Ρομά και το κατά πόσο ταυτίζονται με την εμπειρία της Τσούρα στο πρώτο μέρος της αφήγησης.

Ξεκινήστε με κάποιες ερωτήσεις για να ερευνήσετε τις αντιδράσεις των συμμετεχόντων κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, προτού εξετάσετε τα θέματα που προέκυψαν από την αφήγηση.

Γενικές ερωτήσεις σχετικά με τη δραστηριότητα

- Σας άρεσε η δραστηριότητα; Τι σας άρεσε και τι δε σας άρεσε;
- Πόσο εύκολο ήταν να βρείτε ειδήσεις; Ήταν ευκολότερο να βρείτε καλές ή κακές ειδήσεις; Γιατί;
- Τι γνώμη έχετε για την τελική μας αφήγηση; Πιστεύετε ότι είναι κοντά στην πραγματικότητα;

Ερωτήσεις σχετικά με τις διακρίσεις στην ιατρική περίθαλψη

Χρησιμοποιήστε τα διαγράμματα στη σελίδα 101 για να δείξετε στους συμμετέχοντες ότι οι διακρίσεις στον τομέα της υγείας αποτελούν συνήθη πρακτική προς τις κοινότητες των Ρομά. Αν έχετε συμμετέχοντες Ρομά, θα μπορούσατε να τους ρωτήσετε αν κάποιοι θα ήθελαν να μοιραστούν τις εμπειρίες τους — αλλά φροντίστε να το κάνετε με ευαισθησία και μόνο αν θεωρείτε ότι υπόλοιπη ομάδα θα δείξει κατανόηση.

- Τι αντιλαμβάνεστε από τα διαγράμματα;
- Πώς εξηγείτε τις διαφορετικές στατιστικές για τους Ρομά και τους μη Ρομά; Αναφέρετε κάποιους λόγους.
- Πιστεύετε ότι είναι δίκαιο να υφίστανται τέτοιες διαφορές;
- Μπορείτε να σκεφτείτε τι θα μπορούσαμε να κάνουμε προκειμένου να εξαλείψουμε τις διαφορές στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης;

Θα μπορούσατε να καταρτίσετε μια λίστα με προτάσεις από τους συμμετέχοντες. Ζητήστε τους να ανατρέξουν σε κάποιους από τους τρόπους με τους οποίους ενήργησε η Τσούρα στην ιστορία, αν αυτό ήταν κάτι που συζητήθηκε.

Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα με κάποιες πληροφορίες σχετικά με «Το Δικαιώμα στην Υγεία» από τη σελίδα 100. Εξηγήστε πως όλες οι κυβερνήσεις στην Ευρώπη έχουν την υποχρέωση να εξασφαλίζουν ότι ο καθένας λαμβάνει επαρκή υγειονομική περίθαλψη, καθώς και την υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι η υγειονομική περίθαλψη παρέχεται χωρίς διακρίσεις.

Περαιτέρω πληροφορίες

- Οι πληροφορίες για τις διακρίσεις στον τομέα της υγείας (σελίδα 100) είναι πιο σχετικές με τη δραστηριότητα αυτή. Μπορεί επίσης να θέλετε να αναφερθείτε στις βασικές πληροφορίες σχετικά με τις διακρίσεις στη σελίδα 57 και τις γενικές πληροφορίες σχετικά με τα «Ανθρώπινα Δικαιώματα» (σελίδες 47-56).

Εναλλακτικές

- Αν η ομάδα σας είναι μεγάλη, οι συμμετέχοντες μπορούν να αναπτύξουν την αφήγηση σε μικρότερες ομάδες. Θα χρειαστεί να δώσετε λίγο χρόνο στις ομάδες για αλληλεπίδραση.

Προτάσεις για συνέχεια

- Εάν η χώρα σας είναι μία από τις 11 που συμμετείχαν στην έρευνα του UNDP/FRA (<http://fra.europa.eu/DVS/DVT/roma.php>) θα μπορούσατε να εξετάσετε τα δεδομένα για τη χώρα σας. Αν δεν είχε συμπεριληφθεί η χώρα σας, δείτε αν οι συμμετέχοντες μπορούν να βρουν οποιαδήποτε πληροφορία για με την παροχή υπηρεσιών υγείας στον πληθυσμό των Ρομά ή στα σχετικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν.
- Θα μπορούσαν να αναζητήσουν αν κάποιες οργανώσεις δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον τομέα είτε να συναντηθούν με εκπροσώπους Ρομά και να τους ρωτήσουν σχετικά με την εμπειρία τους. Θα μπορούσατε επίσης να εξετάσετε την τελευταία έκθεση για τη χώρα σας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων (η οποία επιβλέπει τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη) και να δείτε αν περιλαμβάνει κάτι σχετικά με τις διακρίσεις στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης.

Υποστηρικτικό υλικό

Αφήγηση

Το όνομά μου είναι Τσούρα. Είμαι 17 ετών και είμαι Ρομά. Εδώ και πολλά χρόνια έχω έντονους πονοκεφάλους και τους τελευταίους 3 μήνες έχω αρχίσει να χάνω πολύ βάρος. Σταμάτησα το σχολείο χωρίς πολλά προσόντα, κυρίως λόγω των προβλημάτων μου. Τώρα δεν έχω δουλειά. Η γιατρός δεν είχε πάρει ποτε την κατάστασή μου στα σοβαρά. Όταν πρόσφατα πήγα να με εξετάσει, μου είπε ότι είναι όλα φυσιολογικά και ότι έπρεπε να φτιάξω τη ζωή μου.

Τώρα ζητήστε από κάποιον αν μπορεί να συνεχίσει την ιστορία με μια καλή είδηση.

Προτάσεις για τη διεξαγωγή του παιχνιδιού:

- Εάν οι συμμετέχοντες δε γνωρίζουν το παιχνίδι, ενισχύστε τους παρέχοντας κάποιες ειδήσεις. Θα μπορούσατε να τους παρακινήσετε με ερωτήσεις όπως «Τι έγινε στη συνέχεια;» ή «Ποιο ήταν το επόμενο βήμα της Τσούρα;» ή να προσθέσετε κάποια από τα παρακάτω παραδείγματα για να καθορίσετε το είδος της «είδησης» που μπορούν να προσφέρουν οι συμμετέχοντες.
- Προσπαθήστε να ενθαρρύνετε τη συμμετοχή όλων. Μην αφήσετε τη συνέχιση της αφήγησης μόνο σε μερικούς. Αν η συζήτηση οργανώνεται δύσκολα, θα μπορούσατε να εισαγάγετε το «ραβδί ομιλίας» το οποίο θα πρέπει να βρίσκεται στα χέρια κάποιου για να συνεχίσει την αφήγηση.
- Θα μπορούσατε επίσης να εισαγάγετε μια «μαγική κάρτα» με την οποία κάποιες φορές θα γίνονται «θαύματα» (καλά ή άσχημα)! Όταν κάποιος χρησιμοποιεί τη μαγική κάρτα οι άλλοι το σημειώνουν. Υπενθυμίστε τους ότι θαύματα δε συμβαίνουν συχνά, άρα δεν μπορεί να γίνει κατάχρηση της κάρτας!
- Εάν η αφήγηση κολλήσει ή φτάσει στο τέλος (ίσως η Τσούρα καταλήξει εξαιτίας της ασθένειας) ενδεχομένως να θελήσετε να συνεισφέρετε με μια νέα αφήγηση για να συνεχιστεί το παιχνίδι. Θα βρείτε μερικά παραδείγματα παρακάτω.
- Είναι σημαντικό να τους επιτρέψετε να κατευθύνουν την αφήγηση, αλλά θα χρειαστεί να διατηρήσετε τη σύνδεση με το αρχικό πρόβλημα σχετικά με τις διακρίσεις στην υγειονομική περίθαλψη. Αν η συζήτηση παρασυρθεί επαναφέρετέ την στο πρόβλημα της Τσούρα. Θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε τα παρακάτω παραδείγματα για να ερευνήσετε σε βάθος συγκεκριμένα ζητήματα, π.χ.: να εστιάσετε στις διάφορες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν συχνά οι κοινότητες των Ρομά ως προς την πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη, να εστιάσετε σε ατομικές δράσεις που θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν την κατάλληλη υγειονομική περίθαλψη και να επικεντρωθείτε σε τυχόν ενέργειες από πλευράς των μη Ρομά που θα μπορούσαν να θέσουν στο επίκεντρό της δημόσιας συζήτησης τις διακρίσεις που υφίστανται οι Ρομά σε επίπεδο υγειονομικής περίθαλψης.

Παραδείγματα παρεμβάσεων:

- » ΚΑΛΗ ΕΙΔΗΣΗ: Η γιατρός που αγνόησε τα παράπονα της Τσούρα διαγράφηκε, κατόπιν σχετικής έρευνας, από τον Ιατρικό Σύλλογο.
- » ΚΑΚΗ ΕΙΔΗΣΗ: Άρχισαν να εμφανίζονται και άλλοι τα ίδια συμπτώματα με την Τσούρα...
- » ΚΑΛΗ ΕΙΔΗΣΗ: Η τοπική κοινότητα αποφάσισε να οργανώσει μια εκστρατεία ευαισθητοποίησης.
- » ΚΑΚΗ ΕΙΔΗΣΗ: Πολλά άτομα συνελήφθησαν κατά τη διάρκεια της πορείας διαμαρτυρίας για τη στήριξη της Τσούρα και άλλων με τα ίδια συμπτώματα.
- » ΚΑΛΗ ΕΙΔΗΣΗ: Κάποιος περιβαλλοντολόγος συμφώνησε να διεξαγάγει μελέτη σχετικά με τη μόλυνση από τοπικό εργοστάσιο.

Δικαίωμα στην υγεία

Η κατάσταση της υγείας μας μπορεί να έχει τεράστιο αντίκτυπο σε όλες τις πτυχές της καθημερινής μας ζωής. Η κακή υγεία επηρεάζει όχι μόνο τη γενική σωματική και ψυχική ευεξία μας, αλλά και τις προοπτικές απασχόλησης, τα επίπεδα εισοδήματος ή την δυνατότητα να επικοινωνούμε ή να συμμετέχουμε στην κοινωνία κ.ά. Για τους νέους, κάτι τέτοιο μπορεί επίσης να επηρεάσει τη διαδικασία εκπαίδευσής τους.

Αυτός είναι ένας λόγος για τον οποίο η επαρκής υγειονομική περίθαλψη θεωρείται ανθρώπινο δικαίωμα. Κάθε χώρα στην Ευρώπη —και οι περισσότερες χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο— έχει εγγυηθεί την προστασία αυτού του δικαιώματος. Δυστυχώς, η πραγματικότητα είναι λίγο διαφορετική.

Το δικαίωμα στην υγεία

Τα Κράτη-Μέρη της παρούσας Σύμβασης αναγνωρίζουν το δικαίωμα του καθενός να απολαμβάνει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο σωματικής και ψυχικής υγείας.

Διεθνής Σύμβαση για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα.

Το δικαίωμα στην υγεία περιλαμβάνεται τόσο στο ΔΣΟΚΠΔ όσο και στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη¹. Δικαίωμα δεν αποτελεί το «να είμαστε υγιείς» —καμία κυβέρνηση δεν μπορεί να εγγυηθεί κάτι τέτοιο! Αντ' αυτού, μπορεί να εγγυηθεί το δικαίωμα να έχουμε πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη η οποία είναι επαρκούς ποιότητας και να μπορούμε να έχουμε πρόσβαση χωρίς διακρίσεις.

Οι κυβερνητικές υποχρεώσεις αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα στον τομέα με της υγειονομικής περίθαλψης εξαρτώνται σε κάποιο βαθμό από την κατάσταση της οικονομίας, με άλλα λόγια, από την ικανότητα της κυβέρνησης να καλύψει τα έξοδα για την υγειονομική περίθαλψη. Παρ' όλα αυτά, όσο πλούσια ή φτωχή και να είναι μια χώρα, η υγειονομική περίθαλψη που καταφέρνει να παράσχει πρέπει να προσφέρεται χωρίς διακρίσεις. Καμία κυβέρνηση δε θα πρέπει να παρέχει καλύτερη υγειονομική περίθαλψη για κάποιους ανθρώπους και να μεριμνά λιγότερο για άλλους, ακόμα και αν υποστηρίζει ότι δε γίνεται να ανταποκριθεί οικονομικά.

Άμεσες, έμμεσες και διαρθρωτικές διακρίσεις

Αν η μέση κατάσταση της υγείας σε ένα συγκεκριμένο τμήμα του πληθυσμού, π.χ. για τους Ρομά, είναι σημαντικά χειρότερη από ό,τι στον συνολικό πληθυσμό, τότε πρόκειται για μια ένδειξη της διάκρισης ως προς το δικαίωμα στην υγεία. Κάθε διάκριση αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μερικές φορές η διάκριση είναι προφανής και άμεση, για παράδειγμα όταν ένας γιατρός αρνείται την παρακολούθηση ή τη θεραπεία ενός ασθενούς Ρομά ή όταν μια γυναίκα Ρομά στερώνεται χωρίς συναίνεση ή εν αγνοία της κατά τη διάρκεια μιας άμβλωσης ή μιας καισαρικής τομής. Κάτι τέτοιο συμβαίνει ακόμα σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες.

¹ Δείτε τη σελίδα 53 για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτές τις συνθήκες

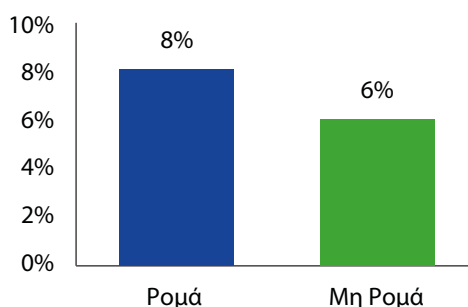
Η υγεία είναι μια κατάσταση πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι απλώς η απουσία ασθένειας ή αναπηρίας.

Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

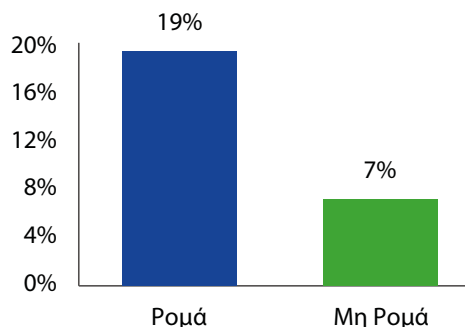
Τις περισσότερες φορές, οι διακρίσεις κατά των Ρομά στην υγειονομική περίθαλψη είναι έμμεσες ή «διαρθρωτικές» και δεν μπορούν να θεωρούνται ευθύνη ενός ατόμου. Οι παρακάτω πίνακες παρέχουν μερικά παραδείγματα των διακρίσεων στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης για τους Ρομά σε 11 χώρες της ΕΕ.

Κατάσταση υγειονομικής περίθαλψης των Ρομά: αποτελέσματα έρευνας σε 11 χώρες της ΕΕ²

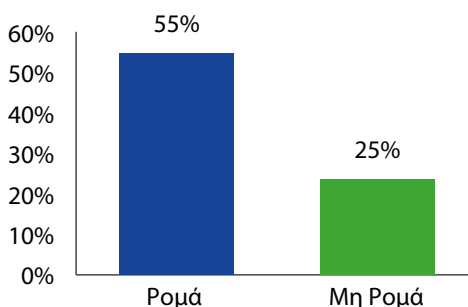
Η καθημερινότητα περιορίζεται σημαντικά από τις ανησυχίες για την υγεία

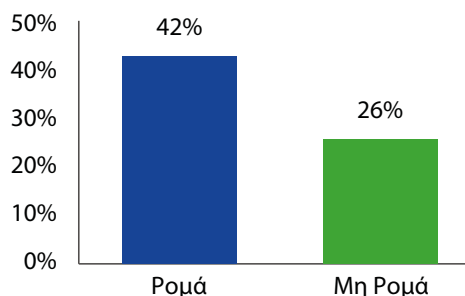
Έλλειψη πρόσβασης σε ιατρική ασφάλιση

Αδυναμία κάλυψης ιατρικών/φαρμακευτικών συνταγών

Έλλειψη δυνατότητας φυσικής πρόσβασης σε γιατρό

² Από μια έρευνα που διεξήγαγε το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων σε Βουλγαρία, Τσεχία, Γαλλία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία και Ισπανία. Δείτε τον σύνδεσμο <http://fra.europa.eu/DVS/DVT/roma.php> για περισσότερες λεπτομέρειες. Λάβετε υπόψη ότι τα διαγράμματα απεικονίζουν τον μέσο όρο σε 11 χώρες, σε κάποιες χώρες η διαφορά μεταξύ των Ρομά και των μη Ρομά είναι μεγαλύτερη από αυτήν που σημειώνεται.

Υγειονομική περίθαλψη και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση είναι ένα πολύ ισχυρότερο μέσο για τα ανθρώπινα δικαιώματα από το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα ή τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη. Παρά το γεγονός ότι δεν περιλαμβάνει το δικαίωμα στην υγεία, υπάρχουν και άλλα δικαιώματα στη Σύμβαση που σχετίζονται με την υγειονομική περίθαλψη και θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να αμφισβητηθούν παραδείγματα κακής πρακτικής. Αυτά περιλαμβάνουν:

- Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή (Άρθρο 8): Σύμφωνα με αυτό παρέχεται προστασία από τις εισβολές στην ιδιωτική ζωή, ενώ σχετίζεται επίσης με ζητήματα αξιοπρέπειας.
- Το δικαίωμα στην προστασία από την απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση (Άρθρο 3): Σύμφωνα με αυτό καλύπτονται περιπτώσεις σημαντικού ταλανισμού που είναι αποτέλεσμα της δράσης (ή της αδράνειας) της πολιτείας.
- Το δικαίωμα στην προστασία από τις διακρίσεις (Άρθρο 14 και Πρωτόκολλο 12).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η επίκληση στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση δεν σημαίνει κατ' ανάγκη την παραπομπή μιας υπόθεσης στο δικαστήριο!

Καλές σχέσεις

Περίληψη

Η δραστηριότητα εξετάζει την επιδείνωση των σχέσεων μεταξύ δύο πλασματικών κοινοτήτων, των Ρομά και των μη Ρομά. Οι συμμετέχοντες επιχειρούν να αποκλιμακώσουν τη σύγκρουση με τη χρήση «αγγελιοφόρων» για να επικοινωνήσουν με την άλλη πλευρά.

Χρόνος: 120 λεπτά
(με το ξεκίνημα)

Δυσκολία: Επίπεδο 4

Μέγεθος ομάδας: 8 – 16
συμμετέχοντες

Βασικές έννοιες

σύγκρουση κοινότητα, σχέσεις, διαμεσολάβηση, ρατσισμός, διαπραγμάτευση, ρητορική μίσους, αποκλιμάκωση, επικοινωνία

Στόχοι

- Διερεύνηση του ρόλου των εκτός κοινότητας ατόμων στην προσπάθεια να αποκλιμακώσουν τη σύγκρουση
- Κατανόηση κάποιων από τις ανάγκες και τις ανησυχίες των κοινοτήτων Ρομά και μη Ρομά
- Εξάσκηση δεξιοτήτων διαπραγμάτευσης

Προετοιμασία

- Θα χρειαστείτε αρκετό χώρο για τις ομάδες διαπραγμάτευσης προκειμένου να συναντώνται χωρίς την παρέμβαση από άλλες ομάδες.
- Φωτοτυπήστε τα φυλλάδια σελ. 107-112:
 - » Σενάριο και διάταξη του παιχνιδιού ρόλων: για όλα τα μέλη της ομάδας (ή χρήση προβολέα διαφανειών)
 - » Κάρτες ρόλων για τους αγγελιοφόρους: για τους μισούς συμμετέχοντες
 - » Κάρτες ρόλων για τους εκπροσώπους νέων: για τους άλλους μισούς συμμετέχοντες (μοιρασμένες εξίσου ανάμεσα στους Ρομά και τους μη Ρομα)
 - » Κάρτες διεργασίας (προαιρετικά): για τους εκπροσώπους νέων (για τη μισή ομάδα)

Η ομάδα σας αποτελείται από Ρομά/μη Ρομά/είναι μικτή;

Η δραστηριότητα μπορεί να γίνει πιο αποτελεσματική αν διενεργείται με μια αμιγή ομάδα. Το θέμα περιέχει ευαίσθητα σημεία και κάποια από αυτά θα πρέπει να καταδειχθούν προκειμένου να αντιμετωπιστούν σωστά. Αυτό είναι δύσκολο να συμβεί παρουσία εκπροσώπων από τις δυο κοινότητες.

Αν η ομάδα σας είναι μικτή

Δοκιμάστε να χρησιμοποιήσετε μια διαφορετική κοινότητα, όχι την κοινότητα των Ρομά, ως πληθυσμό-στόχος. Θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε μετανάστες, ομοφυλόφιλους, την αφρικανική φυλή ή άλλη ομάδα που συνήθως υπόκεινται σε ρατσιστικές ύβρεις. Στο τέλος της δραστηριότητας, χρησιμοποιήστε τον απολογισμό για να γίνουν οι συνδέσεις με την κοινότητα των Ρομά.

Αν η ομάδα σας περιλαμβάνει συμμετέχοντες μόνο από Ρομά ή μη Ρομά κοινότητες:

Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να βάλουν τον εαυτό τους στη θέση της «άλλης πλευράς». Ενθαρρύνετέ τους να μην υιοθετήσουν μια ακραία και παράλογη θέση. Θα πρέπει να προσπαθήσουν να φανταστούν τις πεποιθήσεις και τους φόβους της άλλης κοινότητας, ακόμη και αν δεν μπορούν στην πραγματικότητα να συμφωνήσουν μ' αυτά.

Οδηγίες

Προαιρετικό ξεκίνημα

1. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να φέρουν στη μνήμη τους μια έντονη διαφωνία ή σύγκρουση που είχαν στη ζωή τους στο παρελθόν, ίσως με έναν φίλο, έναν «εχθρό», έναν γονέα ή δάσκαλο. Πώς αισθάνθηκαν; Ζητήστε από μερικούς συμμετέχοντες να το μοιραστούν αν θέλουν.
2. Ζητήστε τους τώρα να θυμηθούν πώς συμπεριφέρθηκαν κατά τη διάρκεια της σύγκρουσης: ήταν σε θέση να ανταποκριθούν ψύχραιμα και προσπάθησαν να δουν την άλλη πλευρά ή αποκρίθηκαν με θυμό και προσβολές; Καλέστε μερικούς συμμετέχοντες να μοιραστούν την εμπειρία τους και ρωτήστε με ποιο τρόπο θεωρούν ότι η συμπεριφορά τους επηρέασε τη σύγκρουση, βοήθησε στην εξεύρεση λύσης ή έκανε χειρότερα τα πράγματα;
3. Υπενθυμίστε τους ότι όταν είμαστε θυμωμένοι ή έχουμε πληγωθεί, συμπεριφερόμαστε συχνά με τρόπο που κάνει χειρότερα τα πράγματα καθώς τα συναισθήματά μας υπερνικούν και η σύγκρουση κλιμακώνεται. Εξηγήστε τους ότι είναι χρήσιμο να έχουμε κάποιο τρίτο άτομο το οποίο δεν εκπροσωπεί καμία πλευρά προκειμένου να βρεθεί μια διέξοδος στη σύγκρουση.

Κύρια δραστηριότητα

4. Παρουσιάστε το σενάριο και εξηγήστε τον ρόλο του αγγελιοφόρου (βλ. Διάταξη του παιχνιδιού και τις κάρτες των αγγελιοφόρων από τη σελ. 107 και μετά). Βεβαιωθείτε ότι όλοι κατανοούν πώς διενεργείται η δραστηριότητα καθώς και τα κύρια σημεία σχετικά με τους αγγελιοφόρους.

Προδιαπραγματευτικό στάδιο

5. Χρησιμοποιείτε τις οδηγίες στη σελ. 113 για να χωρίσετε τους συμμετέχοντες σε αγγελιοφόρους, εκπροσώπους Ρομά και εκπροσώπους μη Ρομά. (Στάδια 1-3 στη σελ. 113).
- » Δώστε στις ομάδες περίπου 10-15 λεπτά να συζητήσουν το σενάριο και τους ρόλους τους.
 - » Στη συνέχεια, σχηματίστε καινούργιες ομάδες για τις διαπραγματεύσεις (Στάδια 4-5 στη σελ. 113).

Αρχική συνάντηση

6. Δώστε 5-10 λεπτά σε κάθε εκπρόσωπο για να γνωρίσει έναν εκπρόσωπο από την άλλη κοινότητα. Υπενθυμίστε τους ότι οι αγγελιοφόροι αυτήν τη φορά μόνο θα παρατηρούν τη διαδικασία της συνάντησης.

Στάδιο διαπραγμάτευσης

7. Ανακοινώστε τη λήξη της αρχικής συνάντησης και πείτε στους εκπροσώπους ότι από τώρα και στο εξής θα ανταλλάσσουν μεταξύ τους μηνύματα με τους αγγελιοφόρους τους.
- » Πείτε τους ότι έχουν 20 λεπτά στη διάθεσή τους για να βγει ένα καλύτερο αποτέλεσμα.
 - » Υπενθυμίστε στους αγγελιοφόρους ότι θα πρέπει να επανέρχονται στους εκπροσώπους τους για διαβούλευση κάθε φορά που έχουν μια πρόταση από την άλλη πλευρά —οποιαδήποτε συμφωνία θα πρέπει να εγκρίνεται και από τους δύο εκπροσώπους.
 - » Μοιράστε φωτοτυπίες των Καρτών διεργασίας (σελ. 111-112, προαιρετικά) σε όλους τους εκπροσώπους. Ζητήστε τους να τις συμπληρώνουν κάθε φορά που οι αγγελιοφόροι τους συναντούν ο ένας τον άλλον.
8. Μετά από 20 λεπτά ανακοινώστε τη λήξη των διαπραγματεύσεων και επαναφέρετε ολόκληρη την ομάδα για τον απολογισμό.

Απολογισμός

Αρχίστε θέτοντας τον καθέναν εκτός ρόλου. Θα μπορούσατε να τους ζητήσετε να πουν το όνομα τους και να κάνουν μια κίνηση με το σώμα τους ή να σχηματίσετε έναν κύκλο ζητώντας από τον καθένα να αναφέρει κάτι που του άρεσε.

Ερωτήσεις σχετικά με το σύνολο της δραστηριότητας

- Σας άρεσε η δραστηριότητα; Τι σας άρεσε ή τι δε σας άρεσε;
- Καταφέρατε να έρθετε σε συμφωνία με την άλλη πλευρά; Ζητήστε από τις ομάδες μια σύντομη ενημέρωση.
- Πώς σας φάνηκε ο ρόλος σας; Τι θεωρήσατε εύκολο και τι δύσκολο;

Ερωτήσεις σχετικά με τον ρόλο των αγγελιοφόρων

- Θεωρείτε ότι το αποτέλεσμα θα ήταν διαφορετικό αν διαπραγματευόσασταν απευθείας με τους εκπροσώπους; Γιατί ή γιατί όχι;
- Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα όταν καλούμε έναν τρίτο για να κάνει τις διαπραγματεύσεις;
- Κατάφεραν οι αγγελιοφόροι να παραμείνουν ουδέτεροι ή διαπιστώσατε ότι άρχισαν να συνηγορούν υπέρ κάποιας συγκεκριμένης πλευράς; *Ζητήστε από τους αγγελιοφόρους να είναι ειλικρινείς και δείτε αν θεώρησαν εύκολη την αποστολή τους.*

Ερωτήσεις σχετικά με τη διαδικασία

- Άλλαξαν οι βασικές απαιτήσεις κάποιας ομάδας στην πορεία της διαδικασίας;
- Πετύχατε μια καλύτερη κατανόηση για το τι σκεφτόταν η άλλη πλευρά;
- Τι θεωρείτε πιο σημαντικό για εσάς στην πορεία της διαπραγμάτευσης;

Ερωτήσεις για το συνάφεια της δραστηριότητας

- Πιστεύετε ότι το σενάριο ήταν ρεαλιστικό; Θα μπορούσε να είχε συμβεί στην κοινότητά σας;

Προτάσεις:

- Θα μπορούσατε να ρωτήσετε πόσοι από τους Ρομά συμμετέχοντες έχουν στενές επαφές με τη μη Ρομά κοινότητα και αντίστροφα.
- Αν θεωρούν ότι το σενάριο δεν είναι εφικτό, ζητήστε τους να σκεφτούν αν θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε άλλες κοινότητες, π.χ. στους μετανάστες, τους ομοφυλόφιλους ή σε άλλες μειονότητες.

- Σας βοήθησε η δραστηριότητα να κατανοήσετε πώς θα μπορούσε η «άλλη» κοινότητα να *αισθάνεται*;
- Σας έκανε να σκεφτείτε πράγματα που εσείς ως άτομο θα μπορούσατε να κάνετε με διαφορετικό τρόπο;
- Μπορείτε να σκεφτείτε τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να αποφεύγονται οι πορείες διαμαρτυρίας ενάντια σε άλλες κοινότητες; Υπάρχει κάτι που θα μπορούσαμε να κάνουμε σαν ομάδα;

Εναλλακτικές

- Θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε μια αληθινή σύγκρουση στην οποία αναμιγνύονται οι συμμετέχοντες ή για την οποία θέλουν οι ίδιοι να μιλήσουν.
- Αν οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι δεν μπορούν να ενσαρκώσουν τον ρόλο χωρίς υποστήριξη, κάθε ομάδα θα μπορούσε να διπλασιαστεί: κάθε διαπραγματευτική ομάδα θα έχει 4 εκπροσώπους νέων και 4 αγγελιοφόρους.

Προτάσεις για συνέχεια

- Αυτή η δραστηριότητα είναι μια καλή εισαγωγή στο σκεπτικό της διαμεσολάβησης. Θα μπορούσατε να κάνετε μια επισκόπηση στο Πρόγραμμα Διαμεσολαβητών Ρομά το οποίο υλοποιείται από το Συμβούλιο της Ευρώπης (<http://romed.coe-romact.org>).
- Αν οι διασυνδέσεις μεταξύ των νεαρών συμμετεχόντων στην ομάδα σας και των Ρομά/μη Ρομά κοινοτήτων είναι ανεπαρκής, διερευνήστε τρόπους με τους οποίους θα μπορούσατε να τις βελτιώσετε. Μπορείτε να κάνετε επαφές με ομάδες νέων στην άλλη κοινότητα;

Φυλλάδια

Διάταξη του παιχνιδιού ρόλων

1. Εξοικείωση με τους ρόλους (10-15 λεπτά)

Οι εκπρόσωποι συναντούν άλλους μέσα στην ομάδα.

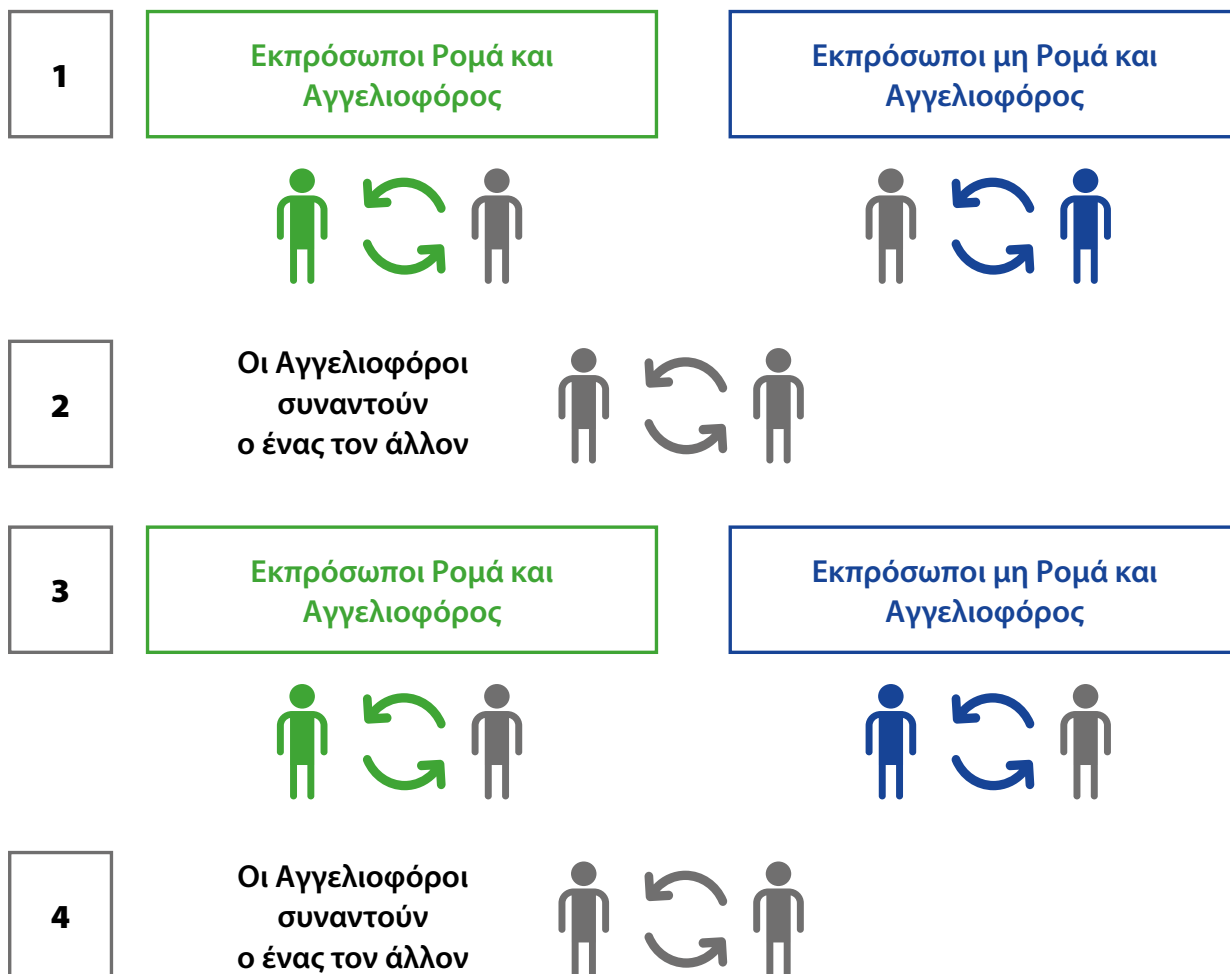
2. Αρχική συνάντηση μεταξύ Ρομά και μη Ρομά εκπροσώπων (5-10 λεπτά).

1-1 συναντήσεις μεταξύ των Ρομά και των μη Ρομά εκπροσώπων. Οι αγγελιοφόροι σε αυτό το στάδιο παρατηρούν μόνο, δε μιλούν. Αυτή είναι η μοναδική φορά που συναντώνται μεταξύ τους οι Ρομά και μη Ρομά εκπρόσωποι.

3. Διαδικασία διαπραγμάτευσης

Όλες οι διαπραγματεύσεις γίνονται μέσω των αγγελιοφόρων. Οι αγγελιοφόροι πρέπει να δίνουν αναφορά στους εκπροσώπους νέων.

Η διαδικασία διαπραγμάτευσης

Ομοίως....

Σενάριο

Σε μια μεσαίου μεγέθους πόλη, υπάρχουν δύο κοινότητες οι οποίες κατοικούν η μία δίπλα στην άλλη και σπάνια αλληλεπιδρούν. Η μια κοινότητα είναι Ρομά. Υπάρχουν περίπου 400 Ρομά και ο πληθυσμός της πόλης είναι 40.000. Η κοινότητα των Ρομά είναι διάσπαρτη σε 3 διαφορετικές περιοχές και οι Ρομά είναι σε μεγάλο βαθμό απομονωμένοι. Στα σχολεία όπου φοιτούν τα παιδιά τους υπάρχουν λίγοι, η καθόλου, μαθητές που δεν είναι Ρομά και οι νέοι τείνουν να κοινωνικοποιούνται μέσα στην «δική τους» κοινότητα: οι Ρομά με τους Ρομά, οι μη-Ρομά με τους μη-Ρομά.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι πολιτικοί κατονομάζουν συχνά τον πληθυσμό Ρομά ως τον υπαίτιο για την εγκληματικότητα και οι Ρομά κατηγορούνται ότι είναι τεμπέληδες και δεν θέλουν να εργαστούν. Οι Ρομά έπρεπε να ανεχτούν αυτές τις συνθήκες για πολλά χρόνια, αλλά πρόσφατα η κατάσταση έχει χειροτερεύσει.

Χειροτερεύει επίσης όλο και περισσότερο στους δρόμους. Έχει σημειωθεί ένας αυξανόμενος αριθμός ρατσιστικών περιστατικών εναντίον του πληθυσμού των Ρομά. Κυρίως υπό τη μορφή λεκτικής κακοποίησης, και λαμβάνουν χώρα έξω από τις γειτονιές των Ρομά, στα καταστήματα, στους δρόμους, καθώς και σε άλλους δημόσιους χώρους. Πριν από μία εβδομάδα ωστόσο, σημειώθηκε περιστατικό σωματικής βίας σε βάρος ενός έφηβου Ρομά και οι φίλοι του αποφάσισαν να «απαντήσουν». Από τότε το πρόβλημα κλιμακώνεται και έχουν τραυματιστεί άτομα και από τις δύο πλευρές.

Μια ομάδα νέων από τον πληθυσμό μη Ρομά έχει αναρτήσει κάλεσμα σε πορεία διαμαρτυρίας που θα διασχίσει μία από τις γειτονιές των Ρομά. Εκατοντάδες άτομα έχουν εγγραφεί στη σελίδα στο Facebook και ένα από τα ακροδεξιά κόμματα καλεί τα μέλη του να δώσουν και αυτοί το παρόν. Είναι πολύ πιθανό να υπάρξει βία την ημέρα της πορείας. Οι άνθρωποι και στις δύο πλευρές ανησυχούν ότι αυτό θα κλιμακώσει ακόμη περισσότερο το πρόβλημα.

Μια ομάδα νέων Ρομά ζητά συνάντηση με τους διοργανωτές της πορείας για να προσπαθήσει να τους πείσει να αλλάξουν τη στάση τους.

Κάρτες ρόλων για εκπροσώπους των νέων μη Ρομά

Εκπροσωπείτε την ομάδα νέων μη Ρομά η οποία ανήρτησε το κάλεσμα για την πορεία. Έχετε απηυδήσει με τη βία ενάντια σε μέλη της κοινότητάς σας και θέλετε να στείλετε ένα ηχηρό μήνυμα στους Ρομά ότι πρέπει να σεβαστούν το δικαίωμά σας να ζείτε σε μια ήσυχη κοινότητα. Δυο άτομα έχουν τραυματιστεί σοβαρά κατά τη διάρκεια πρόσφατων περιστατικών και πολλά από τα μέλη σας θεωρούν ότι οι Ρομά δεν θα έπρεπε να μένουν καθόλου εδώ. Η οργάνωσή σας είναι πολύ θετική στο να μείνουν, αρκεί να σεβαστούν τους κανόνες. Αυτό σημαίνει να μην προκαλούν προβλήματα – και άρα ένα τέλος στην εγκληματικότητα!

Εκπρόσωποι των Ρομά ζήτησαν μια συνάντηση για να αναβληθεί η πορεία. Θεωρείτε ότι η πορεία έχει μεγάλη σημασία για να τους δείξετε ότι πολλοί από εσάς ανησυχείτε για την ασφάλεια των νέων. Τα μέλη σας θα νιώσουν ότι τους απογοητεύετε αν ακυρώσετε την πορεία. Είναι οι Ρομά που έχουν προκαλέσει αυτό το πρόβλημα και είναι αυτοί που πρέπει να κάνουν κάτι γι' αυτό.

- Σκεφτείτε τι θα πείτε στους εκπροσώπους των Ρομά όταν τους συναντήσετε
- Προσπαθήστε να αποφασίσετε τι είναι πιο σημαντικό για εσάς: ποιες είναι οι βασικές απαιτήσεις σας και σε τι δεν μπορείτε να συμβιβαστείτε.

Κάρτες ρόλων για εκπροσώπους των νέων Ρομά

Εκπροσωπείτε την ομάδα νέων Ρομά η οποία ζήτησε τη συνάντηση. Ανησυχείτε πολύ επειδή θεωρείτε ότι η πορεία θα είναι βίαιη, καθώς πολλές ακροδεξιές ομάδες δήλωσαν ότι θα συμμετάσχουν. Η κοινότητά σας έχει απηυδήσει με τον τρόπο που οι Ρομά αντιμετωπίζονται από την κοινότητα μη Ρομά και έχετε βαρεθεί να αντιμετωπίζεστε ως εγκληματίες και «ξένοι». Οι οικογένειές σας έχουν ιστορία στην πόλη, η οποία απλώνεται στα βάθη των αιώνων, αυτή η πόλη είναι δική σας όσο και οποιουδήποτε άλλου.

Μπορείτε να αφήσετε την πορεία να γίνει. Γνωρίζετε ότι απλώς θα χειροτερεύσει η κατάσταση. Ωστόσο, θέλετε να κάνετε τη συνάντηση για να πείσετε την ομάδα νέων μη Ρομά να βοηθήσει στην επίλυση άλλων προβλημάτων που έχει η κοινότητά σας. Γνωρίζετε ότι ακόμα και αν ακυρωθεί η πορεία, η βία στους δρόμους μάλλον θα συνεχιστεί. Θεωρείτε ότι η βία οφείλεται αποκλειστικά σε αυτούς.

- Σκεφτείτε τι θα πείτε στους εκπροσώπους των μη Ρομά όταν τους συναντήσετε.
- Προσπαθήστε να αποφασίσετε τι είναι πιο σημαντικό για εσάς, ποιες είναι οι βασικές απαιτήσεις σας και σε τι δεν μπορείτε να συμβιβαστείτε.

Κάρτες ρόλων για τους αγγελιοφόρους

Είστε ουδέτεροι σε αυτή τη διαδικασία. Θα εκπροσωπείτε μία από τις δύο κοινότητες, αλλά θα πρέπει να προσπαθήσετε να μην πάρετε το μέρος καμίας πλευράς. Δε θα μιλήσετε κατά τη διάρκεια της πρώτης συνάντησης μεταξύ των εκπροσώπων αλλά θα διευθύνετε τις διαπραγματεύσεις στη συνέχεια.

Σημεία που πρέπει να θυμάστε σχετικά με τον ρόλο σας:

- Ο κύριος στόχος σας είναι να επικοινωνήσετε με τον αγγελιοφόρο που εκπροσωπεί την άλλη κοινότητα και να βοηθήσετε τις δυο πλευρές να φτάσουν σε μια συμφωνία.
- Μπορείτε να κάνετε προτάσεις αλλά θα πρέπει να προσπαθήσετε να μην δίνετε προτάσεις. Εκπροσωπείτε κάποιους άλλους και έχει σημασία η δική τους γνώμη.
- Οτιδήποτε αποφασίσετε με τον αγγελιοφόρο της άλλης πλευράς θα πρέπει να μεταφέρεται στον εκπρόσωπο σας. Δε χρειάζεται να μεταφέρετε όλα όσα λέει ο εκπρόσωπος σας, να θυμάστε όμως ότι οι εκπρόσωποι των νέων είναι τα μόνα άτομα που μπορούν να εγκρίνουν την τελική συμφωνία.

Αξιοποιήστε την πρώτη συνάντηση με τους άλλους αγγελιοφόρους για να σκεφτείτε πώς θα προσεγγίσετε τον ρόλο σας:

- Ποιες ερωτήσεις θα μπορούσατε να κάνετε στον εκπρόσωπο σας;

Κάρτα διεργασίας για τους εκπροσώπους νέων

Συμπληρώστε τα διαστήματα μέσα στο φυλλάδιο όταν ο αγγελιοφόρος σας συναντά την άλλη πλευρά. Το φυλλάδιο είναι αποκλειστικά για δική σας χρήση, δε χρειάζεται να το δει κανείς άλλος.

Μετά την αρχική συνάντηση (με τον εκπρόσωπο νέων της άλλης πλευράς)

Πιστεύετε ότι θα μπορέσετε να φτάσετε σε συμφωνία με την άλλη πλευρά; Αν ναι, πώς; Αν όχι, γιατί;

Ποιες είναι οι βασικές απαιτήσεις σας σε αυτό το σημείο;

Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι απαιτήσεις της άλλης πλευράς;

Τι θα θέλατε να μεταφέρετε στην άλλη πλευρά στο σημείο αυτό;

Μετά την πρώτη συνάντηση με τον αγγελιοφόρο σας

Μπορείτε να φτάσετε σε συμφωνία με την άλλη πλευρά;

Ποιες είναι οι βασικές απαιτήσεις σας σε αυτό το σημείο;

Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι απαιτήσεις της άλλης πλευράς;

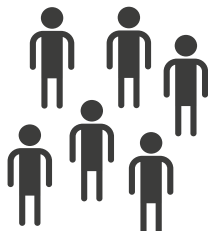
Τι θα θέλατε να μεταφέρετε στην άλλη πλευρά στη συνέχεια;

Μετά την δεύτερη συνάντηση με τον αγγελιοφόρο σας	
Μπορείτε να φτάσετε σε συμφωνία με την άλλη πλευρά;	
Ποιες είναι οι βασικές απαιτήσεις σας σε αυτό το σημείο;	
Ποιες είναι οι απαιτήσεις της άλλης πλευράς;	
Τι θα θέλατε να πείτε στη συνέχεια;	
Μετά την τρίτη συνάντηση με τον αγγελιοφόρο σας	
Μπορείτε να φτάσετε σε συμφωνία με την άλλη πλευρά;	
Ποιες είναι οι βασικές απαιτήσεις σας σε αυτό το σημείο;	
Ποιες είναι οι απαιτήσεις της άλλης πλευράς;	
Τι θα θέλατε να πείτε στη συνέχεια;	

Οδηγίες για τον σχηματισμό ομάδων

Πρώτο στάδιο
Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ισάριθμες ομάδες αγγελιοφόρων και εκπροσώπων.

Εκπρόσωποι νέων

Αγγελιοφόροι

Δεύτερο στάδιο
Χωρίστε την ομάδα των εκπροσώπων νέων σε δυο ισάριθμες ομάδες. Η μια ομάδα εκπροσωπεί τους νεαρούς Ρομά και η άλλη ομάδα τους νεαρούς μη Ρομά.

Ρομά

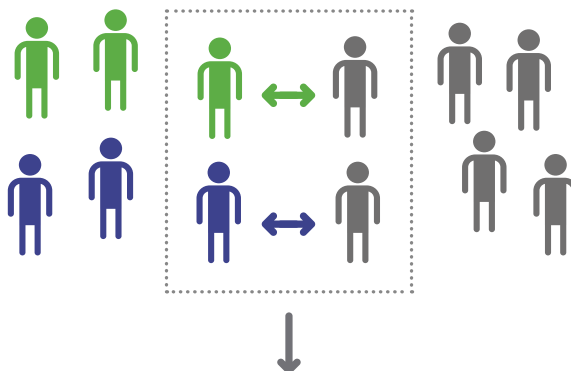

Μη Ρομά

Τρίτο στάδιο
Μοιράστε σε κάθε ομάδα φωτοτυπίες του σεναρίου και των καρτών ρόλων. Δώστε στις ομάδες περίπου 10-15 λεπτά να συζητήσουν για το σενάριο και για τους ρόλους (αν η ομάδα είναι πολυπληθής, ίσως χρειαστεί να τη χωρίσετε σε υποομάδες).

Τέταρτο στάδιο
Διαθέστε έναν αγγελιοφόρο για κάθε νεαρό εκπρόσωπο.

Πέμπτο στάδιο
Σχηματίστε υποομάδες αποτελούμενες από έναν εκπρόσωπο νέων από κάθε πλευρά και τους αντίστοιχους αγγελιοφόρους.

Δικαίωμα στη στέγαση

Περίληψη

Η δραστηριότητα αυτή προσομοιώνει μια ακροαματική διαδικασία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Κοινωνικά Δικαιώματα. Χρησιμοποιεί μια πραγματική καταγγελία που έφτασε στην Επιτροπή σχετικά με τη στέγαση των Ρομά στην Ιταλία. Τα μέρη μπορούν να διεξαχθούν και ως ξεχωριστές ενότητες.

Διάρκεια: Εισαγωγή: (προαιρετικά): 30 λεπτά

Προετοιμασία για την ακρόαση:
30 – 40 λεπτά

Ακροαματική διαδικασία: 30 λεπτά
(τουλάχιστον)

Απολογισμός: 30 minutes

**Βαθμός
δυσκολίας:** Επίπεδο 4

**Μέγεθος
ομάδας:** 12 – 18 συμμετέχοντες

Βασικές Έννοιες
δικαίωμα στη στέγαση,
ανθρώπινα δικαιώματα,
καταυλισμοί Ρομά, έξωση,
διάκριση,
Ευρωπαϊκός Κοινωνικός
Χάρτης, Ευρωπαϊκή
Επιτροπή για τα Κοινωνικά
Δικαιώματα

Στόχοι

- Κατανόηση των βασικών αναγκών για στέγαση ως ανθρώπινα δικαιώματα
- Ευαισθητοποίηση για τις συνθήκες στέγασης που αντιμετωπίζουν πολλές κοινότητες Ρομά
- Εξάσκηση δεξιοτήτων για την προάσπιση και την επιχειρηματολογία.
- Εισαγωγή στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη

Προετοιμασία

- Φωτοτυπείτε τα φυλλάδια (σελίδες 118-122). Θα χρειαστείτε:
 - » κάρτες ρόλων για τα μέλη των διαφορετικών ομάδων
 - » αντίγραφα των «Άρθρων» για όλους
 - » αντίγραφα «Επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα» για την Επιτροπή
- Επαρκή χώρο για να εργαστούν 3 διαφορετικές ομάδες ξεχωριστά, καθώς και για όλη την ομάδα προκειμένου να παραβρεθεί στην ακρόαση.

Οδηγίες

Εισαγωγή (προαιρετικά)

1. Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες τις βασικές έννοιες πάνω στα ανθρώπινα δικαιώματα ή ζητήστε από αυτούς να θυμηθούν τι ξέρουν. Χρησιμοποιήστε τις πληροφορίες στη σελίδα 49 ως προτροπή.

2. Διερευνήστε συνοπτικά τις σκέψεις των συμμετεχόντων σχετικά με το δικαίωμα στη στέγαση:

- » Ρωτήστε τους για ποιον λόγο πιστεύουν ότι η στέγαση θεωρείται βασική ανθρώπινη ανάγκη (ανθρώπινο δικαίωμα): ποιες είναι οι συνέπειες μιας ανεπαρκούς στέγασης (ή της μη στέγασης);
- » Πόσο καλά πιστεύετε ότι προστατεύεται αυτό το δικαίωμα στη χώρα σας για τις διάφορες κοινότητες;
- » Τι σημαίνει «διάκριση»; Τι θα μπορούσε να αποτελέσει απόδειξη ότι μια ομάδα υφίσταται διάκριση όσον αφορά τη στέγαση;

Θα μπορούσατε να κάνετε χρήση του πίνακα στη σελίδα 124 για να παρουσιάσετε τις συνθήκες στέγασης για τους Ρομά σε σύγκριση με τους μη Ρομά πληθυσμούς.

Κύρια δραστηριότητα:

3. Εξηγήστε ότι η δραστηριότητα θα προσομοιώσει μια ακροαματική διαδικασία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Κοινωνικά Δικαιώματα (ECSR) για τους καταυλισμούς Ρομά στην Ιταλία. Η υπόθεση βασίζεται σε αληθινή καταγγελία.
4. Μοιράστε φωτοτυπίες από «Τα Άρθρα» (σελ.121) και διαβάστε τις πληροφορίες μαζί με τους συμμετέχοντες. Βεβαιωθείτε ότι όλοι κατανοούν τις δεσμεύσεις της κυβέρνησης σε σχέση με το δικαίωμα στη στέγαση και την έννοια των διακρίσεων. (Βλέπε σελ. 122 για περισσότερες πληροφορίες.)

Προτάσεις:

- Αν οι συμμετέχοντες δεν είναι εξοικειωμένοι με τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (ΕΚΧ) και με την Κοινωνική Επιτροπή (ΕΕΚΔ), χρησιμοποιήστε τις παρακάτω πληροφορίες για να τους παράσχετε ένα υπόβαθρο.

Ο ΕΚΧ είναι μια συνθήκη του Συμβουλίου της Ευρώπης που προστατεύει κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα και ελευθερίες, όπως το δικαίωμα του ατόμου να ζει απαλλαγμένο από τη φτώχεια, το δικαίωμα στην υγεία και το δικαίωμα στη στέγαση. Σε αντίθεση με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), δεν υπάρχει κανένα δικαστήριο που να αποφαινεται σχετικά με πιθανές παραβιάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Αντ' αυτού, η Κοινωνική Επιτροπή λαμβάνει υπόψη εκθέσεις από τις κυβερνήσεις, καθώς και τα θέματα «Συμπεράσματα» σχετικά με τη συμμόρφωση με τον Χάρτη.

Πολλές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις έχουν επίσης αποδεχτεί έναν μηχανισμό «συλλογικής καταγγελίας» βάσει του οποίου δίνεται το δικαίωμα σε ορισμένους οργανισμούς να υποβάλουν καταγγελία στην Επιτροπή. Η υπόθεση που πραγματεύεται η δραστηριότητα αυτή στηρίζεται σε μια καταγγελία που υποβλήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κέντρο για τα Δικαιώματα των Ρομά (ERRC) υπό την ισχύ αυτού του μηχανισμού.

5. Εξηγήστε με ποιον τρόπο θα εξελιχθεί η ακροαματική διαδικασία.

Σειρά γεγονότων

Βήμα 1: Οι Ρομά κάτοικοι παρουσιάζουν τα επιχειρήματά τους (5 λεπτά)

Βήμα 2: Οι εκπρόσωποι της κυβέρνησης παρουσιάζουν τα επιχειρήματά τους (5 λεπτά)

Βήμα 3: Τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων θέτουν ερωτήσεις στους εκπροσώπους των Ρομά (10 λεπτά)

Βήμα 4: Τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα Κοινωνικά Δικαιώματα θέτουν ερωτήσεις στους εκπροσώπους της Κυβέρνησης (10 λεπτά)

Βήμα 5 (προαιρετικό): Καταληκτικά επιχειρήματα από κάθε πλευρά

Βήμα 6 (προαιρετικό): Χρόνος για τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων για να συζητήσουν τα συμπεράσματά τους. Οι άλλες ομάδες θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τον χρόνο για να προβληματιστούν σχετικά με το πώς νομίζουν ότι πήγε η ακρόαση.

Βήμα 7: Ψηφοφορία από τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων (χωριστή ψηφοφορία για καθεμία από τις 4 δεσμεύσεις).

6. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε 3 ίσου μεγέθους ομάδες: εκπρόσωποι των Ρομά, η Ιταλική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΕΚΔ). Ενημερώστε τους συμμετέχοντες ότι θα έχουν στη διάθεσή τους περίπου 30 λεπτά για να προετοιμαστούν πριν την έναρξη της προφορικής διαδικασίας —θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν τον χρόνο για να συζητήσουν το ρόλο τους. Επιλέξτε ομιλητές, και βεβαιωθείτε ότι ξέρουν τι θα πουν όταν ξεκινήσει η ακροαματική διαδικασία.
7. Μοιράστε τις κάρτες ρόλων σε κάθε ομάδα. Στην ομάδα της ΕΕΚΔ θα μπορούσαν να παρασχεθούν «Επιπλέον πληροφορίες για τα δικαιώματα».
8. Δώστε χρόνο στις ομάδες να διαβάσουν τις κάρτες. Μετά από λίγα λεπτά βεβαιωθείτε ότι όλοι κατανοούν την εργασία και υπενθυμίστε τους πόσος χρόνος τους απομένει να προετοιμαστούν για την ακρόαση.
9. Μετά από περίπου 30 λεπτά, συγκεντρώστε τους όλους και ανακοινώστε την έναρξη της ακροαματικής διαδικασίας. Θυμίστε τους τη σειρά των γεγονότων (βλ. Σημείο 5, παραπάνω).

Προτάσεις:

- Θα χρειαστείτε κάποιον ο οποίος θα προεδρεύει στην ακροαματική διαδικασία. Θα μπορούσατε να αναλάβετε οι ίδιοι αυτόν τον ρόλο ή να καλέσετε έναν εθελοντή από τους συμμετέχοντες.
- Πείτε στους συμμετέχοντες ότι όταν η Επιτροπή κάνει ερωτήσεις στις διάφορες ομάδες μπορεί να απαντήσει οποιοδήποτε μέλος της ομάδας που εξετάζεται.
- Θυμίστε τους ότι αν θέλουν να μιλήσουν θα πρέπει να έχουν προσκληθεί στο βήμα από τον/την πρόεδρο. Ενθαρρύνετε τις σύντομες παρεμβάσεις κατά τη διάρκεια της ανάκρισης: θα μπορούσατε να επιβάλετε χρονικό όριο ενός λεπτού.

10. Όταν τελειώσει η ακροαματική διαδικασία ζητήστε από τα μέλη της επιτροπής να ψηφίσουν για το κατά πόσο υπήρξε παραβίαση σχετικά με τις 4 δεσμεύσεις. Θα μπορούσατε να ζητήσετε από τα μέλη της ομάδας να αιτιολογήσουν συνοπτικά τις αποφάσεις τους —φροντίστε όμως να μην ξεκινήσει πάλι ο διάλογος.
11. Δώστε στους συμμετέχοντες συνοπτικές πληροφορίες για της αποφάσεις της Επιτροπής στην πραγματική υπόθεση: προέκυψε ότι υπήρξαν παραβιάσεις όλων των δεσμεύσεων της κυβέρνησης. Ανατρέξτε στη σελίδα 125 για λεπτομέρειες.

Απολογισμός

Ξεκινήστε βγάζοντας τους συμμετέχοντες από το ρόλο τους. Ζητήστε από όλους να πουν το όνομά τους και να αναφέρουν κάτι για τον εαυτό τους. Χρησιμοποιήστε τις παρακάτω ερωτήσεις για τον απολογισμό.

Γενικές ερωτήσεις σχετικά με την δραστηριότητα

- Πώς σας φάνηκε η δραστηριότητα;
- Ήταν εύκολο να παίξετε τον ρόλο σας; Τι ήταν εύκολο και τι δύσκολο;
- Εκπλαγήκατε από κάποια πληροφορία σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινότητα των Ρομά;
- Θεωρείτε ότι υπάρχουν παρόμοια προβλήματα στη χώρα σας;
- Πώς σας φάνηκε η τελική απόφαση; Πώς θα ψηφίζατε εσείς;

Ερωτήσεις σχετικά με τα δικαιώματα

Αν δεν έχετε κάνει την εισαγωγική δραστηριότητα, χρησιμοποιήστε τις ερωτήσεις του Σημείου 2 για να συζητήσετε για τα δικαιώματα.

Ίσως χρειαστεί να προσαρμόσετε τις παρακάτω ερωτήσεις αν υπάρχουν συμμετέχοντες οι οποίοι πιθανώς υφίστανται πολύ άσχημες συνθήκες στέγασης.

- Γιατί πιστεύετε ότι είναι τόσο σημαντικό να έχουμε «επαρκή» στέγαση;
- Πώς θα επηρεαζόταν η ζωή σας αν δεν είχατε ηλεκτρικό ρεύμα ή νερό ή τουαλέτα μέσα στο σπίτι;
- Θεωρείτε ότι είναι δίκαιο κάποια παιδιά να μεγαλώνουν σε αυτές τις συνθήκες, ενώ άλλα όχι;

Εναλλακτικές

- Η δραστηριότητα μπορεί να διενεργηθεί και ως σειρά από ξεχωριστές συνεδρίες. Αν η ακροαματική διαδικασία διεξαχθεί σε μεταγενέστερη ημερομηνία, θα υπάρχει περισσότερος χρόνος για προετοιμασία και οι αγορεύσεις θα μπορούν να είναι μεγαλύτερες.

Προτάσεις για συνέχεια

- Οι συμμετέχοντες θα μπορούσαν να βρουν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες στέγασης των ομάδων Ρομά και μη Ρομά στη χώρα τους.
- Η ακροαματική διαδικασία θα μπορούσε να διεξαχθεί και ως θεατρικό για την τοπική κοινότητα ή το σχολείο.

Περαιτέρω πληροφορίες

- Ανατρέξτε στη σελίδα 124 για κάποια στατιστικά σχετικά με τις συνθήκες στέγασης για τις κοινότητες Ρομά και μη Ρομά σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες.
- Ανατρέξτε στη σελίδα 125 για τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα Κοινωνικά Δικαιώματα σχετικά με αυτή την υπόθεση.
- Η ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Κέντρου για τα Δικαιώματα των Ρομά (www.errc.org) περιέχει πολλές πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα στέγασης για τις κοινότητες των Ρομά.

Φυλλάδια

Κάτοικοι Ρομά

Γενικές πληροφορίες

Στον καταυλισμό σας επικρατεί μεγάλος συνωστισμός και οι συνθήκες διαβίωσης είναι άθλιες. Ο χώρος διαθέτει τρεχούμενο νερό και ηλεκτρικό ρεύμα αλλά δεν αρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες όλων των κατοίκων. Δεν υπάρχουν εγκαταστάσεις αποχέτευσης και ο καταυλισμός μαστίζεται από έντομα και ποντίκια.

Ο καταυλισμός κατοικείται «παράνομα» αλλά δεν υπάρχει καμία «εγκεκριμένη» περιοχή σε κοντινή απόσταση στην οποία θα μπορούσες να μείνεις —είναι όλες ασφυκτικά γεμάτες και δεν μπορούν να φιλοξενήσουν επιπλέον κατοίκους. Από τους κατοίκους του καταυλισμού, κανένας δεν έχει τη δυνατότητα να πληρώσει ενοίκιο σε ιδιώτες και έχει γνωστοποιηθεί σε όλους ότι δεν υπάρχει δυνατότητα παροχής κοινωνικής στέγασης.

Φοβάστε ότι ο καταυλισμός σας θα εκκενωθεί —οι γειτονικοί «μη εγκεκριμένοι» οικισμοί έχουν εκκενωθεί πρόσφατα και αυτό αποτέλεσε μια τραυματική και βίαιη εμπειρία για τους κατοίκους. Η αστυνομία εισέβαλε αργά το βράδυ και όποιος προσπάθησε να αντισταθεί αντιμετωπίστηκε πολύ επιθετικά. Κάποια άτομα υπέστησαν τραυματισμούς. Κάποιοι μεταφέρθηκαν σε «νόμιμους», ήδη ασφυκτικά γεμάτους οικισμούς, ενώ για άλλους δεν υπήρξε καμία απολύτως πρόβλεψη.

Η αποστολή σας:

Πρέπει να αποδείξετε στην Ευρωπαϊκή Κοινωνική Επιτροπή ότι το δικαίωμά σας στη στέγαση δε γίνεται σεβαστό.

1. Συζητήστε για το πώς οι παραπάνω πληροφορίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να στηρίξουν τον ισχυρισμό σας. Εξετάστε τις 3 δεσμεύσεις του Άρθρου 31 και τη δέσμευση του άρθρου E και συγκροτήστε επιχειρήματα για να αποδείξετε πως ενδέχεται να έχουν παραβιαστεί.

» Για το Άρθρο E (μη διάκριση) θα πρέπει να σκεφτείτε αν οι Ρομά είναι σε πιο μειονεκτική θέση σε σχέση με άλλες ομάδες στους σχετικούς τομείς.

2. Αποφασίστε πόσα άτομα θα μιλήσουν εκ μέρους της ομάδας. Στην ακροαματική διαδικασία θα έχετε συνολικά 5 λεπτά για να παρουσιάσετε την υπόθεση των κατοίκων. Μετά τις παρουσιάσεις, η Επιτροπή θα θέσει ερωτήματα στην ομάδα. Θα πρέπει να είστε όλοι προετοιμασμένοι να απαντήσετε σε οποιαδήποτε ερώτηση.

Η Κυβέρνηση

Γενικές πληροφορίες

Δε θεωρείτε ότι η Κυβέρνηση έχει παραβιάσει το δικαίωμα στη στέγαση. Η περιοχή του καταυλισμού σε αυτή την καταγγελία δεν είναι μια εγκεκριμένη περιοχή και οι Ρομά δεν θα έπρεπε να μένουν εκεί. Αυτές οι περιοχές πρέπει να καταργηθούν, πράγμα που σημαίνει να εκκενωθούν.

Έχετε ήδη εγκρίνει έναν αριθμό καταυλισμών για τους Ρομά και σε αυτούς τους οικισμούς έχουν παρασχεθεί οι βασικές ανέσεις. Οι συνθήκες είναι ικανοποιητικές και μπορούν να μεταφερθούν κάποιιοι σε αυτούς τους οικισμούς. Οι ομάδες Ρομά έχουν ισχυριστεί ότι αυτοί οι οικισμοί είναι πυκνοκατοικημένοι και δεν μπορούν να στεγάσουν νέους κατοίκους, αλλά δεν είστε εσείς αρμόδιοι για αυτό.

Θεωρείτε ότι η Επιτροπή και οι Ρομά κάτοικοι πρέπει να καταλάβουν ότι η Κυβέρνηση είναι αποδέκτρια πολλών διαφορετικών αιτημάτων που προέρχονται από όλα τα τμήματα της κοινωνίας. Δεν είναι οικονομικά εφικτό να ανταποκριθεί σε όλες τις απαιτήσεις αμέσως.

Η αποστολή σας:

Πρέπει να παρουσιάσετε ότι έχετε κάνει ό,τι είναι δυνατό για να σεβαστείτε το δικαίωμα των Ρομά στη στέγαση.

1. Συζητήστε πώς μπορούν οι παραπάνω πληροφορίες να στηρίξουν τον ισχυρισμό σας. Οι Ρομά κάτοικοι θα παρουσιάσουν επιχειρήματα για να αποδείξουν ότι δεν τηρείτε τις 3 δεσμεύσεις που εμπεριέχονται στο Άρθρο 31 και τη δέσμευση που προκύπτει από το Άρθρο E. Πρέπει να σχηματίσετε αντεπιχειρήματα για να αποδείξετε με ποιον τρόπο ανταποκρίνεστε σε αυτές τις δεσμεύσεις.
 - » Για το Άρθρο E (μη διάκριση) θα πρέπει να σκεφτείτε αν οι Ρομά είναι σε πιο μειονεκτική θέση σε σχέση με άλλες ομάδες στους σχετικούς τομείς. Θα πρέπει να είστε όλοι προετοιμασμένοι να απαντήσετε σε οποιαδήποτε ερώτηση.
2. Αποφασίστε πόσα άτομα θα μιλήσουν εκ μέρους της Κυβέρνησης. Στην ακροαματική διαδικασία θα έχετε συνολικά 5 λεπτά να παρουσιάσετε την υπόθεσή σας. Μετά τις αγορεύσεις, η Επιτροπή θα θέσει ερωτήματα στην ομάδα. Θα πρέπει να είστε όλοι προετοιμασμένοι να απαντήσετε σε οποιαδήποτε ερώτηση.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Κοινωνικά Δικαιώματα

Γενικές πληροφορίες

Οι ομάδες Ρομά αναφέρουν ότι οι συνθήκες στους μη εγκεκριμένους —παράνομους— οικισμούς είναι ανθυγιεινές και δεν είναι κατάλληλες για διαβίωση. Για παράδειγμα, δεν υπάρχει αρκετό τρεχούμενο νερό ή ηλεκτρικό ρεύμα για να προμηθεύονται όλοι οι κάτοικοι. Όλοι οι άνθρωποι στον οικισμό τους φοβούνται ότι θα εκδιωχθούν βίαια, ενώ ίσως δεν έχουν να πάνε κάπου αλλού.

Η κυβέρνηση δεν τους έχει προσφέρει εναλλακτική λύση στέγασης, δεν έχουν τη δυνατότητα να νοικιάσουν από ιδιώτες και όλοι οι εγκεκριμένοι —νόμιμοι— οικισμοί είναι ήδη πολύ πυκνοκατοικημένοι.

Ο ρόλος σας

Στην ακροαματική διαδικασία θα χρειαστεί να ακούσετε τα επιχειρήματα και από τις δυο πλευρές και να αποφασίσετε αν θεωρείτε ότι έχουν σημειωθεί παραβάσεις.

- Υπάρχουν τρεις διαφορετικές δεσμεύσεις οι οποίες εμπεριέχονται στο Άρθρο 31 και μια κοινή δέσμευση στο Άρθρο E. Θα αποφανθείτε για κάθε δέσμευση ξεχωριστά.
- Ως προς το Άρθρο E (μη διάκριση), θα πρέπει να αναλογιστείτε αν οι Ρομά μειονεκτούν περισσότερο σε σχέση με άλλες κοινωνικές ομάδες αναφορικά με τη στέγαση.

Η αποστολή σας πριν την ακροαματική διαδικασία

1. Αφιερώστε τον χρόνο της προετοιμασίας συζητώντας τις πληροφορίες σχετικά με το δικαίωμα στη στέγαση και προετοιμάζοντας τις ερωτήσεις που θα θέσετε.
2. Καταρτίστε μια λίστα με τις πιο σημαντικές ερωτήσεις που θέλετε να κάνετε και αποφασίστε ποιος θα τις κάνει. Να θυμάστε ότι θα έχετε μόνο 10 λεπτά για να εξετάσετε την κάθε πλευρά.

Τα Άρθρα

Προσαρμογή από τον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη

Άρθρο 31 — Το δικαίωμα στη στέγαση

Προκειμένου να διασφαλιστεί το δικαίωμα στη στέγαση, η Κυβέρνηση συμφωνεί να πράξει τα παρακάτω:

- 1) προώθηση της πρόσβασης σε στέγαση ικανοποιητικού επιπέδου (ΔΕΣΜΕΥΣΗ 1)
- 2) πρόληψη και περιορισμός της έλλειψης στέγης, με στόχο να την εξαλείψει εντελώς (ΔΕΣΜΕΥΣΗ 2)
- 3) επίτευξη προσιτής τιμής στέγασης για όσους δε διαθέτουν επαρκείς πόρους (ΔΕΣΜΕΥΣΗ 3)

Άρθρο Ε — Μη διάκριση

Διασφάλιση ότι όλα τα δικαιώματα που εμπεριέχονται στον Χάρτη, συμπεριλαμβανομένων και όσων αναφέρονται παραπάνω, είναι σεβαστά χωρίς διακρίσεις. (ΔΕΣΜΕΥΣΗ 4)

Επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα

Το δικαίωμα στη στέγαση (Άρθρο 31)

Το Άρθρο 31.1 εγγυάται την πρόσβαση σε επαρκή στέγαση. Αυτό σημαίνει «μια κατοικία η οποία είναι δομικά ασφαλής, ασφαλής από υγειονομικής άποψης και ως προς την υγιεινή, δηλαδή διαθέτει όλες τις βασικές παροχές, όπως νερό, θέρμανση, τρόπο διαχείρισης απορριμμάτων, εγκαταστάσεις υγιεινής, ηλεκτρικό ρεύμα κ.ά, δεν συνωστισμένη και έχει πρόβλεψη για νόμιμα κατοχυρωμένη μονιμότητα .

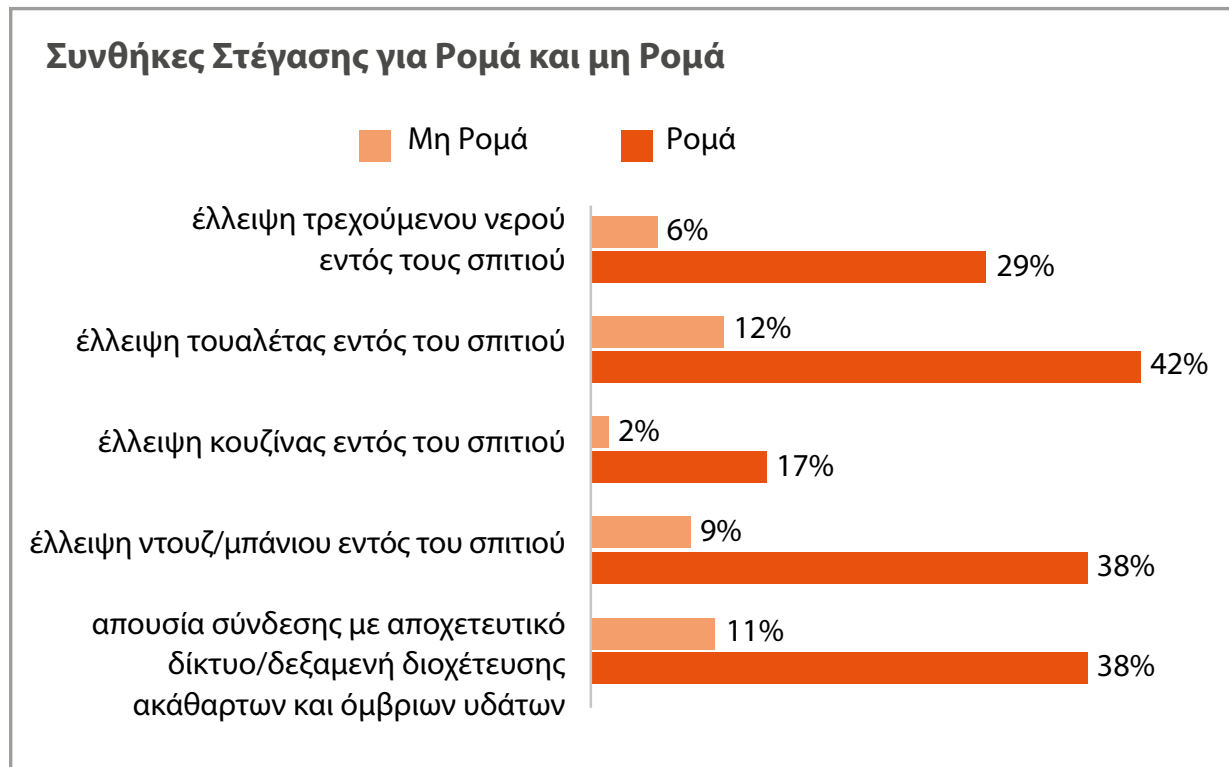
- Η προσωρινή στέγη δε θεωρείται «επαρκής», σύμφωνα με τον ΕΚΧ: θα πρέπει να εξασφαλίζεται κατάλληλη στέγαση «μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα».
- Θα πρέπει να διατίθεται εναλλακτική στέγαση και η κυβέρνηση πρέπει να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για την παροχή νέων κοινωνικών κατοικιών.
- Θα πρέπει να υπάρχει πρόσβαση σε κοινωνική στέγαση για τις μειονεκτούσες ομάδες —κάτι τέτοιο θα μπορούσε να αποτελεί προτεραιότητα (δείτε τις πληροφορίες σχετικά με τις διακρίσεις παρακάτω).
- Τυχόν εξώσεις πρέπει να είναι αιτιολογημένες, σύμφωνα με τα όσα προβλέπει η σχετική νομοθεσία, και πρέπει να γίνονται με σεβασμό στην αξιοπρέπεια των εν λόγω προσώπων».

Μη διάκριση (Άρθρο Ε)

«[...] ένας από τους βασικούς σκοπούς των κοινωνικών δικαιωμάτων που προστατεύονται από τον Χάρτη είναι η έκφραση αλληλεγγύης και η προώθηση της κοινωνικής ένταξης» (από το Ευρωπαϊκό Κέντρο για τα Δικαιώματα των Ρομά κατά της Ελλάδας, Καταγγελία αριθ. 15/2003)

- Μη διάκριση σημαίνει ότι τα κράτη πρέπει να «σέβονται τη διαφορά» και πρέπει να μεριμνούν ώστε η κοινωνική ρύθμιση να μην οδηγήσει σε κοινωνικό αποκλεισμό».
- «Ίση μεταχείριση» σημαίνει επίσης ότι δεν θα πρέπει να υπάρχουν έμμεσες διακρίσεις. Αυτό συνεπάγεται ότι η κυβέρνηση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τυχόν σημαντικές διαφορές μεταξύ των Ρομά και άλλων ομάδων. Μπορεί να χρειαστεί να υιοθετήσει συγκεκριμένες πολιτικές προκειμένου να αποτρέψει την αστεγία των Ρομά».

Σπίτια, Στέγαση και Ανθρώπινα Δικαιώματα

Σημειώσεις¹:

- Οι αριθμοί στο παραπάνω διάγραμμα αντιπροσωπεύουν το ποσοστό απαντήσεων μεταξύ των ερωτηθέντων, για παράδειγμα: 6% των μη Ρομά στην έρευνα ανέφεραν ότι δεν είχαν τρεχούμενο νερό εντός του σπιτιού τους.
 - » 29% των Ρομά δήλωσαν ότι δεν έχουν τρεχούμενο νερό εντός του σπιτιού τους.
 - » Η έρευνα διεξήχθη στην Αλβανία, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, τη Βουλγαρία, την Ουγγαρία, την Κροατία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Δημοκρατία της Μολδαβίας, το Μαυροβούνιο, την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, τη Ρουμανία, τη Σερβία και τη Σλοβακία.
- Ωστόσο, υπάρχουν προβλήματα σε όλη την Ευρώπη. Εξώσεις από τους χώρους στέγασης των Ρομά έχουν πραγματοποιηθεί στη Γαλλία, την Πορτογαλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ελλάδα, τη Σουηδία, τη Νορβηγία και σε πολλές άλλες χώρες. Οι συνθήκες στέγασης των Ρομά, ακόμα και όταν δεν πραγματοποιούνται εξώσεις, είναι αισθητά χειρότερες, κατά μέσο όρο, από ό,τι για τον πληθυσμό που δεν είναι Ρομά. Αυτό είναι ενδεικτικό της υποβόσκουσας διάκριση σε βάρος του πληθυσμού των Ρομά.

¹ Τα δεδομένα λαμβάνονται από μια έρευνα που διεξήχθη από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων το 2010 σε 7 κράτη μέλη της ΕΕ. Ανατρέξτε στη διεύθυνση <https://fra.europa.eu/en/survey/2012/roma-pilot-survey> για περισσότερες πληροφορίες.

Τα συμπεράσματα της Επιτροπής

Ευρωπαϊκό Κέντρο για τα Δικαιώματα των Ρομά κατά της Ιταλίας²

Οι παρακάτω πληροφορίες αφορούν την υπόθεση της δραστηριότητας και έχουν ληφθεί από την «απόφαση επί της ουσίας» της Επιτροπής. Λάβετε υπόψη ότι για κάθε σημείο η ιταλική κυβέρνηση χρειάστηκε να αποδείξει στην Επιτροπή ότι εκπλήρωνε τις υποχρεώσεις της βάσει του Χάρτη. Για τον λόγο αυτόν, κάθε ένα από τα συμπεράσματα της επιτροπής περιλαμβάνει την έκφραση «Η Ιταλία απέτυχε να αποδείξει...».

Πρώθηση της πρόσβασης σε στέγαση επαρκούς επιπέδου

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 31.1 σε συνδυασμό με το Άρθρο Ε (μη διάκριση). Η κυβέρνηση απέτυχε να αποδείξει ότι είχε λάβει επαρκή μέτρα για να εξασφαλίσει ότι παρέχεται στέγαση επαρκούς ποσότητας και ποιότητας στους Ρομά για να καλύψουν τις συγκεκριμένες ανάγκες τους.

Εξώσεις

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 31.2 σε συνδυασμό με το Άρθρο Ε.

Η κυβέρνηση απέτυχε να αποδείξει ότι οι εξώσεις πραγματοποιήθηκαν με τις κατάλληλες νομικές εγγυήσεις και ότι ήταν αναγκαίες. Απέτυχε να αποδείξει ότι οι Ρομά δεν είχαν υποστεί αδικαιολόγητη βία. Απέτυχε να αποδείξει ότι τους είχε εξασφαλιστεί εναλλακτική στέγαση.

Έλλειψη μόνιμης κατοικίας

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 31.1 και 31.3 σε συνδυασμό με το Άρθρο Ε.

Η κυβέρνηση απέτυχε να αποδείξει ότι το δικαίωμα των Ρομά στην κοινωνική στέγαση «έγινε σεβαστό στην πράξη». Απέτυχε να αποδείξει ότι τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την κατανομή των κατοικιών δεν εισήγαγαν διακρίσεις.

Διακρίσεις

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του Άρθρου Ε (μη διάκριση) σε καθεμιά από τις παραπάνω περιπτώσεις. Ο πληθυσμός των Ρομά υφίσταται διακρίσεις σε όλες τις πτυχές του δικαιώματος στη στέγαση.

«Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η αρχή της μη διάκρισης του Άρθρου Ε περιλαμβάνει και τις έμμεσες διακρίσεις. Η αδυναμία να ληφθεί υπόψη η διαφορετική κατάσταση των Ρομά ή να θεσπιστούν μέτρα που θα στόχευαν ειδικά στη βελτίωση των συνθηκών στέγασής τους, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας για την ουσιαστική πρόσβαση στην κοινωνική στέγαση, συνιστά εκ μέρους της Ιταλίας παράβαση του Άρθρου 31.1 και 3, που συναποτελούν το Άρθρο Ε3».³

² Ευρωπαϊκό Κέντρο για τα Δικαιώματα των Ρομά κατά της Ιταλίας, Συλλογική Καταγγελία αριθ. 27/2004, απόφαση επί της ουσίας, 7 Δεκεμβρίου 2005,

³ ό.π.

Ανθρώπινα ομοιώματα

Περίληψη

Πρόκειται για ένα δημιουργικό ξεκίνημα για μια ομαδική δράση. Οι συμμετέχοντες χρησιμοποιούν ένα άγαλμα για να εξετάσουν κάποια από τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι νέοι και ερευνούν πιθανές λύσεις.

Διάρκεια: 60 λεπτά (τουλάχιστον)

**Βαθμός
δυσκολίας:** Επίπεδο 1

**Μέγεθος
ομάδας:** 20 συμμετέχοντες το πολύ

Βασικές έννοιες
ανθρώπινα δικαιώματα,
νέοι άνθρωποι,
κοινωνική μειονεξία, διακρίσεις,
φτώχεια, ενδυνάμωση

Στόχοι

- Διερεύνηση κάποιων ανησυχιών που έχουν οι νέοι σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, και συγκεκριμένα οι Ρομά.
- Εξέταση των αιτιών της μειονεξίας και της διάκρισης.
- Εντοπισμός τρόπων αντιμετώπισης των ζητημάτων αυτών

Προετοιμασία

- Ζητήστε από κάθε συμμετέχοντα να φέρει τουλάχιστον 2 αντικείμενα από το σπίτι, τα οποία δεν χρησιμοποιούν. Αυτά μπορεί να είναι αντικείμενα προς απόρριψη ή ανακύκλωση, όπως πλαστικά μπουκάλια, χαρτόνια, εφημερίδες, χαρτοκιβώτια, πλαστικές σακούλες, μεταλλικά κουτιά κ.ο.κ.
- Βεβαιωθείτε ότι διαθέτετε κι εσείς ένα πλήθος αντικειμένων για να συμπληρώσετε σε αυτά που θα φέρουν οι συμμετέχοντες.
- Μεγάλη ποσότητα κολλητικής ταινίας.
- Χαρτί για χαρτοπίνακα (flipchart) και σκληρές κάρτες.
- Μαρκadόροι και χρωματιστά στιλό.

Οδηγίες

1. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες τι αντιλαμβάνονται ως ανθρώπινα δικαιώματα. Βεβαιωθείτε ότι είναι όλοι εξοικειωμένοι με την ιδέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διατρέξτε μερικές από τις βασικές ιδέες. Χρησιμοποιήστε τις πληροφορίες στο κεφάλαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αν είναι απαραίτητο.

Προτάσεις:

- Εάν ο χρόνος το επιτρέπει, ξεκινήστε με μια σύντομη δραστηριότητα ώστε να εξοικειωθούν με την έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε τις δραστηριότητες «Παντομίμα» ή ««Σχεδιάστε τη λέξη» από το *Compass* (http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120517_compass_edition_gr.pdf) ή «Διαφημίζοντας τα Ανθρώπινα Δικαιώματα», «Κόκκινος Συναγερμός» ή «Τι Θα Γινόταν...» από το *Compasito* ([http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/E139A2CD27BCB462C2257AF3002ACD10/\\$file/Compasito,%20%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%B7%CC%81%20%CE%A0%CF%85%CE%BE%CE%B9%CC%81%CE%B4%CE%B1.pdf](http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/E139A2CD27BCB462C2257AF3002ACD10/$file/Compasito,%20%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%B7%CC%81%20%CE%A0%CF%85%CE%BE%CE%B9%CC%81%CE%B4%CE%B1.pdf)).

2. Κάντε μια σύντομη συζήτηση σχετικά με το ποια δικαιώματα θεωρούν οι συμμετέχοντες ότι παραβιάζονται πιο συχνά όσον αφορά τη νεολαία. Ποια δικαιώματα θεωρούν ότι παραβιάζονται συχνότερα όσον αφορά τη νεολαία Ρομά.
3. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες των 4-5 ατόμων και μοιράστε τα αντικείμενα στις ομάδες. Βεβαιωθείτε ότι υπάρχουν τουλάχιστον 2 αντικείμενα για κάθε άτομο. Οι ομάδες θα πρέπει να έχουν επίσης χαρτί, στιλό και κολλητικές ταινίες ή χαρτοταινίες.
4. Προειδοποιήστε τους συμμετέχοντες ότι για το πρώτο μέρος της δραστηριότητας δε θα πρέπει να μιλήσουν! Πείτε τους ότι έχουν περίπου 15-20 λεπτά για να φτιάξουν ένα ανθρώπινο ομοίωμα από τα αντικείμενα που έχουν. Πρέπει να χρησιμοποιηθούν όλα τα αντικείμενα και το τελικό ομοίωμα θα πρέπει να αναπαριστά ένα νεαρό άτομο το οποίο μπορεί να υφίσταται συχνά αξιοσημείωτη στέρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του/της.

Προτάσεις:

- Αν θέλετε να βεβαιωθείτε ότι κάποιες ομάδες θα προσανατολιστούν σε νεαρά άτομα Ρομά, θα μπορούσατε να διευκρινίσετε ότι το ομοίωμα θα πρέπει να αντιπροσωπεύει ένα μέλος μιας εθνικής μειονότητας στη χώρα ή ακόμα και ότι θα πρέπει να αντιπροσωπεύει ένα νεαρό άτομα Ρομά.
- Βεβαιωθείτε ότι οι συμμετέχοντες δεν συζητούν τις ιδέες τους σε αυτό το στάδιο! Πείτε τους ότι η συζήτηση θα ακολουθήσει —προς το παρόν είναι καλλιτέχνες που εργάζονται σιωπηρά.

5. Όταν οι ομάδες ολοκληρώσουν τα ομοιώματά τους, πείτε τους ότι επιτρέπεται να μιλήσουν ο ένας στον άλλον. Θα πρέπει να συζητήσουν για το «νεαρό άτομο» που έχουν δημιουργήσει και να αποφασίσουν από κοινού για κάποια βασικά του/της χαρακτηριστικά. Πείτε τους ότι θα πρέπει να ορίσουν έναν εκπρόσωπο ο οποίος θα μιλά εκ μέρους του νεαρού ατόμου.
6. Γράψτε τις παρακάτω ερωτήσεις σε έναν πίνακα για να καθοδηγήσετε τις αποφάσεις της ομάδας.

Σχετικά με το άτομο

- Ποιο είναι το όνομα του/της;
- Τι ηλικία έχει;
- Πού κατοικεί;
- Ποιοι είναι οι φίλοι, η οικογένεια ή γνωστοί του/της;
- Ποια δικαιώματα του/της παραβιάζονται;
- Πώς προέκυψε αυτό; Πώς κατέληξε να υποφέρει με αυτόν τον τρόπο;
- Ποια είναι τα όνειρα οι ελπίδες, οι φόβοι του/της;
- Προσθέστε ό,τι άλλο θεωρείτε σημαντικό για το ομοίωμά σας

7. Όταν οι ομάδες είναι έτοιμες, τοποθετήστε όλα τα ομοιώματα με τρόπο που να είναι ορατά από όλους. Πάρτε το κάθε ομοίωμα με τη σειρά και καλέστε τις άλλες ομάδες να κάνουν ερωτήσεις στο χειροποίητο νεαρό άτομο και προσπαθήστε να μαντέψετε ποια είναι τα δικαιώματά του/της και ποια στερείται. Ένας εκπρόσωπος από την ομάδα που έφτιαξε το ομοίωμα θα πρέπει να μιλά εξ ονόματος του ομοιώματος.
8. Όταν οι ομάδες διασαφηνίσουν μερικά από τα βασικά στοιχεία, ζητήστε τους να καταλήξουν σε κάποιες προτάσεις για το νέο άτομο με στόχο να μπορέσει να αλλάξει και να βελτιώσει τις συνθήκες ζωής του/της και τις δυνατότητές του/της. Γράψτε τις προτάσεις σε έναν χαρτοπίνακα.
9. Επαναλάβετε για την ίδια διαδικασία για όλα τα ομοιώματα. Προσθέστε τυχόν νέες «λύσεις» στη λίστα και σημειώστε τυχόν προτάσεις που είναι παρόμοιες με αυτές που γίνονται για άλλα ομοιώματα.
10. Προαιρετικό: Όταν παρουσιαστούν όλα τα ομοιώματα και έχουν καταγραφεί αρκετές λύσεις στον πίνακα, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να επιστρέψουν στις ομάδες τους. Θα πρέπει να διαλέξουν τις πιο κατάλληλες λύσεις από όσες προτάθηκαν για το νεαρό άτομο ή μπορούν και να προσθέσουν και άλλες δικές τους λύσεις. Πείτε τους να προχωρήσουν σε όποιες αλλαγές χρειάζεται το ομοίωμα προκειμένου να απεικονίζεται η επιλογή της λύσης, για παράδειγμα συμπεριλαμβάνοντας ένα πλακάτ ή προσθέτοντας παραπάνω στοιχεία στο αρχικό σχέδιο.

Απολογισμός

Κατά τον απολογισμό ενθαρρύνετε συζητήσεις σχετικά με πρακτικές δράσεις που θα μπορούσε να αναλάβει η ομάδα για να αντιμετωπίσει παραβιάσεις τις οποίες υφίστανται συχνά οι νεαροί Ρομά.

- Πώς αποφασίσατε σχετικά με τον χαρακτήρα που αντιπροσώπευε το ομοίωμά σας; Ήταν εύκολο για την ομάδα σας να αποφασίσει;
- Η επιλογή σας ήταν βασισμένη περισσότερο σε προσωπική εμπειρία ή στην ενημέρωσή σας σχετικά με ένα ευρύτερο πρόβλημα στη χώρα σας (ή στην Ευρώπη);
- Ποιοι είναι μερικοί από τους λόγους για τους οποίους οι νέοι άνθρωποι καταλήγουν έτσι; Γιατί θεωρείτε ότι οι νέοι Ρομά είναι ιδιαίτερος ευάλωτοι;

Προτάσεις:

- Αν χρησιμοποιείτε τη δραστηριότητα για να σχεδιάσετε μια δράση για την ομάδα, φτιάξτε μια λίστα με τους λόγους σε ένα χαρτί του χαρτοπίνακα. Αν επικαλεστούν γενικές αιτίες, για παράδειγμα τα επίπεδα ανεργίας, ωθήστε τους να σκεφτούν γιατί οι Ρομά είναι πιο πιθανό να είναι άνεργοι σε σχέση με άλλες ομάδες πληθυσμού.
- Γράψτε τις «αιτίες» στην αριστερή πλευρά της κόλας και αφήστε χώρο στα δεξιά για να σκεφτείτε λύσεις ή μια σειρά δράσεων.

- Θεωρείτε ότι οι λύσεις τις οποίες σκεφτήκατε για τα ομοιώματα ήταν ρεαλιστικές; Γιατί ναι και γιατί όχι;
- Μπορείτε να σκεφτείτε τρόπους με τους οποίους οι άλλοι άνθρωποι, για παράδειγμα εσείς, μπορούν να βοηθήσουν στη βελτίωση της κατάστασης των νέων ανθρώπων που υφίστανται στέρηση των δικαιωμάτων τους;

Προτάσεις:

- Αυτή η ερώτηση θα αποτελέσει βάση για τη συζήτησή σας σχετικά με την ανάληψη δράσης. Γράψτε τις προτάσεις της ομάδας στη δεξιά πλευρά του πίνακα παρουσιάσεων.
- Προτρέψτε τους να σκεφτούν σχετικά με το πώς μπορούν να δουλέψουν όχι μόνο για να αντιμετωπίσουν μεμονωμένες περιπτώσεις, αλλά και για το ευρύτερο πρόβλημα, για παράδειγμα με άσκηση πίεσης, εκστρατείες ή δημοσιοποίηση της μειονεκτικής θέσης στην οποία βρίσκονται οι νεαροί Ρομά.

Εναλλακτικές

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί και ως δραστηριότητα ζωγραφικής ή δημιουργία κολάζ.

Προτάσεις για συνέχεια

Χρησιμοποιήστε την επόμενη συνάντηση για να εξετάσετε τις προτάσεις που έχουν γραφτεί στον πίνακα στο τελευταίο στάδιο του απολογισμού.

- Ρωτήστε τους συμμετέχοντες ποιες από τις προτάσεις θα μπορούσε να αναλάβει η ομάδα. Επισημάνετε στον πίνακα αυτές που είναι εφικτές.
- Συζητήστε αυτές τις προτάσεις και προσπαθήστε να υπάρξει συναίνεση σε μια πρόταση που η ομάδα θα ήθελε να αναλάβει.
- Χρησιμοποιήστε τον οδηγό σχεδιασμού που βρίσκεται στο «Τέσσερα βήματα για δράση» για να επεξεργαστείτε τις λεπτομέρειες της δράσης.
- Προχωρήστε στη σχεδιασμένη δράση! Μην ξεχάσετε να κάνετε τον απολογισμό μετά τη λήξη της δράσης.

Περαιτέρω πληροφορίες

- Δείτε τις γενικές πληροφορίες στο «Δικαιώματα του παιδιού» (σελ. 149) και στο «Ανθρώπινα δικαιώματα» (σελ. 47-56).
- Οι μαρτυρίες στη σελίδα 170 περιγράφουν τα βιώματα τριών νεαρών Ρομά αναφορικά με τις σχέσεις τους με την αστυνομία.

Ρομά bingo

Περίληψη

Αυτό το κουίζ αφορά τους Ρομά. Οι συμμετέχοντες εργάζονται σε μικρές ομάδες και δοκιμάζουν τις γνώσεις τους σχετικά με τους Ρομά.

Χρόνος: 60 λεπτά (το πολύ)

Βαθμός

Δυσκολίας: Επίπεδο 1

Μέγεθος

ομάδας: 10 – 30 συμμετέχοντες

Βασικές έννοιες

Η ιστορία των Ρομά, μειονότητες, διακρίσεις, ανθρώπινα δικαιώματα, κουλτούρα των Ρομά, ιστορία, ταυτότητα

Στόχοι

- Ευαισθητοποίηση αναφορικά με τους Ρομά και τα δικαιώματά τους.
- Διερεύνηση της προέλευσης των αντιλήψεων των ανθρώπων για τους Ρομά.
- Παροχή κινήτρων για περαιτέρω έρευνα για ζητήματα που αφορούν τους Ρομά.

Προετοιμασία

Σχεδιάστε έναν πίνακα «Bingo» για κάθε μικρή ομάδα (περίπου 5-6 άτομα). Κάθε πίνακας θα πρέπει να είναι σε μια σελίδα Α4 και έχει 4 στήλες και 4 γραμμές (βλέπε παρακάτω). Αριθμείστε τα κουτιά όπως στο παράδειγμα.

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

Οδηγίες

1. Αναφέρετε στους συμμετέχοντες ότι θα λάβουν μέρος σε ένα κουίζ για να δοκιμάσουν τις γνώσεις τους σχετικά με τους Ρομά. Χωρίστε τους σε ομάδες περίπου 5-6 ατόμων και μοιράστε έναν πίνακα σε κάθε ομάδα.
2. Εξηγήστε ότι οι κανόνες είναι σχεδόν παρόμοιοι με το παραδοσιακό BINGO (αν οι συμμετέχοντες γνωρίζουν το παιχνίδι). Διαβάστε τους κανόνες (σελίδα 132) και βεβαιωθείτε ότι όλοι τους καταλαβαίνουν.

3. Παίξτε το παιχνίδι. Θα μπορούσατε να κάνετε τις ερωτήσεις με τυχαία σειρά για να κάνετε πιο ενδιαφέρουσα τη συμπλήρωση του πίνακα!
4. Στο τέλος, αποκαλύψτε τις σωστές απαντήσεις για όσες ερωτήσεις δεν έχουν συζητηθεί (δείτε τις απαντήσεις στις σελίδες 134-135). Στη συνέχεια, συγκεντρώστε όλη την ομάδα για τον απολογισμό της δραστηριότητας.

Απολογισμός

- Έχετε μείνει έκπληκτοι από το πόσα πολλά ή πόσα λίγα γνωρίζατε για τους Ρομά;
- Ποιες ερωτήσεις ήταν πιο δύσκολες;
- Ποιες ερωτήσεις προκάλεσαν περισσότερη διαφωνία μέσα στην ομάδα σας; Πώς επιλύσατε τη διαφωνία;
- Σας εξέπληξε κάποια από τις απαντήσεις; Γιατί;
- Θεωρείτε ότι αυτές οι πληροφορίες είναι σημαντικές; Γιατί ναι ή γιατί όχι;

Προτάσεις:

- Θα μπορούσατε επίσης να εξετάσετε κάποιες από τις ερωτήσεις στις οποίες πολλές ομάδες απάντησαν λάθος. Μάθετε από πού πήραν τις πληροφορίες τους ή για ποιόν λόγο δε γνώριζαν τη σωστή απάντηση.
- Αν κάποιος κατάλαβε λάθος την τελευταία (παραπλανητική) ερώτηση, χρησιμοποιείστε κάποιες βασικές πληροφορίες σχετικά με τον ρατσισμό και τις διακρίσεις (σελίδες 57-60). Θα μπορούσατε επίσης να αναφερθείτε στο εισαγωγικό κεφάλαιο για τον «Αντιτσιγγανισμό» (σελίδες 31-45).

Εναλλακτικές

- Οι συμμετέχοντες θα μπορούσαν να εργαστούν ατομικά αντί να εργαστούν σε ομάδες. Θα μπορούσατε επίσης να φωτοτυπήσετε τις ερωτήσεις και να αφήσετε τους συμμετέχοντες να εργαστούν με τον δικό τους ρυθμό —αυτό θα δώσει περισσότερο χρόνο για συζήτηση πάνω στις απαντήσεις.

Προτάσεις για συνέχεια

- Προτείνετε στους συμμετέχοντες να εργαστούν είτε σε ομάδες ή ατομικά για να καταρτίσουν μια λίστα με άλλες ερωτήσεις που μπορεί να έχουν σχετικά με τους Ρομά ή με πράγματα που θα ήθελαν να μάθουν. Αυτές θα μπορούσαν να υποβάλλονται ανώνυμα, έτσι ώστε οι συμμετέχοντες να μην αισθάνονται περιορισμένοι αν έχουν ερωτήσεις πάνω σε επίμαχα θέματα.

Μόλις έχετε τον πλήρη κατάλογο των ερωτήσεων, δείτε πόσες μπορούν να απαντηθούν από άλλους συμμετέχοντες στην ομάδα. Θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε τη συζήτηση «ενυδρείου» ή «γυάλας», όπως στη δραστηριότητα «Ας μιλήσουμε για το σεξ» που μπορείτε να βρείτε στο compass (http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120517_compass_edition_gr.pdf). Όποιες ερωτήσεις δεν μπορούν να απαντηθούν από άλλους συμμετέχοντες θα μπορούσαν να ερευνηθούν από την ομάδα ως σύνολο.

Περαιτέρω πληροφορίες

- Χρησιμοποιείτε τις βασικές πληροφορίες από το «Απαντήσεις στο κουίζ Ρομά» στις σελίδες 134-136. Θα πρέπει επίσης να αναφερθείτε στους πίνακες της ενότητας «Εκτιμώμενο ποσοστό πληθυσμού Ρομά στην Ευρώπη» (σελ. 189-191) για να βρείτε τις απαντήσεις στις ερωτήσεις 7 και 8.

Υποστηρικτικό υλικό

Κανόνες του κουίζ

- Πρόκειται για μια παραλλαγή του παιχνιδιού Bingo: για να κερδίσει κανείς θα πρέπει να απαντήσει όλες τις ερωτήσεις σε μια σειρά ή στήλη του πίνακα.
- Οι απαντήσεις θα διαβαστούν με σειρά και θα δοθεί λίγος χρόνος να συζητήσετε την απάντηση μέσα στην ομάδα. Προσπαθήστε να βεβαιωθείτε ότι οι άλλες ομάδες δεν κρυφακούν!
- Γράψτε την απάντηση που συμφωνήσατε στο αντίστοιχο κουτάκι. Αν δεν μπορείτε να συμφωνήσετε ως ομάδα, κάντε μια σύντομη ψηφοφορία.
- Όταν θεωρήσετε ότι έχετε μια πλήρη σειρά ή στήλη με σωστές απαντήσεις, φωνάξτε δυνατά «BINGO!» και το παιχνίδι θα σταματήσει για να ελέγξετε τις απαντήσεις σας.
 - » Αν όλες οι ερωτήσεις της σειράς ή της στήλης σας είναι σωστές, είστε η νικήτρια ομάδα του συγκεκριμένου γύρου και παίρνετε 100 πόντους!
 - » Αν κάποιες από τις ερωτήσεις της σειράς ή της στήλης σας δεν έχουν απαντηθεί σωστά, η ομάδα σας χάνει 100 πόντους!
- Μετά από ένα BINGO, το παιχνίδι συνεχίζεται και οι υπόλοιπες ερωτήσεις διαβάζονται δυνατά. Όλες οι ομάδες συνεχίζουν να απαντούν στις ερωτήσεις, ακόμα και σε αυτές από τις οποίες έχουν χαθεί πόντοι από ένα λάθος BINGO.
- Μπορείτε να φωνάξετε BINGO όσες φορές θέλετε αλλά μόνο για νέες σειρές ή στήλες (με άλλα λόγια, μόλις φωνάξει κάποιος «BINGO» για μια σειρά ή στήλη, κανένας άλλος δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει την ίδια σειρά/στήλη).

Ερωτήσεις για το κουίζ

1. Πότε οι Ρομά φτάνουν για πρώτη φορά στην Ευρώπη;
2. Από πού ξεκίνησαν αρχικά;
3. Δώστε ένα παράδειγμα ιστορικών διακρίσεων σε βάρος των Ρομά (στη χώρα σας ή στην Ευρώπη).
4. Ονομάστε μια διάσημη προσωπικότητα Ρομά.
5. Ονομάστε ένα έργο τέχνης, μουσικής, λογοτεχνίας ή άλλων πολιτιστικών επιτευγμάτων από έναν καλλιτέχνη Ρομά.
6. Δώστε ένα κοινό παράδειγμα αρνητικών διακρίσεων κατά των Ρομά σήμερα (στη χώρα σας ή στην Ευρώπη).
7. Πόσοι Ρομά υπάρχουν στη χώρα σας;
8. Ποιο είναι το ποσοστό του πληθυσμού Ρομά στη χώρα;
9. Ονομάστε έναν οργανισμό που ασχολείται με τα δικαιώματα των Ρομά.
10. Δώστε ένα παράδειγμα ενός επιτυχημένου αγώνα για τα δικαιώματα των Ρομά.
11. Πόσοι Ρομά υπάρχουν στην Ευρώπη;
12. Τι ποσοστό του συνολικού ευρωπαϊκού πληθυσμού είναι Ρομά;
13. Πόσοι Ρομά εκτιμάται ότι έχασαν τη ζωή τους ως αποτέλεσμα του Ολοκαυτώματος (συνολικά στην Ευρώπη);
14. Τι ποσοστό του συνολικού πληθυσμού των Ρομά θεωρείται ότι έχασαν τη ζωή τους ως αποτέλεσμα του Ολοκαυτώματος (συνολικά στην Ευρώπη);
15. Αναφέρετε δύο χώρες, εκτός από τη Γερμανία, όπου οι τοπικοί αξιωματούχοι συμμετείχαν στη Γενοκτονία των Ρομά.
16. Ποιο από τα παρακάτω είναι το πιο αξιόπιστο τεστ για το αν κάποιος είναι Ρομά; (ΕΡΩΤΗΣΗ ΠΑΓΙΔΑ!)
 - » Α) Όνομα/Επίθετο;
 - » Β) Γονίδια;
 - » Γ) Τρόπος ζωής;
 - » Δ) Προτιμήσεις;

Απαντήσεις για «Ρομά BINGO!»

1. Πότε οι Ρομά φτάνουν για πρώτη φορά στην Ευρώπη;

Οι αρχικές εκτιμήσεις είναι περίπου τον 12ο αιώνα. Αξιοπίστη απόδειξη οικισμού των Ρομά στην Ευρώπη υπάρχει από το 1400 περίπου. Επισημάνετε ως σωστή απάντηση οποιαδήποτε χρονολογία μεταξύ 1100 και 1400.

2. Από πού ξεκίνησαν αρχικά;

Ινδία

3. Δώστε ένα παράδειγμα ιστορικών διακρίσεων σε βάρος των Ρομά (στη χώρα σας ή στην Ευρώπη).

Πολλές πιθανές απαντήσεις. Δώστε τα ακόλουθα ως παραδείγματα και αν οι συμμετέχοντες δεν μπορούν να συνεισφέρουν με μια απάντηση: τη δουλεία στη Ρουμανία, την αναγκαστική στέρωση στη Σλοβακία (και αλλού), τη Μεγάλη Συγκέντρωση «Τσιγγάνων» στην Ισπανία, απελάσεις, απομάκρυνση των παιδιών, αυτοδικία του πλήθους (λυντσάρισμα) ή επίσημες επιχειρήσεις «εκκαθάρισης», απαγορεύσεις γάμων, αυθαίρετης κράτησης ή σύλληψης, σχεδόν σε κάθε ευρωπαϊκή χώρα από τον 14ο αιώνα (σε ορισμένες περιπτώσεις, συνεχίζονται μέχρι σήμερα). Θα μπορούσαν επίσης να αναφερθούν οι πολυάριθμες παραβιάσεις κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος (ανατρέξτε στη σελίδα 70 για περισσότερες πληροφορίες).

4. Ονομάστε μια διάσημη προσωπικότητα Ρομά.

Πολλές πιθανές απαντήσεις. Ανατρέξτε στη διεύθυνση www.imninalu.net/famousGypsies.htm και στη δραστηριότητα «Αγωνιστές για τα δικαιώματα των Ρομά» για ορισμένα παραδείγματα.

5. Ονομάστε ένα έργο τέχνης, μουσικής, λογοτεχνίας ή άλλων πολιτιστικών επιτευγμάτων από έναν καλλιτέχνη Ρομά.

Πολλές πιθανές απαντήσεις. Δείτε τους καταλόγους στην προηγούμενη ερώτηση για μερικά ακόμη παραδείγματα. Επίσης, αποδεχθείτε απαντήσεις όπως «τραγούδια του Τζάνγκο Ράινχαρντ», «χορευτική παράσταση από τον Χοακίν Κορτέζ», «ταινίες με τον Μπομπ Χόσκινς» κ.ο.κ.

6. Δώστε ένα κοινό παράδειγμα αρνητικών διακρίσεων κατά των Ρομά σήμερα (στη χώρα σας ή στην Ευρώπη).

Πολλά πιθανά παραδείγματα: π.χ. στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της αντιμετώπισης από την αστυνομία, της στέγασης κ.λπ. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να περιγράψουν λεπτομερώς το παράδειγμα και να μη δώσουν μόνο έναν ευρύ τίτλο (όπως «υγεία»).

7. Πόσοι Ρομά υπάρχουν στη χώρα σας;

Δείτε τον πίνακα στις σελίδες 189-191. Πείτε στους συμμετέχοντες εκ των προτέρων το εύρος των απαντήσεων που θα δεχθείτε ως σωστές, για παράδειγμα «οτιδήποτε με τυπική απόκλιση 50.000 από τη σωστή απάντηση».

8. Ποιο είναι το ποσοστό του πληθυσμού Ρομά στη χώρα;

Δείτε τον πίνακα στις σελίδες 189-191. Εάν οι συμμετέχοντες δυσκολεύονται με τα ποσοστά, ρωτήστε τους πόσοι άνθρωποι ανά εκατοντάδα είναι Ρομά.

Χρησιμοποιήστε την παρακάτω αντιστοιχία:

- 1% είναι 1 άτομο σε κάθε εκατό.
- 0,1% είναι 0,1 άτομα ανά εκατό (ή 1 άτομο σε κάθε χίλια).
- 0,01% είναι 0,01 άτομα ανά εκατό (ή 1 άτομο σε κάθε δέκα χιλιάδες).

9. Ονομάστε έναν οργανισμό που ασχολείται με τα δικαιώματα των Ρομά.

Πολλές πιθανές απαντήσεις. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα παραδείγματα περιλαμβάνουν το Ευρωπαϊκό Κέντρο για τα Δικαιώματα των Ρομά (ERRC), το Ευρωπαϊκό Γραφείο Πληροφόρησης των Ρομά, το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ρομά και Πλανόδιων Πληθυσμών. Επίσης, αποδέχστε τους οργανισμούς που εργάζονται σε γενικές γραμμές για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Διεθνής Αμνηστία, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά του Ρατσισμού, η Διεθνής Ομάδα για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων κ.λπ. Για ορισμένες τοπικές οργανώσεις Ρομά ανατρέξτε στη διεύθυνση www.errc.org/cikk.php?cikk=3583.

10. Δώστε ένα παράδειγμα ενός επιτυχημένου αγώνα για τα δικαιώματα των Ρομά.

Πολλές πιθανές απαντήσεις. Τα παραδείγματα περιλαμβάνουν: την εκστρατεία για την αναγνώριση της Γενοκτονίας και των υποθέσεων Ρομά στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (για παράδειγμα, κατά της στέρωσης των γυναικών Ρομά και του διαχωρισμού στην εκπαίδευση). Μπορείτε επίσης να παραθέσετε τοπικά παραδείγματα όπως μια εκστρατεία για την αποτροπή μιας έξωση ή την εξάλειψη των διακρίσεων στον χώρο εργασίας.

11. Πόσοι Ρομά υπάρχουν στην Ευρώπη;

Περίπου 6 εκατομμύρια στην Ευρωπαϊκή Ένωση, περίπου 11 εκατομμύρια στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Καταστήστε σαφές για ποια «Ευρώπη» ρωτάτε! Δεχτείτε ως σωστή οποιαδήποτε απάντηση με απόκλιση 1 εκατομμυρίου από τη σωστή απάντηση.

12. Τι ποσοστό του συνολικού ευρωπαϊκού πληθυσμού είναι Ρομά;

Περίπου 1%. Δεχτείτε ως σωστή οποιαδήποτε απάντηση κάτω από 5%.

13. Πόσοι Ρομά εκτιμάται ότι έχασαν τη ζωή τους ως αποτέλεσμα του Ολοκαυτώματος (συνολικά στην Ευρώπη);

Οι χαμηλότερες εκτιμήσεις είναι περίπου ½ εκατομμύριο άνθρωποι. Οι υψηλότερες εκτιμήσεις είναι για τριπλάσιο αριθμό, 1 ½ εκατομμύριο. Δεχτείτε ως σωστή οποιαδήποτε απάντηση μέσα στο συγκεκριμένο εύρος.

14. Τι ποσοστό του συνολικού πληθυσμού των Ρομά θεωρείται ότι έχασαν τη ζωή τους ως αποτέλεσμα του Ολοκαυτώματος (συνολικά στην Ευρώπη στο);

Οι εκτιμήσεις κυμαίνονται από περίπου 30% έως 80%, με τις υψηλότερες εκτιμήσεις να είναι πιο ευρύτερα αποδεκτές. Δεχτείτε ως σωστή οποιαδήποτε απάντηση μεταξύ 50%-80%. Και πάλι,

μπορείτε να τους ρωτήσετε πόσοι Ρομά έχασαν τη ζωή τους σε κάθε εκατό. 50% είναι 50 άτομα σε κάθε 100.

15. Αναφέρετε δύο χώρες, εκτός από τη Γερμανία, όπου οι τοπικοί αξιωματούχοι συμμετείχαν στη Γενοκτονία των Ρομά.

Σχεδόν κάθε χώρα που είχε καταληφθεί από τη Γερμανία ή βρισκόταν σε συμμαχία με τους Ναζί συμμετείχε στη Γενοκτονία, για παράδειγμα, η Πολωνία, η Ουγγαρία, η Κροατία, η Ρουμανία, η Αυστρία κ.α. Βλέπε κεφάλαιο “«Δικαίωμα στη μνήμη» («Right to Remember») για περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με το πώς τοπικοί αξιωματούχοι συνετέλεσαν στη Γενοκτονία σε διάφορες χώρες (<http://www.coe.int/en/web/youth-roma/home>).

16. Ποιο από τα παρακάτω είναι το πιο αξιόπιστο τεστ για το αν κάποιος είναι Ρομά; (ΕΡΩΤΗΣΗ ΠΑΓΙΔΑ!)

Η σωστή απάντηση είναι ότι κανένα από τα χαρακτηριστικά που αναφέρονται δεν είναι αξιόπιστα «τεστ». Το μόνο πραγματικά αξιόπιστο κριτήριο είναι αν κάποιος αυτοχαρακτηρίζεται ως Ρομά. Δεν υπάρχουν φυσικά χαρακτηριστικά, ακόμη και σε γενετικό επίπεδο, τα οποία να είναι κοινά σε όλους τους Ρομά και να εντοπίζονται αποκλειστικά στους Ρομά. Το ίδιο ισχύει και για τις «προτιμήσεις» και τον «τρόπο ζωής» τους. Αν και το επίθετο μιας οικογένειας Ρομά μπορεί να υποδεικνύει ότι ένας από τους προγόνους του ατόμου ήταν Ρομά, αν ο ίδιος είναι ή δεν είναι Ρομά εξαρτάται πολύ περισσότερο από το αν αυτοπροσδιορίζεται ως Ρομά. Ομοίως, κάποιος με επίθετο «μη Ρομά» μπορεί εύκολα να θεωρεί τον εαυτό του Ρομά.

Παιχνίδι με αυτοκόλλητα

Περίληψη

Οι συμμετέχοντες σχεδιάζουν μια σειρά από αυτοκόλλητα που αντιπροσωπεύουν τις θέσεις των Ρομά πάνω σε βασικά ζητήματα και τα χρησιμοποιούν για να συζητήσουν τις πτυχές της ταυτότητας των Ρομά και τις κοινές προκαταλήψεις.

Χρόνος: 90 λεπτά(ή λιγότερο με λιγότερα αυτοκόλλητα)

Δυσκολία: Επίπεδο 1

Μέγεθος ομάδας: 12+

Βασικές έννοιες

ταυτότητα, προκατάληψη, ρατσισμός, διακρίσεις, στερεότυπα, στέγαση, εκπαίδευση, εργασία, θρησκεία

Στόχοι

- Εξέταση των στερεοτύπων σχετικά με την κοινότητα των Ρομά.
- Κατανόηση των πτυχών της ταυτότητας των Ρομά.
- Ανάλυση των ιδεών του ρατσισμού, των διακρίσεων και των προκαταλήψεων σε σχέση με τους Ρομά.

Υλικά

- Μια κόλλα A4 και χρωματιστά μολύβια για κάθε ομάδα

Προετοιμασία

- Γράψτε τις παρακάτω λέξεις στον πίνακα:

εκπαίδευση, εργασία, οικογένεια, κουλτούρα/ταυτότητα, θρησκεία

Οδηγίες

1. Πείτε στους συμμετέχοντες να φανταστούν ότι αποτελούν μέρος μιας εταιρείας σχεδιασμού. Η εταιρεία αποφάσισε να εκδώσει μια σειρά από αυτοκόλλητα για να αντιπροσωπεύουν τις πολιτιστικές πεποιθήσεις διαφορετικών εθνικοτήτων και ομάδων. Η σχεδιαστική ομάδα έχει ζητήσει να καταλήξουμε σε κάποιες ιδέες για τα «αυτοκόλλητα Ρομά».
2. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες εργασίας, με περίπου 4 ή 5 άτομα σε κάθε ομάδα. Εάν έχετε συμμετέχοντες από Ρομά και μη Ρομά κοινότητες θα μπορούσατε να τους ζητήσετε να σχηματίσουν ομάδες ανάλογα με τον τρόπο που αυτοχαρακτηρίζονται. Αυτό θα βοηθήσει να σκιαγραφηθούν πιθανές διαφορές μεταξύ των αντιλήψεων των Ρομά και των μη Ρομά.

3. Μοιράστε το χαρτί και τα χρωματιστά στυλό και εξηγήστε ότι τα αυτοκόλλητα αυτά θα καλύπτουν τις 6 κατηγορίες στον πίνακα. Πείτε τους ότι έχουν 40 λεπτά για να καταλήξουν σε ένα αυτοκόλλητο για κάθε κατηγορία.

Προτάσεις:

- Εξηγήστε ότι για κάθε αυτοκόλλητο, θα χρειαστεί να ξεκινήσουν από την ανταλλαγή απόψεων μέσα στην ομάδα σε σχέση με τα μηνύματα που θέλουν να μεταφέρουν. Θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε τις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - » Τι θα ήθελαν οι γονείς Ρομά να γνωρίζουν τα παιδιά τους για την εκπαίδευση; Τι θα ήθελαν να ξέρουν για την εργασία; Τι θα ήθελαν να ξέρουν για την οικογένεια κ.λ.π.;
 - » Υπάρχει κάτι διαφορετικό ή συγκεκριμένο στο «μήνυμα Ρομά»;
 - » Πώς μπορούμε να παραστήσουμε αυτές τις ιδέες σε μια απλή εικόνα;
- Υπενθυμίστε τους ότι τα σχέδια θα πρέπει να είναι απλά. Μπορούν να περιλαμβάνουν λίγα λόγια, αν είναι απαραίτητο, αλλά το τελικό προϊόν θα είναι μικρό και δεν μπορεί να είναι υπερβολικά λεπτομερές!

4. Μετά από 40 λεπτά, καλέστε τις ομάδες να παρουσιάσουν με τη μορφή έκθεσης τα αυτοκόλλητά τους μέσα στην αίθουσα. Δώστε λίγο χρόνο στους συμμετέχοντες να παρατηρήσουν το έργο των άλλων ομάδων.

5. Συγκεντρώστε τους συμμετέχοντες για τον απολογισμό.

Απολογισμός

Αρχίστε τη συζήτηση ζητώντας σχόλια για τα αυτοκόλλητα της έκθεσης και μετά χρησιμοποιήστε κάποιες από τις ακόλουθες ερωτήσεις για να εξετάσετε τα ζητήματα πιο διεξοδικά.

Επιλέξτε ερωτήσεις οι οποίες ταιριάζουν περισσότερο στους συμμετέχοντες της ομάδας σας.

Ερωτήσεις σχετικές με τα αυτοκόλλητα και την εργασία των ομάδων:

- να φέρετε μερικά από τα «μηνύματα» που περνούν τα αυτοκόλλητα. Για παράδειγμα, τι θέωρησαν οι ομάδες ότι είναι σημαντικό να πούμε για τη στέγαση των Ρομά;
- Υπάρχουν κοινά θέματα ή μηνύματα στα αυτοκόλλητα που σχεδιάστηκαν από τις διαφορετικές ομάδες;
- Είναι κάποια από αυτά τα μηνύματα αρνητικά;

- Υπάρχει κάποιος που διαφωνεί με αυτά τα μηνύματα; Νομίζετε ότι τόσο οι Ρομά όσο και οι μη Ρομά θεωρούν ότι είναι εξίσου «αληθινά» ή σημαντικά;
- Πώς πήρατε τις αποφάσεις για το μήνυμα που θα θέλατε να μεταφέρουν τα αυτοκόλλητά σας;
- Ποιες είναι οι πηγές της πληροφόρησής σας;
- Ελέγξατε τις πληροφορίες οι ίδιοι; Γνωρίζετε αν είναι αληθείς;

Ερωτήσεις σχετικά με την ταυτότητα Ρομά:

- Τι πραγματικά γνωρίζουμε για τους Ρομά; Είναι όλοι το ίδιο;
- Γιατί νομίζετε ότι υπάρχουν τόσες πολλές αρνητικές αντιλήψεις για τους Ρομά; Τι θα μπορούσατε να κάνετε για να αλλάξει αυτό;
- Ποια είναι μερικά από τα θετικά που γνωρίζετε για τους Ρομά;

Ερωτήσεις σχετικά με τον ρατσισμό και τις διακρίσεις:

Ρωτήστε τους συμμετέχοντες τι αντιλαμβάνονται με τις έννοιες «ρατσισμός», «διάκριση», «στερεότυπα» και «προκατάληψη». Ανατρέξτε στην αντίστοιχη ενότητα στο «Βασικοί όροι», αν είναι απαραίτητο (σελίδες 55-60).

- Πιστεύετε ότι υπάρχουν στην πραγματικότητα κάποιες πεποιθήσεις ή χαρακτηριστικά τα οποία είναι κοινά σε όλα τα μέλη της ομάδας; Υπάρχει κάποιο κοινό χαρακτηριστικό σας με όλα τα υπόλοιπα μέλη της εθνοτικής σας ομάδα;
- Πώς θα αισθανόσασταν αν κάποιος αρνιόταν να σας δώσει μια δουλειά επειδή «γνωρίζει την οικογένειά σας» ή «γνωρίζει τη φάρα σας»;

Εναλλακτικές

- Μειώνοντας σε πλήθος τα αυτοκόλλητα που ζητήσατε από τους συμμετέχοντες, μειώνεται αντίστοιχα και ο χρόνος που απαιτείται για τη δραστηριότητα. Μπορείτε επίσης να επιλέξετε διαφορετικές βασικές έννοιες, όπως: Διασκέδαση/Ελεύθερος χρόνος, Επαγγέλματα, Κοινωνική θέση κ.ο.κ.
- Κάποιες ομάδες μπορούν να σχεδιάσουν αυτοκόλλητα για άλλες εθνικότητες ή εθνοτικές ομάδες, ίσως για την δική τους εθνικότητα.

Προτάσεις για συνέχεια

- Οι συμμετέχοντες μπορούν να ερευνήσουν κάποιες περιοχές όπου υπάρχουν συνήθως στερεότυπα για τους Ρομά. Τα αποτελέσματα μπορούν να παρουσιαστούν ως προβολή/έκθεση με καινούρια αυτοκόλλητα τα οποία θα προωθήσουν θετικά μηνύματα.
- Η δραστηριότητα «Αγωνιστές για τα δικαιώματα των Ρομά» παραθέτει κάποια θετικά πρότυπα και μπορείτε να αναζητήσετε περισσότερες λίστες στους συνδέσμους της σελίδας 82.

Περαιτέρω πληροφορίες

- Οι βασικές πληροφορίες της παραγράφου «Στερεότυπα και Ρομά» (σελίδα 141) παραθέτουν μερικά συνήθη στερεότυπα σχετικά με τις κατηγορίες των «αυτοκόλλητων» —που στην πραγματικότητα είναι ψευδείς.
- Οι βασικές πληροφορίες της συγκεκριμένης παράγραφου («Στερεότυπα και Ρομά») εξηγούν πώς αυτές οι έννοιες σχετίζονται μεταξύ τους.

Στερεότυπα και οι Ρομά

Υπάρχουν πολλά στερεότυπα για τους Ρομά, πολλά από τα οποία είναι αρνητικά. Οι πολιτικοί, τα μέσα ενημέρωσης και το ευρύ κοινό φαίνεται ότι γνωρίζουν ακριβώς πώς είναι οι Ρομά! Οι περισσότεροι πολιτικοί, εκπρόσωποι των μέσων ενημέρωσης και η πλειοψηφία του «ευρέως κοινού», στην πραγματικότητα, δεν είναι οι Ρομά. Άρα, από πού προέρχονται αυτές οι πληροφορίες; Οι Ρομά είναι στην πραγματικότητα μια εξαιρετικά ποικιλόμορφη πολιτισμική ομάδα. Άρχισαν να φτάνουν στην Ευρώπη πριν από πολλούς αιώνες και κατοικούν σε διαφορετικά μέρη της Ευρώπης από τότε.

Οι άνθρωποι κάθε εθνοτικής ομάδας προσαρμόζονται στο περιβάλλον τους και συχνά υιοθετούν τις πολιτιστικές πρακτικές και τις αξίες των ανθρώπων με τους οποίους ζουν. Οι Ρομά στη Γερμανία εμφανίζουν περισσότερες ομοιότητες με άλλους Γερμανούς από ό,τι με τους Ρομά που ζουν στη Ρουμανία. Επιπλέον, ορισμένοι Ρομά στη Γερμανία μπορεί ακόμη και να έχουν περισσότερα κοινά με Γερμανούς μη Ρομά από ό,τι με έναν Γερμανό Ρομά. Οι άνθρωποι λειτουργούν ατομικά και κάνουν τις δικές τους επιλογές!

Το ίδιο συμβαίνει και με τις οικογένειες: κανένα παιδί δε συμφωνεί με όλες τις πεποιθήσεις ή τα χαρακτηριστικά των γονέων του. Γιατί θα πρέπει να θεωρούμε ότι τα παιδιά Ρομά θα πρέπει να συμμερίζονται όλες τις πεποιθήσεις των γονέων τους;

Τα στερεότυπα μπορεί να είναι χρήσιμα και μπορούν να μας προϊδεάσουν για πιθανά κοινά χαρακτηριστικά, αλλά ποτέ δεν πρέπει να εκλαμβάνονται ως επιστημονική απόδειξη.

Κάποια στοιχεία για τις κατηγορίες αυτοκόλλητων:

- Στην ανατολική Ευρώπη, η συντριπτική πλειοψηφία των Ρομά είναι μόνιμα εγκατεστημένοι. Πολύ λίγες ομάδες Ρομά έχουν διατηρήσει έναν νομαδικό τρόπο ζωής.
- Η εκπαίδευση είναι εξίσου σημαντική για τους Ρομά όπως και για κάθε άλλο λαό! Τα εκπαιδευτικά συστήματα σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, ωστόσο, κάνουν διακρίσεις σε βάρος των παιδιών Ρομά. Μερικές φορές οι Ρομά στοιβάζονται σε ειδικά σχολεία όπου λαμβάνουν μια λιγότερο καλή εκπαίδευση (Βλέπε σελ. 95).
- Οι Ρομά έχουν μεγάλη δυσκολία πρόσβασης σε θέσεις εργασίας λόγω των διακρίσεων από πιθανούς εργοδότες. Μια έρευνα της ΕΕ σε δείγμα¹ 3.500 Ρομά σε επτά ευρωπαϊκές χώρες, κατέδειξε ότι το 20% των Ρομά δήλωσαν ότι είχαν υποστεί διακρίσεις, είτε κατά την αναζήτηση εργασίας ή στον χώρο εργασίας.
- Δεν υπάρχει «κοινή» θρησκεία για τους Ρομά. Σε ορισμένες χώρες οι Ρομά είναι πιο πιθανό να πιστεύουν στην κυρίαρχη θρησκεία. Για παράδειγμα, πολλοί είναι Καθολικοί στην Ισπανία, Ορθόδοξοι στη Ρουμανία, και Μουσουλμάνοι σε περιοχές της νότιας Βαλκανικής.
- Πολλοί Ρομά έχουν μια ισχυρή αίσθηση της ταυτότητάς τους ως Ρομά, αλλά ακόμα και αυτή η ταυτότητα μπορεί να γίνεται αντιληπτή διαφορετικά από διαφορετικές περιφερειακές ομάδες Ρομά.
- Κάποιοι Ρομά μιλούν ρομανές (Romanes, η γλώσσα των Ρομά), αλλά αυτή η γλώσσα έχει πολλές διαφορετικές διαλέκτους. Πολλοί Ρομά δε γνωρίζουν καν Romanes και μιλούν μόνο τη γλώσσα της χώρας στην οποία έχουν εγκατασταθεί για αιώνες, ουγγρικά, ρωσικά, ρουμάνικα, γερμανικά κ.ο.κ.

1 http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/413-EU-MIDIS_ROMA_EN.pdf (2008)

Κάντε ένα μικρό βήμα μπροστά

Περίληψη

Αυτή η δραστηριότητα είναι ένα παιχνίδι ρόλων που εξετάζει μερικές από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν νεαροί Ρομά (και άλλοι νέοι). Οι συμμετέχοντες αναλογίζονται πόσο εύκολο είναι γι' αυτούς να ζήσουν μια «φυσιολογική» ζωή στο πλαίσιο του ρόλου που τους έχει δοθεί.

Χρόνος: 60 λεπτά (σύντομη εκδοχή)

**Βαθμός
δυσκολίας:** Επίπεδο 2

**Μέγεθος
ομάδας:** 10 – 30 συμμετέχοντες

Βασικές έννοιες

**νέοι, δικαιώματα των Ρομά,
διακρίσεις, ισότητα, κοινωνία
σχολείο, αναπηρία,
στέγαση, εργασία**

Στόχοι

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με ορισμένα από τα βασικά εμπόδια που αναγκάζουν τους νέους Ρομά, και άλλους, να ζουν σε μειονεκτικές συνθήκες.
- Προώθηση της κατανόησης απέναντι στους Ρομά, και τους άλλους, που ζουν σε μειονεκτικές συνθήκες.
- Αναγνώριση της σημασίας των ίσων ευκαιριών και της μη διάκρισης.

Προετοιμασία

- Χρησιμοποιήστε τη λίστα με τις κάρτες ρόλων των σελίδων 146-147 για να επιλέξετε έναν ρόλο για κάθε μέλος της ομάδας σας. Μπορεί να θέλετε να δημιουργήσετε τις δικές σας κάρτες, ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της ομάδας σας.
- Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες —πρώτα δείτε τις σχετικές οδηγίες (σελίδα 146).
- Θα χρειαστείτε χώρο για όλους τους συμμετέχοντες ώστε να σταθούν δίπλα δίπλα και, στη συνέχεια, να περπατήσουν προς τα εμπρός σε μια σειρά.

Οδηγίες

1. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες κατά πόσο έχουν θέσει ποτέ τον εαυτό τους στη θέση κάποιου άλλου. Σκέφτονται άραγε τις προκλήσεις που άλλοι άνθρωποι πιθανόν να αντιμετωπίζουν;
2. Εξηγήστε ότι στη δραστηριότητα σε κάθε συμμετέχοντα θα πρέπει να δοθεί μια «νέα ταυτότητα». Πρέπει να προσπαθήσουν να φανταστούν πώς θα ήταν η ζωή τους στον νέο τους ρόλο.
3. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να πάρουν μια κάρτα ρόλου. Δώστε τους λίγα λεπτά για να τη διαβάσουν και να σκεφτούν το άτομο στην κάρτα. Δεν πρέπει να το αναφέρουν ή να το δείξουν σε κανέναν άλλον.

Προτάσεις:

- Μπορεί να χρειαστεί να φροντίσετε εσείς για τη διανομή των ρόλων. Προσπαθήστε να επιδείξετε ευαισθησία σε τυχόν δυσκολίες που οι συμμετέχοντες μπορεί να αντιμετωπίζουν στην πραγματική τους ζωή. Αποφύγετε να δώσετε σε κάποιον έναν ρόλο που θα μπορούσε να τον φέρει σε δύσκολη θέση ή να τον τραυματίσει.
- Εάν έχετε Ρομά και μη Ρομά συμμετέχοντες μην ανησυχείτε πάρα πολύ για το αν αυτοί ενσαρκώνουν τη «δική τους» ταυτότητα. Θα είναι ενδιαφέρον να υπάρξει μια μίξη: μερικά άτομα που ενσαρκώνουν την πραγματική εθνοτική τους ταυτότητα και μερικά μια διαφορετική. Θα μπορούσατε να το θέσετε στον απολογισμό.

4. Απαντήστε τυχόν ερωτήσεις σχετικά με τη σημασία των λέξεων ή εξηγήστε κάτι που μπορεί να είναι ασαφές, αλλά προσπαθήστε να αποτρέψετε ερωτήσεις σχετικά με τους ρόλους που έχουν κατανεμηθεί. Πείτε στους συμμετέχοντες να χρησιμοποιήσουν τη φαντασία τους!
5. Δώστε στους συμμετέχοντες λίγο χρόνο να σκεφτούν τον εαυτό τους στους ρόλους τους. Θα μπορούσατε να διαβάσετε την παρακάτω λίστα ερωτήσεων (αργά) και να τους ζητήσετε να σκεφτούν τις απαντήσεις. Και πάλι, δεν θα πρέπει να υπάρξει καμία συζήτηση σε αυτό το στάδιο.
 - » Ποιο είναι το όνομα σου;
 - » Σκέψου το σπίτι σου: σε ποιον χώρο περνάς περισσότερο χρόνο; Πώς είναι;
 - » Τι κάνεις κατά τη διάρκεια μιας «συνηθισμένης» μέρας; Σκέψου τι κάνεις το πρωί, το απόγευμα και το βράδυ.
 - » Τι κάνεις στον ελεύθερο χρόνο σου; Με ποιον/ποιους σου αρέσει να περνάς χρόνο;
 - » Τι σε κάνει χαρούμενο/-η; Τι φοβάσαι;
6. Όταν όλοι αισθανθούν άνετα με τον ρόλο τους, ζητήστε τους να παραταχθούν ο ένας δίπλα στο άλλο, σαν σε μια γραμμή εκκίνησης. Εξηγήστε τους ότι θα διαβάσετε μια σειρά από δηλώσεις. Για κάθε δήλωση θα πρέπει να σκεφτούν αν αυτό είναι πιθανό να ισχύει για το πρόσωπο που εκπροσωπούν.
 - » Εάν η δήλωση **είναι σίγουρα αληθής**, θα πρέπει να κάνουν ένα μεγάλο βήμα προς τα εμπρός.
 - » Εάν **φαίνεται αδύνατο**, δεν θα πρέπει να κινηθούν καθόλου.
 - » Εάν **φαίνεται εφικτό**, αλλά είναι λίγο απίθανο, θα μπορούσαν να κάνουν ένα μικρό βήμα μπροστά.
7. Διάβασε τις δηλώσεις, μία κάθε φορά, σταματώντας ανάμεσα σε καθεμιά. Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να κοιτάζουν γύρω τους μεταξύ των δηλώσεων για να δουν σε ποιο σημείο στέκονται οι υπόλοιποι.
8. Στο τέλος της δραστηριότητας, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να καθίσουν στην τελική τους θέση. Κάθε συμμετέχων θα πρέπει να συστηθεί εν συντομία. Θα μπορούσατε επίσης να ζητήσετε από όσους αντιπροσωπεύουν ένα νεαρό άτομο Ρομά, να σηκώσουν τα χέρια τους.

9. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να κοιτάξουν γύρω τους μια ακόμη φορά, για να δουν σε ποιο σημείο στέκεται ο καθένας, και στη συνέχεια καλέστε τους πίσω στον κύκλο για τον απολογισμό. Κλείστε τη συνεδρία με κάποιες πληροφορίες από το βασικό υλικό στη σελίδα 149 (Δικαιώματα του παιδιού).

Απολογισμός

Ξεκινήστε τον απολογισμό αφαιρώντας τους ρόλους από του συμμετέχοντες. Μπορείτε να τους ζητήσετε να κλείσουν τα μάτια τους και, με το τρία, να φωνάξουν το (πραγματικό τους) όνομα.

Γενικές ερωτήσεις:

- Πόσο εύκολο ή δύσκολο ήταν να φανταστείτε τον εαυτό σας στον ρόλο του νεαρού που αντιπροσωπεύατε;
- Γνωρίζετε κάποιον που είναι όπως το πρόσωπο που αντιπροσωπεύατε; Έχετε κάτι κοινό με εκείνο το πρόσωπο;
- Πώς νιώσατε όταν κάνατε ένα μεγάλο βήμα προς τα εμπρός, ενώ άλλοι έμεναν ακίνητοι; Ή όταν εσείς στεκόσασταν ακόμα, ενώ άλλοι έκαναν βήματα μπροστά;
- Γιατί μερικά πράγματα ήταν δύσκολα στον ρόλο σας; Αισθανθήκατε ότι οι δυσκολίες που αντιμετώπισατε ήταν δικό σας δημιούργημα (στον ρόλο σας) ή δημιούργημα άλλων/της κοινωνίας;

Συμβουλή:

- Εάν χρειάζεται, δώστε ένα παράδειγμα: Ας υποθέσουμε ότι «οι δυσκολίες στα μαθηματικά» ή «η έφεση στη μουσική» είναι πράγματα που συνδέονται περισσότερο με τον χαρακτήρα ή τις δεξιότητες κάποιου. Πράγματα όπως «η απουσία οικονομικής δυνατότητας φοίτησης στο πανεπιστήμιο» ή «η υποχρέωση φροντίδας κάποιου ασθενούς συγγενή» συνιστούν περισσότερο εξωτερικά εμπόδια.

Ερωτήσεις σχετικά με τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι νέοι Ρομά

Ξεκινήστε με σύγκριση των απαντήσεων εκείνων που είχαν τις «ίδιες» κάρτες ρόλων —κάποιος αντιπροσωπεύει ένα Ρομά και κάποιος άλλος αντιπροσωπεύει έναν μη Ρομά. Ρωτήστε τα μέλη κάθε ζεύγους πόσο μακριά κινήθηκαν και προσπαθήστε να εντοπίσετε κάποιες από τις δηλώσεις στις οποίες ο μη Ρομά μετακινήθηκε προς τα εμπρός, ενώ ο Ρομά έμεινε ακίνητος.

- Υπάρχουν κάποια πράγματα που είναι πιο δύσκολα για τους νέους Ρομά από ό, τι για τους μη Ρομά; Γιατί;
- Πιστεύετε ότι είναι δίκαιο για τα παιδιά να τους προσφέρονται τόσο διαφορετικές δυνατότητες;
- Σκεφτείτε και συζητήστε με τους συμμετέχοντες κάποια από τα εξωτερικά «εμπόδια» που απέτρεψαν όσους ενσάρκωναν τους ρόλους των Ρομά από την κίνηση προς τα εμπρός. Θα μπορούσε κάποιο από αυτά τα εμπόδια να έχει αφαιρεθεί; Ποιος ή τι θα έπρεπε να αλλάξει;

Σκέψεις σχετικά με τη δραστηριότητα συνολικά

- Πιστεύετε ότι το παιχνίδι με τις κάρτες ρόλων ήταν ρεαλιστικό; Είχε κάποια σχέση η δραστηριότητα με την πραγματική ζωή;
- Μήπως ο ρόλος σάς έχει βοηθήσει να δείτε άλλους νέους με διαφορετικό τρόπο; Μήπως

αυτό σας κάνει να δείτε διαφορετικά μερικά από τα πράγματα που θεωρείτε εύκολα ή δύσκολα στη δική σας ζωή;

- Έχει αλλάξει η δραστηριότητα κάποια άποψη σας;

Ερώτηση για τους συμμετέχοντες Ρομά:

- Τι νομίζετε ότι θα μπορούσε να κάνει η κοινότητα των Ρομά για να αντιμετωπίσει κάποιες διακρίσεις (άνιση μεταχείριση) τις οποίες οι νέοι άνθρωποι βιώνουν συχνά;

Ερώτηση για τους μη Ρομά συμμετέχοντες:

- Τι νομίζετε ότι πρέπει να κάνει η μη Ρομά κοινότητα για να αντιμετωπίσει κάποιες διακρίσεις που αντιμετωπίζουν συχνά οι νέοι Ρομά;

Ερώτηση για το σύνολο της ομάδας:

- Θα μπορούσατε εσείς —ή εμείς, ως ομάδα— να κάνουμε κάτι για τις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν οι νεαροί Ρομά;

Προτάσεις για συνέχεια

- Χρησιμοποιήστε μια συντετμημένη εκδοχή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΣΔΠ) για να εντοπίσετε μερικά από τα θέματα που σχετίζονται με τα δικαιώματα στη δραστηριότητα ή για να εξετάσετε τις ανησυχίες των ίδιων των συμμετεχόντων.
- Εξετάστε τις βασικές πληροφορίες για τα «Δικαιώματα του παιδιού» (σελίδα 149) και χρησιμοποιήστε τις 4 Κατευθυντήριες Αρχές ή μια συντετμημένη εκδοχή της Σύμβασης, προκειμένου να υποβληθεί σε εξαντλητικό έλεγχο η ομάδα ή το σχολείο. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να καταρτίσουν δύο καταλόγους:
 - » Παραδείγματα σύμφωνα με τα οποία εφαρμόζονται οι Κατευθυντήριες Αρχές και παραδείγματα σύμφωνα με τα οποία οι Κατευθυντήριες Αρχές δε λαμβάνονται υπόψη.

Θα μπορούσαν να προσπαθήσουν να συνεισφέρουν με προτάσεις για να μετακινηθούν παραδείγματα από τη δεύτερη λίστα στην πρώτη.

Περαιτέρω πληροφορίες

- Χρησιμοποιήστε τις πληροφορίες στη σελίδα 149 («Δικαιώματα του παιδιού») για να δείξετε στους συμμετέχοντες ότι πολλές από τις διαφορές στα δικαιώματα ή τις ευκαιρίες που εξετάστηκαν στη δραστηριότητα απαγορεύονται από το διεθνές δίκαιο.
- Ανατρέξτε στις βασικές έννοιες για να μελετήσετε περαιτέρω τον ρατσισμό και τις διακρίσεις (σελίδες 57-60).

Αυτή η δραστηριότητα είναι μια προσαρμογή της δραστηριότητας «Κάνε ένα βήμα μπροστά» από το *Compass*, ένα εγχειρίδιο για την Εκπαίδευση Νέων στα Ανθρώπινα Δικαιώματα (http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120517_compass_edition_gr.pdf).

Φυλλάδια

[Οδηγίες για την εκτύπωση καρτών](#)

- Οι περισσότερες από τις κάρτες δε διευκρινίζουν αν το άτομο είναι Ρομά ή μη Ρομά —μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αναπαράσταση ούτως ή άλλως. Θα πρέπει να επιλέξετε περίπου 5 κάρτες που θα χρησιμοποιηθούν δύο φορές, μία φορά για να αντιπροσωπεύουν νεαρό άτομο Ρομά και μία φορά για να αντιπροσωπεύουν ένα μη Ρομά.
- Κάντε 2 αντίγραφα από κάθε κάρτα. Σε ένα από τα αντίγραφα, να γράψετε τη λέξη Ρομά. Μη γράψετε τίποτα στο άλλο.
- Επιλέξτε αρκετούς ρόλους από τις υπόλοιπες κάρτες για την υπόλοιπη ομάδα σας. Στις μισές από αυτές τις κάρτες γράψετε τη λέξη Ρομά.
- Εξηγήστε στους συμμετέχοντες ότι κάποιες από αυτές έχουν την εθνοτική τους ταυτότητα γραμμένη στην κάρτα. Αν δεν αναγράφεται, θα πρέπει να υποθέσουμε ότι προέρχονται από τον «κυρίαρχο» πληθυσμό.
- Θα μπορούσατε να προσθέσετε κάποιες άλλες εθνοτικές ταυτότητες, εφόσον αυτές σχετίζονται με τη χώρα ή την περιοχή σας.

Είσαι 15 χρονών. Εσύ και η αδελφή σου ζείτε σε μια μικρή πόλη και πηγαίνετε στο τοπικό σχολείο. Οι δάσκαλοι σάς έχουν βάλει στο μάτι, το ίδιο κάνουν και τα άλλα παιδιά. Συχνά το σκάτε από το σχολείο και πηγαίνετε βόλτα στο δάσος.

Είσαι 8 χρονών. Εσύ και τα δύο αδέρφια σου ζείτε σε ένα ωραίο σπίτι με μεγάλο κήπο και πισίνα. Ο πατέρας σου είναι ο διευθυντής μιας τράπεζας στην πόλη όπου μένετε. Η μητέρα σου φροντίζει το σπίτι και την οικογένεια.

Είσαι 13 χρονών και μοναχοπαίδι. Ζεις μόνος με τη μητέρα σου σε ένα διαμέρισμα στην πόλη. Η μητέρα σου είναι άτομο με ειδικές ανάγκες και χρειάζεται φροντίδα, την οποία και βασικά έχεις αναλάβει εσύ. Πολλές φορές πρέπει να χάνεις μαθήματα γιατί χρειάζεται τη βοήθειά σου.

Είσαι 11 χρονών και ο μικρότερος/-η από τα τρία παιδιά της οικογένειας. Η οικογένειά σου ζει σε ένα μικρό διαμέρισμα σε μια μεγάλη πόλη. Ο πατέρας σου είναι μηχανικός, αλλά είναι άνεργος εδώ και τρία χρόνια. Η μητέρα σου πέθανε όταν ήσουν μωρό.

Γεννηθήκες με αναπηρία και πρέπει να κινείσαι με αναπηρική καρέκλα. Ζεις σε ένα διαμέρισμα στην πόλη με τους γονείς σου και τις δύο σου αδελφές. Και οι δύο γονείς σας είναι εκπαιδευτικοί.

Είσαι 14 χρονών και ο πατέρας σου είναι ένας διάσημος πολιτικός. Έχεις όλα όσα χρειάζεσαι στο σπίτι σας και για να είσαι καρυφαίος στην τάξη σου στο σχολείο. Είσαι γκέι, αλλά δεν τολμάς να το πεις σε κανέναν.

Είσαι 15 χρονών και ταυτόχρονα το παιδί του/της Αμερικανού Πρέσβη στη χώρα σας. Πηγαίνεις στο διεθνές σχολείο και ο μπαμπάς σου σε πιέζει πολύ να τα πηγαίνεις καλά. Φοράς κοκάλινα γυαλιά και τραυλίζεις λίγο.

Είσαι 9 χρονών και μοναχοπαίδι. Μένει σε μια πολυκατοικία σε μια πόλη με τους γονείς σου. Ο πατέρας σου είναι ένας εργάτης οικοδομών και η μητέρα σου δουλεύει περιστασιακά σαν καθαρίστρια. Είσαι πολύ καλός στον αθλητισμό.

Είσαι 12 χρονών. Αφήσατε τη χώρα σας πριν από έναν χρόνο και τώρα ζείτε σε «προσωρινό κατάλυμα» σε μια νέα χώρα. Το σπίτι σας είναι πολύ υγρό και δεν έχει τουαλέτα ή τρεχούμενο νερό. Η μαμά σου μιλά την τοπική γλώσσα πολύ καλά και θα ήθελε να εργαστεί, αλλά κανείς δεν θέλει να προσλάβει «Τσιγγάνους».

Είσαι 10 χρονών και έχεις μαθησιακές δυσκολίες, πράγμα που σημαίνει ότι δυσκολεύεσαι με τα μαθήματα. Είσαι ψηλότερος/-η από όλα τα άλλα παιδιά, τα οποία είναι μόνο 8 χρονών. Και οι δύο γονείς σου δουλεύουν τόσο πολύ που δεν έχουν αρκετό χρόνο για να σε βοηθήσουν με το διάβασμα.

Εσύ και ο μεγαλύτερος αδερφός σου είστε πολύ καλοί στα μαθηματικά, τη φυσική και τις γλώσσες, στην πραγματικότητα, στα περισσότερα πράγματα! Οι γονείς σας είναι καθηγητές πανεπιστημίου. Σας κάνουν σε ειδικά μαθήματα και σας στέλνουν συνεχώς σε σχολές για τις εξετάσεις.

Είσαι 18 χρονών. Ο πατέρας σου είχε φυλακιστεί όταν ήσουν 11 και σε έχουν μεγαλώσει οι παππούδες σου. Τώρα είναι και οι δύο άρρωστοι και χρειάζονται οικονομική στήριξη. Πήγες καλά στο σχολείο και θέλεις να σπουδάσεις μαθηματικά στο πανεπιστήμιο.

Είσαι 17 χρονών. Δεν ξέρεις ποιοι ήταν οι γονείς σου και έχεις ζήσει σε ίδρυμα όλη σου τη ζωή. Είσαι πολύ καλός στο χορό και σου αρέσει πολύ να παίζεις τζαζ κιθάρα. Έχεις λίγα ακαδημαϊκά προσόντα και καθόλου χρήματα.

Είσαι 10 χρονών. Ζεις σε μια αγροικία στην επαρχία. Ο πατέρας σου είναι αγρότης και η μητέρα σου ασχολείται με τις αγελάδες, τις χήνες και τις κόττες σας. Έχεις τρεις αδελφούς και μία αδελφή.

Ήρθες μαζί με τους γονείς σου σε αυτήν τη χώρα για να είστε ασφαλείς, μακριά από τον πόλεμο που γίνεται στην πατρίδα σας, το Αφγανιστάν. Είσαι πλέον 12 χρονών και έχουν περάσει τρία χρόνια από τότε που ήσουν 9. Δεν ξέρεις πότε θα μπορέσετε να γυρίσετε στο σπίτι σας.

Είσαι 14 χρονών. Γεννήθηκες σε αυτή την πόλη, αλλά οι γονείς σου ήρθαν εδώ από τη Νιγηρία. Ζείτε σε μια φτωχή κοινότητα και δεν υπάρχουν άλλοι μαύροι Αφρικανοί στη γειτονιά. Μελετάς σκληρά και είσαι πολύ καλός στο σχολείο.

Δηλώσεις – Καταστάσεις

- Μιλάς 2 ή περισσότερες γλώσσες.
- Είσαι ευχαριστημένος/-η με τη ζωή σου.
- Μένεις σε ένα κανονικό σπίτι, με τηλέφωνο, τηλεόραση και πρόσβαση στο διαδίκτυο.
- Εσύ και η οικογένεια σου έχετε πάντα αρκετά χρήματα για να καλύπτετε τις ανάγκες σας.
- Δε δέχεσαι πειράγματα ούτε σε απομονώνουν λόγω της διαφορετικής σου εμφάνισης.
- Πηγαίνεις σε ένα καλό σχολείο και είσαι μέλος σε αθλητικές ομάδες και άλλες λέσχες δραστηριοτήτων.
- Κάνεις μαθήματα μουσικής και ζωγραφικής εκτός σχολείου.
- Δε φοβάσαι τον αστυνομικό έλεγχο.
- Ποτέ δε βίωσες αρνητική μεταχείριση εξαιτίας της καταγωγής, της προέλευσης, της θρησκείας και της κουλτούρας της οικογένειας σου.
- Κάνεις τακτικές ιατρικές και οδοντιατρικές εξετάσεις, ακόμη και όταν δεν είσαι άρρωστος/-η.
- Με την οικογένειά σου κάνετε διακοπές μια φορά τον χρόνο.
- Μπορείς να καλέσεις φίλους στο σπίτι για φαγητό ή για να κοιμηθούν.
- Όταν έρθει η στιγμή, θα μπορείς να επιλέξεις να πας στο πανεπιστήμιο ή να κάνεις οποιαδήποτε δουλειά ή καριέρα σου αρέσει.
- Στην τηλεόραση ή στις ταινίες, βλέπεις συχνά άτομα που είναι σαν εσένα και ζουν όπως εσύ.
- Εσύ και η οικογένεια σου πηγαίνετε στον κινηματογράφο, στον ζωολογικό κήπο, σε μουσεία, στην εξοχή και σε άλλα ευχάριστα μέρη, τουλάχιστον μια φορά τον μήνα.
- Ψωνίζεις ρούχα και παπούτσια όποτε τα χρειαστείς.
- Έχεις άπλετο χρόνο για παιχνίδι και φίλους για να παίζετε μαζί.
- Έχεις πρόσβαση σε υπολογιστή και μπορείς να χρησιμοποιείς το διαδίκτυο.
- Απολαμβάνεις αναγνώριση για αυτά που μπορείς να κάνεις και στήριξη να αναπτύξεις τις δεξιότητές σου.
- Έχεις την ελπίδα ότι μπορείς να εκπληρώσεις τα όνειρα σου!

Δικαιώματα του παιδιού

Τα παιδιά έχουν ανθρώπινα δικαιώματα —όπως ακριβώς και όλα τα άλλα ανθρώπινα όντα. Ωστόσο, τα παιδιά αναγνωρίζονται επίσης ως χρήζοντα ιδιαίτερης προσοχής λόγω της ηλικίας και της ευαισθησίας τους. Για τον λόγο αυτόν, υπάρχει μια συγκεκριμένη συνθήκη για τα ανθρώπινα δικαιώματα η οποία ασχολείται με τα Δικαιώματα του παιδιού, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΣΔΠ).

Η ΣΔΠ δεν προβλέπει πρόσθετα ανθρώπινα δικαιώματα για τα παιδιά, απλώς, καθιστά ευκολότερη την πρόσβασή τους στα δικαιώματα που έχουν όλα τα ανθρώπινα όντα. Για παράδειγμα, ο καθένας έχει το δικαίωμα να εκφράζει τη γνώμη του, αλλά συχνά οι απόψεις των παιδιών αγνοούνται! Η ΣΔΠ αναφέρει ότι τα παιδιά πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν τη γνώμη τους για κάθε θέμα που σχετίζεται με αυτά και ότι οι συγκεκριμένες απόψεις θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Κατευθυντήριες αρχές της ΣΔΠ

Υπάρχουν τέσσερις κατευθυντήριες αρχές οι οποίες είναι χρήσιμες για την κατανόηση των δικαιωμάτων της ΣΔΠ. Οι αρχές αυτές θα πρέπει να διέπουν τη συμπεριφορά του συνόλου των ενηλίκων σε σχέση με τα παιδιά, αλλά πάνω απ'όλα, θα πρέπει να καθορίζουν κρατικές πολιτικές που αφορούν τα παιδιά. Στο πλαίσιο της ΣΔΠ, «παιδί» θεωρείται οποιοδήποτε άτομο κάτω των 18 ετών.

Αρχή 1η: Η εξάλειψη των διακρίσεων (ισότητα)

Οι περισσότεροι άνθρωποι γνωρίζουν ότι η εξάλειψη των διακρίσεων σημαίνει ότι οι άνθρωποι δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο μόνο και μόνο λόγω του χρώματος του δέρματός τους, της εθνικής τους ταυτότητας, του φύλου τους ή οποιουδήποτε άλλου χαρακτηριστικού τους. Όταν η αστυνομία σταματά τους Ρομά μόνο και μόνο επειδή είναι Ρομά, αυτό συνιστά διάκριση. Όταν οι επιχειρήσεις αρνούνται να απασχολήσουν κάποιον επειδή είναι Ρομά, αυτό επίσης αποτελεί διάκριση.

Ωστόσο, έλλειψη διακρίσεων σημαίνει επίσης ότι, όταν τα δικαιώματα ή οι ευκαιρίες κάποιου περιορίζονται άδικα ως αποτέλεσμα κάποιου από τα χαρακτηριστικά του, μπορεί να είναι σημαντικό να προβλέπεται γι' αυτόν/-ήν μια διαφορετική μεταχείριση. Αυτό είναι γνωστό ως θετική διάκριση ή θετική δράση.

Θετική δράση:

Αν ένα άτομο με αναπηρία αδυνατεί να ανέβει από τις σκάλες για να παραστεί σε μια συνέντευξη για δουλειά, η συνέντευξη θα έπρεπε να λάβει χώρα κάπου αλλού ώστε να μην υπάρξει διάκριση σε βάρος κανενός.

Αν ένα κορίτσι Ρομά δε χρησιμοποιεί με ευχέρεια την τοπική γλώσσα και αυτό επιφέρει συνέπειες στην εκπαίδευσή της, θα πρέπει να της παρασχεθεί βοήθεια, είτε μέσω της υποστήριξης της γλωσσικής της ανάπτυξης είτε μέσω της παροχής εκπαίδευσης στη μητρική της γλώσσα. Διαφορετικά, δεν απολαμβάνει εξίσου το δικαίωμα στην εκπαίδευση.

Αρχή 2η: Συμμετοχή

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν μέρος στις αποφάσεις που τους αφορούν. Τα παιδιά θα πρέπει να θεωρούνται πλήρως ανεπτυγμένοι άνθρωποι και θα πρέπει πάντα να ζητείται η γνώμη τους και να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις τους.

Αρχή 3η: Το δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη

Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα στη ζωή και το δικαίωμα να αναπτυχθούν, τόσο σωματικά όσο και ψυχικά. Θα πρέπει να **προστατεύονται** από εξωτερικές απειλές και κινδύνους, για παράδειγμα από κακοποίηση, σοβαρή στέρηση ή ασθένεια. Θα πρέπει να τους **παρέχονται** όλα τα απαραίτητα εφόδια για την υγιή ανάπτυξη και τη γενική τους ευημερία. Τα παιδιά δεν είναι υπεύθυνα για τις δυσκολίες που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ως αποτέλεσμα της εθνοτικής τους ταυτότητας ή των αποφάσεων που έχουν πάρει οι γονείς τους.

Αρχή 4η: Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει να τίθεται σε προτεραιότητα. Υπεύθυνοι ενήλικες, και το κράτος, πρέπει να πράττουν το καλύτερο δυνατό για την προστασία, την ανάπτυξη και την ευημερία του παιδιού.

Μπορείτε να βρείτε μια σύντομη εκδοχή της ΣΔΠ στο Compass (http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120517_compass_edition_gr.pdf).

Πες το όπως είναι

Περίληψη

Πρόκειται για μια δραστηριότητα που εξετάζει μηνύματα τα οποία προέρχονται από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης σχετικά με τους Ρομά. Οι συμμετέχοντες δημιουργούν τη δική τους σελίδα κοινωνικής δικτύωσης με πληροφορίες για τις οποίες θα ήθελαν να επιστήσουν την προσοχή των συνομηλίκων τους.

Διάρκεια: Τουλάχιστον 2 ώρες. Θα μπορούσε να διεξαχθεί σε δυο μέρη με διάρκεια 1 ώρα για το καθένα.

Βαθμός δυσκολίας: Επίπεδο 3

Μέγεθος ομάδας: 20 συμμετέχοντες το πολύ

Βασικές έννοιες

ΜΜΕ, Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, ρατσισμός, διακρίσεις, διαδίκτυο, επικοινωνία, μεροληψία, προκατάληψη, απόδειξη

Στόχοι

- Εξέταση των μηνυμάτων που μεταδίδονται από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (και στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης) σχετικά με τους Ρομά.
- Αναζήτηση θετικών μηνυμάτων και ενίσχυση μιας στάση αμφισβήτησης για «γεγονότα» που αφορούν τους Ρομά.
- Αξιολόγηση της «αλήθειας» των κοινώς αποδεκτών αντιλήψεων και διαμόρφωση κάποιων μηνυμάτων για τους νέους ανθρώπους σχετικά με τους Ρομά.

Προετοιμασία

- Φωτοτυπίστε το Φύλλο Εργασιών στη σελίδα 155.
- Θα χρειαστείτε πρόσβαση στο διαδίκτυο: τουλάχιστον ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής ανά 3 άτομα.
- Κόλλα, χαρτί για χαρτοπίνακα (flipchart), χρωματιστές κόλες χαρτιού, μαρκαδόροι ή χρωματιστά στίλο.
- Προαιρετικά: εφημερίδες και περιοδικά ή να δυνατότητα εκτύπωσης από το διαδίκτυο.

Οδηγίες

Μέρος 1ο : Έρευνα πρόσφατων μηνυμάτων από τα ΜΜΕ

1. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες από πού λαμβάνουν κυρίως πληροφόρηση. Τι ή ποιες πηγές χρησιμοποιούν και εμπιστεύονται περισσότερο αν θέλουν να μάθουν τι συμβαίνει;
2. Ρωτήστε τους για ποιον λόγο πιστεύουν ότι αυτές οι πηγές παρέχουν σωστή πληροφόρηση. Αναζητούν οι συμμετέχοντες εναλλακτικές ερμηνείες; Διασταυρώνουν ποτέ τα «γεγονότα» που παρουσιάζονται στις ιστοσελίδες που προτιμούν;

3. Πείτε τους ότι η δραστηριότητα θα ερευνήσει μηνύματα σε σχέση με τους Ρομά τα οποία συνήθως μεταδίδουν ιστοσελίδες που απευθύνονται σε νεαρά άτομα. Οι συμμετέχοντες θα ξεκινήσουν εξετάζοντας κάποια από αυτά τα μηνύματα και στη συνέχεια θα σχεδιάσουν τη δική τους σελίδα κοινωνικής δικτύωσης για να διοχετεύσουν την πληροφόρηση που εκείνοι θεωρούν σημαντική για τους νέους ανθρώπους.
4. Ανάλογα με τον αριθμό των διαθέσιμων ηλεκτρονικών υπολογιστών, χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ζευγάρια ή (μικρές) ομάδες προκειμένου κάθε ομάδα να έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο. Αναθέστε σε κάθε ζευγάρι μια λίστα με ιστοσελίδες όπως αυτές περιγράφονται παρακάτω.

Ιστοσελίδες για την έρευνα των ομάδων

1. Δημοφιλείς ιστοσελίδες για νέους

Ιστοσελίδες που επισκέπτονται συχνά οι νέοι μέσα στην ομάδα, για οποιονδήποτε λόγο. Αυτές δε χρειάζεται να είναι «ενημερωτικές» και μπορούν να περιλαμβάνουν ροές στο twitter, σελίδες κοινωνικής δικτύωσης ή οτιδήποτε άλλο.

2. Ενημερωτικές ιστοσελίδες

Ιστοσελίδες με τους περισσότερους επισκέπτες ή έγκυρες ενημερωτικές ιστοσελίδες της χώρας. Αν υπάρχει δημόσιο (στηριζόμενο από την κυβέρνηση) δίκτυο ΜΜΕ, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να το ερευνήσουν.

3. Δημοφιλείς ιστοσελίδες για νεαρούς Ρομά

Ιστοσελίδες που έχουν σχεδιαστεί ή χρησιμοποιούνται από νεαρούς Ρομά. Θα χρειαστεί να συνεισφέρετε στον εντοπισμό τους, αν δεν έχετε Ρομά στην ομάδα σας. Κάποιοι διεθνείς οργανισμοί αναγράφονται στη λίστα της σελίδας 135.

4. Ομάδες εκστρατειών ή ομάδες ακτιβιστών για ζητήματα Ρομά

Ιστοσελίδες οργανισμών που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα αναφορικά με τους Ρομά. Ίσως χρειαστούν τη βοήθειά σας στην αναζήτηση αυτών των ιστοσελίδων. Κάποιοι διεθνείς οργανισμοί αναγράφονται στη λίστα της σελίδας 135.

Προτάσεις:

- Θα μπορούσατε να καταρτίσετε έναν κατάλογο ιστοσελίδων με όλη την ομάδα πριν οι συμμετέχοντες αρχίσουν την έρευνά τους.
- Αν οι συμμετέχοντες δυσκολεύονται να βρουν πληροφορίες (π.χ. οι Ομάδες 1 και 2), προτείνετέ τους να ερευνήσουν τις ιστοσελίδες, είτε χρησιμοποιώντας τον όρο «Ρομά» είτε χρησιμοποιώντας αρνητικούς όρους που αποδίδονται κατά κόρον στους Ρομά. Υπενθυμίστε τους ότι καμία πληροφορία η οποία αναρτάται στις δημοφιλείς ιστοσελίδες σχετικά με τους Ρομά δεν αποτελεί κάποια σημαντική ανακάλυψη!
- Θα μπορούσατε να προτείνετε στα ζευγάρια να αναλάβουν με τη σειρά να αναζητήσουν πληροφορίες και να επισημάνουν τα αποτελέσματα.

5. Μοιράστε φωτοτυπίες από το Φύλλο Εργασιών (σελ. 155) και εξηγήστε οτιδήποτε είναι ασαφές.
6. Πείτε τους πόσο χρόνο έχουν για το πρώτο μέρος της δραστηριότητας, δηλαδή για την έρευνα. Θα πρέπει να τους παραχωρήσετε τουλάχιστον 30 λεπτά. Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες ότι είναι σημαντικό να κρατούν σημειώσεις σχετικά με τα αποτελέσματα, ακόμη και στην περίπτωση που κάποιες ιστοσελίδες δεν διαθέτουν καθόλου πληροφορίες για τους Ρομά. Θα πρέπει να κρατούν επίσης ένα αρχείο με τις ιστοσελίδες που επισκέπτονται!
7. Αφού ολοκληρώσουν την έρευνα, συγκεντρώστε τις ομάδες και συζητήστε για λίγο κάποια κύρια αποτελέσματα. Ζητήστε γενικά σχόλια από τους συμμετέχοντες σχετικά με τις πληροφορίες που βρήκαν.

Μέρος 2ο: Διαμορφώστε τα δικά σας μηνύματα

8. Συγκροτήστε καινούριες ομάδες οι οποίες θα περιλαμβάνουν περίπου 5-6 συμμετέχοντες. Το ιδανικό θα ήταν η κάθε ομάδα να περιλαμβάνει τουλάχιστον 1 συμμετέχοντα από καθεμιά από τις προηγούμενες ομάδες. Αν έχετε Ρομά και μη Ρομά συμμετέχοντες, φροντίστε οι ομάδες να είναι μικτές, περιλαμβάνοντας άτομα και από τις δυο κοινότητες.
9. Εξηγήστε τους ότι κάθε ομάδα θα σχεδιάσει τώρα μια καινούρια ιστοσελίδα (ή σελίδα κοινωνικής δικτύωσης) η οποία θα μεταδίδει τα μηνύματα που εκείνοι θεωρούν σημαντικά για τους νέους. Υπενθυμίστε τους ότι πρέπει να λάβουν υπόψη τους τα παρακάτω:

- Ποια είναι τα πιο σημαντικά πράγματα που θα θέλατε να μεταδίδει η ιστοσελίδα σας;
- Ποιο είναι το κοινό στο οποίο θα απευθύνεται αρχικά; (π.χ. όλοι οι νέοι, νέοι μη Ρομά στη χώρα, νέοι Ρομά διεθνώς)
- Πώς μπορείτε να κάνετε την ιστοσελίδα σας ελκυστική για το κοινό σας;

10. Μοιράστε σε κάθε ομάδα αρκετό χαρτί για χαρτοπίνακα (flipchart) και μαρκαδόρους. Εξηγήστε ότι ακόμα και αν θέλουν να φτιάξουν μια πραγματική ιστοσελίδα, όλες οι ιστοσελίδες αρχικά σχεδιάζονται στο χαρτί!
11. Παραχωρήστε τουλάχιστον μια ώρα στις ομάδες να εργαστούν για τον σχεδιασμό της ιστοσελίδας και για κάποια δείγματα περιεχομένου. Θα πρέπει να δημιουργήσουν μια «αρχική σελίδα» και μερικά δείγματα περιεχομένου με δυνατότητα σύνδεσης από την αρχική σελίδα.
12. Εκθέστε τα αποτελέσματα στο τέλος προκειμένου να είναι ορατά σε όλους και παραχωρήστε χρόνο στους συμμετέχοντες να δουν τη δουλειά των άλλων ομάδων.

Απολογισμός

Ξεκινήστε ζητώντας τα σχόλια των συμμετεχόντων για τα σχέδια που έφτιαξαν οι άλλες ομάδες. Στη συνέχεια, διερευνήστε τις ακόλουθες ερωτήσεις.

Ερωτήσεις σχετικά με τις ιστοσελίδες που δημιούργησαν οι ομάδες:

- Θα μπαίνατε στον πειρασμό να επισκεφτείτε την ιστοσελίδα; Γιατί ή γιατί όχι;
- Θα εμπιστευόσασταν την ιστοσελίδα για την εγκυρότητα της πληροφόρησης που παρέχει;

- Παρέχει η ιστοσελίδα ένα διαφορετικό μήνυμα σε σχέση με τα μηνύματα που προβάλλονται στις περισσότερες ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης;
- Το μήνυμα είναι γενικά αρνητικό, γενικά θετικό ή «ουδέτερο» για τους Ρομά;
- Τι σας αρέσει στην ιστοσελίδα; Έχετε κάποιες προτάσεις για το πώς θα μπορούσε να βελτιωθεί;

Ερωτήσεις σχετικά με την εργασία μέσα στις ομάδες

- Πόσο εύκολο ήταν να συμφωνήσετε στην ομάδα σας για αυτά που θέλατε να συμπεριλάβετε στην ιστοσελίδα;
- Είχατε κάποιες σημαντικές διαφορές στην αντίληψη σχετικά με τα μηνύματα που θέλατε να μεταφέρετε; Πώς επιλύσατε αυτές τις διαφορές;
- Θεωρείτε ότι το πρώτο μέρος της δραστηριότητας επηρέασε την οπτική σας για την ιστοσελίδα; Πώς;

Ερωτήσεις σχετικά με το σύνολο της δραστηριότητας

- Επηρέασε η δραστηριότητα την αντίληψη που έχετε για τους Ρομά;
- Επηρέασε τη γνώμη σας σχετικά με πληροφορίες που συναντάτε στο διαδίκτυο;
- Θεωρείτε ότι θα αλλάξει τον τρόπο που διαβάζετε ή αναζητάτε πληροφορίες στο διαδίκτυο σχετικά με διάφορα θέματα; Πώς;
- Αν διαβάζατε απόψεις ή σχόλια για εσάς ή για την κοινωνική σας ομάδα παρόμοια με αυτά που προβάλλονται συνήθως για τους Ρομά, πώς θα αισθανόσασταν;

Εναλλακτικές

- Η δραστηριότητα μπορεί να διεξαχθεί σε δύο συνεδρίες, κάτι που μπορεί να είναι σημαντικό αν έχετε κυρίως συμμετέχοντες μη Ρομά —και συγκεκριμένα αν οι συμμετέχοντες έχουν έντονες προκαταλήψεις για τους Ρομά. Σε αυτή την περίπτωση, η συζήτηση μετά την έρευνα ίσως χρειαστεί περισσότερο χρόνο για να αντιμετωπιστούν οι προκαταλήψεις.
- Αν οι συμμετέχοντες προτιμούν να εργαστούν στο διαδίκτυο, το δεύτερο μέρος της δραστηριότητας θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη δημιουργία μιας αληθινής ιστοσελίδας κοινωνικής δικτύωσης.

Προτάσεις για συνέχεια

- Αν οι συμμετέχοντες δεν έχουν ανεβάσει την ιστοσελίδα τους στο διαδίκτυο, θα μπορούσαν να το κάνουν ως δραστηριότητα για συνέχεια. Θα πρέπει να σκεφτούν πώς θα προωθήσουν την ιστοσελίδα!
- Ενημερώστε τους συμμετέχοντες για την εκστρατεία του Κινήματος Κατά της Ρητορικής Μίσους και για την ιστοσελίδα Παρακολούθησης της Ρητορικής Μίσους, η οποία δίνει την ευκαιρία ανάρτησης παραδειγμάτων ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο (www.no-hatespeechmovement.org). Θα μπορούσατε επίσης να προτρέψετε τους συμμετέχοντες να συνεισφέρουν κι εκείνοι με παραδείγματα ρατσιστικής κακοποίησης ή προκατάληψης. Δείτε το εγχειρίδιο του Συμβουλίου της Ευρώπης «Σύνδεσμοι», για περισσότερες ιδέες προκειμένου να ασχοληθείτε με την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο.

Περαιτέρω πληροφορίες

- Δείτε τις πληροφορίες σχετικά με τις βασικές γνώσεις για το διαδίκτυο που περιλαμβάνονται στο «Σύνδεσμοι» για καθοδήγηση αναφορικά με τον εντοπισμό του ρατσισμού και της προκατάληψης στο διαδίκτυο.

Φυλλάδια

Φύλλο εργασιών

Εργαστείτε πάνω στις ιστοσελίδες που έχετε αναλάβει και δείτε αν μπορείτε να εντοπίσετε κάποια αναφορά στους Ρομά.

Για κάθε ιστοσελίδα εξετάστε τις ερωτήσεις στον παρακάτω πίνακα. Δώστε πιθανά παραδείγματα και προσθέστε άλλες πληροφορίες που θεωρείτε σχετικές με την ιστοσελίδα.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ/ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ:
<p>1. Υπάρχουν κάποιες φωτογραφίες/εικόνες που αντιπροσωπεύουν τους Ρομά;</p> <ul style="list-style-type: none"> » Είναι κάποιες από αυτές «θετικές»; » Είναι κάποιες από αυτές «αρνητικές»;
<p>2. Εμφανίζεται κάποια «πληροφορία» σχετικά με τους Ρομά;</p> <ul style="list-style-type: none"> » Η πληροφορία παρουσιάζει μια γενικά θετική, γενικά αρνητική ή ουδέτερη άποψη για τους Ρομά; » Παρέχεται κάποια απόδειξη για τα «γεγονότα» που παρουσιάζονται; » Είναι κάποια από τα «γεγονότα» εμφανώς ψευδή;
<p>3. Ποιες λέξεις χρησιμοποιούνται συνήθως για να περιγράψουν τους Ρομά;</p> <ul style="list-style-type: none"> » Αυτές είναι κυρίως θετικές, κυρίως αρνητικές ή κατά κύριο λόγο ουδέτερες;
<p>4. Υπάρχουν ρατσιστικές δηλώσεις οι οποίες εκφράζονται ανοιχτά;</p> <ul style="list-style-type: none"> » Αν υπάρχουν, αυτές έχουν γίνει από δημόσια πρόσωπα, είναι «άποψη» των δημοσιογράφων ή κάτι άλλο;
<p>5. Υπάρχουν άλλα σχόλια;</p>

Δέκα πράγματα

Περίληψη

Αυτή η δραστηριότητα εμπλέκει τους συμμετέχοντες στη διαδικασία δημιουργίας ενός πορτρέτου του εαυτού τους το οποίο αναγνωρίζει δέκα πράγματα που κάνουν και δεν τους αρέσει, συγκεκριμένα στις σχέσεις τους με άλλα άτομα. Θα είναι πολύ αποτελεσματική σε μια μικτή ομάδα Ρομά και μη Ρομά και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εξεταστεί η προκατάληψη και η επιζήμια συμπεριφορά.

Διάρκεια: 45 λεπτά (τουλάχιστον)

Βαθμός δυσκολίας: Επίπεδο 1

Μέγεθος ομάδας: 20 συμμετέχοντες το πολύ

Βασικές Έννοιες

ομοιότητα, διαφορά, διαφορετικότητα, ταυτότητα, ανάγκες, ανθρώπινα δικαιώματα, σχέσεις, στερεότυπα, ρατσισμός, προκατάληψη

Στόχοι

- Διερεύνηση των εννοιών της ομοιότητας, της διαφοράς και της διαφορετικότητας.
- Εξέταση των ομοιοτήτων ανάμεσα σε κοινότητες Ρομά και μη Ρομά καθώς και των διαφορών στο πλαίσιο της ίδιας κοινότητας.
- Να αναλογιστούν οι συμμετέχοντες τι είναι πιο σημαντικό στις σχέσεις τους με άλλα άτομα.

Προετοιμασία

- Φωτοτυπίστε το φύλλο εργασιών «Δέκα Πράγματα» στη σελίδα 159.
- Θα χρειαστείτε αντίγραφα περιοδικών, κόλλα, χρωματιστά στιλό και κόλες για τους συμμετέχοντες.
- Προαιρετικά: Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να φέρουν μια φωτογραφία τους.

Οδηγίες

1. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες αν μπορούν να σκεφτούν κάτι που είναι κοινό για όλους μέσα στην κοινότητα των Ρομά, το οποίο όμως να μην εντοπίζεται καθόλου στα μέλη της κοινότητας μη Ρομά. Κάντε την ίδια ερώτηση σε σχέση με τη μη Ρομά κοινότητα: έχουν όλοι τους κάτι κοινό το οποίο δεν υπάρχει στην κοινότητα Ρομά;

Προτάσεις:

- Είναι απίθανο να βρουν κάτι οι συμμετέχοντες! Αν βρουν, ασκήστε πίεση σχετικά με το αν αυτό είναι κάτι στο οποίο θα συμφωνούσαν όλοι σε κάθε κοινότητα.
- Θα μπορούσατε να εξηγήσετε ότι οι βιολόγοι δεν έχουν ανακαλύψει κάτι, ούτε σε σωματικό ούτε γενετικό επίπεδο, το οποίο να είναι μοναδικό στα μέλη που ανήκουν σε διαφορετικές «φυλές» —η έννοια της φυλής εκλαμβάνεται πλέον ως κοινωνική κατηγορία, η οποία δεν είναι βασισμένη σε κάτι σωματικό. Αναφερθείτε στην ενότητα για τον ρατσισμό στους «Βασικούς όρους» (σελίδα 57) για περισσότερες πληροφορίες.

2. Ξεκινήστε τη δραστηριότητα και μοιράστε το φυλλάδιο «Δέκα πράγματα» στη σελίδα 159. Εξηγήστε σε όλους ότι θα συμπληρώσουν μόνοι τους το φυλλάδιο. Κανείς άλλος δεν χρειάζεται να δει το φυλλάδιο τους, αν δεν θέλουν να το μοιραστούν.
3. Παραχωρήστε περίπου 10 λεπτά να συμπληρώσουν τα φυλλάδια τους και στη συνέχεια μοιράστε τις (κενές) κόλλες χαρτιού, τις κόλλες και τα χρωματιστά στίλο. Πείτε σε όλους να δημιουργήσουν ένα «πορτρέτο του εαυτού τους», χρησιμοποιώντας τα υλικά και κάποιες από τις απαντήσεις στο πρώτο μέρος.

Προτάσεις:

- Πείτε στους συμμετέχοντες ότι δε χρειάζεται να συμπεριλάβουν τα «Δέκα πράγματα» τους, αν δεν θέλουν να τα μοιραστούν, και ότι μπορούν επίσης να συμπεριλάβουν άλλα πράγματα που δεν είναι στην αρχική λίστα.
- Θα χρειαστεί να χωρίσουν το πορτρέτο τους σε δυο ίσα μέρη: κόκκινες και πράσινες σημαίες (δείτε το φυλλάδιο «Δέκα πράγματα» για παραδείγματα).
- Το ζητούμενο είναι να δημιουργήσουν μια εικόνα η οποία θεωρούν ότι συγκεντρώνει αυτά που θέλουν να μεταφέρουν στους άλλους για τον εαυτό τους.

4. Παραχωρήστε στους συμμετέχοντες περίπου 15 λεπτά για την εργασία και, στη συνέχεια, ζητήστε από όλους να εκθέσουν τα πορτρέτα τους στο χώρο. Παραχωρήστε λίγο χρόνο σε όλους για να δουν την έκθεση και ζητήστε τους να σημειώσουν όσα θεωρούν ότι έχουν κοινά με κάποιον άλλον (και το όνομα του). Μπορούν να συμπεριλάβουν πράγματα που δεν είχαν συμπεριληφθεί στο δικό τους πορτρέτο. Θα μπορούσαν να καταγράψουν τις ομοιότητες τους με μορφή αστεριού που ενώνει άλλους ανθρώπους.

 Ρόουαν: δεν του αρέσει να τον προσβάλλουν Καρλ: δεν του αρέσει να βλέπει ανθρώπους να πληγώνονται	ΕΓΩ 	 Μίκα: της αρέσουν τα πάρτι Νικόλ: της αρέσει να βλέπει τους άλλους να γελούν
---	---	--

5. Συγκεντρώστε όλους τους συμμετέχοντες για τον απολογισμό.

Απολογισμός

Ξεκινήστε ζητώντας από όλους τους συμμετέχοντες να μοιραστούν ό,τι κοινό βρήκαν με άλλους. Βγάλτε μερικές από τις κόκκινες και μερικές από τις πράσινες σημαίες.

Προτάσεις:

- Προσπαθήστε να εντοπίσετε εκείνους τους συμμετέχοντες που δεν έχουν αναφερθεί από κανέναν. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα υπάρχει κάτι στο πορτρέτο τους με το οποίο μπορούν και άλλοι να ταυτιστούν.
- Μην θεωρήσετε τις κόκκινες σημαίες αναγκαστικά αρνητικές. Μπορούν να αναδείξουν σημαντικά σημεία σχετικά με την ευαισθησία των ατόμων και σε σχέση με όσα οι άνθρωποι αναγνωρίζουν από κοινού ως επιζήμια ή απογοητευτικά. Για παράδειγμα, «θυμώνω όταν οι άνθρωποι είναι αγενείς απέναντί μου».

Χρησιμοποιήστε μερικές από τις παρακάτω ερωτήσεις για να εξετάσετε άλλα ζητήματα που προκύπτουν από τη δραστηριότητα.

Ερωτήσεις σχετικά με τη δημιουργία των πορτρέτων

- Πόσο εύκολο ήταν να δημιουργήσετε το πορτρέτο σας;
- Νιώσατε ότι παραλείψατε κάτι σημαντικό όταν είδατε τα πορτρέτα των άλλων;
- Σας έδωσε η δραστηριότητα την ευκαιρία να καταλάβετε καλύτερα τους άλλους μέσα στην ομάδα;
- Υπήρξε κάτι που σας εξέπληξε; Γιατί;

Ερωτήσεις σχετικά με την ομοιότητα και τη διαφορά

- Πιστεύετε ότι υπάρχουν περισσότερες ομοιότητες ανάμεσα στα μέλη της ομάδας ή περισσότερες διαφορές; Υπήρξαν περισσότερες διαφορές με τις κόκκινες ή τις πράσινες σημαίες;
- Πώς εξηγείτε τις διαφορές που υπάρχουν; (Θα μπορούσατε να διερευνήσετε κατά πόσον οι συμμετέχοντες τις αποδίδουν με βάση το φύλο, την εθνική ταυτότητα, την προσωπικότητα κ.λπ.).
- Υπάρχει κάτι κοινό σε όλους τους συμμετέχοντες.

Μαθήματα που πήραμε από τη δραστηριότητα:

- Σας προέτρεψε η δραστηριότητα να σκεφτείτε σχετικά με κάποιες πτυχές της συμπεριφοράς σας;
- Σας προέτρεψε να σκεφτείτε σχετικά με τον τρόπο που περιγράφετε τις άλλες ομάδες ή σχετίζεστε με αυτές, για παράδειγμα γυναίκες, Ρομά, μη Ρομά ή μετανάστες;
- Θα μπορούσατε να καταρτίσετε μια λίστα με πράγματα που οι άνθρωποι χρειάζονται από άλλους ανθρώπους (και από την κοινωνία);

Θα μπορούσατε να ολοκληρώσετε τη δραστηριότητα εξηγώντας ότι τα διεθνή ανθρώπινα δικαιώματα περιέχουν μια λίστα βασικών αναγκών η οποία είναι κοινή για κάθε ανθρώπινο ον. Η εξασφάλιση ότι οι ανάγκες αυτές καλύπτονται αποτελεί βασική αρμοδιότητα των κυβερνήσεων και άμεση ευθύνη καθενός μέσα στην κοινωνία.

Εναλλακτικές

- Η δραστηριότητα «Ποιος είμαι» στο Compass (http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120517_compass_edition_gr.pdf) χρησιμοποιεί μια ελαφρώς διαφορετική προσέγγιση για να μελετήσει παρόμοια ζητήματα

Προτάσεις για συνέχεια

- Θα μπορούσατε να εξετάσετε με περισσότερη λεπτομέρεια την αντίληψη για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η δραστηριότητα «Αλλοδαπό παιδί» στο εγχειρίδιο εξετάζει ένα εύρος δικαιωμάτων τα οποία παραβιάζονται συνήθως στην περίπτωση των Ρομά. Μπορείτε να βρείτε στο Compass αρκετές εισαγωγικές δραστηριότητες.
- Οι συμμετέχοντες θα μπορούσαν να καταρτίσουν τον δικό τους Κώδικα Συμπεριφοράς με βάση τις κόκκινες και τις πράσινες σημαίες που έχουν προκύψει.

Περαιτέρω πληροφορίες

- Ενότητα που αναφέρεται στον ρατσισμό και την προκατάληψη στους «Βασικούς όρους» (σελίδες 57-60).
- Εισαγωγικό κεφάλαιο στον «Αντιτσιγγανισμό» (σελίδες 31-45).

Φυλλάδια

Δέκα πράγματα	
Πράσινες Σημαίες	
Κάτι που με κάνει χαρούμενο/-η	
Κάτι που μου αρέσει να βλέπω στους άλλους	
Κάτι που με κάνει να αισθάνομαι υπερήφανος/-η	
Κάτι στο οποίο είμαι καλός/-ή	
Κάτι που με κάνει να γελάω	
Κόκκινες σημαίες	
Κάτι που με θυμώνει	
Κάτι που με πληγώνει	
Κάτι που θεωρώ δύσκολο	
Κάτι που δεν μου αρέσει να βλέπω στους άλλους	
Κάτι που με απογοητεύει (που θα ήθελα να αλλάξω)	

Θυμόμαστε

Περίληψη

Πρόκειται για μια ήσυχη δραστηριότητα στοχασμού που εξετάζει την προσωπική μαρτυρία ενός Ρομά θύματος του Ολοκαυτώματος. Οι συμμετέχοντες προβληματίζονται σχετικά με την εμπειρία και συνθέτουν τα δικά τους μηνύματα υποστήριξης.

Διάρκεια: 90 λεπτά

**Βαθμός
δυσκολίας:** Επίπεδο 2

**Μέγεθος
ομάδας:** 12 συμμετέχοντες
και πάνω

Βασικές έννοιες

**Γενοκτονία των Ρομά,
Ολοκαύτωμα, ανάμνηση, διακρίσεις,
αλληλεγγύη, θύματα,
κατανόηση, αποκατάσταση**

Στόχοι

- Ενημέρωση για την εμπειρία των Ρομά κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος.
- Συζήτηση για τη σημασία αυτού του γεγονότος σήμερα, τόσο για τα θύματα του παρελθόντος όσο και για την κοινωνία ως σύνολο.
- Συνεκτίμηση των αναγκών της κοινότητας των Ρομά για αναγνώριση και αποζημίωση.

Υλικά

- Χαρτί και στυλό για κάθε μικρή ομάδα.
- Αντίγραφα των φυλλαδίων (προαιρετικά).

Οδηγίες

1. Ξεκινήστε ρωτώντας τι γνωρίζουν οι συμμετέχοντες για τις διαφορετικές ομάδες που έγιναν στόχος κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος. Γνωρίζουν ότι ο πληθυσμός των Ρομά προοριζόταν από το ναζιστικό καθεστώς για «πλήρη εξάλειψη»;
2. Παρέχετε κάποιες πληροφορίες από το βασικό υλικό της σελίδας 164 και παρατηρήστε τις αντιδράσεις των συμμετεχόντων. Μπορούν να εξηγήσουν γιατί η κοινή γνώμη γνωρίζει τόσο λίγα για την Γενοκτονία των Ρομά, παρά το γενικά υψηλό επίπεδο ευαισθητοποίησης σχετικά με το Ολοκαύτωμα;

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ:

- Θα μπορούσατε επίσης να χρησιμοποιήσετε τον κατάλογο των νόμων κατά των Ρομά που ψηφίστηκε από τη γερμανική κυβέρνηση κατά τα έτη που προηγήθηκαν του Ολοκαυτώματος και κατά τη διάρκειά του. Μπορείτε να τους βρείτε στο «Δικαίωμα στη μνήμη» («Right to Remember»), διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168008b633>

3. Εξηγήστε ότι θα διαβάσετε την περιγραφή κάποιου που κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος ήταν παιδί. Ζητήστε τους να προσπαθήσουν να βάλουν τον εαυτό τους στη θέση του παιδιού και να σκεφτούν πώς πρέπει να ένιωσε.
4. Διαβάστε το κείμενο στη σελίδα 163 και στη συνέχεια δώστε στους συμμετέχοντες λίγο χρόνο ώστε, με ησυχία, να προβληματιστούν σχετικά με τα δικά τους συναισθήματα.
5. Ύστερα από λίγα λεπτά, ρωτήστε αν κάποιος από αυτούς θα ήθελε να μοιραστεί τις σκέψεις του.
 - » Ποια είναι τα συναισθήματά τους για όσα άκουσαν;
 - » Γνώριζαν ότι οι Ρομά έχουν δεχθεί τέτοιου είδους μεταχείριση;
 - » Πώς πιστεύουν ότι η γυναίκα, και άλλοι σαν εκείνη, θα πρέπει να νιώθουν σχετικά με τον τρόπο που οι Ρομά αντιμετωπίζονται σήμερα;
 - » Σε ποιον βαθμό πιστεύουν ότι η κοινωνία έχει σταθεί βοηθητικά και υποστηρικτικά σε θύματα τέτοιων τρομερών εγκλημάτων;
6. Πείτε στους συμμετέχοντες ότι για πολλά χρόνια οι Ρομά δεν αναγνωρίζονταν καθόλου ως θύματα της Γενοκτονίας. Κάποιοι έλαβαν μία πολύ μικρή αποζημίωση για τα εγκλήματα, αλλά ακόμα και γι' αυτό χρειάστηκαν πολλά χρόνια.
7. Ζητήστε τους να σκεφτούν τι θα ήθελαν να ακούσουν από την κοινωνία αν είχαν ζήσει μια τόσο τρομερή εμπειρία. Ποια μηνύματα θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα ή υποστηρικτικά;
8. Πείτε τους ότι τους ζητείται να γράψουν μια απάντηση στον συντάκτη του κομματιού. Αυτό μπορεί να λάβει οποιαδήποτε μορφή, για παράδειγμα, θα μπορούσε να είναι ένας πίνακας, ένα ποίημα, ή ένα γράμμα. Πείτε τους ότι αυτό θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν προσωπικό, και ότι κανείς δε θα πρέπει να μοιραστεί με τους υπόλοιπους την εργασία του, αν δεν το θέλει.
9. Προσπαθήστε να δημιουργήσετε έναν ήσυχο χώρο και να ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να συγκεντρωθούν και να εργαστούν μόνοι τους. Εξηγήστε ότι ο σκοπός του «μηνύματος» είναι να προσφέρουν μια προσωπική έκφραση υποστήριξης και αλληλεγγύης. Αν για κάποιους είναι δύσκολο (κάποιοι μπορεί να αισθάνονται αμήχανα), επιτρέψτε τους να συνεργαστούν με άλλους.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ:

- Εάν υπάρχει διαθέσιμος χρόνος, θα μπορούσατε να δώσετε τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να πραγματοποιήσουν κάποια έρευνα στο πλαίσιο της αφήγησης, για τις χώρες όπου συνέβησαν τα γεγονότα ή για τα ίδια τα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

10. Στο τέλος της θεματικής ενότητας, ρωτήστε αν κάποιος θα ήθελε να μοιραστεί την εργασία του με την ομάδα. Ζητήστε τους να σχολιάσουν τη συμβολή των εργασιών, αλλά δώστε έμφαση στο ότι τα μηνύματα είναι πολύ προσωπικά και στο ότι οι συμμετέχοντες θα πρέπει να το έχουν αυτό κατά νου σε περίπτωση που θελήσουν να κάνουν σχετικά σχόλια.

Απολογισμός

Ξεκινήστε ζητώντας τις σκέψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη δραστηριότητα και τις πληροφορίες που παρουσιάστηκαν. Αισθάνονται ότι οι πληροφορίες αυτές πρέπει να γίνουν ευρύτερα γνωστές; Ρωτήστε για ποιούς λόγους και, στη συνέχεια, διερευνήστε μερικά από τα ακόλουθα ερωτήματα:

- Γιατί πιστεύετε ότι κάθε χώρα της Ευρώπης εξακολουθεί να θυμάται το Ολοκαύτωμα, παρόλο που αυτό συνέβη πριν από 60 χρόνια τουλάχιστον; Πιστεύετε ότι εξακολουθεί ακόμη να είναι σημαντικό;
- Γιατί πιστεύετε ότι είναι τόσο μικρό το επίπεδο γνώσης της εμπειρίας των Ρομά κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος; Πιστεύετε ότι αυτό είναι δίκαιο;
- Επηρέασε η δραστηριότητα τον τρόπο που βλέπετε τη συνέχιση των διακρίσεων και του ρατσισμού που αντιμετωπίζουν σήμερα οι άνθρωποι που προέρχονται από τις κοινότητες των Ρομά;
- Πώς, αν όχι καθόλου, πιστεύετε ότι η εμπειρία της Γενοκτονίας είναι σχετική με τα σημερινά ζητήματα;
- Υπάρχει κάτι που μπορείτε να κάνετε για να επηρεάσετε την κυβέρνηση ή άλλους στην κοινότητά σας, ώστε να υπάρξει μια βαθύτερη ευαισθητοποίηση για το θέμα της Γενοκτονίας των Ρομά;

Εναλλακτικές

- Η δημιουργική άσκηση θα μπορούσε επίσης να πραγματοποιηθεί στον προσωπικό χρόνο των συμμετεχόντων και θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε την επόμενη θεματική ενότητα για να εξετάσετε τη συμβολή τους. Αυτό επίσης θα σας επιτρέψει να αφιερώσετε περισσότερο χρόνο για να εξετάσετε μερικές από τις λεπτομέρειες, καθώς και το πλαίσιο της Γενοκτονίας.

Προτάσεις για συνέχεια

- Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να διερευνήσουν τι συνέβη με τους Ρομά στη χώρα τους κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος και να μάθουν τι ισχύει τη χώρα, εάν ισχύει κάτι, τους σχετικά με την αναγνώριση του Ολοκαυτώματος των Ρομά.
- Προτείνετε στην ομάδα να συντάξει μια λίστα με πράγματα που πιστεύουν πως οι επιζώντες (και οι συγγενείς των επιζώντων) θα ήθελαν η κοινωνία να κάνει για να θυμάται τη Γενοκτονία. Θα μπορούσαν να γράψουν μια επιστολή ως ομάδα στην τοπική εφημερίδα ή σε πολιτικούς παράγοντες της περιοχής εκφράζοντας την επιθυμία τους να δουν τέτοιες αλλαγές.

Περαιτέρω πληροφορίες

- Δείτε το υλικό «Γενοκτονία των Ρομά – Βασικά στοιχεία» (σελίδα 70) για ορισμένες βασικές πληροφορίες σχετικά με τη Γενοκτονία των Ρομά.
- Δείτε το υλικό «Μετά τη Γενοκτονία των Ρομά» (σελίδα 164) για πληροφορίες σχετικά με την έλλειψη αναγνώρισης και αποζημίωσης για τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν σε βάρος των Ρομά.
- Δείτε το εγχειρίδιο «Δικαίωμα στη μνήμη» για περισσότερες πληροφορίες, πηγές και δραστηριότητες σχετικά με την Γενοκτονία των Ρομά. Η έκδοση είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168008b633>

Φυλλάδιο

Μαρία Πέτερ – Μία Ρομά στο Άουσβιτς

«Ταξιδεύαμε για δυόμισι ημέρες. Φτάσαμε στο Άουσβιτς μέσα στη νύχτα. Όλη η οικογένειά μου ήταν εκεί: οι γονείς μου, τα αδέρφια μου Έντουαρντ και Γιόζεφ και οι τρεις αδελφές μου Αντονία, Ζοζεφίνα και Κάθριν με τους συζύγους και τα παιδιά τους. Μας στοίβαξαν στους στρατώνες. Την αυγή πήραμε το τσάι μας σε τεράστια δοχεία. Έπινα το τσάι μου έξω, μπροστά από τους στρατώνες και είδα για πρώτη φορά κάτι τόσο τρομερό και δεν θα ξεχάσω ποτέ το θέαμα έναν σωρό από γυμνά σώματα. Η θέα των πτωμάτων με τρομοκράτησε τόσο πολύ που ξαναγύρισα μέσα στους στρατώνες....

Στο Μπίρκενάου όλοι έπρεπε να κάνουν καταναγκαστική εργασία. Εργάστηκα στο κτίριο του δρόμου του στρατοπέδου, όπου μετέφερα βαριές πέτρες. Η κουινιάδα μου και τα τρία παιδιά της αρρώστησαν από τύφο και πέθαναν στο Krankenbau (χώρος αρρώστων). Αυτά ήταν τα πρώτα μέλη της οικογένειάς μας που πέθαναν στο Άουσβιτς. Στη συνέχεια, ο σύζυγος της Ζοζεφίνα πέθανε από πνευμονία —αρρώστησε ενώ έκανε σκληρή εργασία στο στρατόπεδο. Ύστερα το μεγαλύτερο παιδί της πέθανε, και έτσι πέθενε το ένα μέλος της οικογένειάς μας μετά το άλλο. Η Ζοζεφίνα είχε εννέα παιδιά και όλα, εκτός από ένα, έχασαν τη ζωή τους στο στρατόπεδο. Μέχρι σήμερα δεν μπορώ να καταλάβω πώς τα υπόλοιπα οκτώ επέζησαν μέχρι τις αρχές του Αυγούστου του 1944, όταν θανατώθηκαν στους θαλάμους αερίων. Η αδελφή μου θα μπορούσε να είχε ζήσει. Ήθελαν να την στείλουν στο Ravensbrück πριν από την εκκαθάριση του Zigeunerlager. Αρνήθηκε για χάρη των παιδιών της. Είπε στους άνδρες των Ες-Ες πως δεν θα έφευγε χωρίς τα παιδιά της. Όταν το τελευταίο όχημα έφευγε από το Άουσβιτς, πέθανε σε θάλαμο αερίων. Η μητέρα μου επίσης έμεινε στο Άουσβιτς. Έκανα ό,τι περνούσε από το χέρι μου για εκείνη, αλλά μια μέρα αρρώστησε. Είχε υψηλό πυρετό και ο Blockaltester (υπεύθυνος του στρατώνα) ανακοίνωσε ότι έπρεπε να πάει στο ιατρείο. Είχε πυώδη εξανθήματα σε όλο της το σώμα. Εκεί της έκοψαν με νυστέρι τα εξανθήματα και τα απολύμαναν με κάποιο είδος κίτρινου υγρού. Άρχισε να βλέπει πράγματα και πέθανε μερικές μέρες αργότερα. Ο πατέρας μου και η αδελφή μου Αντονία, επίσης πέθαναν στο Άουσβιτς....

Κατέληξα στους στρατώνες που προορίζονταν για παιδιά στο Μπίρκεναου. Αυτοί ήταν οι τελευταίοι στρατώνες από την πλευρά που βρισκόταν πιο κοντά στην είσοδο του Μπίρκεναου... Σχεδιάστηκαν ειδικά για παιδιά. Κατά τη διάρκεια της ημέρας φρόντιζα τα παιδιά και τους σέρβιρα το φαγητό τους το μεσημέρι. Σε αυτούς τους στρατώνες επίσης, έκανε πρόβες η ορχήστρα. Θυμάμαι πολύ καλά τον Κόνιγκ από τα Ες-Ες —στο τέλος με μαστίγωσε. Λάμβανε μέρος σχεδόν σε κάθε εκτέλεση δια πυροβολισμού και ήταν παρών κατά την άφιξη των νέων μεταγωγικών.

Ο Κένινγκ με μαστίγωσε επειδή υπερασπίστηκα τον εαυτό μου. Αυτό συνέβη με αφορμή τα παιδιά της Ζοζοφίνα. Δεν της είχαν δώσει φαγητό για αυτά. Είδα, εγώ όπως και άλλοι, πως ο Κένινγκ είχε δώσει ένα κιβώτιο γεμάτο τρόφιμα στη νοσοκόμα του μπλοκ. Το μόνο που ήθελα ήταν να έχουν κάτι να φάνε τα παιδιά. Γι' αυτό και παραπονέθηκα. Ήταν η μέρα που η ομάδα επιθεώρησης Ες-Ες ήρθε στο στρατόπεδο... Όταν η επιθεώρηση τελείωσε, γυρίσαμε πίσω στο μπλοκ. Πριν περάσει αρκετή ώρα, ο επιβλέπων του μπλοκ εμφανίστηκε και φώναξε τον αριθμό μου. Έπρεπε να πάω στο Schreibstube (γραφείο αναφοράς). Ο Κένινγκ περίμενε εκεί με τα πόδια του σε ανοιχτή στάση, το ένα χέρι στην τσέπη του και το άλλο κρατώντας ένα μαστίγιο το οποίο χτυπούσε τις ψηλές μπότες του. Έδωσα αναφορά λέγοντας τον αριθμό μου. Στη συνέχεια, ο Κένινγκ ήρθε κατά πάνω μου και με χτύπησε στο πρόσωπο τόσο δυνατά που έπεσα στο έδαφος. Μετά με πήγε σε άλλους στρατώνες. Απ' ό,τι θυμάμαι, ήταν το ξυλουργείο. Εκεί, σύμφωνα με τις διαταγές του, έπρεπε να γδυθώ και να φορέσω ένα βρεγμένο μαγιό, το οποίο είχαν μουλιάσει σε κάποιο μαύρο υγρό. Έπρεπε να ξαπλώσω σε ένα τρίποδο και να μετρήσω. Μέτρησα μέχρι το επτά —το θυμάμαι σαν να συνέβη πριν λίγο—και μετρούσα και μετρούσα, και μετά έπεσαν τα πρώτα χτυπήματα. Έπρεπε να συνεχίσω να μετρώ. Κι όσο μετρούσα ούρλιαζα από τον πόνο. Δεν πίστευα ότι θα επιζούσα μετά από αυτό. Καθώς με μαστίγωνε έτσι, μου είπε, «Θα πεθάνεις σαν ζώο στα χέρια μου». Θα θυμάμαι αυτά τα λόγια μέχρι να πεθάνω...».

Μετά τη Γενοκτονία των Ρομά

- Χρειάστηκε πολύς χρόνος για να αναγνωριστούν οι επιζώντες Ρομά του Ολοκαυτώματος, πόσο μάλλον να αποζημιωθούν για τις τρομερές κακουχίες που υπέμειναν με τη βία. Οι Ρομά δεν κλήθηκαν να καταθέσουν στις δίκες της Νυρεμβέργης και χρειάστηκαν πάνω από 30 χρόνια για τη κυβέρνηση της Δυτικής Γερμανίας ακόμα και να παραδεχτεί ότι (οι Ρομά) στοχοποιήθηκαν ως λαός από το ναζιστικό καθεστώς.
- Πολλές ομάδες και άτομα Ρομά έχουν δραστηριοποιηθεί για την αναγνώριση και την αποζημίωση. Η γερμανική κυβέρνηση αναγκάστηκε τελικά να αναγνωρίσει ότι αντιμετώπιση των Ρομά είχε φυλετικά κριτήρια το 1979, μετά από απεργία πείνας 12 ακτιβιστών Ρομά. Μόνο τότε κάποιοι λίγοι επιζώντες Ρομά απέκτησαν δικαίωμα αποζημίωσης.
- Για τους πρώην κρατούμενους του Άουσβιτς, η αποζημίωση ανήλθε στο ποσό των μόλις € 2,50 ανά ημέρα. Φυσικά, ακόμη και για εκείνους που ήταν σε θέση να την διεκδικήσουν, η αποζημίωση είχε φτάσει σχεδόν 35 χρόνια μετά την ολοκλήρωση της Γενοκτονίας. Οι περισσότεροι από εκείνους που θα τη δικαιούνταν ήταν ήδη νεκροί. Επέζησαν από ένα Ολοκαύτωμα και έζησαν «ενθυμούμενοι» το Ολοκαύτωμα. Η δική τους δυστυχία είχε ξεχαστεί.
- Το 2012, σχεδόν 70 χρόνια μετά, ένα μνημείο για τα θύματα του Ολοκαυτώματος των Ρομά έκανε τα αποκαλυπτήριά του στο Βερολίνο.

Το 2005, το ουγγρικό Κοινοβούλιο ανακήρυξε τη 2α Αυγούστου ως *Ημέρα Μνήμης* για την *Γενοκτονία των Ρομά και Σίντι*. Το ίδιο ακολούθησε το πολωνικό Κοινοβούλιο το 2011. Η ημερομηνία αναφέρεται στην εκκαθάριση του Zigeunerlager στο Άουσβιτς-Μπίρκεναου, το 1944. Ορισμένες άλλες χώρες έχουν σηματοδοτήσει την ημερομηνία ανεπίσημα, ενώ πολλές μη κυβερνητικές οργανώσεις διοργανώνουν εκδηλώσεις μνήμης με αφορμή αυτή την ημερομηνία.

- Άλλες χώρες που συμμετείχαν στη Γενοκτονία των Ρομά αναγνώρισαν εξίσου αργά την έκταση των εγκλημάτων. Το 1997, περισσότερα από 50 χρόνια μετά το συμβάν, η Ουγγαρία έγινε η πρώτη χώρα στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη η οποία προσέφερε γενική αποζημίωση στους επιζώντες Ρομά. Τότε είχαν απομείνει ελάχιστοι.
- Το γεγονός ότι υπάρχει τόση εκτεταμένη άγνοια σχετικά με τα δεινά που υπέστησαν οι Ρομά κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος, σε κάθε χώρα της Ευρώπης, αποτελεί σαφή ένδειξη ότι η αναγνώριση δεν ήταν αρκετή. Τα εγκλήματα δεν είναι ποτέ δυνατόν να αποζημιωθούν με κανένα μέσο. Η βλάβη δεν μπορεί να αποκατασταθεί. Ωστόσο, δεν υπάρχει καμία δικαιολογία για τη λήθη, ιδιαίτερα τη ίδια στιγμή που θυμόμαστε τα υπόλοιπα θύματα και ενώ η προκατάληψη σε βάρος των Ρομά και η παρουσίασή τους ως εξιλαστήριων θυμάτων συνεχίζονται.

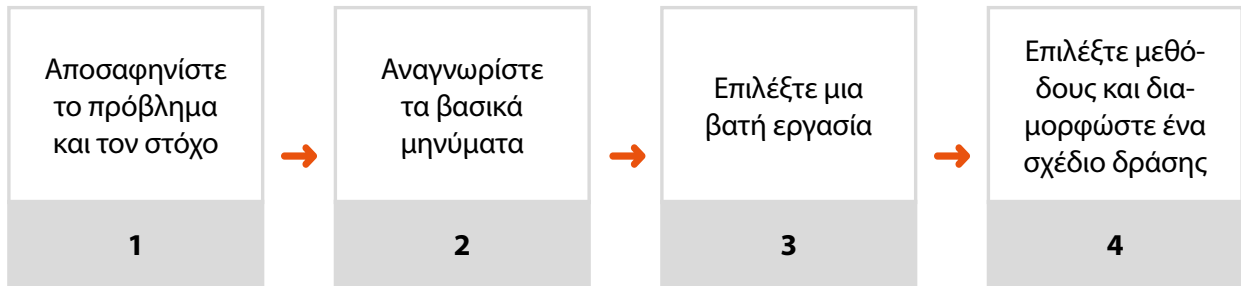

Στο σχολείο είχαμε μάθει για τον πόλεμο, αλλά όχι για το Ολοκαύτωμα —και ποιοι θα νοιαστούν για το τι συνέβη σε έναν Γύφτο; Γεννήθηκα στη Σλοβακία και μετακόμισα στο Όλομουκ σε ηλικία 8 μηνών. Μεγάλωσα σε έναν διαχωρισμένο κόσμο από τους άλλους Τσέχους. Κανείς στο σχολείο δεν ενδιαφερόταν να μας γνωρίσει. Ήμουν ευτυχισμένη στο σχολείο αλλά τα παιδιά με φώναζαν «βρωμιέρα γύφτισσα» και κανείς δεν καθόταν δίπλα μου.

Βαλέρια Μπόκοβα, ο σύζυγος της ήταν γιός επιζώντα του Άουσβιτς

Τέσσερα βήματα για δράση

Περίληψη

Πρόκειται για μια τετραμερής διαδικασία που οδηγεί στην ανάπτυξη ενός σχεδίου για την ανάληψη δράσης κατά του «αντιτσιγγανισμού». Οι δραστηριότητες σε κάθε μέρος εστιάζουν στις σχέσεις μεταξύ Ρομά και αστυνομίας, το πλαίσιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί όμως και για την αντιμετώπιση άλλων ζητημάτων.

Τα τέσσερα στάδια μπορούν να διεξαχθούν ανεξάρτητα το ένα από το άλλο και δεν είναι όλα απαραίτητα για τη δράση που έχει αποφασίσει η ομάδα σας να αναλάβει. Αν ο χρόνος είναι λιγοστός και αν οι συμμετέχοντες έχουν ήδη κάποια ιδέα σχετικά με αυτό που θέλουν να κάνουν, θα μπορούσατε να μεταπηδήσετε κατευθείαν στο σχέδιο δράσης (σελ. 186). Μια δράση μπορεί να είναι το ίδιο αποτελεσματική και χωρίς την προετοιμασία που περιλαμβάνεται στα στάδια 1-3, προσφέροντας στους συμμετέχοντες εμπειρία και βάσεις για περαιτέρω ανάπτυξη.

Μέρος 1ο: Αποσαφηνίστε το πρόβλημα και τον στόχο

Δραστηριότητα: *Τι βλέπουμε και τι θα θέλαμε να δούμε.*

Η δραστηριότητα εξετάζει την αστυνόμευση σε σχέση με την κοινότητα των Ρομά. Οι συμμετέχοντες αξιοποιούν παιχνίδια ρόλων για να δουν τις σχέσεις με την αστυνομία σήμερα, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο θα ήθελαν να βλέπουν τις σχέσεις αυτές στο μέλλον.

Ο σκοπός του 1ου μέρους είναι να τονίσει το πρόβλημα και ο γενικότερος στόχος είναι να δώσει κίνητρο για δράση στους συμμετέχοντες.

Μέρος 2ο: Αναγνωρίστε τα βασικά μηνύματα

Δραστηριότητα: *Τρόποι άσκησης επιρροής*

Η δραστηριότητα εξετάζει τον λόγο για τον οποίο οι άνθρωποι κάνουν πράγματα που αρχικά δεν ήθελαν να κάνουν και πώς μπορούμε να επηρεάσουμε άλλους να αλλάξουν τη στάση και τη συμπεριφορά τους. Οι συμμετέχοντες καταρτίζουν μια λίστα με επιχειρήματα που θα χρησιμοποιηθούν για να αντιμετωπιστεί η ρατσιστική στάση απέναντι στους Ρομά.

Ο στόχος στο 2ο μέρος είναι να σκεφτούμε στρατηγικές επικοινωνίας και να ενισχύσουμε τα επιχειρήματα κατά του «αντιτσιγγανισμού».

Μέρος 3ο: Επιλέξτε μια βατή εργασία

Δραστηριότητα: Εφαλτήρια

Οι συμμετέχοντες εξετάζουν τα «εφαλτήρια» που θα τους βοηθούσαν να φτάσουν στο ιδανικό σενάριο (στο 1ο Μέρος). Αυτά τα εφαλτήρια είναι ζητήματα πάνω στα οποία θα ήταν πιο εύκολο να δουλέψουμε, και τα οποία, αν αντιμετωπιστούν, θα διαμόρφωναν ένα καλύτερο περιβάλλον για την αντιμετώπιση του ευρύτερου προβλήματος των διακρίσεων από την πλευρά της αστυνομίας.

Ο στόχος του 3ου μέρους είναι να αποκτήσουμε μια πιο ξεκάθαρη άποψη για ζητήματα τα οποία συμβάλλουν στο γενικό πρόβλημα και να απομονώσουμε μικρότερα θέματα πάνω στα οποία θα μπορούσε να εργαστεί η ομάδα.

Μέρος 4ο: Επιλέξτε μεθόδους και διαμορφώστε ένα σχέδιο δράσης

Δραστηριότητα: Σχεδιασμός μιας δράσης

Οι συμμετέχοντες σκέφτονται τις μεθόδους που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να μεταφέρουν τα μηνύματά τους και διαμορφώνουν ένα σχέδιο για τη δράση που θέλουν να πραγματοποιήσουν.

Ο στόχος του 4ου μέρους είναι να αναπτυχθούν δεξιότητες σχεδιασμού και οργάνωσης και να δοθεί η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να αναλάβουν δράση μέσα στην κοινότητα.

Ύστερα από κάθε δράση που οργανώνει η ομάδα σας θα χρειαστεί να κάνετε μια συνεδρία απολογισμού.

Μέρος 1ο: Τι βλέπουμε και τι θα θέλαμε να δούμε

Περίληψη

Η δραστηριότητα αυτή εξετάζει την αστυνόμευση σε σχέση με την κοινότητα των Ρομά. Οι συμμετέχοντες χρησιμοποιούν παιχνίδι ρόλων για να απεικονίσουν τον τρόπο που βλέπουν τις σχέσεις με την αστυνομία και να δείξουν πώς θα ήθελαν να είναι αυτές τις σχέσεις.

Χρόνος: 60 λεπτά

Βαθμός δυσκολίας: Επίπεδο 2

Μέγεθος ομάδας: 10 – 30 συμμετέχοντες

Βασικές Έννοιες

αστυνομία, ανθρώπινα δικαιώματα, διακρίσεις, κατάχρηση εξουσίας, επιβολή του νόμου, αλλαγή

Στόχοι

- Εντοπισμός αθέμιτων πρακτικών στον τρόπο με τον οποίο σχετίζεται η αστυνομία με την κοινότητα των Ρομά.
- Σκέψεις για τον ρόλο της αστυνομίας σε μια κοινωνία που σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Παροχή κινήτρων στους συμμετέχοντες να δράσουν κατά του «αντιτσιγγανισμού»

Προετοιμασία

- Προαιρετικά: αντίγραφα από τις μαρτυρίες της σελ. 170.
- Αρκετός χώρος για τις διαφορετικές ομάδες ώστε να προετοιμάσουν ένα μικρό σκετς και μια «σκηνή» για να παρουσιάσουν το σκετς.

Οδηγίες

1. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να αναφέρουν λέξεις που σχετίζονται με τη λέξη «αστυνομία». Καταγράψτε τις προτάσεις τους σε έναν πίνακα παρουσιάσεων.
 - » Αν όλες οι προτάσεις είναι αρνητικές, παρακινήστε τους με κάποιες ερωτήσεις να σκεφτούν σχετικά με το τι ρόλο θα έπρεπε να διαδραματίζει η αστυνομία σε μια ιδανική κοινωνία.
 - » Αν οι προτάσεις είναι ως επί το πλείστον θετικές, ρωτήστε αν οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι όλες οι άλλες ομάδες θα έχουν την ίδια άποψη

2. Εξηγήστε τους ότι, εφόσον τα όργανα της αστυνομίας νομιμοποιούνται να δρουν εξ ονόματος της πολιτείας, έχουν νομικές δεσμεύσεις που υπόκεινται στον νόμο περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να τους ασκηθεί δίωξη αν δεν σεβαστούν τα δικαιώματα των ατόμων. Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες ότι η μεταχείριση χωρίς διακρίσεις αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα.
3. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες των 4-6 ατόμων. Ζητήστε από τις ομάδες να προετοιμάσουν δυο μικρές παρουσιάσεις με παντομίμα διάρκειας το πολύ ενός λεπτού η καθεμιά. Οι δυο παρουσιάσεις θα πρέπει να βασίζονται στις παρακάτω ερωτήσεις:
 - » Πώς κρίνετε τη σχέση μεταξύ της αστυνομίας και των κοινοτήτων Ρομά;
 - » Πώς θα θέλατε να είναι αυτή η σχέση;

Προτάσεις:

Αν η ομάδα σας αποτελείται από μη Ρομά:

Μπορεί να έχουν πολύ περιορισμένη επίγνωση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι κοινότητες των Ρομά στις σχέσεις τους με την αστυνομία.

- Θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε κάποια από τις μελέτες περιπτώσεων στη σελίδα 170 για την ανάδειξη της έκτασης του προβλήματος. Στους συμμετέχοντες θα μπορούσαν επίσης να δοθούν οι μαρτυρίες αυτές ως θέμα για την παντομίμα τους.
- Χρησιμοποιήστε τις γενικές πληροφορίες στη σελίδα 172, έτσι ώστε οι συμμετέχοντες να κατανοήσουν ότι τα προβλήματα που περιγράφονται στις μαρτυρίες είναι πολύ συνηθισμένα για τις κοινότητες των Ρομά.

4. Δώστε στις ομάδες 20 λεπτά να ετοιμαστούν και στη συνέχεια καλέστε τους συμμετέχοντες να παρουσιάσουν τις παντομίμες τους. Μετά από κάθε παντομίμα ρωτήστε τους θεατές τι είδαν. Μην ζητήσετε σχόλια σχετικά με το αν η παντομίμα ήταν αληθοφανής σε αυτό το σημείο. Εξηγήστε τους ότι με το ερώτημα αυτό θα ασχοληθείτε στον απολογισμό της δραστηριότητας.
5. Ευχαριστήστε όλες τις ομάδες και συγκεντρώστε όλους τους συμμετέχοντες για τον απολογισμό.

Απολογισμός

Ξεκινήστε με συζήτηση για τις παντομίμες ως σύνολο.

- Ποιες ήταν οι διαφορές ανάμεσα στις παντομίμες που επινοήθηκαν από τις διαφορετικές ομάδες; Ποιες ήταν οι ομοιότητες;
- Πώς εξηγείτε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις παντομίμες των ομάδων σχετικά με «αυτό που βλέπουμε»;
- Αν σας είχε ζητηθεί να αναπαραστήσετε «τον τρόπο με τον οποίο σχετίζεται η αστυνομία με την κοινότητα των μη Ρομά», η παντομίμα σας θα ήταν διαφορετική;

Αν η ομάδα σας αποτελείται από μη Ρομά:

- Νιώσατε έκπληξη από τις μαρτυρίες των νεαρών Ρομά;
- Πώς εξηγείτε τη συμπεριφορά και τη στάση της αστυνομίας; Είναι δίκαιη;
- Πώς θα αισθανόσασταν αν γινόσασταν αποδέκτες μιας τέτοιας συμπεριφοράς από την αστυνομία;

Ερωτήσεις για όλους τους συμμετέχοντες:

- Πόσο παρόμοιες ήταν οι παντομίμες της δεύτερης σειράς («πώς θα θέλαμε να είναι οι σχέσεις με την αστυνομία;»);
- Θεωρείτε ότι αυτές οι παντομίμες αντιπροσώπευαν κάτι που θα μπορούσε να γίνει; Γιατί ναι ή γιατί όχι;
- Μπορείτε να σκεφτείτε κάτι που θα μπορούσε να μας φέρει πιο κοντά στη δεύτερη περίπτωση;

Εξηγήστε τους ότι αυτό το ερώτημα θα τεθεί στο δεύτερο μέρος της δραστηριότητας. Αν οι συμμετέχοντες φαίνονται απογοητευμένοι σε σχέση με την πραγματικότητα ως προς την αλλαγή στη συμπεριφορά της αστυνομίας, ζητήστε τους να σκεφτούν τους ανθρώπους οι οποίοι ξεκίνησαν τις πρώτες εκστρατείες ενάντια στο δουλεμπόριο ή τους μαύρους Νοτιοαφρικανούς οι οποίοι ξεκίνησαν τον αγώνα ενάντια στο Απαρτχάιντ ή για άλλους επιτυχημένους αγώνες της ιστορίας. Υπενθυμίστε τους ότι τα πράγματα που κάποτε έμοιαζαν «ακατόρθωτα» έχουν πλέον πραγματοποιηθεί!

Περαιτέρω πληροφορίες

- Χρησιμοποιήστε τις πληροφορίες του «Αστυνόμηση και ανθρώπινα δικαιώματα» (σελίδες 172-173) για την ανάδειξη του συσχετισμού με τα ανθρώπινα δικαιώματα και για να δείξετε στους συμμετέχοντες ότι ένα μεγάλο μέρος της συμπεριφοράς της αστυνομίας προς την κοινότητα των Ρομά είναι παράνομη σύμφωνα με τον νόμο περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και με την εθνική νομοθεσία (κατά το σύνθημα).
- Χρησιμοποιήστε μερικές από τις μαρτυρίες των Ρομά στις σελίδες 170-171, αν η ομάδα σας αποτελείται κυρίως από μη Ρομά. Πρόκειται για αληθινά παραδείγματα καταστάσεων που βιώνουν συχνά οι Ρομά.

Εναλλακτικές

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την προσέγγιση με τις «δύο παντομίμες» για να ερευνήσετε και κάποιο άλλο ζήτημα που θεωρείτε ότι ταιριάζει καλύτερα στην ομάδα. Το 3ο και 4ο Μέρος αυτής της ενότητας αναφέρονται επίσης στο πρόβλημα της αστυνόμησης, αλλά μπορούν και αυτά να προσαρμοστούν σε διαφορετικά ζητήματα.

Αστυνομέυση: προσωπικές μαρτυρίες

Αυτές οι μαρτυρίες προέρχονται από το *Barabaripen* — *Νεαροί Ρομά μιλούν για τις πολλαπλές διακρίσεις* (<http://www.coe.int/en/web/youth-roma/home>).

Πέτερ (28), Ρομά από μια πόλη της βορειοανατολικής Ουγγαρίας, ζει στην Αγγλία.

Ο Πέτερ γιόρταζε τα γενέθλια του μαζί με τρία μέλη της οικογένειάς του. Οι γείτονές του κάλεσαν την αστυνομία, η οποία τον προειδοποίησε να κάνει ησυχία. Όταν ο Πέτερ ρώτησε αν θα έπρεπε να ψιθυρίζει με τους καλεσμένους του...

«Οι αστυνομικοί ήταν θυμωμένοι και απειλούσαν ότι, αν αναγκάζονταν να μας επιπλήξουν για μια ακόμα φορά, θα είχαμε πρόβλημα. Μας μίλησαν άσχημα, με τρόπο που συχνά οι αστυνομικοί απευθύνονται στους Ρομά. Μας μίλησαν υποτιμητικά. Τους ρώτησα για ποιον λόγο μας μιλούν τόσο άσχημα, αλλά μάλλον δεν έπρεπε να κάνω αυτή την ερώτηση... Ρώτησαν ποιος είναι ο ιδιοκτήτης του σπιτιού. Εφόσον το διαμέρισμα ήταν δικό μου, έπρεπε να γυρίσω —μου πέρασαν χειροπέδες και με πήγαν στο κρατητήριο. Έμεινα εκεί μέχρι το άλλο πρωί. Έγινε και κάτι άλλο στο κρατητήριο. Καθόμουν σε μια καρέκλα στον διάδρομο όταν μπήκαν πέντε αστυνομικοί με ασπίδες, όπλα και γκλομπ. Ήταν πριν ή μετά από μια αποστολή. Τους χαιρέτησα λέγοντας «Καλημέρα!». Αυτό ήταν το μόνο που είπα. Ένας από αυτούς μου ζήτησε να σηκωθώ και με χτύπησε στο στήθος τόσο δυνατά που έπεσα κάτω. Η καρέκλα παραλίγο να σπάσει. Και έφυγαν. Το επόμενο πρωί μου είπαν ότι έπρεπε να υπογράψω ένα χαρτί. Ήθελα να το διαβάσω. —Είμαι από εκείνους τους Ρομά που γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και δεν μπορούν να τους κάνουν ό,τι θέλουν.— Οι αστυνομικοί δεν με κατάλαβαν και απάντησαν: «Εσύ ούτε καν μπορείς να διαβάσεις. Γιατί θέλεις να διαβάσεις αυτό το χαρτί;». Απάντησα: «Αν το διαβάσω θα το υπογράψω». Τελικά με άφησαν να το διαβάσω. Δήλωσαν ότι ήμουν υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών όταν με συνέλαβαν. Αυτά ήταν ανοησίες. Δεν έχω πάρει ποτέ ναρκωτικά! Στον οικισμό μας δεν είχαμε ιδέα ούτε καν πώς έμοιαζαν τα ναρκωτικά. Αρνήθηκα να υπογράψω το χαρτί. Είπα ότι δεν έχω χρήματα, αλλά θα καλέσω δικηγόρο αν χρειαστεί».

Φρέτζου, (36), καταγωγή από το Γκόλεμ-Καβάτζα, Αλβανία, ζει στα Τίρανα.

Ο Φρέτζου είναι ομοφυλόφιλος και ζει με τον σύντροφό του. Δεν μπορεί να το δεχτεί αυτό ούτε η οικογένειά του αλλά ούτε και η οικογένεια του συντρόφου του.

«Συνέβη κάτι ακόμα χειρότερο, όταν τα αδέρφια του συντρόφου μου, με τους οποίους ζούμε στο ίδιο σπίτι, χτύπησαν τον σύντροφο μου και εμένα, το 2011. Όταν πήγαμε στην αστυνομία για να καταγγείλουμε το περιστατικό γέλασαν μαζί μας. Αντί να δεχθούν την καταγγελία, μας κράτησαν στο τμήμα τη νύχτα για 10 ώρες. Μας έγδυσαν και μας χτύπησαν. Όλη τη νύχτα έρχονταν στο κελί μας και μας χλεύαζαν επειδή τους είπαμε ότι αγαπιόμαστε και ζούμε μαζί.

Καταγγείλαμε το συμβάν στην Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου, το τμήμα της αστυνομίας που ασχολείται με τις καταγγελίες εναντίον της ανάρμοστης συμπεριφοράς εκ μέρους της αστυνομίας. Δεν υπήρξε συνέχεια στην υπόθεση ή κάποια ποινή για τους δράστες. Καταγγείλαμε επίσης την υπόθεση στην Επίτροπο για την Προστασία κατά των Διακρίσεων, αλλά η υπηρεσία έκλεισε την υπόθεση, εφόσον δεν βρήκε κάποιο στοιχείο σχετικά με την παράβαση καθήκοντος των αστυνομικών».

Φλορίν (20), Τσιούρεα, Ρουμανία.

Ο Φλορίν προέρχεται από μια παραδοσιακή οικογένεια Ρομά και ζει σε μια μικρή πόλη στη Ρουμανία.

«Η αστυνομία με σταματούσε συχνά μόνο και μόνο επειδή περπατούσα στον δρόμο. Με σταματούσαν τη νύχτα και με ανάγκαζαν να πηγαίνω στο αστυνομικό τμήμα. Μου επέβαλλαν πρόστιμα για οτιδήποτε μπορείτε να φανταστείτε. Φοβόμουν πολύ να το πω στους γονείς μου και, κάθε φορά που συνέβαινε αυτό, έσκιζα το χαρτί σε μικρά κομμάτια. Ήξερα πως ήμουν αθώος. Μια μέρα, πριν την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, πλησίαζα στο τέλος του δρόμου μας μαζί με κάποια παιδιά που έμεναν στον ίδιο δρόμο. Ένας από αυτούς είχε κάποιες κροτίδες και ανάψαμε τις δυο. Δεν ξέρω γιατί, αλλά ένα από τα παιδιά είδε ένα περιπολικό να πλησιάζει και χωρίς λόγο φώναξε: «Αστυνομία!» και άρχισε να τρέχει. Άρχισα να τρέχω κι εγώ. Το περιπολικό σταμάτησε να μας κυνηγά και οι αστυνομικοί από μέσα φώναζαν: «Σταμάτα αλλιώς θα πυροβολήσω». Σταμάτησα και γονάτισα στο έδαφος. Βγήκαν από το αυτοκίνητο και άρχισαν να μας χτυπούν, εμένα με χτυπούσαν με ένα όπλο στο κεφάλι και φώναζαν: «Καταραμένοι γύφτοι, δεν κάνετε για τίποτα, μείνετε κάτω!». Μας επέβαλαν ένα βαρύ πρόστιμο, ενώ εγώ για εμένα προβλεπόταν και ποινή κράτησης μιας μέρας. Δεν καταλαβαίνω γιατί ενήργησαν τόσο σκληρά».

Αστυνομία και ανθρώπινα δικαιώματα

Είδα τα πάντα... Όταν (ο άντρας μου) ακούμπησε την πύλη, ένας αστυνομικός τον κλώτσησε βίαια και μετά έπεσε κάτω. Η αστυνομία έφυγε αμέσως. Το ασθενοφόρο το κάλεσαν κάποιοι γείτονες.

Στελούτσα, Ρομά που ζει στη Γαλλία. Ο σύζυγός της υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση για κάταγμα μηριαίου οστού και πέρασε έξι μήνες σε ένα κέντρο αποκατάστασης.

Η αστυνομία μάς είπε ότι δεν μπορεί να μας προστατεύσει: «Δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα, άρα αναλαμβάνετε την ευθύνη (να παραμείνετε στα σπίτια σας). Θα έπρεπε να πάρετε τα παιδιά σας, τις οικογένειές σας και να φύγετε».

Μαρία, μια νεαρή γυναίκα Ρομά από το Αιτωλικό, Ελλάδα

Ο ρόλος της αστυνομίας είναι να προστατεύει τα άτομα και να διασφαλίζει ότι τηρείται ο νόμος. Μπορεί να τους επιτραπεί να χρησιμοποιούν περισσότερη δύναμη από τον απλό πολίτη, προκειμένου να ανταποκριθούν στον ρόλο τους. Ωστόσο, η χρήση δύναμης από την αστυνομία περιορίζεται αυστηρά από τις εθνικές νομοθεσίες και από το νόμο για τα ανθρώπινα δικαιώματα: ποτέ δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για να βλάψει ή να τιμωρήσει άτομα ή ομάδες. Παρ' όλα αυτά, οι περιπτώσεις αστυνομικής βίας κατά των κοινοτήτων των Ρομά είναι καλά τεκμηριωμένες και πολύ συχνές. Εν μέρει για αυτόν τον λόγο, σε πολλές χώρες, οι Ρομά είναι συχνά απρόθυμοι να στραφούν στην αστυνομία όταν αντιμετωπίζουν απειλές ή κακομεταχείριση από άλλα μέλη της κοινότητας. Αυτό σημαίνει ότι οι Ρομά είναι συχνά διπλά απροστάτευτοι: δεν έχουν την κανονική προστασία που οι υπόλοιποι λαμβάνουν από την αστυνομία και φοβούνται επίσης κατάχρηση από την ίδια την αστυνομία.

Η αστυνομία, ως εκπρόσωπος του κράτους, έχει ευθύνη και νομική υποχρέωση να μην χρησιμοποιεί τις δυνάμεις της για να παραβιάζει τα δικαιώματα των ατόμων. Ωστόσο, εκτός από την υποχρέωση να μην παραβιάζει άμεσα τα δικαιώματα, η αστυνομία αναλαμβάνει και άλλα καθήκοντα: είναι υποχρεωμένη να διασφαλίζει ότι οι Ρομά, όπως και κάθε άλλη κοινότητα, προστατεύονται δεόντως και νιώθουν ασφαλείς μέσα στην κοινωνία. Αυτό σημαίνει ότι αν η αστυνομία αποτύχει να αντιμετωπίσει τα εγκλήματα μίσους κατά των Ρομά ή να προσφέρει τη δέουσα προστασία μπορεί και να παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Περιπτώσεις παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την αστυνομία

Παραβιάσεις του δικαιώματος στη ζωή

- Αν η αστυνομία είναι άμεσα υπεύθυνη για το θάνατο κάποιου που βρίσκεται υπό την επίβλεψή της.
- Αν κάποιος πεθάνει επειδή η αστυνομία απέτυχε να παράσχει τη δέουσα προστασία.
- Αν η αστυνομία δεν δώσει συνέχεια σε μια υπόθεση όπου κάποιος έχασε τη ζωή του εξαιτίας ενεργειών από άλλους.

Παραβιάσεις του δικαιώματος στην προστασία από απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση

- Αν η αστυνομία είναι άμεσα υπεύθυνη για την παρενόχληση ή κακοποίηση κάποιου που βρίσκεται υπό την επίβλεψή της.
- Αν δεν προστατεύσει κάποιον που βρίσκεται σε κίνδυνο κακοποίησης από κάποιον άλλον.
- Αν δεν δώσει συνέχεια στις περιπτώσεις όπου έχει σημειωθεί παραβίαση.

Λιγότερο σοβαρές μορφές κακοποίησης μπορούν να καλύπτονται από το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή.

Παραβιάσεις του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη

- Αν η αστυνομία παραποιεί ή αλλοιώνει αποδείξεις.
- Αν προσπαθήσει να επηρεάσει τους μάρτυρες (συμπεριλαμβανομένης της χρήσης σωματικών απειλών ή κακοποίησης).
- Αν χρησιμοποιεί «ομολογίες» που έχουν αποσπαστεί με τη χρήση απειλών ή βίας.

Το δικαίωμα στην ελευθερία

- Η κράτηση κάποιου χωρίς βάσιμο λόγο ή για πάρα πολύ καιρό. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την κράτηση κάποιου χωρίς να του έχει επιβληθεί ποινή.

Το δικαίωμα στην προστασία από τις διακρίσεις

- Μεταχείριση που είναι πιο περιοριστική ή προσφέρει λιγότερη προστασία από εκείνη που θα λάβει ένας μη Ρομά, για παράδειγμα τον έλεγχο στον δρόμο, την κατάσχεση περιουσίας, την έλλειψη διερεύνησης σε περιπτώσεις εγκλημάτων κ.ο.κ.

Ένα ποσοστό της τάξης του 16% με 32% των Ρομά στην Τσεχία, στην Ελλάδα, στην Πολωνία, στην Ουγγαρία και την Σλοβακία έχουν υπάρξει θύματα ρατσιστικών επιθέσεων, απειλής ή σοβαρής παρενόχλησης.

Τα περισσότερα περιστατικά επιθέσεων, απειλών και σοβαρής παρενόχλησης δεν αναφέρθηκαν στην αστυνομία. Οι βασικοί λόγοι για τους οποίους δεν αναφέρθηκαν είναι ότι τίποτα δεν θα άλλαζε με την καταγγελία των συμβάντων αυτών ή ότι τέτοια περιστατικά είναι εξαιρετικά συνηθισμένα.

Αποτελέσματα έρευνας από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

Μέρος 2ο: Τρόποι άσκησης επιρροής

Περίληψη

Οι συμμετέχοντες προβληματίζονται για το είδος των παραγόντων που μας κάνουν να αλλάξουμε τη γνώμη μας για κάτι ή για κάποιον. Καταρτίζουν έναν κατάλογο επιχειρημάτων που θα χρησιμοποιείται για να δεσμεύουν άλλους στη μείωση των διακρίσεων κατά των Ρομά στην αστυνομία.

Χρόνος: 60 λεπτά

Βαθμός δυσκολίας: Επίπεδο 3

Μέγεθος ομάδας: 10 – 30 συμμετέχοντες

Βασικές Έννοιες

**διακρίσεις αντιτσιγγανισμός
προκατάληψη πειθώς επιρροή
επικοινωνία αλληλεγγύη**

Στόχοι

- Εξάσκηση στην ανάπτυξη επιχειρημάτων κατά του «αντιτσιγγανισμού»
- Διερεύνηση διάφορων τρόπων για τη μετάδοση των μηνυμάτων
- Διερεύνηση τρόπων για την προσέλκυση υποστηρικτών σε μια εκστρατεία

Προετοιμασία

- Θα χρειαστείτε χαρτί A4, κολλητική ταινία και μαρκαδόρους για την ομαδική εργασία

Οδηγίες

1. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σκεφτούν ξεχωριστά κάποια περίοδο που άλλαξαν γνώμη για κάποιον ή κάτι, επειδή κάποιος είπαν ή έκαναν κάτι

Δώστε πιθανά παραδείγματα:

- » Δεν θέλατε να κάνετε μια εργασία στο σχολείο αλλά ο δάσκαλος σάς είπε ότι δεν θα μπορούσατε να πάτε στο σπίτι μέχρι να την τελειώνατε
- » Δεν θέλατε να βοηθήσετε σε κάτι στο σπίτι ή στο σχολείο αλλά κάποιος σάς έπεισε ότι θα ήταν ευχάριστα

2. Γράψτε στον πίνακα παρουσιάσεων τις παρακάτω ερωτήσεις. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σκεφτούν την περίπτωση που είχαν στο μυαλό τους.
 - » Ποιος σας έπεισε; Σκεφτείτε κάποιον που είχε κάποια επιρροή.
 - » Γιατί αλλάξατε γνώμη;
 - » Ποια επιχειρήματα ή μέθοδοι ή ιδέες ήταν πιο πειστικά; Γιατί;
 - » Ποια ήταν λιγότερο πειστικά; Γιατί;
3. Ζητήστε από μερικούς συμμετέχοντες να μοιραστούν τις απαντήσεις τους. Θα μπορούσατε να διερευνήσετε για ποιον λόγο οι συμμετέχοντες κράτησαν τις αρχικές τους απόψεις (οι οποίες αργότερα άλλαξαν).
4. Καταρτίστε με την ομάδα έναν κατάλογο με τους λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι αλλάζουν γνώμη για διάφορα πράγματα. Γράψτε τους στον πίνακα παρουσιάσεων. Κάποια παραδείγματα μπορούν να περιλαμβάνουν την πρόσληψη περισσότερης πληροφόρησης, την αλλαγή σκοπιάς, την ανησυχία για τις συνέπειες, την επιθυμία να κάνουμε αυτό που κάνουν οι φίλοι μας κ.ο.κ.
5. Εξηγήστε ότι τυχόν αλλαγές που συντελούνται στην κοινωνία οφείλονται συχνά στην αλλαγή των αντιλήψεων. Μερικές φορές προσπαθούμε να αλλάξουμε τις απόψεις των γύρω μας στην κοινότητά μας, κάποιες φορές έχουμε μεγαλύτερους στόχους κατά νου και θέλουμε να επηρεάσουμε ανθρώπους σε θέσεις ισχύος. Ο «αντισιγανισμός» αποτελεί πρόβλημα τόσο βαθιά ριζωμένο στην κοινωνία ώστε η αλλαγή της κοινής γνώμης —η εξάλειψη της προκατάληψης— μπορεί να συνιστά έναν σημαντικό στόχο καθαυτόν.
6. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες και δώστε σε κάθε ομάδα αρκετά φύλλα χαρτιού A4. Ζητήστε από τις ομάδες να συνεισφέρουν με όσα περισσότερα επιχειρήματα μπορούν για να πείσουν ανθρώπους να υποστηρίξουν μια εκστρατεία βελτίωσης του τρόπου με τον οποίο η αστυνομία σχετίζεται με την κοινότητα των Ρομά. Θα πρέπει να γράψουν το κάθε επιχείρημα σε ένα φύλλο A4.

Προτάσεις:

- Θυμίστε στους συμμετέχοντες ότι τα «επιχειρήματα» μπορούν να έχουν διάφορες μορφές: κάποιοι μπορούν να επικαλεστούν συναισθήματα αλληλεγγύης ή συμπάθειας, κάποιοι μπορεί να προκαλέσουν ή να παράσχουν επιπλέον πληροφορίες και κάποιοι άλλοι ίσως προσπαθήσουν να προσφέρουν «κίνητρα».
- Ζητήστε τους να προσπαθήσουν να φτιάξουν σύντομα επιχειρήματα —μια πρόταση θα ήταν ιδανική.
- Παροτρύνετε τους συμμετέχοντες να χρησιμοποιήσουν τον κατάλογο που καταρτίστηκε στο πρώτο μέρος, για να σκεφτούν επιχειρήματα που θα μπορούσαν να είναι πειστικά για διαφορετικά ακροατήρια.

7. Μετά από περίπου 15-20 λεπτά ζητήστε από τις ομάδες να κολλήσουν τα επιχειρήματά τους στην αίθουσα. Δώστε στους συμμετέχοντες λίγο χρόνο να δουν τα επιχειρήματα των άλλων ομάδων. Πείτε τους ότι, αν δουν τα ίδια ή παρόμοια επιχειρήματα με τα δικά τους, θα πρέπει να μετακινήσουν το χαρτί ώστε αυτά να είναι το ένα κοντά στο άλλο.
8. Όταν όλοι κοιτάξουν τα επιχειρήματα συγκεντρώστε τους για τον απολογισμό της δραστηριότητας.

Απολογισμός

- Βρήκατε χρήσιμη τη δραστηριότητα; Γιατί ναι ή γιατί όχι;
- Ήταν εύκολο να βρείτε διαφορετικά επιχειρήματα;
- Πιστεύετε ότι οι άνθρωποι θα πείθονταν από τα επιχειρήματά σας; Ποια ήταν τα πιο πειστικά;
- Ποιες δυσκολίες προβλέπετε στην προσπάθεια να συγκροτήσετε αυτά τα επιχειρήματα. Πώς μπορείτε να προετοιμαστείτε για αυτές τις δυσκολίες;

Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα εισάγοντας κάποιες πληροφορίες από τις σελ. 178-179 («Τρόποι άσκησης επιρροής»). Μοιράστε αντίγραφα του πίνακα και συζητήστε συνοπτικά το περιεχόμενό του. Εξηγήστε ότι η επόμενη δραστηριότητα θα διερευνήσει τις ιδέες λεπτομερώς.

Τρόποι άσκησης επιρροής

Ο ακτιβισμός έχει σχεδόν πάντα να κάνει με την αλλαγή της γνώμης των ανθρώπων, ώστε να κάνουν κάτι το οποίο δε θα έκαναν διαφορετικά. Μερικές φορές οι ακτιβιστές προσπαθούν να αλλάξουν τις γνώμες των ανθρώπων που έχουν άμεση δυνατότητα να αλλάξουν μια πολιτική ή συμπεριφορά, π.χ. να πείσουν πολιτικούς να περάσουν νέους νόμους, να πείσουν την αστυνομία να συμπεριφέρεται διαφορετικά στους Ρομά ή να πείσουν δασκάλους να φέρονται δίκαια σε ένα παιδί στο σχολείο. Πολύ συχνά όμως, είναι πολύ δύσκολο να επηρεαστούν όσοι βρίσκονται σε θέσεις εξουσίας. Υπάρχουν πολλοί αστυνομικοί, οι πολιτικοί δε θα ακούσουν και οι δάσκαλοι δεν βλέπουν κανένα λόγο να αλλάξουν. Στην περίπτωση που συμβαίνει αυτό, οι ακτιβιστές προσπαθούν να προσελκύσουν περισσότερους υποστηρικτές. Όταν αρκετοί άνθρωποι στέλνουν το ίδιο μήνυμα σε αυτούς που είναι στην εξουσία, τότε υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες να εισακουστούν.

Σε αυτή την περίπτωση, οι ακτιβιστές προσπαθούν να προσελκύσουν περισσότερους υποστηρικτές. Όσο περισσότεροι στείλουν το ίδιο μήνυμα σε εκείνους που έχουν την εξουσία, τόσο πιο πιθανό είναι να εισακουστούν.

Ωστόσο, μέρος του προβλήματος που αφορά στον αντιτσιγγανισμό είναι ότι η προκατάληψη κατά των Ρομά είναι πολύ βαθιά ριζωμένη και πολύ συχνή για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Μπορεί να είναι δύσκολο να βρεθούν υποστηρικτές. Αυτό σημαίνει ότι πολύ συχνά όταν δουλεύουμε για την καταπολέμηση του αντιτσιγγανισμού, προτού μπορέσουμε να προσελκύσουμε υποστηρικτές για να αλλάξουμε τις απόψεις των ανθρώπων που έχουν εξουσία, θα χρειαστεί να αλλάξουμε τις απόψεις όσων δεν είναι ακόμα έτοιμοι να μας υποστηρίξουν.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν μόνο κάποιες από τις μεθόδους που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε όταν προσπαθούμε να επιφέρουμε αλλαγή. Και υπάρχουν ακόμα πάρα πολλές!

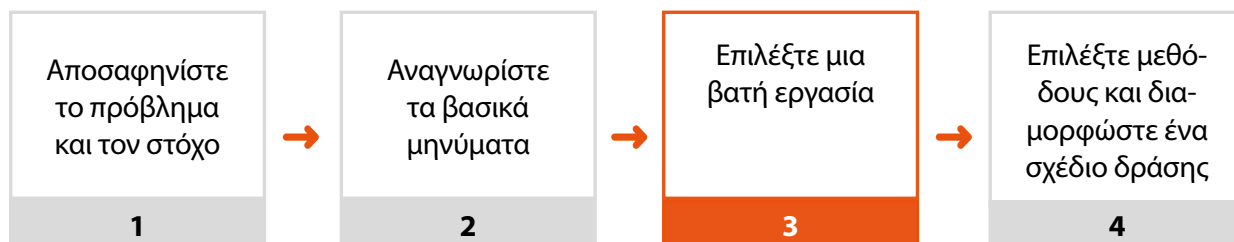
Τρόποι άσκησης άμεσης επιρροής σε ανθρώπους με εξουσία 	
<p>Άσκηση πίεσης σε όσους είναι σε θέση να επηρεάσουν γεγονότα άμεσα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αναφερόμαστε σε νόμους ή ανθρώπινα δικαιώματα επισημαίνοντάς τους ότι η πράξη είναι παράνομη • Τους δείχνουμε το «κόστος» (οικονομικό, νομικό ή άλλο) όταν δεν γίνονται αλλαγές • Απειλούμε ότι θα «δημοσιοποιήσουμε» το συμβάν αν δεν υπάρξουν αλλαγές • Δημοσιοποίηση: επικοινωνία με τα ΜΜΕ και με υποστηρικτικούς φορείς • Προειδοποιούμε με νομικές ενέργειες • Προσελκύουμε άλλους να υποστηρίξουν τις αλλαγές που προτείνουμε (οργανώνουμε μια εκστρατεία)
<p>Παροχή «κινήτρων» σε όσους μπορούν να επηρεάσουν γεγονότα άμεσα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Προτείνουμε μια «συμφωνία» (π.χ. να μην προχωρήσουμε σε δημοσιοποίηση) αν υπάρξουν αλλαγές • Τους πείθουμε ότι θα είναι καλύτερα για αυτούς (π.χ. καλύτερες σχέσεις μέσα στην κοινότητα, οικονομικά προνόμια, καλή δημοσιότητα)

Τρόποι άσκησης επιρροής σε ανθρώπους...	...που μπορούν να επηρεάσουν ανθρώπους με εξουσία
	
<p>Αλλαγή δημόσιας γνώμης: πεποιθήσεις, στάσεις και κίνητρα</p>	<p><i>Παρέχουμε πληροφορίες σχετικά με:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Τους νόμους/τα ανθρώπινα δικαιώματα • Τον αντίκτυπο του αντιτσιγγανισμού στους ανθρώπους/τις κοινότητες (στατιστικές/τις προσωπικές ιστορίες κ.α.) • Την ιστορία/την κουλτούρα/τις αξίες/τα επιτεύγματα των Ρομά • Τις συγκρίσεις με άλλες χώρες/περιοχές • Τις θετικές συνέπειες μιας ισότιμης κοινωνίας
<p>Αλλαγή των μηνυμάτων των ΜΜΕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Παρέχουμε στους δημοσιογράφους πληροφορίες από το παραπάνω κουτί • Χτίζουμε καλές προσωπικές σχέσεις με ανεξάρτητους δημοσιογράφους • Δημιουργούμε το δικό μας κανάλι ενημέρωσης, π.χ. στα κοινωνικά δίκτυα • Αμφισβητούμε τα ψευδή και αθέμιτα μηνύματα (γράφουμε επιστολές προς δημοσιογράφους ή κανάλια ενημέρωσης)

<p>Ενίσχυση της υποστήριξης και της αλληλεγγύης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούμε σχέσεις μεταξύ των Ρομά και των μη Ρομά κοινοτήτων • Αφηγούμαστε προσωπικές ιστορίες σχετικά με τα επιτεύγματα των Ρομά και τον αντίκτυπο των διακρίσεων • Ενισχύουμε την κατανόηση των ανθρώπων σχετικά με την ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα • Παίρνουμε στήριξη από ανθρώπους με επιρροή ή οργανώσεις για να υποστηρίξουμε τον σκοπό μας
---	--

Μέρος 3ο: Εφαλτήρια

Περίληψη

Οι συμμετέχοντες διερευνούν μερικά υποζητήματα τα οποία εντείνουν το πρόβλημα των σχέσεων μεταξύ της αστυνομίας και της κοινότητας των Ρομά. Ερευνούν κάποια από αυτά τα υποζητήματα και ξεκινούν να απεργάζονται στρατηγικές για την αντιμετώπισή τους.

Χρόνος: 180 λεπτά

Βαθμός δυσκολίας: Επίπεδο 4

Μέγεθος ομάδας: 10 – 30 συμμετέχοντες

Βασικές Έννοιες

**στρατηγική αλλαγή ακτιβισμός
διαρθρωτικές διακρίσεις
ομάδες στόχος
επιρροή επικοινωνία**

Στόχοι

- Εξέταση κάποιων παραγόντων οι οποίοι προκαλούν ή συμβάλλουν στις κακές σχέσεις μεταξύ της αστυνομίας και των κοινοτήτων Ρομά
- Εκτίμηση της αξίας των μικρών αλλαγών στην κοινωνία
- Εντοπισμός πιθανών ομάδων-στόχος και μηνυμάτων για μια δράση μέσα στην κοινότητα

Προετοιμασία

- Φτιάξτε δυο πινακίδες: «Εύκολο» και «Ακατόρθωτο». Κολλήστε μια πινακίδα σε κάθε άκρη της αίθουσας. Σιγουρευτείτε ότι έχετε αφήσει αρκετό χώρο ανάμεσα στις πινακίδες για όλους τους συμμετέχοντες, ώστε να σταθούν σε μια σειρά.
- Φωτοτυπήστε την εικόνα του «Εφαλτήρια» (σελ. 185). Θα χρειαστείτε τουλάχιστον ένα αντίγραφο για κάθε μικρή ομάδα (ανά 4 ή 5 άτομα).
- Επιλέξτε περίπου 8-10 από τα εφαλτήρια για να τα διαβάσετε στους συμμετέχοντες. Επιλέξτε τουλάχιστον ένα από καθένα από τα 6 πακέτα.
- Προαιρετικά: φωτοτυπήστε τον πίνακα στη σελίδα 178 («Τρόποι άσκησης επιρροής»).

Οδηγίες

1. **Εισαγωγή:** Ξεκινήστε υπενθυμίζοντας στους συμμετέχοντες τα ιδανικά σενάρια που φαντάστηκαν στο 1ο Μέρος. Ζητήστε τους να σταθούν κάπου μέσα στη σειρά ανάμεσα στις δυο πινακίδες «Εύκολο» και «Ακατόρθωτο», ανάλογα με το πόσο εύκολο θεωρούν ότι θα ήταν να προσεγγίσουν το ιδανικό σενάριο. Ζητήστε μερικά σχόλια από άτομα που στέκονται σε διαφορετικά σημεία.
2. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να θυμούνται που στέκονται. Στη συνέχεια, διαβάστε τα εφαλτήρια που επιλέξατε, αφήνοντας μετά χρόνο για κάθε συμμετέχοντα να αλλάξει τη σειρά του αν θεωρεί ότι το ιδανικό σενάριο θα ήταν *περισσότερο* (ή λιγότερο) πιθανό.

Για παράδειγμα:

- Πείτε στους συμμετέχοντες να φανταστούν ότι «Οι νόμοι υπάρχουν για να αντιμετωπιστούν ο ρατσισμός και οι διακρίσεις». Θεωρούν ότι τώρα είναι πιο εύκολο (ή πιο δύσκολο) να πραγματοποιήσουν το ιδανικό σενάριο; Ζητήστε τους να μπουν στη σειρά ανάλογα με το πόσο πιθανό θεωρούν ότι θα ήταν τώρα. (Ίσως θελήσετε να τους πείτε ότι υπάρχουν τέτοιοι νόμοι σε κάθε χώρα!)
- Στη συνέχεια, πείτε τους να φανταστούν ότι τα πρώτα εφαλτήρια είναι ακόμα στη θέση τους. Μετά διαβάστε ένα άλλο εφαλτήριο: «Οι μη Ρομά αναφέρουν κακομεταχείριση των Ρομά». Θεωρούν οι συμμετέχοντες ότι το ιδανικό σενάριο είναι τώρα πιο εύκολο ή πιο δύσκολο να επιτευχθεί; Ζητήστε τους να επιλέξουν μια νέα θέση στη σειρά.
- Κάντε το ίδιο για κάθε εφαλτήριο που έχετε επιλέξει.

3. Ανάλογα με τον χρόνο που σας απομένει, ζητήστε σχόλια ενδιάμεσα στην ανάγνωση των διαφορετικών δηλώσεων, για παράδειγμα από ένα άτομο που έχει αλλάξει θέση και από ένα άτομο που δεν έχει αλλάξει θέση.
4. Πριν επαναφέρετε τους συμμετέχοντες στις αρχικές τους θέσεις, πείτε τους να ξεχάσουν κάθε εφαλτήριο και να αναλογιστούν ξανά τις σχέσεις που υπάρχουν σήμερα ανάμεσα στην αστυνομία και τους Ρομά. Αν έπρεπε να απαντήσουν στην πρώτη ερώτηση ξανά, σε ποιο σημείο θα στέκονταν τώρα στη σειρά; Μοιάζει πιο εύκολη η εργασία;
5. Συγκεντρώστε τους συμμετέχοντες για να συζητήσετε για τη δραστηριότητα. Ζητήστε τους μερικά σχόλια:
 - » Ποιος μετακινήθηκε κατά μήκος της σειράς σε κάποιο σημείο; Για ποιον λόγο φαινόταν η εργασία πιο εύκολη ή πιο δύσκολη;
 - » Φανταστείτε ότι «το ιδανικό σας σενάριο» δεν ήταν αυτό που παρουσιάσατε στην παντομίμα, αλλά κάποιο από τα εφαλτήρια της εικόνας. Θα ήταν πιο εύκολο να βάλουμε κάποιο από αυτά στη σειρά; Για παράδειγμα, θα ήταν εύκολο να γίνει κάτι ώστε «Οι Ρομά να βγάλουν προς τα έξω θετικά μηνύματα»;

- » Άλλαξε η θέση που είχατε στην πρώτη ερώτηση στο τέλος της δραστηριότητας; Φαίνεται πιο εύκολο να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα αν μπορούμε να σκεφτούμε μικρά πράγματα που θα κάνουν τη διαφορά;
- » Θα μπορούσατε να κάνετε κάτι για να βάλουμε κάποια από τα εφαλτήρια στη θέση τους;

6. **Κύρια δραστηριότητα:** Εξηγήστε ότι οι περισσότερες εκστρατείες ευαισθητοποίησης που στοχεύουν να κάνουν βαθιές αλλαγές στην κοινωνία χρειάζονται χρόνο. Οι ακτιβιστές όμως δεν έχουν πτοηθεί ποτέ από αυτό! Το σημαντικό είναι να εκλάβουμε κάθε μικρή επιτυχία σαν ένα «εφαλτήριο» στην πορεία για έναν μακροπρόθεσμο στόχο. Τα εφαλτήρια είναι πολύ σημαντικά επειδή κάνουν τον τελικό στόχο πιο εύκολο να επιτευχθεί.

7. Θυμίστε στους συμμετέχοντες το «Τρόποι άσκησης επιρροής» που συζητήσατε στο τέλος της προηγούμενης δραστηριότητας (δείτε τις βασικές πληροφορίες και τον πίνακα στις σελίδες 178-179). Εξηγήστε ότι, όταν αναλαμβάνουμε δράση, είναι σημαντικό να σκεφτούμε σχετικά με τα άτομα που προσπαθούμε να προσεγγίσουμε και το είδος των μηνυμάτων που πιθανόν οι ίδιοι να βρουν πειστικά.

8. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες και δώστε σε κάθε ομάδα ένα αντίγραφο της εικόνας «Εφαλτήρια». Θα μπορούσατε επίσης να τους δώσετε ένα αντίγραφο του πίνακα «Τρόποι άσκησης επιρροής». Εξηγήστε ότι κάθε μικρή ομάδα θα πρέπει να εντοπίσει ένα εφαλτήριο πάνω στο οποίο θεωρούν ότι θα μπορούσαν να εργαστούν. Η εργασία συνίσταται στο να προσπαθήσουν να αναγνωρίσουν τρόπους να βάλουν το εφαλτήριο σε θέση.

Προτάσεις:

- Αν καταστεί δυνατό, προσπαθήστε να μην σχηματίσετε περισσότερες από 3 ή 4 μικρές ομάδες. Ο απολογισμός της δραστηριότητας θα είναι πιο εύκολος και πιο αποτελεσματικός αν έχετε να κάνετε σχόλια για λιγότερες ομάδες.
- Θα μπορούσατε να χωρίσετε τα 6 πακέτα στην εικόνα στις ομάδες και να τους ζητήσετε να αναγνωρίσουν ένα εφαλτήριο από το «δικό τους» πακέτο. Κάτι τέτοιο θα διασφαλίσει ότι κάθε ομάδα θα εργάζεται σε διαφορετικό πρόβλημα.
- Κάποια πακέτα ίσως φανούν πιο δύσκολα: ίσως θελήσετε να εστιάσετε στα πακέτα που βρίσκονται αριστερά στην εικόνα.
- Αν έχετε περισσότερες ομάδες και πρέπει να χρησιμοποιήσετε τα πακέτα που βρίσκονται στη δεξιά πλευρά, θυμίστε στις ομάδες που εργάζονται πάνω σε αυτά ότι δε χρειάζεται να «επιλύσουν» το πρόβλημα αμέσως! Χρειάζεται μόνο να βρουν τρόπους προσέγγισης των ζητημάτων.

9. Ζητήστε από τις ομάδες να εντοπίσουν ένα εφαλτήριο που θέλουν να ενεργοποιήσουν και στη συνέχεια συζητήστε τις ερωτήσεις στο φυλλάδιο εργασιών (σελ. 184).

10. Δώστε τους περίπου 45 λεπτά για να επιλέξουν ένα εφαλτήριο και να συζητήσουν τις ερωτήσεις. Στη συνέχεια, ζητήστε από κάθε ομάδα να παρουσιάσει τις απαντήσεις της.

Απολογισμός

Κατά τον απολογισμό συζητήστε τις διαφορετικές στρατηγικές που προτάθηκαν από τις ομάδες. Οι παρακάτω ερωτήσεις θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να οδηγήσουν τη συζήτηση γύρω από την παρουσίαση της κάθε ομάδας.

- Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του να εργαζόμαστε πάνω σε αυτό το εφαλτήριο;
- Πώς θα βοηθούσε την επιλεγμένη ομάδα στόχο η εργασία για να ενεργοποιήσει το εφαλτήριο;
- Πόσο αποτελεσματικά θεωρείτε ότι θα είναι τα μηνύματα στην προσέγγιση του κοινού στο οποίο απευθύνονται;
- Τι αποτελέσματα θα μπορούσαμε να περιμένουμε ως ομάδα αν εργαζόμασταν πάνω σε αυτό το ζήτημα;

Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα ζητώντας από τους συμμετέχοντες να απομακρυνθούν και να πουν την άποψη τους για τις διαφορετικές στρατηγικές που παρουσιάστηκαν. Εξηγήστε ότι στην επόμενη συνεδρία η ομάδα θα πρέπει να επιλέξει ένα εφαλτήριο πάνω στο οποίο θα εργαστεί.

- » Δώστε έμφαση στο ότι η επιλογή δε θα γίνει με βάση ποια στρατηγική ήταν «καλύτερη», αλλά περισσότερο με βάση ποιο εφαλτήριο ταιριάζει περισσότερο στην ομάδα σαν σύνολο.
- » Όταν κάνουν την επιλογή τους θα πρέπει να σκεφτούν σε ποιο επίπεδο βρίσκονται οι δεξιότητες της ομάδας και σχετικά με το πόσο πιθανό είναι να πετύχουν το αποτέλεσμα που θέλουν.
- » Πείτε στους συμμετέχοντες ότι η στρατηγική μπορεί πάντα να επανασχεδιαστεί από την ομάδα! Η δουλειά που έγινε σε άλλες ομάδες, πάνω σε άλλα εφαλτήρια, μπορεί να συμπεριληφθεί και στο τελικό σχέδιο δράσης.

Εναλλακτικές

Αν θέλετε να εργαστείτε πάνω σε ένα διαφορετικό ζήτημα —ή έχετε περισσότερο χρόνο στη διάθεσή σας μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μια δραστηριότητα «δέντρο προβλημάτων» για να εντοπίσετε τα εφαλτήρια. Δείτε τις ενότητες 3 και 4 στο *Compass* για οδηγίες.

Φυλλάδια

Φυλλάδιο εργασίας:

Επιλέξτε ένα εφαλτήριο πάνω στο οποίο θα εργαστείτε με την ομάδα σας. Επιλέξτε ένα εφαλτήριο που θέλουν όλοι να αναλάβουν. Στη συνέχεια, συζητήστε τις παρακάτω ερωτήσεις:

Ερώτηση 1:

- Ποιες ομάδες θα μπορούσατε να βάλετε στόχο για να θέσετε το εφαλτήριο σας σε εφαρμογή;

Σκεφτείτε όσες ομάδες μπορούν να είναι σχετικές, για παράδειγμα: αστυνομικά όργανα, μη Ρομά μέλη της κοινότητάς σας, πολιτικούς της περιοχής, νεαρά άτομα Ρομά κ.λπ.

Ερώτηση 2:

- Ποιο από αυτά τα ακροατήρια θα θέλατε να προσεγγίσετε πρώτα;

Η επιλογή είναι δική σας! Πάρτε μια απόφαση σχετικά με τα ακροατήρια που ασκούν περισσότερη επιρροή στην ενεργοποίηση του εφαλτηρίου σας και σε σχέση με αυτά που θεωρείτε ότι μπορείτε να μεταφέρετε καλύτερα.

Ερώτηση 3:

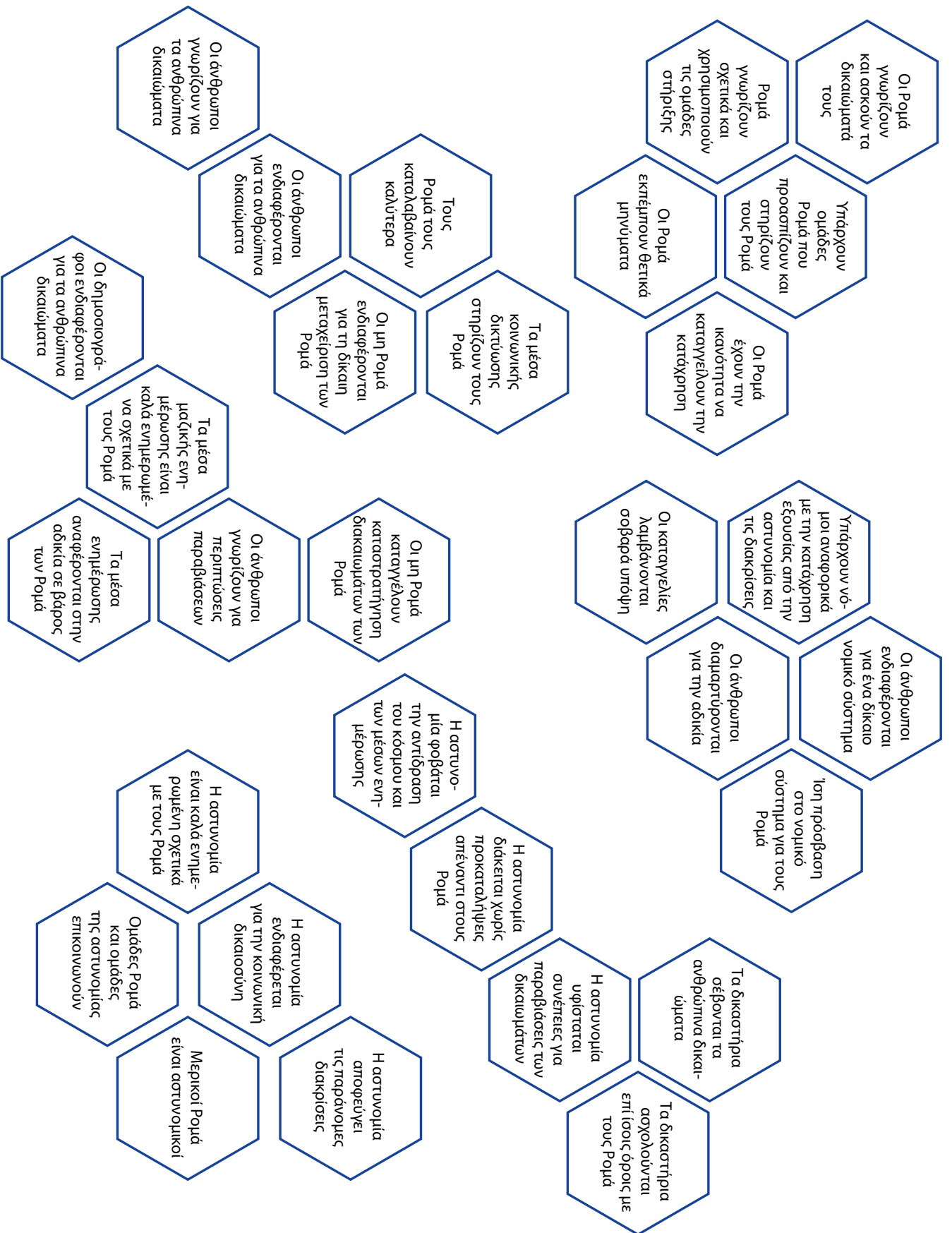
- Τι χρειάζεστε από το ακροατήριό σας να κάνει προκειμένου να πετύχετε τον στόχο σας;

Αυτό θα εξαρτηθεί από την ομάδα που έχετε επιλέξει, π.χ. θέλετε οι πολιτικοί να περάσουν έναν καινούριο νόμο, οι πολίτες να υπογράψουν για ένα αίτημα, οι νέοι να «στέλνουν μηνύματα στο twitter» προς τους υποστηρικτές τους, οι Ρομά να παρακολουθούν τις σχέσεις με την αστυνομία;

Ερώτηση 4:

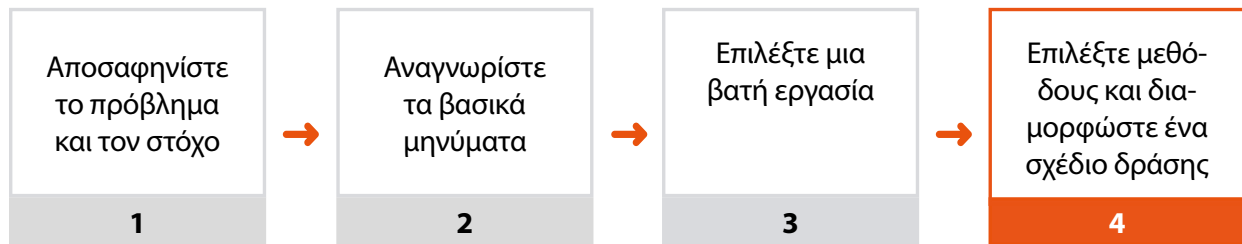
- Ποια επιχειρήματα (μηνύματα) θα είναι πιο πειστικά για αυτή την ομάδα;

Σκεφτείτε σχετικά με το πώς μπορείτε να πείσετε καλύτερα την ομάδα να αναλάβει ό,τι χρειάζεστε (από την ερώτηση 3).

Μέρος 4ο: Σχεδιάζουμε μια δράση

Περίληψη

Αυτή η δραστηριότητα αποτελεί μια συνεδρία συζήτησης και σχεδιασμού.

Χρόνος: Όσος χρειαστεί!

Βαθμός δυσκολίας: Επίπεδο 2

Μέγεθος ομάδας: 10 – 30 συμμετέχοντες

Βασικές έννοιες
στρατηγική σχεδιασμός
συναίνεση συνεργασία οργάνωση
δράση ένταξη δεξιότητες

Στόχοι

- Κατάρτιση ενός σχεδίου δράσης το οποίο θα εκτελέσουν οι συμμετέχοντες.
- Ανάπτυξη των ικανοτήτων της οργάνωσης, της στρατηγικής και της συναίνεσης.
- Ενίσχυση της συνεργασίας και της ταυτότητα της ομάδας.

Προετοιμασία

- Θα χρειαστείτε κόλλες παρουσίασης και μαρκαδόρους.

Σημειώσεις

- Αυτή η δραστηριότητα είναι καλύτερα να διεξαχθεί ως μια συνάντηση χωρίς συγκεκριμένο προγραμματισμό. Θα μπορούσατε ακόμα και να οργανώσετε τους συμμετέχοντες προκειμένου να συμφωνήσουν τη συνάντηση οι ίδιοι.
- Αν δεν καταφέρουν να ολοκληρώσουν όλα τα μέρη σε μια συνεδρία, ενθαρρύνετέ τους να βρουν χρόνο στη συνέχεια, ή αφιερώστε μια ακόμα συνεδρία για να τους ενισχύσετε στην ολοκλήρωση του σχεδίου.
- Ίσως θελήσετε να συμφωνήσετε σε κάποιους βασικούς κανόνες πριν ξεκινήσετε. Θα πρέπει να επισημάνετε στους συμμετέχοντες ότι αυτό που θα αποφασίσουν να κάνουν και το πώς θα αποφασίσουν να το κάνουν είναι βέβαια σημαντικό, αλλά είναι επίσης σημαντικό να καταρτίσουν τον σχεδιασμό και να υλοποιήσουν τη δράση ως ομάδα, με αλληλοσεβασμό και αλληλοενίσχυση. Μια δράση χωρίς τη σύμφωνη γνώμη όλων είναι απίθανο να πετύχει!
- Αν έχετε εκτελέσει το 3ο και 4ο μέρος, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να έχουν ήδη εντοπίσει βατές εργασίες, μερικά βασικά μηνύματα και ένα πιθανό κοινό στο οποίο θα απευθύνονται. Αν δεν έχετε εκτελέσει τα προηγούμενα μέρη, θα πρέπει να αφιερώσετε περισσότερο χρόνο στα σημεία 2 και 3.

Οδηγίες

1. Ξεκινήστε με την κατάρτιση της ημερήσιας διάταξης, με τη βοήθεια των συμμετεχόντων. Θα πρέπει να περιλαμβάνει:
 - i. Επανεξέταση των εργασιών της προηγούμενης συνεδρίας (Μέρος 3), αν έχετε διεξαγάγει αυτό το μέρος.
 - ii. Επιλογή ενός θέματος πάνω στο οποίο να εργαστεί η ομάδα (επιλογή ενός από τα θέματα των παρουσιάσεων των ομάδων στο 3ο Μέρος).
 - iii. Αποσαφήνιση του επιδιωκόμενου στόχου της ομάδας. Χρησιμοποιήστε τον πίνακα στο «Τρόποι άσκησης επιρροής» και βοηθήστε την ομάδα να θέσει σαφείς στόχους στους οποίους θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκριθεί, για παράδειγμα:
 - » Να μοιράσει φυλλάδια σε τουλάχιστον 100 ανθρώπους
 - » Να μαζέψει τουλάχιστον 50 υπογραφές για μια επιστολή σε έναν πολιτικό της περιοχής
 - » Να δημοσιεύσει μια επιστολή στην τοπική εφημερίδα
 - » Να οργανώσει μια συνάντηση με τους αστυνομικούς της περιοχής.
 - iv. Επανεξέταση του ακροατηρίου στο οποίο απευθυνόμαστε και των σχετικών μηνυμάτων. Βεβαιωθείτε ότι ελέγχουν αν τα μηνύματά τους είναι κατάλληλα για το ακροατήριο που επέλεξαν να προσεγγίσουν. (Χρησιμοποιείτε το 2ο Μέρος για να εργαστείτε στην προσέγγιση διαφορετικών ακροατηρίων).
 - v. Απόφαση σχετικά με τις μεθόδους που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν (π.χ. θέατρο, τέχνη, αναρτήσεις σε ιστοσελίδες, αναρτήσεις στο twitter, δημόσια διαβούλευση κ.λπ).
 - vi. Οργάνωση της δουλειάς: αναθέτουμε τις εργασίες και φτιάχνουμε χρονοδιάγραμμα.
2. Διατρέξτε τα σημεία στην ημερήσια διάταξη. Βεβαιωθείτε ότι κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας οι συμμετέχοντες είναι ευχαριστημένοι με τους ρόλους τους και με τον τρόπο που λαμβάνονται οι αποφάσεις.
3. Ορίστε μια ημερομηνία για τη δράση!

Μετά τη δράση

Είναι σημαντικό να κάνετε απολογισμό της δραστηριότητας αμέσως μόλις η δράση ολοκληρωθεί. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό αν οι συμμετέχοντες ανέλαβαν δράση για πρώτη φορά —πολλές μη επαναλαμβανόμενες δράσεις ίσως έχουν μικρό αντίκτυπο και η ομάδα μπορεί να αποθαρρυνθεί. Χρησιμοποιήστε τη συνεδρία προκειμένου να αντιμετωπίσετε ανησυχίες που έχουν ότι η δράση «δεν άξιζε τον κόπο» ή ότι «εξελίχθηκε άσχημα». Υπενθυμίστε τους ότι οι εκστρατείες συνήθως αποτελούνται από πολυάριθμες δράσεις και δραστηριότητες, οι οποίες, όταν λαμβάνονται μαζί, μπορούν να συμβάλλουν στην αλλαγή συμπεριφορών και στάσεων.

- Ξεκινήστε τη συνεδρία ζητώντας από τους συμμετέχοντες να περιγράψουν τα συναισθήματά τους μετά τη δράση. Αυτό μπορεί να γίνει συνοπτικά για όλα τα μέλη της ομάδας.
- Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες των 4-5 ατόμων και μοιράστε τις παρακάτω ερωτήσεις για να τις συζητήσουν ως ομάδα.

- Τι έχεις την αίσθηση ότι πήγε καλά;
- Υπήρξε κάτι το οποίο ήταν τελικά πιο δύσκολο από όσο το είχες φανταστεί ή κάτι που θεώρησες απρόσμενο;
- Ποια θεωρείς ότι ήταν τα κύρια επιτεύγματα της δράσης; Κατά πόσο ανταποκρίνονται στους αρχικούς σας στόχους;
- Πιστεύετε ότι υπάρχουν κάποια μαθήματα που θα μπορούσαμε να πάρουμε για την επόμενη φορά;

Επαναφέρετε τις ομάδες και συζητήστε σχετικά με τις διαφορετικές απαντήσεις στις ερωτήσεις. Ολοκληρώστε τη συνεδρία με κάποιες γενικές εντυπώσεις για όλη τη διαδικασία:

- Αισθάνεστε ικανοποιημένοι από τη δουλειά σας στον σχεδιασμό και στην υλοποίησης αυτής της δράσης;
- Τι θα αξιολογούσατε ως κύρια «μαθήματα» αν επρόκειτο να οργανώσετε μια άλλη δράση (για οποιοδήποτε θέμα);
- Ποια ήταν τα πιο σημαντικά αποτελέσματα για εσάς προσωπικά; Πιστεύετε ότι οι απόψεις ή η στάση σας έχουν αλλάξει κατά κάποιο τρόπο;
- Πώς θεωρείτε ότι θα ήταν εφικτό να χτίσετε σε αυτό που έχετε φτιάξει; Θα ενδιαφερόσασταν για κάτι τέτοιο;

Παράρτημα Ι. Εκτιμώμενος Πληθυσμός Ρομά στην Ευρώπη

Χώρα	Συνολικός πληθυσμός (Παγκόσμια Τράπεζα, 2010)	Πληθυσμός Ρομά (μέση εκτίμηση)	Εκτίμηση (μέσος όρος) ποσοστού (%) Ρομά επί του συνολικού πληθυσμού
Αλβανία	3.204.284	115.000	3,59%
Αζερμπαϊτζάν	9.047.932	2.000	0,02%
Ανδόρα	84.864	0	0,00%
Αρμενία	3.092.072	2.000	0,06%
Αυστρία	8.384.745	35.000	0,42%
Βέλγιο	10.879.159	30.000	0,28%
Βοσνία Ερζεγοβίνη	3.760.149	58.000	1,54%
Βουλγαρία	7.543.325	750.000	9,94%
Γαλλία	64.876.618	400.000	0,62%
Γερμανία	81.702.329	105.000	0,13%
Γεωργία	4.452.800	2.000	0,04%
Δανία	5.544.139	2.500	0,05%
Ελλάδα	11.319.048	175.000	1,55%
Ελβετία	7.825.243	30.000	0,38%
Εσθονία	1.339.646	1.050	0,08%
Ηνωμένο Βασίλειο	62.218.761	225.000	0,36%
Ισπανία	46.081.574	750.000	1,63%
Ιρλανδία	4.481.430	37.500	0,84%

Χώρα	Συνολικός πληθυσμός (Παγκόσμια Τράπεζα, 2010)	Πληθυσμός Ρομά (μέση εκτίμηση)	Εκτίμηση (μέσος όρος) ποσοστού (%) Ρομά επί του συνολικού πληθυσμού
Ισλανδία	317.398	0	0,00%
Ιταλία	60.483.521	150.000	0,25%
Κροατία	4.424.161	35.000	0,79%
Κύπρος	1.103.647	1.250	0,11%
Κοσσυφοπέδιο *	1.815.000	37.500	2,07%
Λετονία	2.242.916	12.500	0,56%
Λευκορωσία	9.490.500	47.500	0,50%
Λιθουανία	3.320.656	3.000	0,09%
Λιχτενστάιν	36.032	0	0,00%
Λουξεμβούργο	505.831	300	0,06%
Μάλτα	41.296	0	0,00%
Μαυροβούνιο	631.490	20.000	3,17%
Μολδαβία	3.562.062	107.100	3,01%
Μονακό	35.407	0	0,00%
Νορβηγία	4.885.240	10.100	0,21%
Ολλανδία	16.612.213	40.000	0,24%
Ουγγαρία	10.008.703	750.000	7,49%
Ουκρανία	45.870.700	260.000	0,57%
Πολωνία	38.187.488	32.500	0,09%
Πορτογαλία	10.642.841	52.000	0,49%
Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας	2.060.563	197.000	9,56%
Ρουμανία	21.442.012	1.850.000	8,63%

Χώρα	Συνολικός πληθυσμός (Παγκόσμια Τράπεζα, 2010)	Πληθυσμός Ρομά (μέση εκτίμηση)	Εκτίμηση (μέσος όρος) ποσοστού (%) Ρομά επί του συνολικού πληθυσμού
Ρωσία	141.750.000	825.000	0,58%
Σαν Μαρίνο	31.534	0	0,00%
Σερβία	7.292.574	600.000	8,23%
Σλοβακία	5.433.456	490.000	9,02%
Σλοβενία	2.052.821	8.500	0,41%
Σουηδία	9.379.116	50.000	0,53%
Τουρκία	72.752.325	2.750.000	3,78%
Τσεχία	10.525.090	200.000	1,90%
Φινλανδία	5.363.624	11.000	0,21%
Συνολικά στην Ευρώπη	828.510.000	11.260.300	1,36%
Συμβούλιο της Ευρώπης (47)	821.785.654	11.210.300	1,37%
Ευρωπαϊκή Ένωση (27)	487.090.853	5.811.800	1,18%

Σημειώσεις:

Τα στοιχεία για τον πληθυσμό των Ρομά ελήφθησαν από έγγραφο που καταρτίστηκε από το Τμήμα Ρομά και Περιπλανώμενων Πληθυσμών του Συμβουλίου της Ευρώπης (2010). Τα στοιχεία είναι δύσκολο να επαληθευτούν και το έγγραφο περιέχει μια ελάχιστη, μέγιστη και μέση εκτίμηση. Για τον συγκεκριμένο πίνακα έχει χρησιμοποιηθεί η μέση εκτίμηση.

* Σε αυτό το κείμενο, όλες οι αναφορές στο Κοσσυφοπέδιο, είτε στο έδαφος είτε σε θεσμούς είτε σε πληθυσμό, θα πρέπει να εκλαμβάνονται σε πλήρη συμμόρφωση με το ψήφισμα 1244 (1999) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και υπό την επιφύλαξη του καθεστώτος του Κοσσυφοπεδίου.

Παράρτημα II. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τα Πρωτόκολλα αυτής

Απλοποιημένη έκδοση των επιλεγμένων άρθρων

Περίληψη προοιμίου

Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης εργάζονται για την ειρήνη και τη μεγαλύτερη ενότητα με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Με την παρούσα Σύμβαση αποφασίζουν να κάνουν τα πρώτα βήματα για την κατοχύρωση πολλών από τα δικαιώματα που περιλαμβάνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Άρθρο 1 - Υποχρέωση σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Τα κράτη πρέπει να εξασφαλίζουν ότι όλοι χαίρουν των δικαιωμάτων που αναφέρονται στην παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 2 - Δικαίωμα στη ζωή

Έχετε το δικαίωμα στη ζωή.

Άρθρο 3 - Απαγόρευση των βασανιστηρίων

Κανείς δεν έχει ποτέ το δικαίωμα να σας βλάψει ή να σας βασανίσει. Ακόμη και εάν βρίσκεστε υπό κράτηση η ανθρώπινη αξιοπρέπειά σας πρέπει να γίνεται σεβαστή.

Άρθρο 4 - Απαγόρευση της δουλείας και της καταναγκαστικής εργασίας

Απαγορεύεται η μεταχείρισή σας ως δούλων ή η υποβολή σας σε καταναγκαστική εργασία.

Άρθρο 5 - Δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια

Έχετε το δικαίωμα στην ελευθερία. Εάν συλληφθείτε έχετε το δικαίωμα να γνωρίζετε το γιατί. Εάν συλληφθείτε έχετε το δικαίωμα να δικάσετε σύντομα ή να αφεθείτε ελεύθεροι έως ότου λάβει χώρα η δίκη.

Άρθρο 6 - Δικαίωμα σε δίκαιη δίκη

Έχετε το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη ενώπιον ενός αμερόληπτου και ανεξάρτητου δικαστή. Εάν κατηγορείστε για εγκληματική πράξη, είστε αθώοι μέχρι αποδείξεως του εναντίου. Έχετε το δικαίωμα να εκπροσωπηθείτε από έναν δικηγόρο ο οποίος θα πρέπει να αμείβεται από το κράτος, εάν είστε άπορος/-η.

Άρθρο 7 - Καμία επιβολή ποινής εκτός νόμου

Δεν θεωρείστε ένοχοι για κάποιο έγκλημα το οποίο δεν οριζόταν ως τέτοιο από ήδη θεσμοθετημένο νόμο όταν το διαπράξατε.

Άρθρο 8 - Δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής

Έχετε το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής σας ζωής, της κατοικίας και της αλληλογραφίας σας.

Άρθρο 9 - Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας

Έχετε το δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας. Έχετε το δικαίωμα άσκησης της θρησκείας σας στο σπίτι σας και δημόσια, καθώς και το δικαίωμα αλλαγής θρησκείας, εάν το θελήσετε.

Άρθρο 10 - Ελευθερία της έκφρασης

Έχετε το δικαίωμα να πείτε υπεύθυνα και να γράψετε τη γνώμη σας, καθώς και να δίνετε και να λαμβάνετε πληροφορίες προς άλλους και από τους άλλους. Αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία του Τύπου.

Άρθρο 11 - Ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι

Έχετε το δικαίωμα να λαμβάνετε μέρος σε ειρηνικές συναντήσεις και να συγκροτείτε ή να συμμετέχετε σε ενώσεις, συμπεριλαμβανομένων των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Άρθρο 12 - Δικαίωμα στον γάμο

Έχετε το δικαίωμα να συνάψετε γάμο και να αποκτήσετε οικογένεια.

Άρθρο 13 - Δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής

Εάν τα δικαιώματά σας παραβιάζονται, μπορείτε να το καταγγείλετε επισήμως ενώπιον των δικαστηρίων ή σε άλλους δημόσιους φορείς.

Άρθρο 14 - Απαγόρευση των διακρίσεων

Έχετε αυτά τα δικαιώματα ανεξάρτητα από το χρώμα του δέρματός σας, το φύλο, τη γλώσσα, τις πολιτικές ή θρησκευτικές πεποιθήσεις ή την καταγωγή σας.

Άρθρο 15 - Παρέκκλιση σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης

Σε καιρό πολέμου ή άλλου δημόσιου κινδύνου, μια κυβέρνηση μπορεί να προβεί σε πράξεις που να εναντιώνονται στα δικαιώματά σας, αλλά μόνο όταν καθίσταται απολύτως απαραίτητο. Ακόμη και τότε, οι κυβερνήσεις δεν επιτρέπεται, για παράδειγμα, να βασανίζουν ή να σκοτώνουν αυθαίρετα.

Άρθρο 16 - Περιορισμοί στην πολιτική δραστηριότητα των αλλοδαπών

Οι κυβερνήσεις μπορούν να περιορίσουν την πολιτική δραστηριότητα των αλλοδαπών, ακόμη και αν κάτι τέτοιο ερχόταν σε σύγκρουση με τα Άρθρα 10, 11 ή 14.

Άρθρο 17 - Απαγόρευση της κατάχρησης δικαιώματος

Τίποτα στην παρούσα Σύμβαση δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να καταστρατηγήσει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που περιέχονται σε Αυτήν.

Άρθρο 18 - Οριοθέτηση στην εφαρμογή των περιορισμών των δικαιωμάτων

Τα περισσότερα από τα δικαιώματα αυτής της Σύμβασης μπορούν να περιορίζονται από έναν γενικό νόμο που ισχύει για όλους. Τέτοιοι περιορισμοί επιτρέπονται μόνον εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι.

Άρθρο 19 έως 51

Αυτά τα άρθρα εξηγούν τη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Άρθρο 34 - Ατομικές εφαρμογές

Αν τα δικαιώματά σας έχουν παραβιαστεί ως προς το ό,τι προβλέπει η Σύμβαση σε ένα από τα κράτη μέλη, θα πρέπει πρώτα να προσφύγετε σε όλες τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Εάν αυτό δεν επιλύσει το πρόβλημά σας, τότε μπορείτε να προσφύγετε απευθείας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Στρασβούργο.

Άρθρο 52 - Έρευνες από τον Γενικό Γραμματέα

Εάν ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης το ζητήσει, μια κυβέρνηση πρέπει να εξηγήσει πώς το εθνικό της δίκαιο προστατεύει τα δικαιώματα της παρούσας Σύμβασης.

Τα Πρωτόκολλα της Σύμβασης

Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 - Προστασία της ιδιοκτησίας

Έχετε το δικαίωμα να κατέχετε περιουσία και να χρησιμοποιείτε τα υπάρχοντά σας.

Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 - Δικαίωμα στην εκπαίδευση

Έχετε το δικαίωμα να πηγαίνετε στο σχολείο.

Άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 - Δικαίωμα σε ελεύθερες εκλογές

Έχετε το δικαίωμα να εκλέγετε την κυβέρνηση της χώρας σας με μυστική ψηφοφορία.

Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου αριθ.4 - Ελεύθερη μετακίνηση

Εάν είστε νόμιμα σε μια χώρα, έχετε το δικαίωμα να μετακινείστε όπου θέλετε και να ζείτε όπου θέλετε εντός αυτής.

Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.6 - Κατάργηση της θανατικής ποινής

Δεν μπορείτε να καταδικαστείτε σε θάνατο ή να εκτελεστείτε από το κράτος.

Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου αριθ.7 - Δικαίωμα προσφυγής για ποινικές υποθέσεις

Μπορείτε να προσφύγετε σε ανώτερο δικαστήριο αν έχετε καταδικαστεί για τη διάπραξη ενός εγκλήματος.

Άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου αριθ.7 - Αποζημίωση για άδικη καταδίκη

Έχετε το δικαίωμα αποζημίωσης εάν έχετε καταδικαστεί για τη διάπραξη ενός εγκλήματος και αποδεικνύεται ότι ήσασταν αθώοι.

Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.12 - Γενική απαγόρευση των διακρίσεων

Απαγορεύεται να υφίστασθε διακρίσεις από τις δημόσιες αρχές, π.χ. λόγω το χρώματος του δέρματος σας, του φύλου, της γλώσσας, των πολιτικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεων ή της καταγωγής σας.

Sales agents for publications of the Council of Europe Agents de vente des publications du Conseil de l'Europe

BELGIUM/BELGIQUE

La Librairie Européenne -
The European Bookshop
Rue de l'Orme, 1
BE-1040 BRUXELLES
Tel.: +32 (0)2 231 04 35
Fax: +32 (0)2 735 08 60
E-mail: info@libeurop.eu
<http://www.libeurop.be>

Jean De Lannoy/DL Services
Avenue du Roi 202 Koningslaan
BE-1190 BRUXELLES
Tel.: +32 (0)2 538 43 08
Fax: +32 (0)2 538 08 41
E-mail: jean.de.lannoy@dl-servi.com
<http://www.jean-de-lannoy.be>

BOSNIA AND HERZEGOVINA/ BOSNIE-HERZÉGOVINE

Robert's Plus d.o.o.
Marka Marulića 2/V
BA-71000 SARAJEVO
Tel.: + 387 33 640 818
Fax: + 387 33 640 818
E-mail: robertsplus@bih.net.ba

CANADA

Renouf Publishing Co. Ltd.
22-1010 Polytek Street
CDN-OTTAWA, ONT K1J 9J1
Tel.: +1 613 745 2665
Fax: +1 613 745 7660
Toll-Free Tel.: (866) 767-6766
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
<http://www.renoufbooks.com>

CROATIA/CROATIE

Robert's Plus d.o.o.
Marasovičeva 67
HR-21000 SPLIT
Tel.: + 385 21 315 800, 801, 802, 803
Fax: + 385 21 315 804
E-mail: robertsplus@robertsplus.hr

CZECH REPUBLIC/RÉPUBLIQUE TCHÈQUE

Suweco CZ, s.r.o.
Klecakova 347
CZ-180 21 PRAHA 9
Tel.: +420 2 424 59 204
Fax: +420 2 848 21 646
E-mail: import@suweco.cz
<http://www.suweco.cz>

DENMARK/DANEMARK

GAD
Vimmelskaffet 32
DK-1161 KØBENHAVN K
Tel.: +45 77 66 60 00
Fax: +45 77 66 60 01
E-mail: reception@gad.dk
<http://www.gad.dk>

FINLAND/FINLANDE

Akateeminen Kirjakauppa
PO Box 128
Keskuskatu 1
FI-00100 HELSINKI
Tel.: +358 (0)9 121 4430
Fax: +358 (0)9 121 4242
E-mail: akatilaus@akateeminen.com
<http://www.akateeminen.com>

FRANCE

Please contact directly /
Merci de contacter directement
Council of Europe Publishing
Editions du Conseil de l'Europe
FR-67075 STRASBOURG cedex
Tel.: +33 (0)3 88 41 25 81
Fax: +33 (0)3 88 41 39 10
E-mail: publishing@coe.int
<http://book.coe.int>

Librairie Kléber
1 rue des Francs-Bourgeois
FR-67000 STRASBOURG
Tel.: +33 (0)3 88 15 78 88
Fax: +33 (0)3 88 15 78 80
E-mail: librairie-kléber@coe.int
<http://www.librairie-kléber.com>

GREECE/GRÈCE

Librairie Kauffmann s.a.
Stadiou 28
GR-105 64 ATHINA
Tel.: +30 210 32 55 321
Fax: +30 210 32 30 320
E-mail: ord@otenet.gr
<http://www.kauffmann.gr>

HUNGARY/HONGRIE

Euro Info Service
Pannónia u. 58.
PF. 1039
HU-1136 BUDAPEST
Tel.: +36 1 329 2170
Fax: +36 1 349 2053
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
<http://www.euroinfo.hu>

ITALY/ITALIE

Licosa SpA
Via Duca di Calabria, 1/1
IT-50125 FIRENZE
Tel.: +39 0556 483215
Fax: +39 0556 41257
E-mail: licosa@licosa.com
<http://www.licosa.com>

NORWAY/NORVÈGE

Akademika
Postboks 84 Blindern
NO-0314 OSLO
Tel.: +47 2 218 8100
Fax: +47 2 218 8103
E-mail: support@akademika.no
<http://www.akademika.no>

POLAND/POLOGNE

Ars Polona JSC
25 Obbroncow Street
PL-03-933 WARSZAWA
Tel.: +48 (0)22 509 86 00
Fax: +48 (0)22 509 86 10
E-mail: arspolona@arspolona.com.pl
<http://www.arspolona.com.pl>

PORTUGAL

Marka Lda
Rua dos Correiros 61-3
PT-1100-162 LISBOA
Tel: 351 21 3224040
Fax: 351 21 3224044
Web: www.marka.pt
E mail: apoio.clientes@marka.pt

RUSSIAN FEDERATION/ FÉDÉRATION DE RUSSIE

Ves Mir
17b, Butlerova ul. - Office 338
RU-117342 MOSCOW
Tel.: +7 495 739 0971
Fax: +7 495 739 0971
E-mail: orders@vesmirbooks.ru
<http://www.vesmirbooks.ru>

SWITZERLAND/SUISSE

Planetis Sàrl
16 chemin des Pins
CH-1273 ARZIER
Tel.: +41 22 366 51 77
Fax: +41 22 366 51 78
E-mail: info@planetis.ch

TAIWAN

Tycoon Information Inc.
5th Floor, No. 500, Chang-Chun Road
Taipei, Taiwan
Tel.: 886-2-8712 8886
Fax: 886-2-8712 4747, 8712 4777
E-mail: info@tycoon-info.com.tw
orders@tycoon-info.com.tw

UNITED KINGDOM/ROYAUME-UNI

The Stationery Office Ltd
PO Box 29
GB-NORWICH NR3 1GN
Tel.: +44 (0)870 600 5522
Fax: +44 (0)870 600 5533
E-mail: book.enquiries@tso.co.uk
<http://www.tsoshop.co.uk>

UNITED STATES and CANADA/ ÉTATS-UNIS et CANADA

Manhattan Publishing Co
670 White Plains Road
USA-10583 SCARSDALE, NY
Tel: + 1 914 472 4650
Fax: +1 914 472 4316
E-mail: coe@manhattanpublishing.com
<http://www.manhattanpublishing.com>

Council of Europe Publishing/Editions du Conseil de l'Europe
FR-67075 STRASBOURG Cedex

Tel.: +33 (0)3 88 41 25 81 – Fax: +33 (0)3 88 41 39 10 – E-mail: publishing@coe.int – Website: <http://book.coe.int>

Καθημερινά στην Ευρώπη, άνθρωποι οι οποίοι σχετίζονται με τις κοινότητες Ρομά και Περιπλανώμενων Πληθυσμών είναι εκτεθειμένοι στις διακρίσεις και στον αποκλεισμό, η κλιμάκωση των οποίων έχει πάψει να προκαλεί εντύπωση στα άτομα και τους θεσμούς. Συνήθως, μόνο όταν κινδυνεύουν ζωές αφυπνιζόμαστε απέναντι σε διαχρονικές πρακτικές οι οποίες όμως δεν έχουν θέση σε δημοκρατικές κοινωνίες.

Ο αντιτσιγγανισμός είναι ένας όρος ο οποίος αναφέρεται στις πολλαπλές μορφές δυσμενούς μεταχείρισης, προκατάληψης και στερεοτύπων που ωθούν στη μεροληπτική μεταχείριση σε βάρος των Ρομά σε, θεσμικό και ατομικό επίπεδο. Ο αντιτσιγγανισμός αποτελεί μορφή φυλετικής διάκρισης. Ως επί το πλείστον, οι πράξεις αντιτσιγγανισμού είναι παράνομες και παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, ακόμα και όταν δεν διώκονται ποινικά και παρόλο που είναι ευρέως διαδεδομένες και συνήθως παραβλέπονται ή γίνονται ανεκτές. Ο αντιτσιγγανισμός υπονομεύει τον ηθικό ιστό των κοινωνιών. Η δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα δε βρίσκουν πρόσφορο έδαφος σε κοινωνίες όπου οι διακρίσεις έχουν θεσμοθετηθεί, γίνονται ανεκτές ή παραβλέπονται κατά το δοκούν.

Η εκπαίδευση διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην καταπολέμηση και αντιμετώπιση του αντιτσιγγανισμού, διότι το αποτέλεσμα αιώνων προκατάληψης δεν μπορεί να καταπολεμηθεί αποκλειστικά με νόμους και δικαστήρια. Η εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα —η εκμάθηση για, μέσω και σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα— παρέχει την ιδανική προσέγγιση για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τον αντίτσιγγανισμό και την προώθηση της κουλτούρας της οικομενικότητας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το συγκεκριμένο εγχειρίδιο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την νεολαία Ρομά για να παρέχει σε εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές της μη τυπικής εκπαίδευσης την απαραίτητη πληροφόρηση και τα μεθοδολογικά εργαλεία για την αντιμετώπιση του αντιτσιγγανισμού αναφορικά με τους νέους ανεξαρτήτως ηλικίας και κοινωνικοπολιτικού πλαισίου. Ενδείκνυται εξίσου για εργασία με ομάδες μη Ρομά, μόνο Ρομά ή μικτές. Η καταπολέμηση του αντιτσιγγανισμού είναι ένα καθήκον που αφορά όλους μας. Η εκμάθηση γύρω από «αυτόν» αποτελεί απαραίτητο σημείο εκκίνησης.

Ως άνθρωπινα όντα είμαστε σε θέση να προβαίνουμε σε διακρίσεις και να δημιουργούμε προκαταλήψεις απέναντι σε άλλους. Ευτυχώς, είμαστε επίσης σε θέση να μαθαίνουμε και να αλλάζουμε. Τα Είδωλα αποτελούν ένα εξαιρετικό εργαλείο που μας βοηθάει να εντοπίσουμε τέτοιου είδους ζητήματα, να διορθώσουμε τυχόν στρεβλές απόψεις και να ταυτιστούμε με τη ματιά του άλλου.

www.coe.int/youth/roma

GR

www.coe.int

Το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ο κορυφαίος οργανισμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Περιλαμβάνει 47 κράτη μέλη, 28 από τα οποία είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν υπογράψει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, μια συνθήκη η οποία έχει στόχο την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επιβλέπει την εφαρμογή της Σύμβασης από τα κράτη μέλη.

ISBN 978-960-85913-4-9

9 789608 591349

<http://www.coe.int/youth>

